

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 19. aprill 2021
(OR. en)

5198/21
ADD 3

Institutsioonidevaheline
dokument:
2020/0381 (NLE)

UK 6

SEADUSANDLIKUD AKTID JA MUUD DOKUMENDID

Teema: Ühelt poolt Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ning teiselt poolt Suurbritannia ja Põhja-liri Ühendkuningriigi vaheline kaubandus- ja koostööleping

---

KEHTIVAD MEETMED

Märkused

1. Ühendkuningriigi ja Euroopa Liidu loendites on vastavalt käesoleva lepingu artiklitele 133, 139 ja 195 sätestatud Ühendkuningriigi ja Euroopa Liidu reservatsioonid seoses olemasolevate meetmetega, mis ei ole kooskõlas kohustustega, mis on kehtestatud:
  - a) käesoleva lepingu artiklis 128 või 135;
  - b) käesoleva lepingu artiklis 136;
  - c) käesoleva lepingu artiklis 129 või 137;
  - d) käesoleva lepingu artiklis 130 või 138;
  - e) käesoleva lepingu artiklis 131;
  - f) käesoleva lepingu artiklis 132 või
  - g) käesoleva lepingu artiklis 194.

2. Poole reservatsioonid ei piira poolte õigusi ja kohustusi, mis tulenevad teenuskaubanduse üldlepingust (GATS).
3. Iga reservatsioon hõlmab järgmisi osi:
  - a) sektor osutab üldisele sektorile, kus reservatsioon tehakse;
  - b) allsektor osutab konkreetsele sektorile, kus reservatsioon tehakse;
  - c) tegevusala liigitus osutab vajaduse korral reservatsiooniga hõlmatud CPC või ISIC rev 3.1 vastavale tegevusele või selles reservatsioonis sõnaselgelt teisiti kirjeldatud tegevusele;
  - d) reservatsiooni liik tähendab lõikes 1 osutatud kohustust, mille suhtes reservatsioon tehakse;
  - e) valitsustasand näitab, millisel valitsustasandil juhitakse meetet, mille suhtes reservatsioon tehakse;
  - f) meetmed hõlmavad õigusakte või muid meetmeid, mille suhtes reservatsioon tehakse, vastavalt sellele, kuidas neid kirjelduses esitatakse. Osas „Meetmed“ kirjeldatud meede:

- i) tähendab meedet nagu see on muudetuna, jätkatuna või uuendatuna käesoleva lepingu jõustumiskuupäeval;
  - ii) hõlmab võimalikke allmeetmeid, mis on heaks kiidetud või mis kehtivad kõnealuse meetme alusel või on sellega kooskõlas, ning
  - iii) seoses liidu loendiga hõlmab kõiki õigusakte või muid meetmeid, millega rakendatakse direktiivi liikmesriigi tasandil, ning
- g) kirjelduses esitatakse kehtiva meetme nõuetele mittevastavad aspektid, mille suhtes reservatsioon tehakse.
4. Suurema selguse huvides olgu märgitud, et kui pool võtab vastu uue meetme valitsuse tasandil, mis erineb tasandist, millel reservatsioon algselt tehti, ning see uus meede asendab – territooriumil, mille suhtes seda kohaldatakse – meetmete osas viidatud algse meetme nõuetele mittevastava aspekti, käsitatakse uut meedet esialgse meetme muutmisenä käesoleva lepingu artikli 133 lõike 1 punkti c; artikli 139 lõike 1 punkti c, artikli 144 punkti c ja artikli 195 lõike 1 punkti c tähenduses.
5. Reservatsiooni tõlgendamisel võetakse arvesse reservatsiooni kõiki osi. Reservatsiooni tõlgendatakse nende peatükkides või jagudes esitatud asjaomaste kohustuste valguses, mille suhtes reservatsioon tehakse. Meetmete osa on teiste osade suhtes ülimuslik.

6. Ühendkuningriigi ja liidu loendites kasutatakse järgmisi mõisteid:
- a) „ISIC Rev 3.1“ – rahvusvaheline majandustegevusalade klassifikaator, mis on esitatud ÜRO statistikaameti väljaandes Statistical Papers (Series M, nr 4, ISIC REV 3.1, 2002);
  - b) „ÜRO ühtne tooteklassifikaator (CPC)“ – ajutine ühtne tooteklassifikaator (Statistical Papers, Series M, nr 77, Department of International Economic and Social Affairs, Statistical Office of the United Nations, New York, 1991).
7. Ühendkuningriigi ja liidu loendite kohaldamisel tehakse reservatsioon seoses nõudega, et kohapealne esindatus peab olema liidu või Ühendkuningriigi territooriumil, käesoleva lepingu artiklist 136 ja mitte artiklist 135 või 137. Lisaks ei tehta selle nõude suhtes reservatsiooni käesoleva lepingu artiklist 129.

8. Liidu tasandil võetud reservatsioon kehtib liidu ja liikmesriigi meetme suhtes riiklikul tasandil või valitsuse meetme suhtes liikmesriigis, välja arvatud juhul, kui liikmesriik on reservatsiooni kohaldamisalast välja jäetud. Liikmesriigi reservatsiooni kohaldatakse selle liikmesriigi tsentraalse, piirkondliku või kohaliku tasandi valitsuse meetme suhtes. Reservatsioonide kohaldamisel Belgias hõlmab tsentraalne valitsemistasand föderaalvalitsust ning piirkondade ja kogukondade valitsusi, sest neil kõigil on võrdsed seadusandlikud volitused. Liidu ja selle liikmesriikide reservatsioonide kohaldamisel tähendab piirkondlik valitsemistasand Soomes Ahvenamaad. Ühendkuningriigi tasandil tehtud reservatsioon kehtib keskvalitsuse, piirkondliku valitsuse või kohaliku omavalitsuse meetme suhtes.
9. Alljärgnev reservatsioonide loend ei sisalda kvalifikatsiooninõuete ja -menetluste, tehniliste standardite ning litsentsimisnõuete ja -menetlustega seotud meetmeid, kui need ei kujuta endast piirangut käesoleva lepingu artikli 128, 129, 135, 136, 137 või 194 tähenduses. Nende meetmete hulka võivad kuuluda eelkõige nõuded saada tegevusluba, täita universaalteenuse osutamise kohustust, omada reguleeritud sektorites tegutsemisel tunnustatud kvalifikatsiooni, sooritada teatavad eksamid, sealhulgas keeleeksamid, vastata teataval kutsealal tegutsemise nõuetele, näiteks kuuluda kutseorganisatsiooni, omada teenuse osutamiseks kohalikku esindajat või omada kohalikku aadressi, või muud mittediskrimineerivad nõuded, mille kohaselt teatavaid tegevusi ei tohi ellu viia kaitstavates piirkondades või kaitstavatel aladel. Kuigi neid meetmeid ei ole loetletud, kohaldatakse neid jätkuvalt.

10. Suurema selguse huvides olgu märgitud, et liidu puhul ei kaasne võrdse kohtlemise kohustusega nõue laiendada Ühendkuningriigi füüsilistele või juriidilistele isikutele kohtlemist, mida liikmesriigis kohaldatakse vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingule või selle lepingu kohaselt võetud meetmetele, kaasa arvatud nende rakendusaktidele liikmesriikides, järgmiste isikute suhtes:
- i) muu liikmesriigi füüsilised isikud või residendid või
  - ii) juriidilised isikud, kes on asutatud või organiseeritud teise liikmesriigi või liidu õiguse alusel ja kelle registrijärgne asukoht, juhatuse asukoht või peamine tegevuskoht on liidus.
11. Kohtlemine, mis tagatakse juriidilistele isikutele, kelle on asutanud poole investorid vastavalt teise poole õigusele (sealhulgas liidu puhul liikmesriigi õigusele) ning kelle registrijärgne asukoht, juhatuse asukoht või peamine tegevuskoht on teise poole territooriumil, ei piira võimalike käesoleva lepingu teise osa esimese rubriigi II jaotise 2. peatükiga kooskõlas olevate tingimuste või kohustuste kohaldamist, mis kehtestati nende juriidiliste isikute suhtes siis, kui nad teise poole territooriumil asutati, ning nende kohaldamist jätkatakse.
12. Loendeid kohaldatakse üksnes Ühendkuningriigi ja liidu territooriumi suhtes vastavalt käesoleva lepingu artikli 520 lõikele 2 ja artiklile 774 ning need kehtivad üksnes liidu ja selle liikmesriikide ning Ühendkuningriigi vaheliste kaubandussuhete kontekstis. Need ei mõjuta liidu õigusest tulenevaid liikmesriikide õigusi ja kohustusi.

13. Suurema selguse huvides olgu märgitud, et mittediskrimineerivad meetmed ei kujuta endast turulepääsu piirangut käesoleva lepingu artikli 128, 135 või 194 tähenduses meetme puhul:
- a) millega nõutakse taristu omandiõiguse eraldamist selle taristu kaudu pakutavate kaupade või osutatavate teenuste omandiõigusest, et tagada aus konkurents, näiteks energeetika, transpordi ja telekommunikatsiooni valdkonnas;
  - b) millega ausa konkurentsi tagamiseks piiratakse omandiõiguse koondumist;
  - c) mille eesmärk on tagada loodusvarade ja keskkonna kaitse ja säilitamine, sealhulgas antavate kontsessioonide kättesaadavuse, arvu ja ulatuse piirang ning moratoriumi või keelu kehtestamine;
  - d) millega tehniliste või füüsiliste piirangute tõttu, näiteks seoses telekommunikatsiooni spektrite ja sagedustega, piiratakse antavate lubade arvu; või
  - e) millega nõutakse, et teatav protsent ettevõtte aktsionäridest, omanikest, osanikest või juhtidest oleks kvalifitseeritud või tegutseks teataval kutsealal, nagu juristid või raamatupidajad.

14. Seoses finantsteenustega: erinevalt välismaistest tütarettevõtjatest ei kohaldata väljaspool Euroopa Liitu asuva finantseerimisasutuse poolt vahetult liikmesriigis asutatud filiaalide suhtes, v.a teatavad piiratud erandid, liidu tasandil ühtlustatud usaldatavusnõuete kohast reguleerimist, mis võimaldab sellistel tütarettevõtjatel kasutada uute ettevõtete loomiseks ja kogu liidus piiriüleste teenuste osutamiseks ulatuslikumaid vahendeid. Seetõttu antakse nimetatud filiaalidele liikmesriigi territooriumil tegutsemise luba samadel tingimustel, mis kehtivad liikmesriigi kodumaiste finantsasutuste kohta, ning neilt võidakse nõuda vastavust mitmele konkreetsele usaldatavusnõudele, näiteks panganduse ja väärtpaberite puhul iseseisva kapitalisatsiooni nõudele ja muudele maksevõimet käsitlevatele nõuetele ning raamatupidamisaruandluse ja aruannete avaldamise nõuetele, ning kindlustuse puhul vastavust tagatiste ja hoiustamisega seotud erinõuetele, iseseisva kapitalisatsiooni nõudele, nõudele, et kindlustustehniliste eraldiste kattevarad paikneksid asjaomases liikmesriigis, ja vähemalt ühe kolmandiku suuruse solventsusmarginaali nõudele.

Alljärgnevas reservatsioonide loendis kasutatakse järgmisi lühendeid:

UK Ühendkuningriik

EU Euroopa Liit, sealhulgas kõik selle liikmesriigid

AT Austria

BE Belgia

BG Bulgaaria

CY Küpros

CZ Tšehhi

DE Saksamaa

DK Taani

EE Eesti

EL Kreeka

ES Hispaania

FI Soome

FR Prantsusmaa

HR Horvaatia

HU Ungari

IE Iirimaa

IT Itaalia

LT Leedu

LU Luksemburg

LV Läti

MT Malta

NL Madalmaad

PL Poola

PT Portugal

RO Rumeenia

SE Rootsi

SI Sloveenia

SK Slovaki Vabariik

Liidu loend

Reservatsioon nr 1 – kõik sektorid

Reservatsioon nr 2 – kutseteenused (v.a tervishoiuga seotud kutsealad)

Reservatsioon nr 3 – kutseteenused (tervishoiuga seotud kutsealad ja farmaatsiatoodete jaemüük)

Reservatsioon nr 4 – teadus- ja arendusteenused

Reservatsioon nr 5 – kinnisvarateenused

Reservatsioon nr 6 – äriteenused

Reservatsioon nr 7 – sideteenused

Reservatsioon nr 8 – ehitusteenused

Reservatsioon nr 9 – turustusteenused

Reservatsioon nr 10 – haridusteenused

Reservatsioon nr 11 – keskkonnateenused

Reservatsioon nr 12 – finantsteenused

Reservatsioon nr 13 – tervishoiu- ja sotsiaalteenused

Reservatsioon nr 14 – turismi- ja reisieenused

Reservatsioon nr 15 – meelelahutus-, kultuuri- ja sporditeenused

Reservatsioon nr 16 – transporditeenused ja transpordi abiteenused

Reservatsioon nr 17 – energeetikaga seotud tegevusalad

Reservatsioon nr 18 – põllumajandus, kalapüük ja tootmine

Reservatsioon nr 1 – kõik sektorid

Sektor: Kõik sektorid

Reservatsiooni liik: turulepääs

võrdne kohtlemine

enamsoodustusrežiim

toimimisnõuded

kõrgem juhtkond ja juhatus

õigusteenustega seotud kohustused

Peatükk/punkt: investeringute liberaliseerimine; piiriülene teenuskaubandus ja
õigusteenuste õigusraamistik

Valitsustasand: EL/liikmesriik (kui ei ole sätestatud teisiti)

Kirjeldus:

a) Ettevõtte liik

Seoses investeringute liberaliseerimisega – võrdne kohtlemine ja õigusteenuste õigusraamistik –
kohustused:

EU: Euroopa Liidu toimimise lepingu kohaselt liidu või liikmesriigi õiguse kohaselt asutatud juriidilistele isikutele, kelle registrijärgne asukoht, juhatuse asukoht või peamine tegevuskoht on liidus, sealhulgas neile, kelle on asutanud liidus Ühendkuningriigi investorid, võimaldatavat kohtlemist ei võimaldata väljaspool liitu asutatud juriidilistele isikutele ega nende filiaalidele või esindustele, sealhulgas Ühendkuningriigi juriidiliste isikute filiaalidele või esindustele.

Vähemsoodsat kohtlemist võib kohaldada liidu või liikmesriigi õiguse kohaselt asutatud juriidilistele isikutele, millel on liidu territooriumil üksnes registrijärgne asukoht, v.a kui on võimalik näidata, et neil on tegelik ja püsiv side ühe liikmesriigi majandusega.

Meetmed:

EU: Euroopa Liidu toimimise leping.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kõrgem juhtkond ja juhatuse:

Reservatsioonide kohaldatakse üksnes tervishoiu-, sotsiaal- või haridusteenuste suhtes:

EU (kohaldatakse ka piirkondlikul valitsustasandil): iga liikmesriik võib olemasoleva tervishoiu-, sotsiaal- või haridusteenuseid (CPC 93, 92) osutava riigiettevõtte või valitsusüksuse omakapitaliosaluste või varade müümisel või võõrandamisel keelata nende omakapitaliosaluste või varade omamise Ühendkuningriigi investorite või nende ettevõtete poolt või seda omandit piirata ja/või piirata selliste omakapitaliosaluste ja varade omanike võimalusi kontrollida võimalikke ettevõtteid, mis müümise või võõrandamise tulemusel tekivad. Seoses sellise müügi või muu võõrandamisega võib iga liikmesriik vastu võtta või säilitada meetmed, mis on seotud kõrgema juhtkonna või juhatuse liikmete kodakondsusega, ning meetmed, millega piiratakse tarnijate arvu.

Käesolevas reservatsioonis:

- i) käsitatakse pärast käesoleva lepingu jõustumist säilitatud või vastu võetud meedet, millega müügi või muu võõrandamise hetkel keelatakse omakapitali või vara omamine või kehtestatakse sellele piirangud või kodakondsusnõuded või kehtestatakse piirangud tarnijate arvule, nagu on kirjeldatud käesolevas reservatsioonis, kehtiva meetmena ning
- ii) „riigiettevõtte“ on ettevõtte, mida omab või kontrollib oma osaluse kaudu ükskõik milline liikmesriik, sealhulgas ettevõtte, mis on asutatud pärast käesoleva lepingu jõustumist üksnes selleks, et müüa või võõrandada olemasolevasse riigiettevõttesse või valitsusasutusse paigutatud omakapitali või sellise ettevõtte või asutuse vara.

Meetmed:

EU: vastavalt kirjelduse osale, nagu on osutatud eespool.

Seoses investeringute liberaliseerimisega – võrdne kohtlemine ja õigusteenuste õigusraamistik – kohustused:

AT: filiaali käitamiseks peavad väljastpoolt Euroopa Majanduspiirkonda (EMP) pärit äriühingud määrama ennast esindama vähemalt ühe isiku, kes elab Austrias.

Austria kaubandus- ja tööstusseadustiku (Gewerbeordnung) järgimise eest vastutavate juhtivtöötajate (tegevdirektorid, füüsilised isikud) elukoht peab olema Austrias.

BG: välisriikide juriidilised isikud, kes ei ole asutatud Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) liikmesriigi õigusaktide alusel, võivad tegeleda äritegevusega, kui nad on registreeritud äriühinguna Bulgaaria Vabariigi äriregistris. Filiaalide asutamiseks on nõutav luba.

Välisriigi ettevõtete esinduskontorid tuleb registreerida Bulgaaria kaubandus- ja tööstuskojas. Sellised kontorid ei tohi tegeleda majandustegevusega – neil on üksnes õigus reklaamida oma omanikku ja tegutseda esindaja või agendina.

EE: kui vähemalt poolte osaühingu, aktsiaseltsi või filiaali juhatuse liikmete elukoht ei ole Eestis, EMP teises liikmesriigis või Šveitsi Konföderatsioonis, peab osaühing, aktsiaselts või välisriigi äriühing määrama kontaktpunkti, mille Eesti aadressi saab kasutada ettevõtjale adresseeritud menetlusdokumentide ja tahteavalduste edastamiseks (s.t välisriigi äriühingu filiaal).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – võrdne kohtlemine; piiriülene teenuskaubandus – turulepääs ja õigusteenuste õigusraamistik – kohustused:

FI: vähemalt ühel täisühingu osanikul või usaldusühingu täisosanikul peab olema elukoht EMPs või kui osanik on juriidiline isik, peab tema alaline asukoht (mitte filiaalid) olema EMPs.

Registreerimisasutus võib teha erandeid.

Eraettevõtjana tegutsemiseks on nõutav elukoht EMP riigis.

Kui organisatsioon, mis on pärit mõnest EMPsse mittekuuluvast riigist, kavatseb tegeleda äritegevuse või kaubandusega Soome filiaali asutamise kaudu, on nõutav kauplemisluba.

Vähemalt üks juhatuse tava- ja asendusliikmetest ning tegevdirektor peavad elama EMP riigis.

Registreerimisasutus võib teha äriühingutele erandeid.

SE: välisriigi äriühing, kes ei ole asutanud Rootsis juriidilist isikut või kes tegeleb ettevõtlusega kaubandusagendi vahendusel, teostab kommertstehingud Rootsis registreeritud filiaali kaudu, millel on sõltumatu juhatus ja eraldi raamatupidamine. Filiaali tegevdirektor ja vajaduse korral asetegevdirektor peavad elama EMP riigis. Väljaspool EMPd elav füüsiline isik, kes teostab Rootsis kommertstehinguid, peab ametisse määrama ja registreerima residendist esindaja, kes vastutab äritegevuse eest Rootsis. Rootsis toimuva äritegevuse kohta peetakse eraldi raamatupidamisarvestust. Pädev asutus võib üksikjuhtumitel teha filiaali- ja elukohanõudest erandeid. Alla aasta kestvate ehitusprojektide puhul, mida teostab väljaspool EMPd asuv äriühing või füüsiline isik, tehakse filiaali asutamise või residendist esindaja määramise nõudest erand.

Piiratud vastutusega äriühingute ning majandusühistute puhul peab vähemalt 50 % juhatuse liikmetest, vähemalt 50 % juhatuse asendusliikmetest, tegevdirektor, asetegevdirektor ja vähemalt üks äriühingu nimel allkirjastamise õigust omav isik (kui sellised isikud on olemas) elama EMP riigis. Pädev asutus võib kõnealuse tingimuse puhul teha erandeid. Kui ükski äriühingu või ühistu esindajatest ei ela Rootsis, peab juhatus määrama ja registreerima Rootsis elava isiku, kellel on volitused tegutseda äriühingu või ühistu nimel.

Vastavad tingimused kehtivad kõikide muude juriidilise isiku liikide asutamise suhtes.

SK: välisriigi füüsiline isik, kelle nimi kantakse asjakohasesse äriregistrisse (äriregister, ettevõtlusregister või muu kutseregister) ettevõtja nimel tegutsema volitatud isikuna, peab esitama Slovakkia elamisloa.

Meetmed:

AT: Aktiengesetz, BGBL. Nr. 98/1965, § 254 (2);

GmbH-Gesetz, RGBL. Nr. 58/1906, § 107 (2) ja Gewerbeordnung, BGBL. Nr. 194/1994, § 39 (2a).

BG: äriseadus, artikkel 17a, ning
investeermise elavdamise seadus, artikkel 24.

EE: äriseadustiku § 63¹ lõiked 1, 2 ja 4.

FI: laki elinkeinon harjoittamisen oikeudesta (ettevõtlusega tegelemise õiguse seadus) (122/1919), §
1;

osuuskuntalaki (ühistuseadus) (1488/2001);

osakeyhtiölaki (piiratud vastutusega äriühingu seadus) (624/2006) ning

laki luottolaitostoiminnasta (krediidiasutuste seadus) (121/2007).

SE: lag om utländska filialer m.m (välisfiliaalide seadus) (1992:160);

aktiebolagslag (äriühingute seadus) (2005:551);

majandusühistute seadus (2018:672) ja Euroopa majandushuviühingute seadus (1994:1927).

SK: seadus nr 513/1991 äriseadustiku kohta (artikkel 21) seadus nr 455/1991 kauplemislubade
kohta ning

seadus nr 404/2011 välismaalaste elamise kohta (artiklid 22 ja 32).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, toimimismõuded ja õigusteenuste õigusraamistik – kohustused:

BG: asutatud ettevõtted võivad võtta kolmandate riikide kodanikke tööle ainult sellistele ametikohtadele, mille puhul Bulgaaria kodakondsusnõue puudub. Asutatud ettevõtte poolt eelneva 12 kuu jooksul tööle võetud kolmandate riikide kodanike koguarv ei tohi ületada 20 % (väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate puhul 35 %) töölepingu alusel tööle võetud Bulgaaria, teiste liikmesriikide, EMP lepingu osalisriikide või Šveitsi Konföderatsiooni kodanike keskmisest arvust. Lisaks peab tööandja enne kolmanda riigi kodaniku töölevõtmist tööturutesti abil tõendama, et vastavale ametikohale sobivat Bulgaaria, Euroopa Liidu, EMP või Šveitsi töötajat ei ole.

Kõrgelt kvalifitseeritud, hooaja- ja lähetatud töötajate, ettevõtjasiseselt üleviidud töötajate ning teadlaste ja üliõpilaste puhul ei ole ühe ettevõtte heaks töötavate kolmandate riikide kodanike arv piiratud. Nendes kategooriatesse kuuluvate kolmandate riikide kodanike töölevõtmiseks ei ole tööturutest nõutav.

Meetmed:

BG: tööjõurände ja tööjõu liikuvuse seadus.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine:

PL: esinduse majandustegevus võib hõlmata üksnes välisriigi emaettevõtja reklaamimist ja edendamist. Kõigis sektorites peale õigusteenuste sektori võivad väljastpoolt Euroopa Liitu pärit investorid ja nende ettevõtted asutada üksnes usaldusühingu, piiratud vastutusega kapitaliühingu, osaühingu või aktsiaseltsi; kodumaised investorid ja ettevõtted võivad kasutada ka mitteärilise partnerluse vormis tegutsevate ettevõtete vorme (täisühing ja piiramatu vastutusega ühing).

Meetmed:

PL: 6. märtsi 2018. aasta seadus välisriigi ettevõtjate ja muude välisriigi isikute majandustegevust Poola Vabariigi territooriumil käsitlevate eeskirjade kohta.

b) Kinnisvara omandamine

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – võrdne kohtlemine:

AT (kohaldatakse piirkondlikul valitsustasandil): väljastpoolt Euroopa Liitu pärit füüsilised isikud ja ettevõtjad peavad kinnisvara omandamiseks, ostmiseks, rentimiseks või kasutusrendiks saama loa pädevatelt piirkondlikelt asutustelt (Länder). Luba antakse üksnes juhul, kui kinnisvara omandamine leitakse olevat avalikes huvides (silmas pidades eeskätt majandus-, sotsiaal- ja kultuurihuve).

CY: küproslased, Küprose päritolu isikud ja liikmesriikide kodanikud saavad omandada Küprosel vara ilma piiranguteta. Ükski välismaalane ei saa omandada (välja arvatud surma tõttu) kinnisvara ilma ministrite nõukogu loata. Kui välismaalase omandatav kinnisvara on suurem kui krunt, mis on vajalik maja ehitamiseks või ametipinna rajamiseks, või ületab muul moel kaht donumit (2,676 ruutmeetrit), kohaldatakse ministrite nõukogu loa väljastamisel tingimusi, piiranguid ja kriteeriume, mis on sätestatud ministrite nõukogu koostatud ja esindajatekoja heakskiidetud määrustes. Välismaalane on iga isik, kes ei ole Küprose Vabariigi kodanik, sh välismaalase kontrollitav äriühing. Mõiste ei hõlma Küprose päritolu välismaalasi ja Küprose Vabariigi kodanike Küprose kodakondsuseta abikaasasid.

CZ: riigi omandis oleva põllumajandusmaa suhtes kohaldatakse erieeskirju. Riigi põllumajandusmaad võivad omandada ainult Tšehhi Vabariigi, mõne teise liikmesriigi või EMP lepingu osalisriigi või Šveitsi Konföderatsiooni kodanikud. Juriidilised isikud võivad riigilt põllumajandusmaad omandada üksnes juhul, kui nad on Tšehhi Vabariigi põllumajandusettevõtjad või samasuguse staatusega isikud mõnes teises Euroopa Liidu liikmesriigis, EMP lepingu osalisriigis või Šveitsi Konföderatsioonis.

DK: füüsilised isikud, kes ei ela Taanis ja kes ei ole varem elanud Taanis vähemalt viis aastat, peavad Taani omandamise seaduse kohaselt saama justiitsministeeriumilt loa, et omandada õigus Taanis asuvale kinnisasjale. See kehtib ka juriidilistele isikutele, kes ei ole Taanis registreeritud. Füüsilised isikud võivad kinnisasja omandada juhul, kui taotleja kavatseb kinnisasja kasutada oma peamise elukohana.

Taanis registreerimata juriidilistel isikutel on üldjuhul lubatud kinnisasja omandada juhul, kui omandamine on eelduseks ostja äritegevusele. Luba on vaja ka juhul, kui taotleja kavatseb kinnisasja kasutada sekundaarse elukohana. Selline luba antakse üksnes siis, kui üldise ja konkreetse hindamise teel leitakse, et taotlejal on eriti tugev side Taaniga.

Omandamise seaduse kohane luba antakse üksnes konkreetse kinnisasja omandamise korral. Põllumajandusmaa omandamist eraisikute või juriidiliste isikute poolt reguleerib ka Taani seadus põllumajandusliku kinnisvara kohta (lov om landbrugsejendomme), millega on kehtestatud põllumajandusliku kinnisvara omandamisel piirangud kõikidele isikutele, nii taanlastele kui ka välismaalastele. Seega peavad kõik põllumajanduskinnistut omandada soovivad füüsilised või juriidilised isikud vastama kõnealuses seaduses sätestatud nõuetele. Üldiselt tähendab see, et põllumajandusliku majapidamise suhtes kohaldatakse piiratud elukohanõuet. Elukohanõue ei ole personaalne. Juriidilised isikud peavad olema seaduse §-des 20 ja 21 loetletud liiki ning nad peavad olema registreeritud liidus (või EMPs).

EE: OECD liikmesriigi juriidilisel isikul on õigus omandada kinnisvara, mis hõlmab

- i) kokku vähem kui kümme hektarit põllumajandusmaad, metsamaad või põllumajandus- ja metsamaad, ilma piiranguteta;
- ii) kümme hektarit või rohkem põllumajandusmaad, kui juriidiline isik on kinnisasja omandamisele vahetult eelnenud kolme aasta jooksul tegelenud Euroopa Liidu toimimise lepingu I lisas loetletud põllumajandustoodete tootmisega, välja arvatud kalandustooted ja puuvill (edaspidi „põllumajandustooted“);

- iii) kümme hektarit või rohkem metsamaad, kui juriidiline isik on kinnisasja omandamisele vahetult eelnenud kolme aasta jooksul tegelenud metsa majandamisega metsaseaduse tähenduses (edaspidi „metsamajandamine“) või põllumajandustoodete tootmisega;
- iv) vähem kui kümme hektarit põllumajandusmaad ja vähem kui kümme hektarit metsamaad, kuid kokku kümme hektarit või rohkem põllumajandus- ja metsamaad, kui juriidiline isik on kinnisasja omandamisele vahetult eelnenud kolme aasta jooksul tegelenud põllumajandustoodete tootmise või metsa majandamisega.

Kui juriidiline isik ei vasta alapunktides ii–iv sätestatud nõuetele, võib ta omandada kinnisasja, mis hõlmab kümme hektarit või rohkem põllumajandusmaad, metsamaad või põllumajandus- ja metsamaad kokku, üksnes omandatava kinnisasja asukohajärgse kohaliku omavalitsuse volikogu loal.

EMP-väliste riikide kodanike suhtes kohaldatakse teatavates geograafilistes piirkondades kinnisvara omandamise piiranguid.

EL: kinnisvara omandamine või rentimine piirialadel on keelatud füüsilistele või juriidilistele isikutele, kelle kodakondsus või asukoht on väljaspool liikmesriike ja Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni. Keelu võib tühistada kaalutlusotsusega, mille võtab vastu asjaomase detsentraliseeritud haldusüksuse komitee (või riigi kaitseminister, kui kasutatav kinnisvara kuulub era- ja riigiomandi kasutamise fondile).

HR: välisriikide äriühingud tohivad omandada teenuste osutamiseks kinnisvara üksnes juhul, kui nad on asutatud ja registreeritud Horvaatias juriidilise isikuna. Kinnisvara omandamiseks teenuste osutamiseks filiaalide poolt on vaja justiitsministeeriumi heakskiitu. Välismaalased ei saa omandada põllumajandusmaad.

MT: isikud, kes ole liikmesriigi kodanikud, ei saa omandada kinnisvara kaubanduslikel eesmärkidel. Äriühingud, mille aktsiatest 25 % (või rohkem) kuulub isikutele väljastpoolt Euroopa Liitu, peavad saama kaubanduslikel või ärilistel eesmärkidel kinnisvara ostuks pädevalt asutuselt (rahandusministrilt) loa. Pädev asutus otsustab, kas kavandatav omandamine toob Malta majandusele puhaskasu.

PL: välismaalased vajavad kinnisvara otseseks või kaudseks omandamiseks luba. Luba antakse siseministri haldusaktiga kaitseministri nõusolekul, ning põllumajandusliku kinnisvara puhul ka põllumajanduse ja maaelu arengu ministri nõusolekul.

Meetmed:

AT: Burgenländisches Grundverkehrsgesetz, LGBL. nr 25/2007;

Kärntner Grundverkehrsgesetz, LGBL. nr 9/2004;

NÖ – Grundverkehrsgesetz, LGBL. 6800;

OÖ – Grundverkehrsgesetz, LGBL. nr 88/1994;

Salzburger Grundverkehrsgesetz, LGBL. nr 9/2002;

Steiermärkisches Grundverkehrsgesetz, LGBL. nr 134/1993;

Tiroler Grundverkehrsgesetz, LGBL. nr 61/1996; Voralberger Grundverkehrsgesetz, LGBL. nr 42/2004; ning

Wiener Ausländergrundverkehrsgesetz, LGBL. nr 11/1998.

CY: (välismaalaste poolt) kinnisvara omandamise seadus (109. peatükk), kehtivas sõnastuses.

CZ: seadus nr 503/2012 Coll. (riikliku maa-ameti kohta), kehtivas sõnastuses.

DK: Taani kinnisvara omandamise seadus (konsolideeritud seadus nr 265 kinnisvara omandamise kohta, 21 märts 2014);

korraldus omandamise kohta (18. septembri 1995. aasta korraldus nr 764) ja

põllumajandusettevõtete seadus (4. jaanuari 2017. aasta konsolideeritud seadus nr 27).

EE: kinnisasja omandamise kitsendamise seadus, 2. peatüki § 4, 3. peatüki § 10, 2017.

EL: seadus 1892/1990, kehtivas sõnastuses, ning taotluste puhul ka kaitseministri ja kodanikukaitse ministrite otsus F.110/3/330340/S.120/7-4-14.

HR: omandiõigust ja muid varalisi õigusi käsitlev seadus (OG 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 129/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 143/12, 152/14), artiklid 354–358.b;

põllumajandusmaa seadus (OG 20/18, 115/18, 98/19), artikkel 2; üldise haldusmenetluse seadus.

MT: kinnisvaraseadus (omandamine mitteresidentide poolt), 246. peatükk, ja ELi ühinemislepingu protokoll nr 6 lisaeluasemete omandamise kohta Maltal.

PL: 24. märtsi 1920. aasta seadus kinnisvara omandamise kohta välismaalaste poolt (2016. aasta Poola ametlik väljaanne nr 1061, kehtivas sõnastuses).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine:

HU: mitteresidendid peavad saama kinnisvara omandamiseks loa haldusasutuselt, mis vastutab asjaomase kinnisvara geograafilise asukoha eest.

Meetmed:

HU: valitsuse dekreet nr 251/2014 (X. 2) välismaalaste poolt kinnisvara, välja arvatud põllumajanduslikel või metsanduslikel eesmärkidel kasutatava maa, omandamise kohta ja 1993. aasta seadus nr LXXVIII (paragrahv 1/A).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, enamsoodustusrežiim:

LV: Ühendkuningriigi kodanikul on lubatud omandada linnamaad Lätis või mõnes teises liikmesriigis registreeritud juriidiliste isikute kaudu:

- i) kui üle 50 % äriühingu omakapitalist kuulub liikmesriikide kodanikele, Läti valitsusele ja/või omavalitsusele;
- ii) kui üle 50 % äriühingu omakapitalist kuulub sellise kolmanda riigi füüsilistele isikutele ja äriühingutele, kellega Läti on sõlminud investeeringute edendamist ja vastastikust kaitset käsitleva kahepoolse lepingu, mille Läti parlament on heaks kiitnud enne 31. detsembrit 1996;

- iii) kui üle 50 % äriühingu omakapitalist kuulub sellise kolmanda riigi füüsilistele isikutele ja äriühingutele, kellega Läti on sõlminud investeeringute edendamist ja vastastikust kaitset käsitleva kahepoolse lepingu pärast 31. detsembrit 1996, kui kõnealuses lepingus on kindlaks määratud Läti füüsiliste isikute ja äriühingute õigused maa omandamisel asjaomases kolmandas riigis;
- iv) kui üle 50 % äriühingu omakapitalist kuulub ühiselt punktides i–iii osutatud isikutele; või
- v) mis on riigile kuuluv piiratud vastutusega äriühing, kui talle kuuluvad äriühingu aktsiad on noteeritud börsil.

Kui Ühendkuningriik lubab Läti kodanikel ja ettevõtjatel osta oma territooriumil asuvates linnades kinnisvara, lubab Läti Ühendkuningriigi kodanikel ja ettevõtjatel osta Läti linnades kinnisvara samadel tingimustel kui Läti kodanikel.

Meetmed:

LV: Läti Vabariigi linnade maareformi seadus, jaotised 20 ja 21.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – võrdne kohtlemine, enamsoodustusrežiim:

DE: kinnisvara omandamise suhtes võidakse kohaldada teatavaid vastastikkuse tingimusi.

ES: et teha välisinvesteeringuid tegevusse, mis on otseselt seotud ELi mittekuuluvate riikide diplomaatiliste esinduste jaoks tehtavate kinnisvarainvesteeringutega, on vaja Hispaania ministrite nõukogu haldusluba, välja arvatud juhul, kui on sõlmitud vastastikune liberaliseerimisleping.

RO: välismaalased, kodakondsuseta isikud ja juriidilised isikud (välja arvatud liikmesriigi või EMP riigi kodanikud ja juriidilised isikud) võivad omandada maa omandiõiguse rahvusvaheliste lepingutega reguleeritud tingimustel vastastikkuse põhimõttel. Välismaalased, kodakondsuseta isikud ja juriidilised isikud ei või omandada maa omandiõigust soodsamatel tingimustel kui need, mida kohaldatakse Euroopa Liidu füüsiliste või juriidiliste isikute suhtes.

Meetmed:

DE: Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (EGBGB, tsiviilseadustiku sissejuhatav seadus).

ES: 23. aprilli 1999. aasta kuninglik dekreet nr 664/1999 välisinvesteeringute kohta.

RO: seadus nr 17/2014 teatavate meetmete kohta, millega reguleeritakse väljaspool linna asuva põllumajandusmaa müümist ja ostmist (muutmisel), ning seadus nr 268/2001 riigi- ja eraomandis olevat põllumajandusmaad haldavate ettevõtete erastamise kohta ning selleks erastamisagentuuri asutamise kohta, kehtivas sõnastuses.

Reservatsioon nr 2 – kutseteenused (v.a tervishoiuga seotud kutsealad)

Sektor – allsektor:	kutseteenused – õigusteenused; patendivolinik, tööstusomandi volinik, intellektuaalomandi volinik; majandusarvestus- ja raamatupidamisteenused; auditeerimisteenused, maksualase nõustamise teenused; arhitektuuri- ja linnaplaneerimise teenused, inseneriteenused ja integreeritud inseneriteenused
Tegevusala liigitus:	CPC 861, 862, 863, 8671, 8672, 8673, 8674, 879 osa
Reservatsiooni liik:	turulepääs võrdne kohtlemine enamsoodustusrežiim kõrgem juhtkond ja juhatus kohapealne esindatus õigusteenustega seotud kohustused
Peatükk/punkt:	investeeringute liberaliseerimine; piiriülene teenuskaubandus ja õigusteenuste õigusraamistik
Valitsustasand:	EL/liikmesriik (kui ei ole sätestatud teisiti)

Kirjeldus:

a) õigusteenused (CPC 861 osa)¹

Seoses investeringute liberaliseerimisega – turulepääs ja õigusteenuste õigusraamistik –
kohustused

EU: igas liikmesriigis kohaldatakse konkreetseid mittediskrimineerivaid õigusliku vormi nõudeid.

---

¹ Käesolevas reservatsioonis:

- a) „vastuvõtva jurisdiktsiooni õigus“ – konkreetse liikmesriigi õigus ja liidu õigus;
- „päritolujurisdiktsiooni õigus“ – Ühendkuningriigi õigus;
- b) „rahvusvaheline õigus“ – rahvusvaheline avalik õigus, välja arvatud Euroopa Liidu õigus, ning see hõlmab rahvusvaheliste lepingute ja konventsioonidega kehtestatud õigust ning rahvusvahelist tavaõigust;
- c) „õigusnõustamisteenused“ – klientide nõustamine ja nendega konsulteerimine küsimustes, sealhulgas tehingutes, suhetes ja vaidlustes, mis hõlmavad õiguse kohaldamist või tõlgendamist; klientidega või nende nimel osalemine kolmandate isikutega sellistes küsimustes peetaval läbirääkimistel ja muudes tehingutes; ning täielikult või osaliselt seadusega reguleeritud dokumentide koostamine ja mis tahes liiki dokumentide kontrollimine seadusest tulenevatel eesmärkidel ja sellega kooskõlas;
- d) „seadusjärgse esindamise teenused“ – selliste dokumentide ettevalmistamine, mis on mõeldud esitamiseks haldusasutustele, kohtutele või muudele nõuetekohaselt moodustatud ametlikele kohtutele; ning ilmumine haldusasutustesse, kohtutesse või muudesse nõuetekohaselt moodustatud ametlikesse kohtutesse;
- e) „vahekohtu-, lepitus- ja vahendusteenused“ – vahekohtunikule, lepitajale või lepitajale esitatavate dokumentide ettevalmistamine ning ettevalmistamine nende ette ilmumiseks ja nende ette ilmumine vaidluses, mis on seotud õiguse kohaldamise ja tõlgendamisega. See ei hõlma vahekohtu-, lepitus- ja vahendusteenuseid vaidlustes, mis ei ole seotud õiguse kohaldamise ja tõlgendamisega ning mis kuuluvad juhtimiskonsultatsiooniteenuste alla. Samuti ei hõlma see tegutsemist vahekohtuniku, lepitaja või vahendajana. Allkategoriana osutavad rahvusvahelised vahekohtu-, lepitus- või vahendusteenused samadele teenustele, kui vaidlus puudutab pooli kahest või enamast riigist.

- i) Määratud õigusteenused, mida osutatakse päritolujurisdiktsiooni kutsenimetuse all (CPC 861 osa – õigusabi-, vahekohtu-, lepitus- ja vahendusteenused seoses kodujurisdiktsiooniga ja rahvusvahelise õigusega, mida reguleeritakse käesoleva lepingu teise osa esimese rubriigi II jaotise 5. peatüki 7. jaoga).

Suurema selguse huvides ja kooskõlas märkustega, eelkõige punktiga 9, olgu märgitud, et advokatuuris registreerumise nõuded võivad hõlmata nõuet läbida litsentseeritud advokaadi järelevalve all koolitus või omada konkreetse advokatuuri jurisdiktsioonis kontorit või postiaadressi, et taotleda selle advokatuuri liikmesust. Mõned liikmesriigid võivad kehtestada nõude, et füüsilistel isikutel, kes on teataval ametikohal advokaadibüroos/äriühingus/ettevõttes või tegutsevad osanike või aktsionäride nimel, peab olema õigus praktiseerida vastuvõtva jurisdiktsiooni õigust.

Seoses investeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – võrdne kohtlemine, turulepääs ja õigusteenuste õigusraamistik – kohustused:

AT: õigusteenuste osutamiseks seoses vastuvõtva jurisdiktsiooni (liidu ja selle liikmesriigi) õigusega, sealhulgas kohtus esindamiseks, nõutakse EMP riigi või Šveitsi kodakondsust ja elukohta (kaubanduslik kohalolek). Üksnes EMP riigi või Šveitsi Konföderatsiooni advokaadid võivad pakkuda õigusteenuseid kaubandusliku kohaloleku kaudu. Rahvusvahelise avaliku õiguse ja päritolujurisdiktsiooni õigusega seotud õigusteenuseid lubatakse osutada üksnes piiriülesel alusel.

Välisriigi advokaatide (kes peavad olema saanud oma päritolujurisdiiktsioonis täieliku erialase väljaõppe) osalus advokaadibüroo aktsiakapitalis ja tegevustulemustes ei tohi ületada 25 %; ülejäänud peavad olema täielikult kvalifitseeritud EMP riigi või Šveitsi advokaadid ning üksnes viimatinimetatud võivad otsustavalt mõjutada advokaadibüroo otsustamisprotsessi.

BE (ka seoses enamsoodustusrežiimiga): välisriigi advokaadid võivad tegutseda õigusnõustajatena. Juristid, kes on välisriigi (ELi-välise) advokatuuri liikmed ja soovivad Belgias tegutseda, kuid ei vasta täieliku kvalifikatsiooniga juristide registrisse, ELi nimekirja või juristide praktikantide nimekirja kandmise tingimustele, võivad taotleda registreerimist nn B-loendis. Selline B-loend on olemas ainult Brüsseli advokatuuris. B-loendisse kantud juristil on lubatud osutada kindlaksmääratud õigusteenuseid.

BG (ka seoses enamsoodustusrežiimiga): vahendusteenuste puhul on nõutav alaline elukoht. Vahendaja võib olla üksnes isik, kes on kantud justiitsministri juures tegutsevasse ühtsesse vahendajate registrisse.

Bulgaarias võib äriühingute asutamise korral ja nende tegutsemisel ning teenuste osutamisel võimaldada täielikku võrdset kohtlemist üksnes äriühingutele, mis on asutatud riikides, kellega on sõlmitud või sõlmitakse kahepoolsed vastastikuse õigusabi lepingud, ja selliste riikide kodanikele.

CY: nõutav on EMP või Šveitsi kodakondsus ning elukoht (kaubanduslik kohalolek). Küprosel võivad advokaadibüroo partneriteks, aktsionärideks või juhatuse liikmeteks olla üksnes advokatuuri kuuluvad advokaadid.

CZ: välisriigi advokaatide puhul on nõutav elukoht (kaubanduslik kohalolek).

DE: välisriigi advokaatidele (välja arvatud EMP riikide ja Šveitsi kvalifitseeritud advokaadid) võidakse kehtestada piirangud vastuvõtva jurisdiktsiooni õigusega seotud õigusteenuseid osutava advokaadibüroo aktsiate omamise suhtes.

DK: ilma et see piiraks eespool esitatud ELi reservatsiooni kohaldamist, võivad advokaadibüroo aktsiaid omada üksnes advokaadid, kes praktiseerivad aktiivselt asjaomases advokaadibüroos, selle emaettevõtjas või tütarettevõtjas, advokaadibüroo teised töötajad või muu Taanis registreeritud advokaadibüroo. Teised advokaadibüroo töötajad võivad kollektiivselt omada alla 10 % aktsiatest ja hääleõigustest ning aktsionäriks saamiseks peavad nad sooritama eksami õigusnormide kohta, mis on advokaadibüroo tegevusvaldkondade seisukohast eriti olulised.

Juhatusel liikmeks võivad olla ainult advokaadid, kes praktiseerivad aktiivselt asjaomases advokaadibüroos, selle emaettevõtjas või tütarettevõtjas, teised aktsionärid ja töötajate esindajad. Enamik juhatuse liikmetest peavad olema advokaadid, kes praktiseerivad aktiivselt asjaomases advokaadibüroos, selle emaettevõtjas või tütarettevõtjas. Advokaadibüroo juhiks võivad olla üksnes advokaadid, kes praktiseerivad aktiivselt asjaomases advokaadibüroos, selle emaettevõtjas või tütarettevõtjas, ning teised eespool nimetatud eksami sooritanud aktsionärid.

ES: määratud õigusteenuste osutamiseks on nõutav kutsetegevuse aadress.

FR: alaliseks praktiseerimiseks on nõutav elukoht või ettevõtte asutamine EMPs. Ilma et see piiraks eespool esitatud ELi reservatsiooni kohaldamist: kõigi advokaatide puhul peab advokaadibüroo tegutsema ühes järgmistest õiguslikest vormidest, mis on Prantsusmaa õiguse alusel mittediskrimineerivalt lubatud: SCP (société civile professionnelle), SEL (société d'exercice libéral), SEP (société en participation), SARL (société à responsabilité limitée), SAS (société par actions simplifiée), SA (société anonyme), SPE (société pluriprofessionnelle d'exercice) ja „association“ teatavatel tingimustel. aktsionäride, juhatuse liikmete ja osanike suhtes võidakse kohaldada nende kutsetegevusega seotud eripiiranguid.

HR: advokaadibüroo võib asutada ainult advokaat, kellel on Horvaatia juristi staatus (Ühendkuningriigi äriühingud võivad asutada filiaale, kes ei tohi värvata Horvaatia advokaate).

HU: nõutav on Ungari advokaadi (ügyvéd) või advokaadibürooga (ügyvédi iroda) sõlmitud koostööleping. Välisriigi õigusnõustaja ei või olla Ungari advokaadibüroo liige. Välisriigi juristil ei ole õigust valmistada ette dokumente, mis tuleb esitada vahekohtunikule, lepitajale või vahendajale, ega tegutseda vaidluses kliendi seadusliku esindajana nende isikute ees.

PT (ka seoses enamsoodustusrežiimiga): Portugalis õigusteaduskonna diplomi omandanud välisriigi kodanikud võivad registreerida end Portugali advokatuuris (Ordem dos Advogados) samadel tingimustel nagu Portugali kodanikud, kui nende asjaomane riik tagab Portugali kodanikele samaväärse kohtlemise.

Teised välismaalased, kellel on õigusteaduse kraad, mida on tunnustanud Portugali kõrgkooli õigusteaduskond, võivad end advokatuuri liikmeks registreerida tingimusel, et nad läbivad nõutud koolituse ning lõpliku hindamise ja sooritavad vastuvõttueksami.

Õigusnõustamist võivad pakkuda juristid, tingimusel et nende alaline elukoht (domiciliação) on Portugalis, nad sooritavad kutseeksami ja on registreeritud advokatuuris.

RO: välisriigi advokaat ei tohi koostada kohtutele ja muudele õigusasutustele suulisi ega kirjalikke järeldusi, välja arvatud rahvusvahelise vahekohtumenetluse korral.

SE (ka seoses enamsoodustusrežiimiga): ilma et see piiraks eespool esitatud ELi reservatsiooni kohaldamist: Rootsi advokatuuri liiget tohivad palgata üksnes teised advokatuuri liikmed või advokatuuri liikmete äriasju ajavad äriühingud. Advokatuuri liikme võib siiski palgata ka advokaadiülesandeid täitev välisriigi äriühing, tingimusel et asjaomane äriühing asub liidu liikmesriigis, EMP riigis või Šveitsi Konföderatsioonis. Rootsi advokatuuri juhatuse erandit silmas pidades võib Rootsi advokatuuri liige töötada ka advokaadibüroos, mis ei asu Euroopa Liidus.

Äriühingu või partnerluse vormis tegutsevatel advokatuuri liikmetel ei tohi olla muud eesmärki ega äritegevust kui advokaadielukutse praktiseerimine. Koostöö teiste advokaadibüroodega on lubatud, kuid koostööks välisriikide büroodega on vaja Rootsi advokatuuri juhatuse luba. Vaid advokatuuri liige võib otseselt või kaudselt või äriühingu kaudu töötada advokaadi kutsealal, omada äriühingu aktsiaid või olla partner. Vaid advokatuuri liige võib olla äriühingu või partnerluse juhatuse liige või asendusliige, asetsevadirektor, allkirjaõigusega isik või sekretär.

SI (ka seoses enamsoodustusrežiimiga): välisriigi jurist, kellel on õigus praktiseerida päritolujurisdiiktsiooni õigust, võib osutada õigusteenuseid või praktiseerida advokaatide seaduse artiklis 34a sätestatud tingimustel, juhul kui on täidetud tegeliku vastastikkuse nõue. Ilma et see piiraks mittediskrimineerivaid õigusliku vormi nõudeid käsitleva ELi reservatsiooni kohaldamist, on Sloveenia advokatuuri määratud advokaatide kaubanduslik kohalolek võimalik üksnes ühe osanikuga äriühingu, piiratud vastutusega õigusbüroo (partnerluse) või piiramatu vastutusega õigusbüroo (partnerluse) vormis. Advokaadibüroo tegevus piirdub õiguse praktiseerimisega. Advokaadibüroo partneriteks võivad olla üksnes advokaadid.

SK: kolmandate riikide advokaatide puhul on nõutav tegelik vastastikkus.

- ii) Muud õigusteenused (vastuvõttev jurisdiktsioon, sealhulgas õigusnõustamine, vahekohtu-, lepitus- ja vahendusteenused ning seadusjärgse esindamise teenused).

Suurema selguse huvides ja kooskõlas märkustega, eelkõige punktiga 9, olgu märgitud, et advokatuuris registreerumise nõuded võivad hõlmata nõuet omandada vastuvõtvast jurisdiktsioonis õigusteaduse kraad või sellega samaväärne tunnustus või läbida litsentseeritud advokaadi järelevalve all koolitus või omada konkreetse advokatuuri jurisdiktsioonis kontorit või postiaadressi, et taotleda selle advokatuuri liikmesust.

Seoses investeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – võrdne kohtlemine, kohapealne esindatus:

EU: füüsilisi või juriidilisi isikuid võib Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ametis (EUIPO) esindada üksnes EMP liikmesriigis kvalifitseeritud õigusala töötaja, kelle tegevuskoht on EMPs, kui tal on kõnealuses liikmesriigis õigus tegutseda esindajana kaubamärgi või tööstusomandi küsimustes, ning kutseline esindaja, kelle nime EUIPO on kandnud sel eesmärgil peetavasse loetellu. (CPC 861 osa)

AT: õigusteenuste osutamiseks seoses vastuvõtva jurisdiktsiooni (liidu ja selle liikmesriigi) õigusega, sealhulgas kohtus esindamiseks, nõutakse EMP riigi või Šveitsi kodakondsust ja elukohta (kaubanduslik kohalolek). Üksnes EMP riigi või Šveitsi Konföderatsiooni advokaadid võivad pakkuda õigusteenuseid kaubandusliku kohaloleku kaudu. Rahvusvahelise avaliku õiguse ja päritolujurisdiktsiooni õigusega seotud õigusteenuseid lubatakse osutada üksnes piiriülesel alusel.

Välisriigi advokaatide (kes peavad olema saanud oma päritolujurisdiktsioonis täieliku erialase väljaõppe) osalus advokaadibüroo aktsiakapitalis ja tegevustulemustes ei tohi ületada 25 %; ülejäänud peavad olema täielikult kvalifitseeritud EMP riigi või Šveitsi advokaadid ning üksnes viimatinimetatud võivad otsustavalt mõjutada advokaadibüroo otsustamisprotsessi.

BE (ka seoses enamsoodustusrežiimiga): advokatuuri täieliku vastuvõtmise, sealhulgas kohtus esindamise korral on nõutav alaline elukoht. Välisriigi advokaadisaamiseks advokatuuri täisliikmeks peab advokaat olema elanud Belgias vähemalt kuus (teatud tingimustel kolm) aastat alates registreerimistaotluse esitamisest. Vajalik on Belgia välisministri väljastatud tõend, mille alusel võimaldatakse siseriikliku õiguse või rahvusvahelise konventsiooni kohaselt vastastikkust (vastastikkuse tingimus).

Välisriigi juristid võivad tegutseda õiguskonsultandina. Juristid, kes on välisriigi (ELi-välise) advokatuuri liikmed ja soovivad Belgias tegutseda, kuid ei vasta täieliku kvalifikatsiooniga juristide registrisse, ELi nimekirja või juristide praktikantide nimekirja kandmise tingimustele, võivad taotleda registreerimist nn B-loendis. Selline B-loend on olemas ainult Brüsseli advokatuuris. B-nimekirja kantud juristil on õigus anda nõu. Kassatsioonikohtus (Cour de Cassation) esindamise õigus sõltub vastavasse nimekirja kandmisest.

BG (ka seoses enamsoodustusrežiimiga): liikmesriigi, EMP lepingu osalisriigi või Šveitsi Konföderatsiooni kodanikele, kellele on antud luba tegutseda advokaadi kutsealal ükskõik millise eespool nimetatud riigi õigusaktide kohaselt. Välismaalane (välja arvatud eespool nimetatud isik), kellel on oma riigi õigusaktide kohaselt õigus tegutseda advokaadi kutsealal, võib konkreetse juhtumi korral koos Bulgaaria advokaadiga pöörduda Bulgaaria Vabariigi kohtuorganitesse enda riigi kodaniku kaitsenõuniku või volitatud esindajana, kui see on ette nähtud Bulgaaria ja asjaomase välisriigi vahelises lepingus, või taotleda nõukogult, et see oleks vastastikuses sõltuvuses. Riigid, mille suhtes eksisteerib vastastikune ausus, määrab justiitsminister kõrgeima advokatuuri nõukogu esimehe taotlusel. Vahendusteenuste osutamiseks peab välismaalasel olema pikaajaline või alaline elamisluba Bulgaaria Vabariigis ning ta on kantud justiitsministri juures tegutsevasse ühtsesse vahendajate registrisse.

CY: nõutav on EMP või Šveitsi kodakondsus ning elukoht (kaubanduslik kohalolek). Küprosel võivad advokaadibüroo partneriteks, aktsionärideks või juhatuse liikmeteks olla üksnes advokatuuri kuuluvad advokaadid.

CZ: välisriigi advokaatide puhul on nõutav täielik vastuvõtmine Tšehhi Advokatuuri ja seal viibimine (kaubanduslik kohalolek).

DE: advokatuuri võib vastu võtta üksnes EMP riigi ja Šveitsi kodanikke, kes saavad sellega õiguse osutada õigusteenuseid seoses siseriikliku õigusega. Kaubanduslik kohalolek on nõutav selleks, et saada advokatuuri täisliikmeks. Pädev advokatuur võib teha erandeid. Välisriigi advokaatidele (välja arvatud EMP riikide ja Šveitsi kvalifitseeritud advokaadid) võidakse kehtestada piirangud siseriikliku õigusega seotud õigusteenuseid osutava advokaadibüroo aktsiate omamise suhtes.

DK: õigusteenused, mida osutatakse kutsenimetuse „advokat“ (advokaat) või muu sarnase nimetuse all, samuti kohtutes esindamine on reserveeritud advokaatidele, kellel on Taani tegevusluba. ELi ja EMP riikide ning Šveitsi advokaadid võivad tegutseda oma päritoluriigi kutsenimetuse all.

Ilma et see piiraks mittediskrimineerivaid õigusliku vormi nõudeid käsitleva ELi reservatsiooni kohaldamist, võivad advokaadibüroo aktsiaid omada üksnes advokaadid, kes praktiseerivad aktiivselt asjaomases advokaadibüroos, selle emaettevõtjas või tütarettevõtjas, advokaadibüroo teised töötajad või muu Taanis registreeritud advokaadibüroo. Teised advokaadibüroo töötajad võivad kollektiivselt omada alla 10 % aktsiatest ja hääleõigustest ning aktsionäriks saamiseks peavad nad sooritama eksami õigusnormide kohta, mis on advokaadibüroo tegevusvaldkondade seisukohast eriti olulised.

Juhatusel liikmeks võivad olla ainult advokaadid, kes praktiseerivad aktiivselt asjaomases advokaadibüroos, selle emaettevõtjas või tütarettevõtjas, teised aktsionärid ja töötajate esindajad. Enamik juhatuse liikmetest peavad olema advokaadid, kes praktiseerivad aktiivselt asjaomases advokaadibüroos, selle emaettevõtjas või tütarettevõtjas. Advokaadibüroo juhiks võivad olla üksnes advokaadid, kes praktiseerivad aktiivselt asjaomases advokaadibüroos, selle emaettevõtjas või tütarettevõtjas, ning teised eespool nimetatud eksami sooritanud aktsionärid.

EE: nõutav on kaubanduslik kohalolek.

EL: nõutav on EMP riigi või Šveitsi kodakondsus ja elukoht (kaubanduslik kohalolek).

ES: nõutav on EMP või Šveitsi kodakondsus. Pädevad asutused võivad teha kodakondsusega seotud erandeid.

FI: kutsenimetuse „advokaat“ (soome keeles „asianajaja“ ja rootsi keeles „advokat“) kasutamiseks on nõutud EMP riigi või Šveitsi kodakondsus ning advokatuuri liikmelisus. Õigusteenuseid, sealhulgas seoses siseriikliku õigusega, võivad osutada ka isikud, kes ei ole advokatuuri liikmed.

FR: ilma et see piiraks mittediskrimineerivaid õigusliku vormi nõudeid käsitleva ELi reservatsiooni kohaldamist, on advokatuuri täisliikmeks saamiseks nõutav elukoht või tegevuskoht EMPs, mis on vajalik õigusteenuste osutamiseks. Õigusbüroos võib osaluse ja hääleõiguse suhtes kohaldada partnerite kutsetegevusega seotud kvantitatiivseid piiranguid. Kassatsioonikohtus (Cour de Cassation) ja riiginõukogus (Conseil d'Etat) esindamine on reserveeritud Prantsusmaa ja Euroopa Liidu kodanikele.

Kõigi advokaatide puhul peab advokaadibüroo tegutsema ühes järgmistest õiguslikest vormidest, mis on Prantsusmaa õiguse alusel mittediskrimineerivalt lubatud: SCP (société civile professionnelle), SEL (société d'exercice libéral), SEP (société en participation), SARL (société à responsabilité limitée), SAS (société par actions simplifiée), SA (société anonyme), SPE (société pluriprofessionnelle d'exercice) ja „association“ teatavatel tingimustel. Alaliseks praktiseerimiseks on nõutav elukoht või ettevõtte asutamine EMPs.

HR: nõutav on Euroopa Liidu kodakondsus.

HU: nõutav on EMP riigi või Šveitsi kodakondsus ja elukoht (kaubanduslik kohalolek).

LT (ka seoses enamsoodustusrežiimiga): nõutakse EMP või Šveitsi kodakondsust ja elukohta (kaubanduslik kohalolek).

Välisriikide advokaadid võivad kohtus advokaadina tegutseda üksnes kooskõlas rahvusvaheliste lepingutega, sealhulgas konkreetsete sätetega, mis käsitlevad kohtus esindamist. Advokatuuri täieliku vastuvõtmise nõue.

LU (ka seoses enamsoodustusrežiimiga): nõutav on EMP või Šveitsi kodakondsus ja elukoht (kaubanduslik kohalolek). Advokatuuri juhatus võib olla vastastikkuse põhimõtte alusel nõus loobuma välisriigi kodaniku puhul kodakondsusnõudest.

LV (ka seoses enamsoodustusrežiimiga): nõutav on EMP või Šveitsi kodakondsus. Välisriikide advokaadid võivad tegutseda kohtus advokaadina üksnes vastavalt kahepoolsetele vastastikkuse õigusabi lepingutele.

Euroopa Liidu või välisriigi advokaatide suhtes kohaldatakse erinõudeid. Näiteks on neil lubatud osaleda kriminaalmenetluses üksnes koos Läti vandeadvokaatide kolleegiumi liikmeks oleva advokaadiga.

MT: nõutav on EMP või Šveitsi kodakondsus ning elukoht (kaubanduslik kohalolek).

NL: ametinimetust „advocate“ võivad kasutada üksnes Madalmaade registrisse kantud kohalikul tasandil litsentseeritud advokaadid. Välisriigi (registreerimata) advokaadid peavad ametinimetuse „advocate“ kasutamise asemel nimetama Madalmaades tegutsemise korral oma päritolujurisdiiktsiooni kutseorganisatsiooni.

PT (ka seoses enamsoodustusrežiimiga): nõutav on kaubanduslik kohalolek. Kohtutes esindamiseks peab olema advokatuuri täielik liige. Portugalis õigusteaduskonna diplomi omandanud välisriigi kodanikud võivad registreerida end Portugali advokatuuris (Ordem dos Advogados) samadel tingimustel nagu Portugali kodanikud, kui nende asjaomane riik tagab Portugali kodanikele samaväärse kohtlemise.

Teised välismaalased, kellel on õigusteaduse kraad, mida on tunnustanud Portugali kõrgkooli õigusteaduskond, võivad end advokatuuri liikmeks registreerida tingimusel, et nad läbivad nõutud koolituse ning lõpliku hindamise ja sooritavad vastuvõttueksami. Portugalis võivad tegutseda üksnes advokaadibürood, mille kõik aktsiad kuuluvad Portugali advokatuuri liikmetele.

RO: välisriigi advokaat ei tohi koostada kohtutele ja muudele õigusasutustele suulisi ega kirjalikke järeldusi, välja arvatud rahvusvahelise vahekohtumenetluse korral.

SE (ka seoses enamsoodustusrežiimiga): advokatuuri liikmeks saamiseks ja kutsenimetuse „advokat“ kasutamiseks on nõutav elukoht EMPs või Šveitsis. Rootsi advokatuuri juhatus võib teha erandeid. Rootsi siseriikliku õiguse praktiseerimiseks ei ole vastuvõtmine advokatuuri vajalik.

Ilma et see piiraks mittediskrimineerivaid õigusliku vormi nõudeid käsitleva ELi reservatsiooni kohaldamist, tohivad Rootsi advokatuuri liiget palgata üksnes teised advokatuuri liikmed või advokatuuri liikmete äriasju ajavad äriühingud. Advokatuuri liikme võib siiski palgata ka advokaadiülesandeid täitev välisriigi äriühing, tingimusel et asjaomane äriühing asub EMP riigis või Šveitsi Konföderatsioonis. Rootsi advokatuuri juhatuse erandit silmas pidades võib Rootsi advokatuuri liige töötada ka advokaadibüroos, mis ei asu Euroopa Liidus.

Äriühingu või partnerluse vormis tegutsevatel advokatuuri liikmetel ei tohi olla muud eesmärki ega äritegevust kui advokaadielukutse praktiseerimine. Koostöö teiste advokaadibüroodega on lubatud, kuid koostööks välisriikide büroodega on vaja Rootsi advokatuuri juhatuse luba. Vaid advokatuuri liige võib otseselt või kaudselt või äriühingu kaudu töötada advokaadi kutsealal, omada äriühingu aktsiaid või olla partner. Vaid advokatuuri liige võib olla äriühingu või partnerluse juhatuse liige või asendusliige, asetsevadirektor, allkirjaõigusega isik või sekretär.

SI (ka seoses enamsoodustusrežiimiga): klientide esindamisel kohtus tasu eest kohaldatakse Sloveenia Vabariigis kaubandusliku kohaloleku nõuet. Välisriigi jurist, kellel on õigus praktiseerida päritolujurisdiiktsiooni õigust, võib osutada õigusteenuseid või praktiseerida advokaatide seaduse artiklis 34a sätestatud tingimustel, juhul kui on täidetud tegeliku vastastikkuse nõue.

Ilma et see piiraks mittediskrimineerivaid õigusliku vormi nõudeid käsitleva ELi reservatsiooni kohaldamist, on Sloveenia advokatuuri määratud advokaatide kaubanduslik kohalolek võimalik üksnes ühe osanikuga äriühingu, piiratud vastutusega õigusbüroo (partnerluse) või piiramatu vastutusega õigusbüroo (partnerluse) vormis. Advokaadibüroo tegevus piirdub õiguse praktiseerimisega. Advokaadibüroo partneriteks võivad olla üksnes advokaadid.

SK (ka seoses enamsoodustusrežiimiga): õigusteenuste osutamiseks seoses vastuvõtva jurisdiktsiooni õigusega, sealhulgas kohtus esindamiseks, on nõutav EMP riigi kodakondsus ja elukoht Slovaki Vabariigis (kaubanduslik kohalolek). Kolmandate riikide advokaatide puhul on nõutav tegelik vastastikkus.

Meetmed:

EU: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2017/1001¹ artikkel 120; nõukogu määruse (EÜ) nr 6/2002² artikkel 78.

AT: Rechtsanwaltsordnung (advokatuuriseadus) – RAO, RGBL. Nr 96/1868, artiklid 1 ja § 21c.

BE: Belgia kohtuseadustik (artiklid 428–508); 24. augusti 1970. aasta kuninglik dekreet.

BG: advokaadiseadus; vahendusseadus; ja notarite tegevust käsitlev seadus.

CY: advokaatide seadus (2. peatükk), kehtivas sõnastuses.

---

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2017. aasta määrus (EL) 2017/1001 Euroopa Liidu kaubamärgi kohta (ELT L 154, 16.6.2017, lk 1).

² Nõukogu 12. detsembri 2001. aasta määrus (EÜ) nr 6/2002 ühenduse disainilahenduse kohta (EÜT L 3, 5.1.2002, lk 1).

CZ: seadus nr 85/1996 Coll., õiguselukutsete seadus.

DE: Bundesrechtsanwaltsordnung (BRAO) (föderaalne advokatuurimäärus), § 59e, § 59f ja § 206; Gesetz über die Tätigkeit europäischer Rechtsanwälte in Deutschland (EuRAG); § 10 Rechtsdienstleistungsgesetz (RDG).

DK: Retsplejeloven (kohtumenetluse seadus), 12. ja 13. peatükk (14. novembri 2018. aasta konsolideeritud seadus nr 1284).

EE: advokatuuriseadus; tsiviilkohtumenetluse seadustik; halduskohtumenetluse seadus; kriminaalmenetluse seadustik ja väärteomenetluse seadustik.

EL: uus advokaatide seadustik nr 4194/2013.

ES: Estatuto General de la Abogacía Española, aprobado por Real Decreto 658/2001, artikkel 13.1^a.

FI: laki asianajajista (advokaadiseadus) (496/1958), § 1 ja § 3; ja oikeudenkäymiskaari (4/1734) (kohtumenetluse seadustik).

FR: Loi 71-1130 du 31 décembre 1971, Loi 90- 1259 du 31 décembre 1990, décret 91-1197 du 27 novembre 1991, ja Ordonnance du 10 septembre 1817 modifiée.

HR: õiguselukutsete seadus (Horvaatia Vabariigi ametlik väljaanne nr 9/94, nr 117/08, nr 75/09 ja nr 18/11).

HU: 2017. aasta seadus LXXVIII vandeadvokaatide kutsetegevuse kohta.

LT: 18. märtsi 2004. aasta seadus nr IX-2066 Leedu Vabariigi advokatuuri kohta, viimati muudetud 12. detsembril 2017 seadusega nr XIII-571.

LU: Loi du 16 décembre 2011 modifiant la loi du 10 août 1991 sur la profession d'avocat.

LV: kriminaalmenetluse seadus, § 79; Läti Vabariigi advokatuuriseadus, § 4.

MT: kohtukorraldus- ja tsiviilkohtumenetluse seadustik (12. peatükk).

NL: advocatenwet (advokaadiseadus).

PT: seadus 145/2015, 9 set., alterada p/ Lei 23/2020, 6 jul. (art.º 194 substituído p/ art.º 201.º; e art.º 203.º substituído p/ art.º 213.º).

Advokatuuri põhikiri (Estatuto da Ordem dos Advogados) ja dekreet-seadus nr 229/2004, artiklid 5 ja 7–9;

dekreet-seadus nr 88/2003, artiklid 77 ja 102;

advokaatide koja põhikiri (Estatuto da Câmara dos Solicitadores), mida on muudetud seadusega nr 49/2004 (mas alterada p/ Lei 154/2015, 14 set); seadusega 14/2006 ja dekreet-seadusega nr 226/2008 (alterado p/ Lei 41/2013, 26 jun);

seadus 78/2001, Articles 31, 4 Alterada p/ Lei 54/2013, 31 jul.;

perelepituse ja tööalase lepituse korraldus (määrus nr 282/2010; alterada p/ Portaria 283/2018, 19 out);

seadus nr 21/2007 vahenduse kohta kriminaalasjades, artikkel 12;

seadus 22/2013 (26 FeV., alterada p/Lei 17/2017, 16 maio, alterada pelo Decreto-Lei 52/2019, 17 abril).

RO: advokaadiseadus;
vahendusseadus; ning
notareid ja notarite tegevust käsitlev seadus.

SE: rättegångsbalk (kohtumenetluste seadustik) (1942:740) ja 29. augustil 2008 vastu võetud Rootsi advokatuuri tegevusjuhend.

SI: zakon o odvetništvu (Neuradno prečiščeno besedilo-ZOdv-NPB8 Državnega Zbora RS z dne 7.junij 2019) (advokaadiseadus) (Sloveenia parlamendi mitteametlik konsolideeritud tekst, 7. juuni 2019)

SK: seadus nr 586/2003 advokatuuri kohta, artiklid 2 ja 12.

Seoses investeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine:

PL: välisriigi advokaadid võivad kuuluda üksnes registreeritud ühingusse, usaldusühingusse või piiratud vastutusega kapitaliühingusse.

Meetmed:

PL: 5. juuli 2002. aasta seadus välisriikide advokaatide poolse õigusabi andmise kohta Poola Vabariigis, artikkel 19.

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – turulepääs

IE, IT: õigusteenuste osutamiseks seoses Iirimaa siseriikliku õigusega, sealhulgas kohtus esindamiseks, tuleb täita elukohanõue (kaubanduslik kohalolek).

Meetmed:

IE: 1954.–2011. aasta õigusnõustajate seadused.

IT: kuninglik dekreet nr 1578/1933, õiguselukutsete seaduse artikkel 17.

b) Patendivolinikud, tööstusomandi volinikud, intellektuaalomandi volinikud (CPC 879 osa, 861, 8613)

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – kohapealne esindatus:

AT: patendiameti teenuste osutamiseks peab olema EMP riigi või Šveitsi kodakondsus.

BG ja CY: patendiameti teenuste osutamiseks peab olema EMP riigi või Šveitsi kodakondsus. CY: täidetud peab olema elukohanõue.

DE: advokatuuri võib vastu võtta üksnes Saksamaa kvalifikatsiooniga patendivolinikke, kes saavad seeläbi õiguse osutada õigusteenuseid Saksamaal seoses siseriikliku õigusega. Välisriigi patendivolinikud võivad osutada õigusteenuseid välisriigi õiguse alusel, kui nad tõendavad erialaste teadmiste olemasolu; Saksamaal on õigusteenuste osutamiseks vajalik registreerimine. Välisriigi (välja arvatud EMP riigi või Šveitsi) patendivolinikud ei tohi asutada bürood koos riigisiseste patendivolinikega.

Välisriigi (välja arvatud EMP riigi või Šveitsi) patendivolinikud võivad saada kaubandusliku kohaloleku üksnes Anwalts-GmbH või Anwalts-AG vormis ning omandada üksnes vähemusaktiadsid.

EE: patendivoliniiku teenuste osutamiseks on nõutav Eesti või ELi kodakondsus ja alaline elukoht.

ES ja PT: tööstusomandi volinike teenuste osutamiseks nõutakse EMP riigi kodakondsust.

FR: tööstusomandi voliniku teenuste osutajate loetelus registreerimiseks on nõutav ettevõtte asutamine või elukoht EMPs. Füüsilistel isikutel peab olema EMP kodakondsus. Kliendi esindamiseks riiklikus intellektuaalomandiametis on nõutav ettevõtte asutamine EMPs. Teenuseid võib osutada üksnes SCP (*société civile professionnelle*) või SELi (*société d'exercice libéral*) kaudu või teatavatel tingimustel muud õiguslikku vormi kasutades. Olenemata õiguslikust vormist peab üle poole aktsiatest ja hääleõigustest kuuluma EMP spetsialistidele. Advokaadibüroodel võib olla õigus osutada tööstusomandi voliniku teenuseid (vt reservatsioon seoses õigusteenustega).

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – kohalik esindatus:

FI ja HU: patendivoliniiku teenuste osutamiseks on nõutav elukoht EMPs.

SI: registreeritud õiguste (patendid, kaubamärgid, disainilahenduse kaitse) omanikul/taotlejal peab olema elukoht/tegevuskoht Sloveenias. Teise võimalusena on nõutav Sloveenias registreeritud patendivolinik või kaubamärgi ja tööstusdisainilahenduse volinik peamiselt menetlusega seotud teadete edastamiseks jms eesmärkidel.

Meetmed:

AT: patendiadvokaadi seadus (§§ 2 ja 16a)

BG: intellektuaalomandi esindajate määruse artikkel 4.

CY: advokaatide seadus (2. peatükk), kehtivas sõnastuses.

DE: Patentanwaltsordnung (PAO).

EE: patendivolini seadus, § 2, § 14.

ES: Ley 11/1986, de 20 de marzo, de Patentes de Invención y Modelos de utilidad, artiklid 155–157.

FI: tavaramerkkilaki (kaubamärgiseadus) (7/1964);
laki auktorisoiduista teollisoikeusasioista (tööstusomandi volinike seadus) (22/2014) ning
laki kasvinjalostajanoikeudesta (sordiaretajate seadus) (1279/2009) ning mallioikeuslaki
(disainilahenduste seadus) nr 221/1971.

FR: Code de la propriété intellectuelle.

HU: 1995. aasta seadus nr XXXII patendivolinike kohta.

PT: dekreet-seadus nr 15/95, mida on muudetud seadusega nr 17/2010, Portaria 1200/2010, artikkel 5, ja Portaria 239/2013, ja seadus 9/2009.

SI: zakon o industrijski lastnini (tööstusomandi seadus), Uradni list RS, št. 51/06 – uradno
prečiščeno besedilo in 100/13 ja 23/20 (Sloveenia Vabariigi ametlik väljaanne nr 51/06 – ametlik
konsolideeritud tekst nr 100/13 ja 23/20).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – võrdne kohtlemine, kohapealne esindatus:

IE: ettevõtte asutamiseks peab vähemalt üks äriühingu juhatuse liikmetest, partneritest, juhtidest või töötajatest olema Iirimaal registreeritud patendivolinikuna või intellektuaalomandi volinikuna.

Piiriülene alus eeldab EMP riigi kodakondsust ja kaubanduslikku kohalolekut, peamist tegevuskohta EMP riigis, kvalifikatsiooni EMP riigi õiguse alusel.

Meetmed:

IE: 1996. aasta kaubamärgiseaduse jaotised 85 ja 86, kehtivas sõnastuses;

1996. aasta kaubamärgieeskirjade punktid 51, 51A ja 51B, kehtivas sõnastuses; 1992. aasta patendiseaduse jaotised 106 ja 107, kehtivas sõnastuses, ja patendivolinike registri eeskirjad S.I. 580, 2015.

c) Majandusarvestus- ja raamatupidamisteenused (CPC 8621, välja arvatud auditeerimisteenused, 86213, 86219, 86220)

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – kohapealne esindatus:

AT: asjaomase välisriigi õiguse alusel kvalifitseeritud välisriigi arvepidajate, raamatupidajate kapitaliosalus ja hääleõigus Austria ettevõtjas ei tohi ületada 25 %. Teenuseosutajal peab olema kontor või registreeritud asukoht EMP riigis (CPC 862).

FR: nõutav on ettevõtte asutamine või elukoht. Teenuseid võib osutada mis tahes õiguslikku vormi kasutades, välja arvatud SNC (société en nom collectif) ja SCS (société en commandite simple). Eritingimused kehtivad SEL (sociétés d'exercice libéral), AGC (Association de gestion et comptabilité) ja SPE (Société pluri-professionnelle d'exercice) kohta. (CPC 86213, 86219, 86220).

IT: kutseregistrisse kandmiseks, mis on vajalik arve- ja raamatupidamisteenuste pakkumiseks, peab olema täidetud elukohanõue või ettevõtte asukohanõue (CPC 86213, 86219, 86220).

PT (ka seoses enamsoodustusrežiimiga): sertifitseeritud raamatupidajate koja (Ordem dos Contabilistas Certificados) poolt kutseregistrisse kandmiseks, mis on vajalik raamatupidamisteenuste osutamiseks, on nõutav elu- või tegevuskoht, tingimusel et vastastikkuse klausli alusel koheldakse samamoodi Portugali kodanikke.

Meetmed:

AT: Wirtschaftstreuhandberufsgesetz (raamatupidajate ja audiitorite seadus, BGBl. I nr 58/1999), § 12, § 65, § 67, § 68 lõike 1 punkt 4; ning Bilanzbuchhaltungsgesetz (BibuG), BGBl. I Nr. 191/2013, §§ 7, 11, 28.

FR: ordonnance 45-2138 du 19 septembre 1945.

IT: seadusandlik dekreet nr 139/2005 ja seadus 248/2006.

PT: dekreet-seadus nr 452/99, muudetud seadusega nr 139/2015, 7. september.

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – kohalik esindatus:

SI: arvepidamis- ja raamatupidamisteenuste osutamiseks on nõutav tegevuskoht Euroopa Liidus (CPC 86213, 86219, 86220).

Meetmed:

SI: siseturu teenuste seadus, Sloveenia Vabariigi ametlik väljaanne nr 21/10.

d) Auditeerimisteenused (CPC – 86211, 86212, välja arvatud majandusarvestus- ja raamatupidamisteenused)

Seoses investeringute liberaliseerimisega – võrdne kohtlemine, enamsoodustusrežiim ja piiriülene teenuskaubandus – võrdne kohtlemine, enamsoodustusrežiim:

EU: kohustuslike auditeerimisteenuste osutamiseks on vaja selliste liikmesriigi pädevate asutuste heakskiitu, kes võivad vastastikkuse põhimõtte alusel tunnustada Ühendkuningriigi või kolmanda riigi kodanikust audiitori kvalifikatsiooni samaväärsust (CPC 8621).

Meetmed:

EU: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2013/34/EL¹ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2006/43/EÜ².

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs:

BG: kohaldada võidakse mittediskrimineerivaid õigusliku vormi nõudeid.

Meetmed:

BG: sõltumatu finantsauditi seadus.

---

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/34/EL teatavat liiki ettevõtjate aruandeaasta finantsaruannete, konsolideeritud finantsaruannete ja nendega seotud aruannete kohta ja millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/43/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ (ELT L 182, 29.6.2013, lk 19).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. mai 2006. aasta direktiiv 2006/43/EÜ, mis käsitleb raamatupidamise aastaaruannete ja konsolideeritud aruannete kohustuslikku auditit ning millega muudetakse nõukogu direktiive 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 84/253/EMÜ (ELT L 157, 9.6.2006, lk 87).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – kohapealne esindatus:

AT: asjaomase välisriigi õiguse alusel kvalifitseeritud välisriigi audiitorite kapitaliosalus ja hääleõigus Austria ettevõtjas ei tohi ületada 25 %. Teenuseosutajal peab olema kontor või registreeritud asukoht EMP riigis.

Meetmed:

AT: Wirtschaftstreuhänderberufsgesetz (raamatupidajate ja audiitorite seadus, BGBl.

I nr 58/1999), § 12, § 65, § 67, § 68 lõike 1 punkt 4.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs ja piiriülene teenuskaubandus – kohapealne esindatus:

DK: kohustusliku auditi tegemiseks peab audiitor olema Taanis tunnustatud. Heakskiidu saamiseks on nõutav elukoht EMP liikmesriigis. Tunnustatud audiitorühingutes võivad audiitorid ja audiitorühingud, kes ei ole tunnustatud õigusakti alusel, millega rakendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/43/EÜ vastavalt asutamislepingu artikli 54 lõike 3 punktile g, omada kuni 10 % hääleõigustest.

FR (ka seoses enamsoodustusrežiimiga): kohustuslike auditite puhul on nõutav ettevõtte asutamine või elukoht. Briti kodanikud võivad osutada Prantsusmaal kohustuslikke auditeerimisteenuseid vastastikkuse põhimõttel. Teenuseid võib osutada mis tahes õiguslikku vormi kasutades, välja arvatud need, kus partnereid käsitatakse ettevõtjatena („commerçants“), nagu SNC (Société en nom collectif) ja SCS (Société en commandite simple).

PL: auditeerimisteenuste osutamiseks on nõutav tegevuskoht Euroopa Liidus.

Kohaldatakse õigusliku vormi nõudeid.

Meetmed:

DK: Revisorloven, 20. novembri 2018. aasta seadus nr 1287 (tunnustatud audiitorite ja audiitorühingute kohta).

FR: Code de commerce.

PL: 11. mai 2017. aasta seadus vannutatud audiitorite, audiitorühingute ja riigi järelevalve kohta (Poola ametlik väljaanne nr 2017, punkt 1089).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine:

CY: nõutava loa väljastamisel kohaldatakse majandusvajaduste testi. Põhikriteeriumid: tööhõive olukord allsektoris. On lubatud füüsiliste isikute moodustatud kutseliidud (partnerlused).

SK: auditite tegemise loa võib anda Slovaki Vabariigis üksnes ettevõttele, kus Slovaki või liikmesriikide kodanike kapitaliosalus või hääleõigus on vähemalt 60 %.

Meetmed:

CY: 2017. aasta audiitorite seadus (seadus 53(I)/2017).

SK: seadus nr 423/2015 kohustusliku auditi kohta.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, piiriülene teenuskaubandus – võrdne kohtlemine, kohapealne esindatus:

DE: audiitorühingud (Wirtschaftsprüfungsgesellschaften) võivad olla üksnes sellises õiguslikus vormis, mis on vastuvõetav EMP riigis. Täisühinguid ja usaldusühinguid võib tunnustada audiitorühingutena, kui nad on kantud oma usaldusel põhineva tegevuse alusel äriregistrisse kaubandusliku partnerlusena (WPO artikkel 27). WPO artikli 134 kohaselt registreeritud kolmandast riigist pärit audiitor, kelle peakontor asub väljaspool liitu, võib siiski teha raamatupidamise aastaaruannete kohustuslikku auditit või koostada äriühingu konsolideeritud finantsaruandeid, kui tema vabalt võõrandatavate väärtpaberitega kaubeldakse reguleeritud turul.

Meetmed:

DE: Handelsgesetzbuch (HGB; äriseadustik);

Gesetz über eine Berufsordnung der Wirtschaftsprüfer (Wirtschaftsprüferordnung – WPO; audiitorite seadus).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – võrdne kohtlemine:

ES: kohustuslikke auditeid tegevad audiitorid peavad olema liikmesriigi kodanikud. Reservatsiooni ei kohaldata Hispaania reguleeritud turul noteeritud väljastpoolt Euroopa Liitu pärit äriühingute auditeerimisel.

Meetmed:

ES: Ley 22/2015, de 20 de julio, de Auditoría de Cuentas (uus auditeerimisseadus: seadus nr 22/2015 auditeerimisteenuste kohta).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine:

EE: kohaldatakse õigusliku vormi nõudeid. Enamus audiitorühingu aktsiatega esindatud häältest peavad kuuluma vannutatud audiitoritele, kelle üle teeb järelevalvet EMP liikmesriigi pädev asutus ja kes on omandanud kvalifikatsiooni EMP liikmesriigis, või audiitorühingutele. Vähemalt kolm neljandikku seaduse alusel audiitorühingut esindavatest isikutest peavad olema omandanud oma kvalifikatsiooni EMP liikmesriigis.

Meetmed:

EE: audiitortegevuse seadus, § 76–77

Seoses investeringute liberaliseerimisega – võrdne kohtlemine, enamsoodustusrežiim ja piiriülene teenuskaubandus – kohapealne esindatus:

SI: nõutav on kaubanduslik kohalolek. Kolmanda riigi auditeeriv üksus võib omada aktsiaid või moodustada Sloveenia audiitorühinguga partnerluse tingimusel, et selle riigi õiguse kohaselt, kus kolmanda riigi auditeeriv üksus on asutatud, võivad Sloveenia audiitorühingud omada aktsiaid või moodustada selles riigis auditeeriva üksusega partnerluse (vastastikkuse nõue).

Meetmed:

SI: auditeerimisseadus (ZRev-2), ametlik väljaanne RS nr 65/2008 (viimati muudetud kujul nr 84/18); ning äriühingute seadus (ZGD-1), ametlik väljaanne RS nr 42/2006 (viimati muudetud kujul nr 22/19 – ZPosS).

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – kohalik esindatus:

BE: Belgias peab tegevuskoht olema seal, kus toimub kutsealane tegevus ja kus tehakse sellega seotud toiminguid ning säilitatakse sellega seotud dokumente ja kirjavahetust; vähemalt üks ettevõtte administraator või juhataja peab olema audiitorina tunnustatud.

FI: Soome piiratud vastutusega äriühingu audiitoritest ja auditi teostamise kohustusega äriühingute audiitoritest vähemalt üks peab elama EMP riigis. Audiitor peab olema kohalikul tasandil litsentsitud audiitor või kohalikul tasandil litsentsitud audiitorühing.

HR: auditeerimisteenuseid võivad osutada üksnes juriidilised isikud, kes on asutatud Horvaatias, või füüsilised isikud, kelle elukoht on Horvaatias.

IT: füüsiliste isikute auditeerimisteenuste osutamise suhtes kohaldatakse elukohanõuet.

LT: auditeerimisteenuste osutamiseks on nõutav asukoht EMP riigis.

SE: kohustuslikke auditeid võivad teha üksnes Rootsis tunnustatud audiitorid ja Rootsis registreeritud audiitorühingud. Nõutav on elukoht EMPs. Nimetust „tunnustatud audiitor“ ja „volitatud audiitor“ võivad kasutada üksnes Rootsis tunnustatud või volitatud audiitorid. Majandusühistute ja teatavate muude ettevõtjate audiitorid, kes ei ole sertifitseeritud või tunnustatud raamatupidajad, peavad elama EMP riigis, välja arvatud juhul, kui valitsus või valitsuse määratud valitsusasutus otsustab konkreetse juhtumi puhul teisiti.

Meetmed:

BE: 7. detsembri 2016. aasta seadus audiitorite kutseala ja selle üle riikliku järelevalve korraldamise kohta (Avaliku auditi seadus).

FI: tilintarkastuslaki (auditeerimisseadus) (459/2007), valdkondlikud õigusaktid, milles nõutakse kohaliku tegevusloaga audiitorite kasutamist.

HR: auditeerimisseadus (Horvaatia Vabariigi ametlik väljaanne nr 146/05, nr 139/08 ja nr 144/12), artikkel 3.

IT: seadusandlik dekreet nr 58/1998, artiklid 155, 158 ja 161;
Vabariigi Presidendi dekreet nr 99/1998 ja seadusandliku dekree di nr 39/2010 artikkel 2.

LT: 15. juuni 1999. aasta seadus nr VIII-1227 auditeerimise kohta (muudetud 3. juuli 2008. aasta seadusega nr X-1676).

SE: revisorslag (audiitorite seadus) (2001:883);
revisionslag (auditeerimisseadus) (1999:1079);
aktiebolagslag (äriühingute seadus) (2005:551);
lag om ekonomiska föreningar (majandusühistute seadus) (2018:672) ning
muud õigusaktid, millega reguleeritakse tunnustatud audiitorite kasutamise nõudeid.

e) Maksualase nõustamise teenused (CPC 863, välja arvatud maksualased õigusabi- ja esindusteenused, mis on õigusabiteenused)

Seoses investeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – kohapealne esindatus:

AT: asjaomase välisriigi õiguse alusel kvalifitseeritud välisriigi maksunõustajate kapitaliosalus ja hääleõigus Austria ettevõtjas ei tohi ületada 25 %. Teenuseosutajal peab olema kontor või registreeritud asukoht EMP riigis.

Meetmed:

AT: Wirtschaftstreuhänderberufsgesetz (raamatupidajate ja audiitorite seadus, BGBl. I nr 58/1999), § 12, § 65, § 67, § 68 lõike 1 punkt 4.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs ja piiriülene teenuskaubandus – kohapealne esindatus:

FR: nõutav on ettevõtte asutamine või elukoht. Teenuseid võib osutada mis tahes õiguslikku vormi kasutades, välja arvatud SNC (société en nom collectif) ja SCS (société en commandite simple). Eritingimused kehtivad SEL (sociétés d'exercice libéral), AGC (Association de gestion et comptabilité) ja SPE (Société pluri-professionnelle d'exercice) kohta.

Meetmed:

FR: ordonnance 45-2138 du 19 septembre 1945.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – võrdne kohtlemine:

BG: maksunõustajatel peab olema liikmesriigi kodakondsus.

Meetmed:

BG: raamatupidamiseseadus;
sõltumatu finantsauditi seadus; füüsiliste isikute tulumaksu seadus ja ettevõtte tulumaksu seadus.

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – kohalik esindatus:

HU: maksualase nõustamise teenuste osutamiseks on nõutav elukoht EMPs.

IT: kohaldatakse elukohanõuet.

Meetmed:

HU: 2017. aasta seadus nr 150 maksustamise kohta, valitsuse dekreet nr 2018/263 maksualase nõustamise teenuste registreerimise ja koolituse kohta.

IT: seadusandlik dekreet nr 139/2005 ja seadus 248/2006.

- f) Arhitekti- ja linnaplaneerimisteenused, inseneriteenused ja integreeritud inseneriteenused (CPC 8671, 8672, 8673, 8674)

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs:

FR: arhitekt võib osutada Prantsusmaal arhitektiteenuseid, kasutades (mittediskrimineerivatel alustel) üht järgmistest õiguslikest vormidest): SA et SARL (sociétés anonymes, à responsabilité limitée), EURL (entreprise unipersonnelle à responsabilité limitée), SCP (en commandite par actions), SCOP (société coopérative et participative), SELARL (société d'exercice libéral à responsabilité limitée), SELAFA (société d'exercice libéral à forme anonyme), SELAS (société d'exercice libéral) või SAS (société par actions simplifiée), või üksikisikuna või arhitektibüroo partnerina (CPC 8671).

Meetmed:

FR: Loi 90-1258 relative à l'exercice sous forme de société des professions libérales; Décret 95-129 du 2 février 1995 relatif à l'exercice en commun de la profession d'architecte sous forme de société en participation;

Décret 92-619 du 6 juillet 1992 relatif à l'exercice en commun de la profession d'architecte sous forme de société d'exercice libéral à responsabilité limitée SELARL, société d'exercice libéral à forme anonyme SELAFA, société d'exercice libéral en commandite par actions SELCA; ja loi 77-2 du 3 janvier 1977.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine:

BG: füüsiliste isikute osutatavate arhitektuuri-, linnaplaneerimis- ja inseneriteenuste puhul on nõutav elukoht EMPs või Šveitsi Konföderatsioonis.

Meetmed:

BG: ruumilise arengu seadus;
ehitajate koja seadus ning
arhitektide ja inseneride kojad projekteerimisseaduses.

Seoses investeringute liberaliseerimisega – võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus –
võrdne kohtlemine:

HR: välisriigi arhitekti, inseneri või linnaplaneerija loodud disainlahenduse või projekti vastavust
Horvaatia õigusele peab kinnitama Horvaatias volitatud füüsiline või juriidiline isik (CPC 8671,
8672, 8673, 8674).

Meetmed:

HR: füüsilise planeerimise ja ehitustegevuse seadus (OG 118/18, 110/19)
Füüsilise planeerimise seadus (OG 153/13, 39/19).

Seoses investeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene
teenuskaubandus – võrdne kohtlemine, kohapealne esindatus:

CY: arhitektuuri- ja linnaplaneerimise teenuste, inseneri- ja integreeritud inseneriteenuste suhtes
kohaldatakse kodakondsus- ja elukohanõuet (CPC 8671, 8672, 8673, 8674).

Meetmed:

CY: seadus 41/1962, kehtivas sõnastuses; seadus 224/1990, kehtivas sõnastuses; ja seadus 29(I)2001, kehtivas sõnastuses.

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – kohalik esindatus:

CZ: nõutav on elukoht EMP riigis.

HU: Ungari territooriumil viibiva füüsilise isiku puhul peab olema täidetud EMP riigi elukohanõue, et pakkuda järgmisi teenuseid: arhitektuuriteenused, inseneriteenused (kohaldatakse üksnes kõrgharidusega praktikantide suhtes), integreeritud inseneriteenused ja maastikuarhitektiteenused (CPC 8671, 8672, 8673, 8674).

IT: kutseala registreerimisel registris, mis on vajalik arhitekti- ja inseneriteenuste osutamiseks, peab olema elukoht või kutsealane tegevuskoht / registreeritud aadress Itaalias (CPC 8671, 8672, 8673, 8674).

SK: kutseala registreerimisel kojas, mis on vajalik arhitektuuri- ja inseneriteenuste osutamiseks, on peab olema elukoht EMP riigis (CPC 8671, 8672, 8673, 8674).

Meetmed:

CZ: seadus nr 360/1992 Coll. ehituskonstruksioonide valdkonnas töötavate volitatud arhitektide ja volitatud inseneride ja tehnikute kutsealal tegutsemise kohta.

HU: 1996. aasta seadus nr LVIII arhitektide ja inseneride kutsekodade kohta.

IT: kuninglik dekreet nr 2537/1925 arhitekti ja inseneri elukutse reguleerimise kohta; seadus ja 1395/1923 kohaldamise kohta; ning
Vabariigi Presidendi dekreet nr 328/2001.

SK: seadus nr 138/1992 arhitektide ja inseneride kohta, artiklid 3, 15, 15a, 17a ja 18a.

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – turulepääs, võrdne kohtlemine:

BE: arhitektiteenuste osutamine hõlmab kontrolli tööde teostamise üle (CPC 8671, 8674). Oma asukohariigis pädevaks tunnistatud välisriikide arhitektid, kes soovivad töötada oma kutsealal ajutiselt Belgias, peavad saama arhitektide liidu nõukogult eelneva loa geograafilises piirkonnas, kus nad kavatsevad tegutseda.

Meetmed:

BE: 20. veebruari 1939. aasta seadus arhitekti ametinimetuse kaitse kohta ning
26. juuni 1963. aasta seadus, millega luuakse arhitektide koda;
arhitektide koja nõukogu kehtestatud 16. detsembri 1983. aasta eetikanormid (heaks kiidetud
18. aprilli 1985. aasta kuningliku dekreeedi artikliga 1 (Moniteur belge, 8. mai 1985)).

Reservatsioon nr 3 – kutseteenused (tervishoiuga seotud kutsealad ja farmaatsiatoodete jaemüük)

Sektor – allsektor: kutseteenused – meditsiini- (sealhulgas psühholoogi-) ja hambaraviteenused; ämmaemanda-, meditsiiniõe-, füsioterapeudi- ja parameedikuteenused; veterinaarteenused; ravimite ning meditsiini- ja ortopeediakaupade jaemüük ning muud apteekriteenused

Tegevusala liigitus: CPC 9312, 93191, 932, 63211

Reservatsiooni liik: turulepääs

võrdne kohtlemine

enamsoodustusrežiim

kõrgem juhtkond ja juhatus

kohapealne esindatus

Peatükk/punkt: investeringute liberaliseerimine ja piiriülene teenuskaubandus

Kirjeldus:

- a) Meditsiini-, hambaravi-, ämmaemanda-, meditsiiniõe-, füsioterapeudi- ja parameedikuteenused (CPC 852, 9312, 93191)

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – võrdne kohtlemine, enamsoodustusrežiim ja piiriülene teenuskaubandus – võrdne kohtlemine, enamsoodustusrežiim:

IT: psühholoogiteenuste osutamisel kohaldatakse Euroopa Liidu kodakondsuse nõuet; välisriigi spetsialistidel võidakse lubada töötada oma kutsealal vastastikkuse tingimusel (CPC 9312 osa).

Meetmed:

IT: seadus nr 56/1989 psühholoogi elukutse kohta.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine, kohapealne esindatus:

CY: meditsiiniteenuste (sh psühholoogid), hambaravi-, ämmaemanda-, meditsiiniõe-, füsioterapeudi- ja parameedikuteenuste osutamise suhtes kohaldatakse Küprose kodakondsus- ja elukohanõuet.

Meetmed:

CY: arstide registreerimise seadus (250. peatükk), kehtivas sõnastuses;
hambaarstide registreerimise seadus (249. peatükk), kehtivas sõnastuses;
seadus nr 75(I)/2013 – podoloogid;
seadus nr 33(I)/2008 – meditsiinifüüsika, kehtivas sõnastuses;
seadus nr 34(I)/2006 – töötervishoiuarstid, kehtivas sõnastuses;
seadus nr 9(I)/1996 – hambatehnikud, kehtivas sõnastuses;
seadus nr 68(I)/1995 – psühholoogid, kehtivas sõnastuses;
seadus nr 16(I)/1992 – optikud, kehtivas sõnastuses;

seadus nr 23(I)/2011 – radioloogid/kiiritusraviarstid, kehtivas sõnastuses;
seadus nr 31(I)/1996 – dietoloogid/toitumisinõustajad, kehtivas sõnastuses;
seadus 140/1989 – füsioterapeudid, kehtivas sõnastuses, ning
seadus 214/1988 – meditsiiniõed, kehtivas sõnastuses.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, kohapealne esindatus:

DE (kohaldatakse ka piirkondlikul valitsustasandil): seoses kutsealal registreerimisega võidakse kehtestada geograafilised piirangud, mis kehtivad nii kodanikele kui ka mittekodanikele.

Arstid (sealhulgas psühholoogid, füsioterapeudid ja hambaarstid) peavad registreerima end kohustusliku tervisekindlustusega hõlmatud teenuseid pakkuvate arstide või hambaarstide piirkondlikes liitudes (kassenärztliche või kassenzahnärztliche Vereinigungen), kui nad soovivad ravida haigekassa kindlustatud patsiente. Sellel registreerimisel võidakse kohaldada kvantitatiivseid piiranguid, lähtudes arstide piirkondlikust jaotumisest. Hambaarstidele see piirang ei kehti. Registreerimine on vajalik vaid riiklikus tervishoiusüsteemis tegutsevatele arstidele. Kõnealuste teenuste osutamiseks nõutava õigusliku vormi suhtes võidakse kohaldada mittediskrimineerivaid piiranguid (SGB V § 95).

Ämmaemandateenuste puhul on juurdepääs ainult füüsilistel isikutel. Meditsiini- ja hambaraviteenuste puhul on juurdepääs füüsilistel isikutel, litsentseeritud ravikeskustel ja volitatud asutustel. Võidakse kohaldada tegevuskohanõudeid.

Telemeditsiini puhul võidakse IKT-teenuste (info- ja kommunikatsioonitehnoloogia) osutajate arvu piirata, et tagada koostalitlusvõime, ühilduvus ja vajalikud ohutusstandardid. Seda kohaldatakse mittediskrimineerival viisil (CPC 9312, 93191).

Meetmed:

Bundesärzteordnung (BÄO; föderaalne meditsiinimäärus);

Gesetz über die Ausübung der Zahnheilkunde (ZHG);

Gesetz über den Beruf der Psychotherapeutin und des Psychotherapeuten (PsychThG; psühhoteraapiateenuste osutamise seadus);

Gesetz über die berufsmäßige Ausübung der Heilkunde ohne Bestallung (Heilpraktikergesetz);

Gesetz über das Studium und den Beruf von Hebammen (HebG);

Gesetz über die Pflegeberufe (PflBG);

Sozialgesetzbuch Fünftes Buch (SGB V; sotsiaalkindlustusseadustik, viies osa) – kohustuslik tervisekindlustus.

Piirkondlik tasand:

Heilberufekammergesetz des Landes Baden-Württemberg;

Gesetz über die Berufsausübung, die Berufsvertretungen und die Berufsgerichtsbarkeit der Ärzte, Zahnärzte, Tierärzte, Apotheker sowie der Psychologischen Psychotherapeuten und der Kinder- und Jugendlichenpsychotherapeuten (Heilberufe-Kammergesetz – HKaG) – Bayern;
Berliner Heilberufekammergesetz (BlnHKG);

Heilberufsgesetz Brandenburg (HeilBerG);

Bremisches Gesetz über die Berufsvertretung, die Berufsausübung, die Weiterbildung und die Berufsgerichtsbarkeit der Ärzte, Zahnärzte, Psychotherapeuten, Tierärzte und Apotheker (Heilberufsgesetz – HeilBerG);

Heilberufsgesetz Mecklenburg-Vorpommern (Heilberufsgesetz M-V – HeilBerG);

Heilberufsgesetz (HeilBG NRW);

Heilberufsgesetz (HeilBG Rheinland-Pfalz);

Gesetz über die öffentliche Berufsvertretung, die Berufspflichten, die Weiterbildung und die Berufsgerichtsbarkeit der Ärzte/ Ärztinnen, Zahnärzte/ Zahnärztinnen, psychologischen Psychotherapeuten/ Psychotherapeutinnen und Kinder- und Jugendlichenpsychotherapeuten/psychotherapeutinnen, Tierärzte/Tierärztinnen und Apotheker/Apothekerinnen im Saarland (Saarländisches Heilberufekammergesetz – SHKG); Gesetz über Berufsausübung, Berufsvertretungen und Berufsgerichtsbarkeit der Ärzte, Zahnärzte, Tierärzte, Apotheker sowie der Psychologischen Psychotherapeuten und der Kinder und Jugendlichenpsychotherapeuten im Freistaat (Sächsisches Heilberufekammergesetz – SächsHKaG) ja Thüringer Heilberufegesetz.

Seoses investeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, kohapealne esindatus:

FR: kui liidu investorid võivad kasutada ka muid õiguslikke vorme, siis teised välisinvestorid võivad kasutada ainult selliseid õiguslikke vorme nagu „société d'exercice liberal“ (SEL) ja „société civile professionnelle“ (SCP). Meditsiini-, hambaravi- ja ämmaemandateenuste osutamisel on nõutav Prantsuse kodakondsus. Välismaalaste juurdepääs on siiski võimalik igal aastal kehtestatavate kvootide piires. Meditsiini-, hambaravi- ja ämmaemandateenuste ning meditsiiniõdede teenuste osutamiseks võib kasutada järgmisi õiguslikke vorme: SEL à forme anonyme, à responsabilité limitée par actions simplifiée ou en commandite par actions SCP, société coopérative (ainult sõltumatud üld- ja eriarstid) või société interprofessionnelle de soins ambulatoires (SISA, üksnes multidistsiplinaarsed tervishoiuasutused).

Meetmed:

FR: loi 90-1258 relative à l'exercice sous forme de société des professions libérales, Loi n°2011-940 du 10 août 2011 modifiant certaines dispositions de la loi n°2009-879 dite HPST, Loi n°47-1775 portant statut de la coopération; code de la santé publique.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs:

AT: arstide koostöö ambulatoorse tervishoiu eesmärgil ehk nn grupipraksis saab toimuda üksnes järgmistes õiguslikes vormides: Offene Gesellschaft/OG või Gesellschaft mit beschränkter Haftung/GmbH. Üksnes arstid võivad teha koostööd sellise grupipraktise alusel. Neil peab olema õigus sõltumatule meditsiinilisele tegevusele, nad peavad olema registreeritud Austria Meditsiinikojas ja tegutsema aktiivselt meditsiinilisel kutsealal. Muud füüsilised või juriidilised isikud ei tohi grupipraktikas osaleda ega saada osa selle tulust või kasumist (CPC 9312 osa).

Meetmed:

AT: meditsiineseadus, BGBl. I Nr. 169/1998, §§ 52a–52c; föderaalakt kõrgete meditsiinilis-tehniliste elukutsete reguleerimise kohta, BGBl. Nr. 460/1992 ning föderaalseadus madalama ja kõrgema taseme ravimassööri elukutse reguleerimise kohta, BGBl. Nr. 169/2002.

b) Veterinaarteenused (CPC 932)

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, enamsoodustusrežiim ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine, enamsoodustusrežiim:

AT: veterinaarteenuseid võivad osutada üksnes EMP riikide kodanikud. EMPsse mittekuuluva riigi kodanike puhul loobutakse kodakondsusnõudest, kui asjaomase EMPsse mittekuuluva riigiga on sõlmitud liidu kokkulepe, millega nähakse veterinaarteenuste valdkonnas ette võrdne kohtlemine investeerimisel ja piiriüleses kaubanduses.

ES: ametiühingu liikmeks astumine on vajalik kutsealal tegutsemiseks ja selle suhtes kohaldatakse liidu kodakondsusnõuet, millest võib kahepoolse töölepingu alusel loobuda. Veterinaarteenuseid võivad osutada üksnes füüsilised isikud.

FR: veterinaarteenuste osutamiseks on vaja täita EMP riigi kodakondsusnõue, ent asjaomasest nõudest võib vastastikkuse põhimõtte rakendamisel loobuda. Veterinaarteenuseid osutavate äriühingute puhul on lubatud järgmised õiguslikud vormid: SCP (Société civile professionnelle) ja SEL (Société d'exercice liberal).

Teatavatel tingimustel võivad olla lubatud muud õiguslikud vormid, mis on ette nähtud Prantsusmaa või mõne muu EMP lepingu osalisriigi seadustega, kui äriühingu registrijärgne asukoht, juhatuse asukoht või peamine tegevuskoht on selles riigis.

Meetmed:

AT: Tierärztegesetz (veterinaarseadus), BGBl. Nr. 16/1975, §3 (2) (3).

ES: Real Decreto 126/2013, de 22 de febrero, por el que se aprueban los Estatutos Generales de la Organización Colegial Veterinaria Española; artiklid 62 ja 64.

FR: Code rural et de la pêche maritime.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – võrdne kohtlemine, kohapealne esindatus:

CY: veterinaarteenuste osutamise suhtes kohaldatakse kodakondsus- ja elukohanõuet.

EL: veterinaarteenuste osutamiseks peab olema EMP riigi või Šveitsi kodakondsus.

HR: Horvaatia Vabariiki võivad piiriüleseid veterinaarteenuseid osutada üksnes liikmesriigis veterinaartegevuse eesmärgil asutatud juriidilised ja füüsilised isikud. Üksnes liidu kodanikel on lubatud luua veterinaaripraksis Horvaatia Vabariigis.

HU: veterinaarteenuste osutamiseks peab olema Ungari veterinaararstide koja liige, mille suhtes kohaldatakse EMP riigi kodakondsusnõuet. Asutamisloa väljastamisel kohaldatakse majandusvajaduste testi. Põhikriteeriumid: sektoris valitsevad tööturutingimused.

Meetmed:

CY: seadus 169/1990, kehtivas sõnastuses.

EL: presidendi dekreet nr 38/2010, ministri otsus nr 165261/IA/2010 (valitsuse ametlik väljaanne 2157/B).

HR: veterinaarseadus (OG 83/13, 148/13, 115/18), artikli 3 lõige 67, artiklid 105 ja 121.

HU: 2012. aasta seadus nr CXXVII Ungari veterinaararstide koja ja veterinaarteenuste osutamise kohta.

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – kohalik esindatus:

CZ: veterinaarteenuste osutamiseks on nõutav füüsiline kohalolek territooriumil.

IT ja PT: veterinaarteenuste osutamiseks peab olema täidetud elukohanõue.

PL: Poola territooriumil viibiva veterinaararsti kutsealal tegutsemisel on veterinaarteenuste osutamiseks nõutav füüsiline kohalolek, Euroopa Liitu mittekuuluvate riikide kodanikud peavad sooritama poola keeles eksami, mille korraldab Poola veterinaararstide koda.

SI: Sloveenia Vabariiki võivad piiriüleseid veterinaarteenuseid osutada üksnes liikmesriigis veterinaartegevuse eesmärgil asutatud juriidilised ja füüsilised isikud.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs:

SK: kutseala registreerimise suhtes kojas, mis on vajalik kutsealal töötamiseks, kohaldatakse EMP riigi elukohanõuet. Veterinaarteenuseid võivad osutada üksnes füüsilised isikud.

Meetmed:

CZ: seadus nr 166/1999 Coll. (veterinaarseadus), § 58–63, 39; ning seadus nr 381/1991 Coll. (Tšehhi Vabariigi veterinaararstide koja kohta), § 4.

IT: seadusandlik dekreet nr 233/1946, artiklid 7–9, ning
Vabariigi Presidendi dekreet nr 221/1950, § 7.

PL: 21. detsembri 1990. aasta seadus veterinaarkirurgi elukutse ja veterinaarkirurgide kodade kohta.

PT: dekreet-seadus nr 368/91 (veterinaararstide liidu põhikiri) alterado p/ Lei 125/2015, 3 set.

SI: pravilnik o priznavanju poklicnih kvalifikacij veterinarjev (veterinaararstide
kutsekvalifikatsioonide tunnustamise eeskirjad), Uradni list RS, št. (Sloveenia Vabariigi ametlik
väljaanne) nr 71/2008, nr 7/2011, nr 59/2014 ja nr 21/2016, siseturul osutatavate teenuste seadus,
Sloveenia Vabariigi ametlik väljaanne nr 21/2010.

SK: seadus nr 442/2004 eraveterinaararstide ja veterinaararstide koja kohta, artikkel 2.

Seoses investeringute liberaliseerimisega – turulepääs ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs:

DE (kohaldatakse ka piirkondlikul valitsustasandil): veterinaarteenuseid võivad osutada üksnes
füüsilised isikud. Telemeditsiiniteenuseid võib osutada üksnes seoses baasraviga, mille raames
patsient kohtub eelnevalt veterinaariga.

DK ja NL: veterinaarteenuseid võivad osutada üksnes füüsilised isikud.

IE: veterinaarteenuseid võivad osutada üksnes füüsilised isikud või partnerlused.

LV: veterinaarteenuseid võivad osutada üksnes füüsilised isikud.

Meetmed:

DE: Bundes-Tierärzteordnung (BTÄO; föderaalne veterinaararstide seadustik).

Piirkondlik tasand:

Öigusaktid liidumaade meditsiinitöötajate nõukogude kohta (Heilberufs- und Kammergesetze der Länder) ja (nende alusel)

Baden-Württemberg, Gesetz über das Berufsrecht und die Kammern der Ärzte, Zahnärzte, Tierärzte Apotheker, Psychologischen Psychotherapeuten sowie der Kinder- und

Jugendlichenpsychotherapeuten (Heilberufe-Kammergesetz – HBKG);

Bayern, Gesetz über die Berufsausübung, die Berufsvertretungen und die Berufsgerichtsbarkeit der Ärzte, Zahnärzte, Tierärzte, Apotheker sowie der Psychologischen Psychotherapeuten und der Kinder- und Jugendlichenpsychotherapeuten (Heilberufe-Kammergesetz – HKaG);

Berliner Heilberufekammergesetz (BlnHKG);

Brandenburg, Heilberufsgesetz (HeilBerG);

Bremen, Gesetz über die Berufsvertretung, die Berufsausübung, die Weiterbildung und die Berufsgerichtsbarkeit der Ärzte, Zahnärzte, Psychotherapeuten, Tierärzte und Apotheker (Heilberufsgesetz – HeilBerG);

Hamburg, Hamburgisches Kammergesetz für die Heilberufe (HmbKGGH);

Hessen, Gesetz über die Berufsvertretungen, die Berufsausübung, die Weiterbildung und die Berufsgerichtsbarkeit der Ärzte, Zahnärzte, Tierärzte, Apotheker, Psychologischen Psychotherapeuten und Kinder- und Jugendlichenpsychotherapeuten (Heilberufsgesetz);

Mecklenburg-Vorpommern, Heilberufsgesetz (HeilBerG);

Niedersachsen, Kammergesetz für die Heilberufe (HKG);

Nordrhein-Westfalen, Heilberufsgesetz NRW (HeilBerg);

Rheinland-Pfalz, Heilberufsgesetz (HeilBG);

Saarland, Gesetz Nr. 1405 über die öffentliche Berufsvertretung, die Berufspflichten, die Weiterbildung und die Berufsgerichtsbarkeit der Ärzte/Ärztinnen, Zahnärzte/Zahnärztinnen,

Tierärzte/Tierärztinnen und Apotheker/Apothekerinnen im Saarland (Saarländisches Heilberufekammergesetz – SHKG);

Sachsen, Gesetz über Berufsausübung, Berufsvertretungen und Berufsgerichtsbarkeit der Ärzte, Zahnärzte, Tierärzte, Apotheker sowie der Psychologischen Psychotherapeuten und der Kinder- und Jugendlichenpsychotherapeuten im Freistaat Sachsen (Sächsisches Heilberufekammergesetz – SächsHKaG);

Sachsen-Anhalt, Gesetz über die Kammern für Heilberufe Sachsen-Anhalt (KGHB-LSA);

Schleswig-Holstein, Gesetz über die Kammern und die Berufsgerichtsbarkeit für die Heilberufe (Heilberufekammergesetz – HBKG);

Thüringen, Thüringer Heilberufegesetz (ThürHeilBG) ning

Berufsordnungen der Kammern (veterinaararstide nõukogu kutse-eetika koodeks).

DK: Lovbekendtgørelse nr. 40 af lov om dyrlæger af 15. januar 2020 (15. jaanuari 2020. aasta konsolideeritud seadus nr 40 veterinaararstide kohta).

IE: 2005. aasta veterinaarpraksise seadus.

LV: veterinaariaseadus.

NL: Wet op de uitoefening van de diergeneeskunde 1990 (WUD).

- c) Ravimite ning meditsiini- ja ortopeediakaupade jaemüük ning muud apteekriteenused (CPC 63211)

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kõrgem juhtkond ja juhatatus:

AT: ravimeid ja teatavaid meditsiinikaupu võib avalikkusele müüa üksnes apteegi kaudu. Apteegi pidamiseks on nõutav EMP riigi või Šveitsi Konföderatsiooni kodakondsus. Apteegi rentnikel ja apteegi haldamise eest vastutavatel isikutel peab olema EMP riigi või Šveitsi Konföderatsiooni kodakondsus.

Meetmed:

AT: Apothekengesetz (apteegiseadus), RGBL. Nr. 5/1907, kehtivas sõnastuses, §§ 3, 4, 12;
Arzneimittelgesetz (ravimiseadus), BGBl. Nr. 185/1983, kehtivas sõnastuses, §-d 57, 59, 59a, ja
Medizinproduktegesetz (meditsiinitoodete seadus), BGBl. Nr. 657/1996, § 99, kehtivas sõnastuses.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine:

DE: apteeki võivad pidada ainult füüsilised isikud (proviisorid). Teiste riikide kodanikud või isikud, kes ei ole sooritanud Saksa apteekrieksamit, võivad saada üksnes loa võtta üle apteek, mis on eelneval kolmel aastal juba tegutsenud. Ühe isiku kohta võib olla üks apteek ja kuni kolm haruapteeki.

FR: apteegi pidamiseks on nõutav EMP riigi või Šveitsi kodakondsus.

Välisriikide apteekrite suhtes võidakse kohaldada igal aastal kehtestatavat kvooti. Apteegi avamiseks peab olema saadud luba ja kaubanduslik kohalolek, sealhulgas ravimite kaugmüük üldsusele infoühiskonna teenuste kaudu, peab toimuma ühes järgmistest õiguslikest vormidest, mis on siseriikliku õiguse kohaselt mittediskrimineerival alusel lubatud: société d'exercice libéral (SEL) anonyme, par actions simplifiée, à responsabilité limitée unipersonnelle või pluripersonnelle, en commandite par actions, société en noms collectifs (SNC) või société à responsabilité limitée (SARL) unipersonnelle või pluripersonnelle.

Meetmed:

DE: Gesetz über das Apothekenwesen (ApoG; Saksamaa apteekide seadus);

Gesetz über den Verkehr mit Arzneimitteln (AMG);

Gesetz über Medizinprodukte (MPG);

Verordnung zur Regelung der Abgabe von Medizinprodukten (MPAV)

FR: code de la santé publique ning

loi 90-1258 du 31 décembre 1990 relative à l'exercice sous forme de société des professions libérales and Loi 2015-990 du 6 août 2015.

Seoses investeringute liberaliseerimisega – võrdne kohtlemine:

EL: apteegi pidamiseks on nõutav Euroopa Liidu kodakondsus.

HU: apteegi pidamiseks on nõutav EMP kodakondsus.

LV: selleks et alustada iseseisvat tegevust apteegis, peab välisriigi proviisor või proviisori abi, kes on saanud hariduse riigis, mis ei ole liikmesriik ega EMP liikmesriik, töötama vähemalt ühe aasta proviisori järelevalve all mõnes EMP liikmesriigis asuvas apteegis.

Meetmed:

EL: seadus nr 5607/1932, mida on muudetud seadustega nr 1963/1991 ja nr 3918/2011.

HU: 2006. aasta seadus XCVIII ravimite ja meditsiiniliste abivahendite usaldusväärse ja majanduslikult teostatava tarnimise üldsätete ning ravimite turustamise kohta.

LV: ravimiseadus, § 38.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs:

BG: apteekide juhatajad peavad olema kvalifitseeritud apteekrid ja võivad töötada juhatajana üksnes selles apteegis, milles nad ise töötavad. Kehtestatud on kvoot, millega reguleeritakse Bulgaaria Vabariigis ühele isikule kuuluvate apteekide arvu (kuni 4).

DK: ravimite ja meditsiinikaupade jaemüügiga võivad tegeleda üksnes füüsilised isikud, kellele Taani ravimiamet on andnud apteekri tegevusloa.

ES, HR, HU ja PT: asutamisloa väljastamisel kohaldatakse majandusvajaduste testi.

Põhikriteeriumid: rahvastikutihedus ja apteekide paiknemise tihedus piirkonnas.

IE: ravimite postimüük on keelatud, välja arvatud käsimüügiravimite puhul.

MT: apteegile tegevusloa väljastamise suhtes kohaldatakse konkreetseid piiranguid. Ühegi isiku nimel ei tohi olla ühes linnas või külas üle ühe tegevusloa (apteegi tegevusluba käsitlevate eeskirjade (LN 279/07) 5. eeskirja punkt 1), välja arvatud juhul, kui asjaomases linnas või külas ei ole rohkem taotlusi (apteegi tegevusluba käsitlevate eeskirjade (LN 279/07) 5. eeskirja punkt 2).

PT: äriühingutes, kus kapitali esindavad aktsiad, peavad aktsiad olema nimiväärtusega. Ükski isik ei tohi omada, käitada või hallata otseselt või kaudselt samal ajal rohkem kui nelja apteeki.

SI: Sloveenia apteekide võrgustik koosneb avalik-õiguslikest farmaatsiaasutustest, mis kuuluvad omavalitsustele või kontsessiooni alusel erafarmatseutidele (enamusosanik peab olema ametilt farmatseut). Retseptiravimite postimüük on keelatud. Käsimüügiravimite postimüügiks on vaja riigipoolset eriluba.

Meetmed:

BG: inimmeditsiinis kasutatavate ravimite seadus, artiklid 222, 224, 228.

DK: Apotekerloven (Taani apteegiseadus) LBK nr 801, 12.06.2018.

ES: ley 16/1997, de 25 de abril, de regulación de servicios de las oficinas de farmacia (25. aprilli seadus 16/1997 apteegiteenuste reguleerimise kohta), artiklid 2 ja 3.1, ning Real Decreto Legislativo 1/2015, de 24 de julio por el que se aprueba el Texto refundido de la Ley de garantías y uso racional de los medicamentos y productos sanitarios (Ley 29/2006).

HR: tervishoiuseadus (OG 100/18, 125/19).

HU: 2006. aasta seadus XCVIII ravimite ja meditsiiniliste abivahendite usaldusväärse ja majanduslikult teostatava tarnimise üldsätete ning ravimite turustamise kohta.

IE: Iiri ravimiameti 1995. aasta ja 2006. aasta seadused (1995. aasta seadus nr 29 ja 2006. aasta seadus nr 3); ravimite (väljakirjutamise ja tarnete kontrolli) 2003. aasta määrused, muudetud (S.I. 540, 2003); ravimite (turuleviimise kontrolli) 2007. aasta määrused, muudetud (S.I. 540, 2007); 2007. aasta apteegiseadus (2007. aasta seadus nr 20); jaefarmaatsiaettevõtjate 2008. aasta määrus, muudetud (S.I. nr 488, 2008).

MT: apteegi tegevusluba käsitlevad eeskirjad (LN279/07), mis on välja antud meditsiiniseaduse alusel (458. peatükk).

PT: dekreet-seadus nr 307/2007, artiklid 9, 14 ja 15 Alterado p/ Lei 26/2011, 16 jun., alterada:
– p/ Acórdão TC 612/2011, 24/01/2012,
– p/ Decreto-Lei 171/2012, 1 ago.,
– p/ Lei 16/2013, 8 fev.,
– p/ Decreto-Lei 128/2013, 5 set.,
– p/ Decreto-Lei 109/2014, 10 jul.,
– p/ Lei 51/2014, 25 ago.,
– p/ Decreto-Lei 75/2016, 8 nov. ning määrus 1430/2007 revogada p/ Portaria 352/2012, 30 out.

SI: apteegiteenuste seadus (Sloveenia Vabariigi ametlik väljaanne nr 85/2016, 77/2017, 73/2019) ja ravimiseadus (Sloveenia Vabariigi ametlik väljaanne nr 17/2014, 66/2019).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, enamsoodustusrežiim ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine:

IT: kutsealal võivad tegutseda üksnes registrisse kantud füüsilised isikud ning juriidilised isikud partnerlusettevõttena, mille iga partner on registreeritud apteeker. Apteekrite kutseregistrisse kandmiseks on nõutav Euroopa Liidu liikmesriigi kodakondsus või elukoht ELi liikmesriigis ja apteekri kutsealal töötamine Itaalias. Vajaliku kvalifikatsiooniga välisriigi kodaniku võib kanda registrisse juhul, kui asjaomane isik on sellise riigi kodanik, millega Itaalia on sõlminud vastastikkuse tingimusel apteekri kutsealal töötamist lubava erilepingu (D. Lgs. CPS nr 233/1946, artiklid 7–9 ja Vabariigi Presidendi dekreet 221/1950, § 3 ja § 7). Uute ja vabade apteekide jaoks antakse luba pärast avalikku konkurssi. Avalikul konkursil saavad osaleda üksnes apteekrite registrisse (albo) kantud Euroopa Liidu liikmesriikide kodanikud.

Asutamisloa väljastamisel kohaldatakse majandusvajaduste testi. Põhikriteeriumid: rahvastikutihedus ja apteekide paiknemise tihedus piirkonnas.

Meetmed:

IT: seadus nr 362/1991, artiklid 1, 4, 7 ja 9;
seadusandlik dekreet nr 233/1946, artiklid 7–9 ning
Vabariigi Presidendi dekreet nr 221/1950, § 3 ja § 7).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine:

CY: ravimite ning meditsiini- ja ortopeediakaupade jaemüügi ning muude apteekriteenuste (CPC 63211) osutamise suhtes kohaldatakse kodakondsusnõuet.

Meetmed:

CY: apteekide ja mürgiste ainete seadus (254. peatükk), kehtivas sõnastuses.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs ja piiriülesed teenused – turulepääs:

BG: ravimeid ja teatavaid meditsiinikaupu võib avalikkusele müüa üksnes apteegi kaudu. Ravimite postimüük on keelatud, välja arvatud käsimüügiravimite puhul.

EE: ravimeid ja teatavaid meditsiinikaupu võib avalikkusele müüa üksnes apteegi kaudu. Ravimite postimüük ja internetist tellitud ravimite tarnimine posti teel või kiirkullerteenuse kaudu on keelatud. Asutamisloa väljastamisel kohaldatakse majandusvajaduste testi. Põhikriteeriumid: rahvastikutihedus ja apteekide paiknemise tihedus piirkonnas.

EL: ravimite ja meditsiinikaupade jaemüügiga võivad tegeleda üksnes apteekri tegevusluba omavad füüsilised isikud ja selliste isikute asutatud äriühingud.

ES: ravimite ja meditsiinikaupade jaemüügiga võivad tegeleda üksnes apteekri tegevusluba omavad füüsilised isikud. Iga farmatseut võib taotleda vaid ühe litsentsi.

LU: ravimite ja meditsiinikaupade jaemüügiga võivad tegeleda üksnes füüsilised isikud.

NL: postimüügi suhtes kohaldatakse nõudeid.

Meetmed:

BG: inimmeditsiinis kasutatavate ravimite seadus, artiklid 219, 222, 228, artikli 234 lõige 5.

EE: ravimiseadus, RT I 2005, 2, 4; § 29 lõige 2 ja § 41 lõige 3; ning tervishoiuteenuse korraldamise seadus, RT I 2001, 50, 284.

EL: seadus nr 5607/1932, mida on muudetud seadustega nr 1963/1991 ja nr 3918/2011.

ES: ley 16/1997, de 25 de abril, de regulación de servicios de las oficinas de farmacia (25. aprilli seadus 16/1997 apteegiteenuste reguleerimise kohta), artiklid 2 ja 3.1, ning Real Decreto Legislativo 1/2015, de 24 de julio por el que se aprueba el Texto refundido de la Ley de garantías y uso racional de los medicamentos y productos sanitarios (Ley 29/2006).

LU: Loi du 4 juillet 1973 concernant le régime de la pharmacie (annex a043);
Règlement grand-ducal du 27 mai 1997 relatif à l'octroi des concessions de pharmacie (annex a041); ning
Règlement grand-ducal du 11 février 2002 modifiant le règlement grand-ducal du 27 mai 1997 relatif à l'octroi des concessions de pharmacie (annex a017).

NL: Geneesmiddelenwet, artikkel 67.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – võrdne kohtlemine ja piiriülesed teenused – kohapealne esindatus:

BG: apteekrite suhtes kohaldatakse alalise elukoha nõuet.

Meetmed:

BG: inimmeditsiinis kasutatavate ravimite seadus, artiklid 146, 161, 195, 222, 228.

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – kohalik esindatus:

DE, SK: et saada apteekri tegevusluba või avada ravimite ja teatavate meditsiinikaupade avalikkusele müümiseks apteek, peab olema täidetud elukohanõue.

Meetmed:

DE: Gesetz über das Apothekenwesen (ApoG; Saksamaa apteekide seadus);

Gesetz über den Verkehr mit Arzneimitteln (AMG);

Gesetz über Medizinprodukte (MPG);

Verordnung zur Regelung der Abgabe von Medizinprodukten (MPAV).

SK: seadus 362/2011 ravimite ja meditsiiniseadmete kohta, artikkel 6, ning seadus 578/2004 tervishoiuteenuste osutajate, meditsiinitöötajate ja tervishoiutöötajate kutseorganisatsioonide kohta.

Reservatsioon nr 4 – teadus- ja arendusteenused

Sektor – allsektor: Teadus- ja arendusteenused

Tegevusala liigitus: CPC, 851, 853

Reservatsiooni liik: turulepääs

võrdne kohtlemine

Peatükk: investeringute liberaliseerimine ja piiriülene teenuskaubandus

Valitsustasand: EL/liikmesriik (kui ei ole sätestatud teisiti)

Kirjeldus:

EU: riigi rahastatavate teadus- ja arendusteenuste korral, mille jaoks eraldab liidu tasandil rahalisi vahendeid liit, võib ainuõigusi või lube anda üksnes liikmesriikide kodanikele ja liidu juriidilistele isikutele, kelle registrijärgne asukoht, juhatuse asukoht või peamine tegevuskoht asub liidus (CPC 851, 853).

Riigi rahastatavate teadus- ja arendusteenuste puhul, mille jaoks eraldab rahalisi vahendeid liikmesriik, võib ainuõigusi või lube anda üksnes asjaomase liikmesriigi kodanikele ning asjaomase liikmesriigi juriidilistele isikutele, kelle peakontor asub asjaomases liikmesriigis (CPC 851, 853).

See reservatsioon ei piira käesoleva lepingu viienda osa kohaldamist ega käesoleva lepingu artikli 123 lõigetes 6 ja 7 sätestatud poole hangete või subsidiumide välistamist.

Meetmed:

EU: kõik olemasolevad ja tulevased liidu teadusuuringute või innovatsiooni raamprogrammid, sealhulgas Horisont 2020 raamprogrammi osalemiseeskirjad ning määrused, mis on seotud ühiste tehnoloogiaalgatuste, artikli 185 kohaste otsuste ning Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituudiga (EIT), samuti olemasolevad ja tulevased riiklikud, piirkondlikud või kohalikud teadusprogrammid.

Reservatsioon nr 5 – kinnisvarateenused

Sektor – allsektor: Kinnisvarateenused

Tegevusala liigitus: CPC, 821, 822

Reservatsiooni liik: turulepääs

võrdne kohtlemine

enamsoodustusrežiim

kohapealne esindatus

Peatükk: investeringute liberaliseerimine ja piiriülene teenuskaubandus

Valitsustasand: EL/liikmesriik (kui ei ole sätestatud teisiti)

Kirjeldus:

Seoses investeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – võrdne kohtlemine, kohapealne esindatus:

CY: kinnisvarateenuste osutamisel kohaldatakse kodakondsus- ja elukohanõuet.

Meetmed:

CY: kinnisvaramaaklerite seadus 71(1)/2010, kehtivas sõnastuses.

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – kohalik esindatus:

CZ: Tšehhi Vabariigis kohaldatakse füüsiliste isikute suhtes elukohanõuet ja juriidiliste isikute suhtes tegevuskohanõuet, et saada kinnisvarateenuste osutamiseks vajalik litsents.

HR: kinnisvarateenuste osutamiseks on nõutav kaubanduslik kohalolek EMPs.

PT: füüsiliste isikute suhtes kohaldatakse EMP riigi elukohanõuet. juriidilise isiku asukoht peab olema EMP riigis.

Meetmed:

CZ: kauplemislubade seadus.

HR: kinnisvaramaakleri tegevuse seadus (Horvaatia Vabariigi ametlik väljaanne nr 107/07 ja nr 144/12), artikkel 2.

PT: dekreet-seadus nr 211/2004 (artiklid 3 ja 25), muudetud ja uuesti avaldatud dekreet-seadusega nr 69/2011.

Seoses investeringute liberaliseerimisega – võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – kohapealne esindatus:

DK: Taani territooriumil viibiv füüsiline isik võib kasutada kinnisvarateenuste osutamisel kinnisvaramaakleri ametinimetust üksnes juhul, kui ta on volitatud kinnisvaramaakler, kes on kantud Taani kaubandus- ja ettevõtlusameti kinnisvaramaaklerite registrisse. Kõnealuses seaduses on öeldud, et taotluse esitaja peab olema Taani, liidu, EMP või Šveitsi Konföderatsiooni elanik.

Kinnisvara müügi seadust kohaldatakse üksnes kinnisvarateenuste osutamisel tarbijatele.

Kinnisvara müügi seadust ei kohaldata kinnisvara rentimise suhtes (CPC 822).

Meetmed:

DK: lov om formidling af fast ejendom m.v. lov. nr. 526 af 28.05.2014 (kinnisvara müügi seadus).

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – turulepääs, võrdne kohtlemine, enamsoodustusrežiim:

SI: kui Ühendkuningriik lubab Sloveenia kodanikel ja ettevõtjatel pakkuda kinnisvaramaakleri teenuseid, lubab Sloveenia Ühendkuningriigi kodanikel ja ettevõtjatel pakkuda samadel tingimustel kinnisvaramaakleri teenuseid, kui on täidetud järgmised nõuded: isikul on õigus tegutseda kinnisvaramaaklerina päritoluriigis, esitatud on tõend selle kohta, et isik on kriminaalkorras karistamata, ja isik on kantud (Sloveenia) pädevas ministeeriumis kinnisvaramaaklerite registrisse.

Meetmed:

SI: kinnisvarabüroode seadus.

Reservatsioon nr 6 – äriteenused

Sektor – allsektor:	äriteenused – ilma juhita sõidukite rentimise või kasutusrendi teenused; juhtimiskonsultatsiooniga seotud teenused; tehniline kontroll ja analüüs; seonduvad teadusliku ja tehnilise nõustamise teenused; põllumajandusega seotud teenused; turvateenused; tööjõu vahendamise teenused; kirjaliku ja suulise tõlke teenused ning muud äriteenused
Tegevusala liigitus:	ISIC Rev. 37, CPC 612 osa, 621 osa, 625 osa, 831, 85990 osa, 86602, 8675, 8676, 87201, 87202, 87203, 87204, 87205, 87206, 87209, 87901, 87902, 87909, 88, 893 osa
Reservatsiooni liik:	turulepääs võrdne kohtlemine enamsoodustusrežiim kõrgem juhtkond ja juhatus kohapealne esindatus
Peatükk:	investeeringute liberaliseerimine ja piiriülene teenuskaubandus
Valitsustasand:	EL/liikmesriik (kui ei ole sätestatud teisiti)

Kirjeldus:

a) Ilma juhita sõidukite rentimise või kasutusrendi teenused (CPC 83103, CPC 831)

Seoses investeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine:

SE: Rootsi lipu all sõitmiseks tuleb laeva välisosalusel puhul tõendada Rootsi domineerivat tegevusmõju. Rootsi domineeriv tegevusmõju tähendab, et laeva käitatakse Rootsist ja et üle poole laevast kuulub Rootsi või mõne muu EMP riigi omanikele. Muude välisriikide laevade suhtes võidakse teatavatel tingimustel teha sellest reeglist erand, kui neid rendivad Rootsi juriidilised isikud laevapereta prahtimise lepingute alusel (CPC 83103).

Meetmed:

SE: sjölagen (mereseadus) (1994:1009), 1. peatükk, § 1.

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – kohalik esindatus:

SE: ilma juhita autode ja teatavate maastikusõidukite (terrängmotorfordon) rendi ja kasutusrendi teenuste osutajad peavad, juhul kui rendi- või liisinguperiood on lühem kui üks aasta, määrama isiku, kes vastutab muu hulgas selle eest, et tegevus toimub kehtivate eeskirjade ja õigusaktide kohaselt ning et järgitakse liiklusohutuse eeskirju. Vastutav isik peab elama EMPs (CPC 831).

Meetmed:

SE: Lag (1998: 424) om biluthyrning (autode rentimise ja kasutusrendi seadus).

b) Sõidukite rentimise või kasutusrendi teenused ja muud lennundusega seotud äriteenused

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, enamsoodustusrežiim ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine, enamsoodustusrežiim:

EU: õhusõiduki rentimisel või liisimisel ilma meeskonnata (kuivrent) kohaldatakse liidu lennuettevõtja kasutatavate õhusõidukite suhtes kehtivaid registreerimisnõudeid. Kuivrendilepingu korral, milles osaleb liidu lennuettevõtja, kohaldatakse liidu või siseriikliku õiguse nõudeid lennundusohutuse kohta, nagu eelnev heakskiit ja muud tingimused, mida kohaldatakse kolmandate riikide registreeritud õhusõidukite kasutamise suhtes. Õhusõiduki registreerimiseks võib olla nõutav, et õhusõiduki omanik oleks kas kindlatele kodakondsusnõuetele vastav füüsiline isik või kindlatele kapitaliomandi- ja kontrollinõuetele vastav ettevõtja (CPC 83104).

Kui väljaspool liitu tegutsevad arvutipõhise ettetellimissüsteemi teenuste osutajad ei võimalda liidu lennuettevõtjatele arvutipõhise ettetellimissüsteemi teenuste puhul samaväärset (s.t mittediskrimineerivat) kohtlemist võrreldes kohtlemisega, mida liidu arvutipõhise ettetellimissüsteemi teenuste osutajad võimaldavad kolmanda riigi lennuettevõtjatele liidus, või kui liiduvälised lennuettevõtjad ei võimalda liidu arvutipõhise ettetellimissüsteemi teenuste osutajatele samaväärset kohtlemist võrreldes kohtlemisega, mida liidu lennuettevõtjad võimaldavad väljaspool liitu tegutsevatele arvutipõhise ettetellimissüsteemi teenuste osutajatele, võidakse võtta meetmeid tagamaks, et arvutipõhise ettetellimissüsteemi teenuste osutajad liidus võimaldavad väljaspool liitu tegutsevatele lennuettevõtjatele või liidu lennuettevõtjad võimaldavad väljaspool liitu tegutsevatele arvutipõhise ettetellimissüsteemi teenuste osutajatele samaväärset diskrimineerivat kohtlemist.

Meetmed:

EU: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1008/2008¹ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 80/2009².

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine

BE: (tsiviilotstarbelise) eralennuki, mis kuulub füüsilistele isikutele, kes ei ole liikmesriigi või EMP riigi kodanikud, võib registreerida üksnes juhul, kui asjaomaste isikute peamine või alaline elukoht on olnud Belgias ilma katkestusteta vähemalt üks aasta. (Tsiviilotstarbelise) eralennuki, mis kuulub välisriikide juriidilistele isikutele, kes ei ole asutatud kooskõlas liikmesriigi või EMP riigi õigusega, võib registreerida üksnes juhul, kui asjaomaste juriidiliste isikute tegevuskoht, agentuur või büroo on olnud Belgias ilma katkestusteta vähemalt üks aasta (CPC 83104).

---

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. septembri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 1008/2008 ühenduses lennuteenuste osutamist käsitlevate ühiseeskirjade kohta (uuestisõnastamine) (ELT L 293 31.10.2008, lk 3).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. jaanuari 2009. aasta määrus (EÜ) nr 80/2009 toimimisjuhendi kohta arvutipõhiste ettetellimissüsteemide puhul ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 2299/89 (ELT L 35, 4.2.2009, lk 47).

Tuletõrje-, lennutreeningu-, pritsimis-, seire-, kaardistamis-, pildistamis- ning muude õhus osutatavate põllumajandus-, tööstus- ja kontrolliteenuste puhul kohaldatakse loamenetlust.

Meetmed:

BE: Arrêté Royal du 15 mars 1954 réglementant la navigation aérienne.

c) Juhtimisalase nõustamisega seotud teenused, vahekohtu- ja lepitusteenused (CPC 86602)

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – võrdne kohtlemine, kohalik esindatus:

BG: vahendamisteenuste osutamiseks on isikute puhul, kes ei ole liikmesriigi, EMP riigi või Šveitsi Konföderatsiooni kodanikud, nõutav alaline või pikaajaline viibimine Bulgaaria Vabariigis.

HU: vahendamistegevuseks (nt lepitusteenuste osutamiseks) tuleb esitada justiitsministrile teade registrisse vastuvõtmise kohta.

Meetmed:

BG: vahendusmenetluse seaduse artikkel 8.

HU: 2002. aasta seadus nr LV vahendamise kohta.

d) Tehnilise kontrolli ja analüüsi teenused (CPC 8676)

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine:

CY: keemiku- ja bioloogiteenuste osutamiseks on nõutav liikmesriigi kodakondsus.

FR: bioloogi kutsealal võivad töötada üksnes füüsilised isikud, kelle suhtes kohaldatakse EMP riigi kodakondsusnõuet.

Meetmed:

CY: 1988. aasta keemikute registreerimise seadus (nr 157/1988), kehtivas sõnastuses.

FR: Code de la Santé Publique.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – kohapealne esindatus:

BG: tehnilise kontrolli ja analüüsimise teenuste osutamiseks on nõutav ettevõtte asutamine Bulgaarias vastavalt Bulgaaria äriseadusele ja registreerimine äriregistris.

Maantesõidukite tehnoseisundi korrapäraseks kontrollimiseks peaks isik olema registreeritud vastavalt Bulgaaria äriseadusele või kasumit mittetaotlevate juriidiliste isikute seadusele või olema registreeritud mõnes teises EMP riigis.

Õhu ja vee koostise ja puhtuse kontrollimist ja analüüsimist võib teostada üksnes Bulgaaria keskkonna- ja veeministerium või selle ametid kooskõlas Bulgaaria Teaduste Akadeemiaga.

Meetmed:

BG: toodete tehniliste nõuete seadus;

mõõtmisseadus;

puhta välisõhu seadus ning

veeseadus, määrus N-32 maantesõidukite tehnoseisundi korrapärase kontrollimise kohta.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – võrdne kohtlemine, enamsoodustusrežiim ja piiriülene teenuskaubandus – võrdne kohtlemine, enamsoodustusrežiim, kohapealne esindatus:

IT: bioloogide, keemiaanalüütikute, agronomide ja kutsealal „periti agrari“ töötajate puhul on nõutav elukoht ja kandmine kutseregistrisse. Kolmandate riikide kodanikud kantakse registrisse vastastikkuse tingimusel.

Meetmed:

IT: bioloogid, keemiaanalüütikud: seadus nr 396/1967 bioloogi elukutse kohta; ja kuninglik dekreet nr 842/1928 keemiaanalüütiku elukutse kohta.

e) Seonduvad teadusliku ja tehnilise nõustamise teenused (CPC 8675)

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – võrdne kohtlemine, enamsoodustusrežiim ja piiriülene teenuskaubandus – võrdne kohtlemine, enamsoodustusrežiim, kohapealne esindatus:

IT: geoloogide registrisse kandmiseks, mis on vajalik mõõdistaja või geoloogina kaevanduste uurimise ja käitamisega jms seotud teenuste pakkumiseks, on nõutav elukoht või kutsetegevuse asukoht Itaalias. Kutsealal töötamiseks on vajalik Euroopa Liidu liikmesriigi kodakondsus; välisriikide kodanikke võidakse siiski kanda registrisse vastastikkuse tingimusel.

Meetmed:

IT: geoloogid: seadus nr 112/1963, artiklid 2 ja 5; Vabariigi Presidendi dekreet 1403/1965, artikkel 1.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – võrdne kohtlemine, kohapealne esindatus:

BG: füüsiliste isikute puhul on geodeesia, kartograafia ja katastrimõõdistamisega seotud funktsioonide täitmiseks nõutav EMP riigi või Šveitsi Konföderatsiooni kodakondsus ja elukoht. Juriidiliste isikute puhul on nõutav ettevõtte EMP riigi või Šveitsi Konföderatsiooni õigusaktide kohane registreerimine.

Meetmed:

BG: katastri ja omandiregistri seadus; ning geodeesia ja kartograafia seadus.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – võrdne kohtlemine:

CY: asjaomaste teenuste osutamise suhtes kohaldatakse kodakondsusnõuet.

Meetmed:

CY: seadus 224/1990, kehtivas sõnastuses.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs:

FR: mõõdistamisele juurdepääsu võimaldavad õiguslikud vormid on üksnes SEL (anonyme, à responsabilité limitée ou en commandite par actions), SCP (société civile professionnelle), SA ja SARL (sociétés anonymes, à responsabilité limitée). Uurimis- ja geoloogiliste uuringute teenuste osutamiseks on vaja asutada ettevõtte. Teadusministri otsusega, mis tehakse kokkuleppel välisministriga, võidakse teadlaste puhul sellest nõudest loobuda.

Meetmed:

FR: loi 46-942 du 7 mai 1946 ja décret n°71-360 du 6 mai 1971.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – võrdne kohtlemine, kohapealne esindatus:

HR: põhilisi geoloogia-, geodeesia- ja kaevandamisalaseid nõustamisteenuseid ning nendega seonduvaid keskkonnakaitsealaseid nõustamisteenuseid võib Horvaatia territooriumil osutada üksnes koos kohalike juriidiliste isikutega või nende kaudu.

Meetmed:

HR: määrus, mis käsitleb juriidilistele isikutele keskkonnakaitsealaseks kutsetegevuseks heakskiidu andmisel kohaldatavaid nõudeid (Horvaatia Vabariigi ametlik väljaanne nr 57/10), artiklid 32–35.

f) Põllumajandusega seotud teenused (CPC 88 osa)

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – võrdne kohtlemine, enamsoodustusrežiim, kohapealne esindatus:

IT: bioloogide, keemiaanalüütikute, agronoomide ja kutsealal „periti agrari“ töötajate puhul on nõutav elukoht ja kandmine kutseregistrisse. Kolmandate riikide kodanikud kantakse registrisse vastastikkuse tingimusel.

Meetmed:

IT: bioloogid, keemiaanalüütikud: seadus nr 396/1967 bioloogi elukutse kohta; ja kuninglik dekreet nr 842/1928 keemiaanalüütiku elukutse kohta.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, enamsoodustusrežiim ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, enamsoodustusrežiim:

PT: bioloogi, keemiaanalüütiku ja agronoomi kutsealal võivad töötada üksnes füüsilised isikud. Kolmandate riikide kodanikest inseneride ja tehniliste inseneride puhul kohaldatakse vastastikkuse põhimõtet (mitte kodakondsuse nõuet). Bioloogide puhul ei kohaldata ei kodakondsuse ega vastastikkuse nõuet.

Meetmed:

PT: dekreet-seadus 119/92 (alterado p/ Lei 123/2015, 2 set.) (Ordem Engenheiros); seadus 47/2011 (alterado p/ Lei 157/2015, 17 set.) (Ordem dos Engenheiros Técnicos) ning dekreet-seadus 183/98 (alterado p/ Lei 159/2015, 18 set.) (Ordem dos Biólogos).

g) Turvateenused (CPC 87302, 87303, 87304, 87305, 87309)

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine, kohapealne esindatus:

IT: turvateenuste osutamiseks ja väärisesemete transpordiks on nõutav Euroopa liidu liikmesriigi kodakondsus ja elukoht Euroopa Liidu liikmesriigis.

PT: välisriigi teenuseosutajal ei ole lubatud osutada piiriülevalt turvateenuseid.

Spetsialistide suhtes kohaldatakse kodakondsusnõuet.

Meetmed:

IT: seadus nr 773/1931 avaliku julgeoleku kohta (TULPS), artiklid 133–141; kuninglik dekreet nr 635/1940, artikkel 257.

PT: seadus 34/2013 alteradap/ Lei 46/2019, 16 maio, ja määrus nr 273/2013, alterada p / Portaria 106/2015, 13 abril.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – võrdne kohtlemine, enamsoodustusrežiim ja piiriülene teenuskaubandus – kohapealne esindatus:

DK: üksikisikute puhul, kes taotlevad luba turvateenuste osutamiseks, peab olema täidetud elukohanõue.

Elukohanõue peab olema täidetud ka turvateenuste osutamise luba taotleva juriidilise isiku juhtide ja enamiku juhatuse liikmete puhul. Juhtide ja juhatuse liikmete puhul ei kohaldata elukohanõuet siiski juhtudel, mis on sätestatud rahvusvahelistes lepingutes või justiitsministri korraldustes.

Meetmed:

DK: Lovbekendtgørelse 2016-01-11 nr 112 om vagtvirksomhed.

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – kohalik esindatus:

EE: turvatöötajatel peab olema alaline elukoht.

Meetmed:

EE: turvaseadus § 21, § 22.

h) Tööjõu vahendamise teenused (CPC 87201, 87202, 87203, 87204, 87205, 87206, 87209)

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine (kohaldatakse piirkondlikul valitsustasandil):

BE: kõigis Belgia piirkondades peab äriühing, mille peakontor asub väljaspool EMPd, tõendama, et ta osutab tööjõu vahendamise teenuseid oma päritoluriigis. Vallooni piirkond: tööjõu vahendamise teenuseid peab osutama kindlat liiki juriidiline isik (régulièrement constituée sous la forme d'une personne morale ayant une forme commerciale, soit au sens du droit belge, soit en vertu du droit d'un Etat membre ou régie par celui-ci, quelle que soit sa forme juridique). Väljaspool EMPd peakontorit omav äriühing peab tõendama, et ta vastab dekreedis sätestatud tingimustele (näiteks juriidilise isiku liigi kohta). Saksakeelses kogukonnas peab äriühing, mille peakontor asub väljaspool EMPd, vastama nimetatud dekreediga kehtestatud vastuvõetavuse kriteeriumidele (CPC 87202).

Meetmed:

BE: Flaami piirkond: Besluit van de Vlaamse Regering van 10 december 2010 tot uitvoering van het decreet betreffende de private arbeidsbemiddeling, artikli 8 lõige 3.

Vallooni piirkond: Décret du 3 avril 2009 relatif à l'enregistrement ou à l'agrément des agences de placement (3. aprilli 2009. aasta dekreet tööhõiveagentuuride registreerimise kohta), artikkel 7; ja Arrêté du Gouvernement wallon du 10 décembre 2009 portant exécution du décret du 3 avril 2009 relatif à l'enregistrement ou à l'agrément des agences de placement (Vallooni piirkonna valitsuse 10. detsembri 2009. aasta otsus, millega rakendatakse 3. aprilli 2009. aasta dekreet töövahendusbüroode registreerimise kohta), artikkel 4.

Saksakeelne kogukond: Dekret über die Zulassung der Leiharbeitsvermittler und die Überwachung der privaten Arbeitsvermittler / Décret du 11 mai 2009 relatif à l'agrément des agences de travail intérimaire et à la surveillance des agences de placement privées, artikkel 6.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – võrdne kohtlemine, kohapealne esindatus:

DE: selleks et saada luba tegutsemiseks ajutist tööjõudu vahendava asutusena, on nõutav Euroopa Liidu liikmesriigi kodakondsus või kaubanduslik kohalolek Euroopa Liidus (vastavalt renditööd käsitleva seaduse (Arbeitnehmerüberlassungsgesetz) § 3 lõigetele 3–5). Föderaalne töö- ja sotsiaalministeerium võib välja anda määruse, mis käsitleb väljastpoolt EMPd pärit töötajate töölesuunamist ja värbamist konkreetsetel kutsealadel, nt tervishoiu ja hooldusega seotud kutsealadel. Loa andmisest või selle pikendamisest keeldutakse, kui ettevõtted, nende osad või abiettevõtted, mis ei asu EMPs, on ette nähtud ajutise töö tegemiseks renditööd käsitleva seaduse (Arbeitnehmerüberlassungsgesetz) § 3 lõige 2.

Meetmed:

DE: Gesetz zur Regelung der Arbeitnehmerüberlassung (AÜG); Sozialgesetzbuch Drittes Buch (SGB III; sotsiaalkindlustusseadustik, kolmas osa) – tööhõive edendamine; Verordnung über die Beschäftigung von Ausländerinnen und Ausländern (BeschV; välismaalaste töölevõtmise määrus).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs:

ES: enne tegevuse algust peavad tööhõiveagentuurid esitama ametliku kinnituse, millega tõendatakse kehtivates õigusaktides sätestatud nõuetele vastavust (CPC 87201, 87202).

Meetmed:

ES: Real Decreto-ley 8/2014, de 4 de julio, de aprobación de medidas urgentes para el crecimiento, la competitividad y la eficiencia (tramitado como Ley 18/2014, de 15 de octubre).

i) Kirjaliku ja suulise tõlke teenused (CPC 87905)

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs:

BG: ametlikuks tõlkimiseks nõutakse välisriigi füüsilistelt isikutelt pikaajalise või alalise elamisloa olemasolu Bulgaaria Vabariigis.

Meetmed:

BG: dokumentide koostamist, tõendamist ja tõlkimist käsitlev määrus.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs:

HU: ametlikke tõlkeid, tõlgete ametlikke kinnitusi ja ametlike dokumentide võõrkeelseid kinnitatud koopiaid võib pakkuda üksnes Ungari Tõlke- ja Tõestamisamet (OFFI).

PL: üksnes füüsilised isikud võivad olla vandetõlgid.

Meetmed:

HU: ministrite nõukogu dekreet nr 24/1986 ametlike kirjaliku ja suulise tõlke teenuste kohta.

PL: 25. novembri 2004. aasta seadus vandetõlgi elukutse kohta (ametlik väljaanne, 2019, punkt 1326).

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – turulepääs:

FI: volitatud tõlkijatel peab olema elukoht EMP riigis.

Meetmed:

FI: Laki auktorisoiduista kääntäjistä (volitatud tõlkijate seadus) (1231/2007), § 2 (1)).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – võrdne kohtlemine:

CY: tõlkijate registrisse kandmine on vajalik ametlike tõlke- ja sertifitseerimisteenuste osutamiseks. Kohaldatakse kodakondsusnõuet

HR: sertifitseeritud tõlkijate suhtes kohaldatakse EMP riigi elukoha nõuet.

Meetmed:

CY: Küprose Vabariigi seaduste kohaselt sertifitseeritud tõlkimisteenuste kehtestamine, registreerimine ja reguleerimine.

HR: määrus alaliste kohtutõlkide kohta (Horvaatia ametlik väljaanne nr 88/2008), artikkel 2.

j) muud äriteenused (CPC 612 osa, 621 osa, 625 osa, 87901, 87902, 88493, 893 osa, 85990 osa, 87909, ISIC 37)

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs:

SE: pandimajad tuleb rajada piiratud vastutusega äriühingu või filiaalina (CPC 87909 osa).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs ja piiriülene teenuskaubandus – kohapealne esindatus:

CZ: ainult heakskiidetud pakendiettevõtjal on lubatud osutada pakendite tagasivõtmise ja taaskasutamisega seotud teenuseid ning ta peab olema juriidiline isik, kes on asutatud aktsiaseltsina (CPC 88493, ISIC 37).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs:

NL: proovimärgisega märgistamise teenuste pakkumiseks on nõutav kaubanduslik kohalolek Madalmaades. Väärismetallesemete proovimärgisega märgistamise ainuõigus on praegu antud Madalmaade kahele avalik-õiguslikule monopolile (CPC 893 osa).

Meetmed:

CZ: seadus 477/2001 Coll. (pakendiseadus), lõige 16.

SE: pandimajade seadus (1995:1000).

NL: Waarborgwet 1986.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine:

PT: inkassoteenuste ja krediidiinfoteenuste osutamiseks on nõutav liikmesriigi kodakondsus (CPC 87901, 87902).

Meetmed:

PT: seadus nr 49/2004.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – kohapealne esindatus:

CZ: oksjoniteenusele kehtib litsents. Loa saamiseks (vabatahtliku avaliku enampakkumise teenuste osutamiseks) peab äriühing olema asutatud Tšehhi Vabariigis ja füüsilisel isikul peab olema elamisluba, lisaks peab äriühing või füüsiline isik olema registreeritud Tšehhi Vabariigi äriregistris (CPC 612 osa, 621 osa, 625 osa, 85990 osa).

Meetmed:

CZ: seadus nr 455/1991 Coll.;
kaubanduslitsentsi seadus ning
seadus nr 26/2000 Coll. avaliku enampakkumise kohta.

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – turulepääs:

SE: ehitusühistu majanduskava peab kinnitama kaks isikut. Need isikud peavad olema saanud EMP ametiasutuste tunnustuse (CPC 87909).

Meetmed:

SE: ehitusühistute seadus (1991:614).

Reservatsioon nr 7 – sideteenused

Sektor – allsektor: sideteenused – posti- ja kulleriteenused

Tegevusala liigitus: CPC 71235 osa, 73210 osa, 751 osa

Reservatsiooni liik: turulepääs

Peatükk: investeringute liberaliseerimine; piiriülene teenuskaubandus

Valitsustasand: EL/liikmesriik (kui ei ole sätestatud teisiti)

Kirjeldus:

Seoses investeringute liberaliseerimisega – turulepääs ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs:

EU: kooskõlas siseriiklike õigusaktidega võidakse piirata postkastide paigutamist avalikult kasutatavatele teedele, postmarkide väljaandmist ja kohtu- või haldusmenetluse käigus kasutatava tähtitud posti teenuse osutamist. Nende teenuste jaoks, mille puhul kehtib universaalteenuse osutamise kohustus, võib kehtestada litsentsimissüsteemi. Litsentsid võivad tuua kaasa konkreetse universaalteenuse osutamise kohustused või rahalise panuse kompensatsioonifondi.

Meetmed:

EU: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 97/67/EÜ¹.

---

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. detsembri 1997. aasta direktiiv 97/67/EÜ ühenduse postiteenuste siseturu arengut ja teenuse kvaliteedi parandamist käsitlevate ühiseeskirjade kohta (EÜT L 015 21.1.1998, lk 14).

Reservatsioon nr 8 – ehitusteenused

Sektor – allsektor: Ehitusteenused ja nendega seotud inseneriteenused

Tegevusala liigitus: CPC 51

Reservatsiooni liik: võrdne kohtlemine

Peatükk: investeringute liberaliseerimine; piiriülene teenuskaubandus

Valitsustasand: EL/liikmesriik (kui ei ole sätestatud teisiti)

Kirjeldus:

CY: kodakondsuse nõue.

Meede:

2001. aasta ehitus- ja tehniliste tööde töövõtjate registreerimise ja kontrollimise seadus (29(I)/2001), artiklid 15 ja 52.

Reservatsioon nr 9 – turustusteenused

Sektor – allsektor: Turustusteenused – üldised teenused, tubaka turustamine

Tegevusala liigitus: CPC 3546, 621 osa, 6222, 631, 632 osa

Reservatsiooni liik: turulepääs

võrdne kohtlemine

kohapealne esindatus

Peatükk: investeringute liberaliseerimine; piiriülene teenuskaubandus

Valitsustasand: EL/liikmesriik (kui ei ole sätestatud teisiti)

Kirjeldus:

a) Turustusteenused (CPC 3546, 631, 632, välja arvatud 63211, 63297, 62276, 621 osa)

Seoses investeringute liberaliseerimisega – turulepääs:

PT: teatavate jaemüügiettevõtete ja kaubanduskeskuste rajamisel kehtib spetsiaalne lubade andmise süsteem. See on seotud kaubanduskeskustega, mille renditav brutopind on 8 000 m² või suurem, ja jaemüügiettevõtetega, mille müügiind on 2 000 m² või suurem, kui need asuvad väljaspool kaubanduskeskusi. Põhikriteeriumid: kaubanduslike pakumiste mitmekesistamine; tarbijale pakutavate teenuste hindamine; tööhõive kvaliteet ja ettevõtja sotsiaalne vastutus; lõimumine linnakeskkonda; panus ökotõhususse (CPC 631, 632, välja arvatud 63211, 63297).

Meetmed:

PT: 16. jaanuari dekreet-seadus nr 10/2015.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine:

CY: ravimiesindajate osutatavate turustusteenuste puhul kehtib kodakondsusnõue (CPC 62117).

Meetmed:

CY: Seadus nr 74(I) 2020, kehtivas sõnastuses.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs ja piiriülene teenuskaubandus – kohapealne esindatus:

LT: pürotehnika turustamiseks on vaja luba. Loa võivad saada ainult liidu juriidilised isikud (CPC 3546).

Meetmed:

LT: 23. märtsi 2004. aasta seadus tsiviilotstarbelise pürotehnika ringluse järelevalve kohta (nr IX-2074).

b) Tubaka turustamine (CPC 6222 osa, 62228, 6310 osa, 63108)

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine:

ES: tubaka jaemüük on riigi monopol. Asutamise suhtes kohaldatakse liikmesriigi kodakondsuse nõuet. Üksnes füüsilised isikud võivad tegutseda tubakapoodidena. Iga tubakapood võib taotleda vaid ühe litsentsi (CPC 63108).

FR: tubaka hulgi- ja jaemüük on riigi monopol. Tubakamüüjate (buraliste) suhtes kohaldatakse kodakondsusnõuet (CPC 6222 osa, 6310 osa).

Meetmed:

ES: 27. septembri 2014. aasta seadus nr 14/2013.

FR: Code général des impôts.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine:

AT: tubakamüüjana tegutsemise luba saavad taotleda üksnes füüsilised isikud.
Eelistatakse EMP riikide kodanikke (CPC 63108).

Meetmed:

AT: 1996. aasta tubakamonopoli seadus, § 5 ja § 27.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine:

IT: tubaka turustamiseks ja müügiks on vaja luba. Luba antakse avaliku menetluse kaudu. Lubade väljastamisel kohaldatakse majandusvajaduste testi. Põhikriteeriumid: rahvastikutihedus ja olemasolevate müügikohtade paiknemise tihedus (CPC 6222 osa, 6310 osa).

Meetmed:

IT: seadusandlik dekreet nr 184/2003;
seadus nr 165/1962;
seadus nr 3/2003;
seadus nr 1293/1957;
seadus nr 907/1942 ning
Vabariigi Presidendi dekreet 1074/1958.

Reservatsioon nr 10 – haridusteenused

Sektor – allsektor: haridusteenused (eraõiguslikult rahastatud)

Tegevusala liigitus: CPC 921, 922, 923, 924

Reservatsiooni liik: turulepääs

võrdne kohtlemine

kõrgem juhtkond ja juhatus

kohapealne esindatus

Peatükk: investeeringute liberaliseerimine; piiriülene teenuskaubandus

Valitsustasand: EL/liikmesriik (kui ei ole sätestatud teisiti)

Kirjeldus:

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kõrgem juhtkond ja juhatus ning piiriülene teenuskaubandus – turulepääs:

CY: erakooli omanikel ja enamusaktsionäridel peab olema liikmesriigi kodakondsus. Ühendkuningriigi kodanikud võivad saada kindlaksmääratud vormis ja tingimustel loa haridusministrilt.

Meetmed:

CY: erakoolide 2019. aasta seadus (nr 147(I)/2019)

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine:

BG: erasektori rahastatavaid põhi- ja keskharidusteenuseid võivad osutada üksnes vastava loa saanud Bulgaaria ettevõtjad (nõutav on kaubanduslik kohalolek). Välisosalusega Bulgaaria lasteaedu ja koole võib rajada või ümber kujundada Bulgaaria ja välisriikide füüsiliste või juriidiliste isikute Bulgaarias nõuetekohaselt registreeritud ühenduste, korporatsioonide või ettevõtete taotlusel ministrite nõukogu otsusega, mis põhineb haridus- ja teadusministri ettepanekul. Välisriikide juriidilistele isikutele kuuluvaid lasteaedu ja koole võib rajada või ümber kujundada välisriikide juriidiliste isikute taotlusel kooskõlas rahvusvaheliste lepingute ja konventsioonidega ning eespool esitatud sätetega. Välisriikide kõrgkoolid ei saa asutada Bulgaaria territooriumil tütarettevõtjaid. Välisriikide kõrgkoolid võivad avada Bulgaarias teaduskondi, osakondi, instituute ja kolledžeid üksnes Bulgaaria kõrgkoolide struktuuri raames ja nendega koostöös (CPC 921, 922).

Meetmed:

BG: eelkooli ja koolihariduse seadus ning
kõrgharidusseadus, lisasätete § 4.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine:

SI: erasektori rahastatavaid algkooli võivad rajada üksnes Sloveenia füüsilised ja juriidilised isikud.
Teenuseosutaja peab registreerima oma asukoha või asutama filiaali (CPC 921).

Meetmed:

SI: hariduse korraldamise ja rahastamise seadus (Sloveenia Vabariigi ametlik väljaanne, nr
12/1996), kehtivas sõnastuses, artikkel 40.

Seoses piiriüleste teenustega – kohapealne esindatus:

CZ ja SK: erasektori rahastatava kõrgkoolina tegutsemiseks riigi heakskiidu taotlemise korral on
nõutav tegevuskoht liikmesriigis. Seda reservatsiooni ei kohaldata keskharidusjärgse tehnilise ja
kutsehariduse teenuste suhtes (CPC 92310).

Meetmed:

CZ: seadus nr 111/1998, Coll. (kõrgharidusseadus), § 39; ning
Seadus nr 561/2004 Coll. (alus-, põhi-, kesk-, kolmanda taseme kutse- ja muu hariduse kohta
(haridusseadus))

SK: 2002. aasta seadus nr 131 ülikoolide kohta.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs ja piiriülesed teenused: Turulepääs:

ES ja IT: et avada erasektori rahastatav ülikool, mis annab tunnustatud diplomeid või kraade, on
vaja luba, mille väljastamiseks küsitakse nõu parlamendilt. Kohaldatakse majandusvajaduste testi.
Põhikriteeriumid: rahvastikutihedus ja olemasolevate kõrgkoolide paiknemise tihedus.

ES: menetlus hõlmab parlamendiga konsulteerimist.

IT: see põhineb kolmeaastasel programmil ja riigi tunnustatud diplomite väljaandmise loa saab anda
üksnes Itaalia juriidilistele isikutele (CPC 923).

Meetmed:

ES: Ley Orgánica 6/2001, de 21 de Diciembre, de Universidades (21. detsembri seadus nr 6/2001
ülikoolide kohta), artikkel 4.

IT: kuninglik dekreet 1592/1933 (keskharidusseadus);
seadus nr 243/1991 (riigi ajutine panus eraülikoolidesse);
CNVSU (Comitato nazionale per la valutazione del sistema universitario) resolutsioon nr 20/2003;
ning
Vabariigi Presidendi dekreet 25/1998.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kõrgem juhtkond ja juhatus ning piiriülene teenuskaubandus – turulepääs:

EL: erasektori rahastatavate põhi- ja keskkoolide omanikud, enamik juhtkonna liikmetest ja õpetajad peavad olema liikmesriikide kodanikud (CPC 921, CPC 922). Kõrgharidust võivad pakkuda üksnes täiesti autonoomsed avalik-õiguslikud juriidilised isikud. Kõrgharidust võivad pakkuda üksnes täiesti autonoomsed avalik-õiguslikud juriidilised isikud. Seadusega nr 3696/2008 on liidu elanikel (füüsilistel või juriidilistel isikutel) siiski lubatud rajada eraõiguslikke kõrgkooale, mis annavad välja tunnistusi, mida ei peeta samaväärseks akadeemiliste kraadidega (CPC 923).

Meetmed:

EL: seadused 682/1977, 284/1968, 2545/1940, presidendi dekreet 211/1994, mida on muudetud presidendi dekreediga 394/1997, Kreeka põhiseaduse artikli 16 lõige 5 ja seadus 3549/2007.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs:

AT: erasektori rahastatavate kõrgharidusteenuste pakkumiseks rakendusteaduste valdkonnas on vaja pädeva asutuse, AQ Austria (Austria kvaliteedi tagamise ja akrediteerimise amet) luba. Investor, kes soovib selliseid teenuseid pakkuda, peab tegelema eeskätt selliste teenuste pakkumisega ning peab esitama kavandatud õppeprogrammi heakskiitmiseks vajaduste hinnangu ja turu-uuringu. Pädev ministeerium võib heakskiitmisest keelduda, kui akrediteerimisasutuse otsus ei sobi kokku riigi haridushuvidega. Eraülikooli asutaja peab saama loa pädevalt asutuselt (AQ Austria – Austria kvaliteedi tagamise ja akrediteerimise amet). Pädev ministeerium võib heakskiitmisest keelduda, kui akrediteerimismõukogu otsus ei sobi kokku riigi haridushuvidega (CPC 923).

Meetmed:

AT: rakenduskõrgkoolide kursuste seadus, BGBl. I Nr. 340/1993, kehtivas sõnastuses, § 2, 8; eraõiguslike kõrgharidusinstituutide akt, BGBl. I nr 77/2020 § 2; ning seadus kõrghariduse kvaliteedi tagamise kohta, BGBl. Nr. 74/2011, kehtivas sõnastuses, § 25 (3).

Seoses investeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, enamsoodustusrežiim ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine:

FR: õpetamiseks erasektori rahastatavas haridusasutuses on nõutav liikmesriigi kodakondsus (CPC 921, CPC 922, CPC 923). Ühendkuningriigi kodanikud võivad saada siiski asjakohaselt pädevalt asutuselt loa õpetada põhi-, kesk- ja kõrgastme haridusasutustes. Ühendkuningriigi kodanikud võivad saada asjakohaselt pädevalt asutuselt loa ka põhi-, kesk- või kõrgastme haridusasutuste rajamiseks ja juhtimiseks või haldamiseks. Sellise loa andmisel kohaldatakse kaalutusõigust.

Meetmed:

FR: Code de l'éducation.

Seoses investeringutega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine:

MT: teenuseosutajad, kes soovivad osutada erasektori rahastatavaid kõrgharidus- või täiskasvanuharidusteenuseid, peavad saama haridus- ja tööhõiveministeeriumilt loa. Loa andmise otsuse tegemisel võidakse kohaldada kaalutusõigust (CPC 923, CPC 924).

Meetmed:

MT: 2012. aasta õiguslik teade nr 296.

Reservatsioon nr 11 – keskkonnateenused

Sektor – allsektor: keskkonnateenused – kasutatud patareide ja akude, vanade autode ning elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmete töötlemine ja ringlussevõtt; välisõhu ja kliima kaitse, heitgaaside puhastusteenused

Tegevusala liigitus: CPC 9402 osa, 9404

Reservatsiooni liik: kohapealne esindatus

Peatükk: piiriülene teenuskaubandus

Valitsustasand: EL/liikmesriik (kui ei ole sätestatud teisiti)

Kirjeldus:

SE: heitgaaside kontrollimise teenuste pakkumiseks saab akrediteerida üksnes Rootsis asutatud või Rootsis peamist tegevuskohta omava ettevõtja (CPC 9404).

SK: kasutatud patareide ja akude, vanaõli, vanade autode ning elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmete töötlemiseks ja ringlussevõtuks on nõutav asutamine juriidilise isikuna EMPs (elukohanõue) (CPC 9402 osa).

Meetmed:

SE: sõidukite seadus (2002:574).

SK: seadus nr 79/2015 jäätmete kohta.

Reservatsioon nr 12 – finantsteenused

Sektor – allsektor: Finantsteenused – kindlustus ja pangandus

Tegevusala liigitus: Ei kohaldata

Reservatsiooni liik: turulepääs

võrdne kohtlemine

enamsoodustusrežiim

kõrgem juhtkond ja juhatus

kohapealne esindatus

Peatükk: investeringute liberaliseerimine; piiriülene teenuskaubandus

Valitsustasand: EL/liikmesriik (kui ei ole sätestatud teisiti)

Kirjeldus:

a) Kindlustus ja kindlustusega seotud teenused

Seoses investeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine:

IT: aktuaari teenuseid võivad osutada ainult füüsilised isikud. Lubatud on füüsiliste isikute kutseliidud (mitte juriidilised isikud). Aktuaari kutsealal töötamiseks on nõutav Euroopa Liidu kodakondsus; see ei kehti välisriigi spetsialistide suhtes, kelle võidakse lubada töötada oma kutsealal vastastikkuse tingimusel.

Meetmed:

IT: 7. septembri 2005. aasta seadusandlik dekreet nr 209 (erakindlustuse seadustik), artikkel 29; seaduse 194/1942 artikkel 4; registriseadus 4/1999.

Seoses investeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – kohapealne esindatus:

BG: pensionikindlustuse pakkuja peab olema aktsiaselts (mitte filiaal), millele on antud sotsiaalkindlustusseadustiku alusel tegevusluba ja mis on registreeritud äriseaduse või mõne teise ELi liikmesriigi õigusaktide alusel.

BG, ES, PL ja PT: filiaalide avamine kindlustusvahenduse eesmärgil ei ole lubatud, sest kindlustusvahendusega võivad tegeleda üksnes liikmesriigi õiguse kohaselt asutatud äriühingud (nõutav on kohapeal asutatud ettevõtte). PL: kindlustusvahendajate suhtes kohaldatakse elukohanõuet.

Meetmed:

BG: kindlustusseadustiku artiklid 12, 56–63, 65, 66 ja artikli 80 lõige 4, sotsiaalkindlustusseadustiku artiklid 120a–162, 209–253, artiklid 260–310.

ES: Reglamento de Ordenación, Supervisión y Solvencia de Entidades Aseguradoras y Reaseguradoras (RD 1060/2015, de 20 de noviembre de 2015), artikkel 36.

PL: 11. septembri 2015. aasta kindlustus- ja edasikindlustustegevuse seadus (ametlik väljaanne 2020, punktid 895 ja 1180); 15. detsembri 2017. aasta seadus kindlustustoodete turustamise kohta (ametlik väljaanne 2019, punkt 1881); 28. augusti 1997. aasta pensionifondide korralduse ja tegevuse seadus (ametlik väljaanne 2020, punkt 105); 6. märtsi 2018. aasta seadus välisriigi ettevõtjate ja muude välisriigi isikute majandustegevust Poola Vabariigi territooriumil käsitlevate eeskirjade kohta.

PT: dekreet-seaduse nr 94-B/98 artikkel 7, mis tunnistati kehtetuks dekreet-seadusega nr 2/2009 (5. jaanuar); dekreet-seaduse nr 94-B/98 I peatüki VI jao artikli 34 lõiked 6 ja 7 ning dekreet-seaduse nr 144/2006 artikkel 7, mis tunnistati kehtetuks seadusega 7/2019 (16. jaanuar). Kindlustuse ja edasikindlustuse turustamise õiguskorra artikkel 8, mis on heaks kiidetud 16. jaanuari 2019. aasta seadusega nr 7/2019.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – võrdne kohtlemine:

AT: filiaali juhatus peab koosnema vähemalt kahest füüsilisest isikust, kelle elukoht on Austrias.

BG: (edasi)kindlustusandja juht- ja järelevalveorgani liikmete ning (edasi)kindlustusandjat juhtima või esindama volitatud isikute suhtes kohaldatakse elukohanõuet.

Pensionikindlustusseltsi juhatuse esimehel, direktorite nõukogu esimehel, tegevdirektoril ja juhatajal peab olema Bulgaarias alaline elukoht või alaline elamisluba.

Meetmed:

AT: 2016. aasta kindlustusjärelevalve seaduse artikli 14 lõike 1 punkt 3, föderaalne ametlik väljaanne I nr 34/2015 (Versicherungsaufsichtsgesetz 2016, § 14 Abs. 1 Z 3, BGBl. I Nr. 34/2015)

BG: kindlustusseadustiku artiklid 12, 56–63, 65, 66 ja artikli 80 lõige 4, sotsiaalkindlustusseadustiku artiklid 120a–162, 209–253, 260–310.

Seoses investeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine:

BG: enne kindlustuse pakkumiseks filiaali või esinduse asutamist peab välisriigi kindlustusandjal või edasikindlustusandjal olema luba pakkuda oma päritoluriigis samu kindlustusliike, mida ta soovib pakkuda Bulgaarias.

Täiendavate vabatahtlike pensionifondide tulu ja sarnane tulu, mis on otseselt seotud vabatahtliku pensionikindlustusega, mida pakuvad isikud, kes on registreeritud mõne teise liikmesriigi õigusaktide alusel ja kes võivad pakkuda kooskõlas asjaomaste õigusaktidega vabatahtlikku pensionikindlustust, ei ole maksustatav äriühingu tulumaksu seaduses kehtestatud korras.

ES: et välisriigi kindlustaja saaks asutada Hispaanias filiaali või esinduse teatavat liiki kindluse pakkumiseks, peab tal olema olnud oma päritoluriigis samade kindlustusliikidega tegelemise luba vähemalt viis aastat.

PT: filiaali või esinduse asutamiseks peab välisriigi kindlustusseltsidel olema luba tegeleda kindlustus- või edasikindlustustegevusega vastavalt asjakohasele siseriiklikule õigusele vähemalt viis aastat.

Meetmed:

BG: kindlustusseadustiku artiklid 12, 56–63, 65, 66 ja artikli 80 lõige 4, sotsiaalkindlustusseadustiku artiklid 120a–162, 209–253, 260–310.

ES: Reglamento de Ordenación, Supervisión y Solvencia de Entidades Aseguradoras y Reaseguradoras (RD 1060/2015, de 20 de noviembre de 2015), artikkel 36.

PT: dekreet-seaduse nr 94-B/98 artikkel 7 ja dekreet-seaduse nr 94-B/98 I peatüki IV jaotis, artiklid 34, 6 ja 7 ning dekreet-seaduse nr 144/2006 artikkel 7. Kindlustus- ja edasikindlustustegevuse alustamist ja jätkamist reguleeriva õiguskorra artikkel 215, mis on heaks kiidetud 9. septembri 2005. aasta seadusega nr 147/2005.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs:

AT: et saada tegevusluba filiaali avamiseks, peab välisriigi kindlustusandjal olema oma kodumaal õiguslik vorm, mis vastab aktsiaseltsile või vastastikusele kindlustusseltsile või on nendega võrreldav.

EL: kindlustus- ja edasikindlustusandjad, kelle peakontor asub kolmandas riigis, võivad tegutseda Kreekas tütarettevõtja või filiaali asutamise kaudu; sel juhul ei ole filiaalil konkreetset õiguslikku vormi, vaid see tähendab väljaspool ELi peakontorit omava ettevõtja alalist kohalolekut liikmesriigi (s.t Kreeka) territooriumil ja see ettevõtja saab liikmesriigis (Kreekas) kindlustustegevuse elluviimiseks tegevusloa.

Meetmed:

AT: 2016. aasta kindlustusjärelevalve seaduse artikli 14 lõike 1 punkt 1, föderaalne ametlik väljaanne I nr 34/2015 (Versicherungsaufsichtsgesetz 2016, § 14 Abs. 1 Z 1, BGBl. I Nr. 34/2015).

EL: seaduse nr 4364/2016 artikkel 130 (ametlik väljaanne 13/A/05.02.2016).

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – võrdne kohtlemine, kohalik esindatus:

AT: reklaami- ja vahendustegevus tütarettevõtja nimel, mis ei ole asutatud liidus, või filiaali nimel, mis ei ole asutatud Austrias (v.a edasikindlustus ja retrotsessioon), on keelatud.

DK: ükski isik ega äriühing (sealhulgas kindlustusandjad) peale seaduste kohaselt või pädevatelt asutustelt tegevusloa saanud kindlustusandjate ei või Taanis ärilistel eesmärkidel kaasa aidata Taanis elavate isikute, Taani laevade või Taanis asuva vara otsekindlustuslepingute sõlmimisele.

SE: välisriigi kindlustusandja võib otsekindlustust pakkuda üksnes Rootsis tegevusluba omava kindlustusteenuse osutaja vahendusel, tingimusel et välisriigi kindlustusandja ja Rootsi kindlustusselts kuuluvad samasse kontserni või on sõlminud omavahel koostöölepingu.

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – kohalik esindatus:

DE, HU ja LT: otsekindlustusteenuste osutamiseks kindlustusseltside poolt, mis ei ole asutatud Euroopa Liidus, on vaja asutada filiaal ja saada sellele tegevusluba.

SE: kindlustusvahendusteenuste osutamiseks kindlustusseltside poolt, mis ei ole asutatud EMPs, on nõutav kaubanduslik kohalolek (kohaliku kohaloleku nõue).

SK: lennu- ja meretranspordikindlustuse lepinguid, mis hõlmavad õhusõidukit/laeva ja vastutust, võivad sõlmida üksnes liidus asutatud kindlustusseltsid või väljaspool liitu asutatud kindlustusseltside filiaalid, millele on Slovaki Vabariigis antud tegevusluba.

Meetmed:

AT: 2016. aasta kindlustusjärelevalve seaduse artikli 13 lõiked 1 ja 2, föderaalne ametlik väljaanne I nr 34/2015 (Versicherungsaufsichtsgesetz 2016, § 13 Abs. 1 und 2, BGBl. I Nr. 34/2015).

DE: Versicherungsaufsichtsgesetz (VAG) kõigi kindlustusteenuste puhul; Luftverkehrs-Zulassungs-Ordnung (LuftVZO) üksnes lennutranspordi kohustusliku vastutuskindlustuse puhul.

DK: Lov om finansiel virksomhed jf. lovbekendtgørelse 182 af 18. februar 2015.

HU: 2003. aasta seadus nr LX.

LT: 18. septembri 2003. aasta kindlustusseadus nr IX-1737, viimati muudetud 13. juunil 2019, nr XIII-2232.

SE: Lag om försäkringsförmedling (kindlustusvahenduse seadus) (3. peatüki 3. jagu, 2018:12192005:405) ja Rootsis tegutsevate väliskindlustusandjate tegevuse seadus (4. peatükk, 1. ja 10. jagu, 1998:293).

SK: seadus nr 39/2015 kindlustuse kohta.

b) Pangandus- ja muud finantsteenused

Seoses investeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – kohapealne esindatus:

BG: laenude andmiseks, kasutades rahalisi vahendeid, mis ei ole saadud hoiuste või muude tagasimakstavate rahaliste vahendite kogumise teel, krediidasutuses või muus finantseerimisasutuses osaluse omandamiseks, kapitalirenditehingute tegemiseks, tagatistehingute tegemiseks ning laenudega ja muu rahastamisega seotud nõuete omandamiseks (faktooring jms) peavad mittepangast finantsasutused olema registreeritud Bulgaaria keskpangas. Finantsasutuse peamine tegevuskoht peab olema Bulgaaria territooriumil.

BG: EMP-välised pangad võivad Bulgaarias pangandustegevust ellu viia pärast seda, kui nad on saanud Bulgaaria keskpangalt tegevusloa Bulgaaria Vabariigis filiaali kaudu äritegevuse alustamiseks ja elluviimiseks.

IT: selleks, et saada luba väärtpaberi arveldussüsteemi haldamiseks või väärtpaberite keskdepositooriumi teenuste osutamiseks Itaalias, peab äriühing olema asutatud Itaalias (filiaalid ei ole lubatud).

Ühiseks investeerimiseks loodud ettevõtjate puhul, mis ei ole vabalt võõrandatavatesse väärtpaberitesse ühiseks investeerimiseks loodud ja liidu õigusaktide kohaselt ühtlustatud ettevõtjad (eurofondid), peab usaldusisik või depositoorium olema asutatud juriidilise isikuna Itaalias või olema asutatud juriidilise isikuna mõnes teises liikmesriigis ja omama Itaalias filiaali.

Liidu õigusaktidega ühtlustamata investeerimisfondide valitsejad peavad samuti olema asutatud Itaalias (filiaalid ei ole lubatud).

Pensionifondide vara võivad hallata üksnes pangad, kindlustusandjad, investeerimisühingud ja liidu õigusaktide kohaselt ühtlustatud eurofondide valitsejad, mille registreeritud peakontor on liidus, ning Itaalias asutatud eurofondid.

Rändmüügiteenuse osutamiseks peavad vahendajad kasutama volitatud finantsteenuste osutajaid, kelle elukoht on liikmesriigi territooriumil.

Väljastpoolt Euroopa Liitu pärit vahendajate esinduskontorid ei tohi tegeleda tegevusega, mille eesmärk on pakkuda investeerimisteenuseid, sealhulgas kauplemisega oma arvel või klientide nimel, väärtpaberite emissiooni tagamise ja väärtpaberite paigutamisega (nõutav on filiaal).

PT: pensionifonde võivad hallata ainult Portugalis sel otstarbel asutatud spetsialiseerunud äriühingud ja Portugalis asutatud kindlustusandjad, kellel on luba tegutseda elukindlustuse valdkonnas, või üksused, kellel on luba hallata pensionifonde teistes liikmesriikides. Euroopa Liitu mittekuuluvate riikide otseste filiaalide avamine ei ole lubatud.

Meetmed:

BG: krediidasutuste seaduse artikli 2 lõige 5, artikkel 3a ja artikkel 17;
sotsiaalkindlustusseadustiku artiklid 121, 121b ja 121f ning
valuutaseaduse artikkel 3.

IT: seadusandlik dekreet nr 58/1998, artiklid 1, 19, 28, 30–33, 38, 69 ja 80;
Itaalia keskpanga ja Consobi 22. veebruari 1998. aasta ühismääruse artiklid 3 ja 41;
25. jaanuari 2005. aasta määrus Itaalia panga kohta;
V jaotise VII peatüki II jagu, Consobi 29. oktoobri 2007. aasta määrus 16190, artiklid 17–21, 78–81, 91–111, ning arvestades järgmist:
Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 909/2014¹.

PT: dekreet-seadus nr 12/2006, mida on muudetud dekreet-seadusega nr 180/2007, dekreet-seadus nr 357-A/2007, määrus nr 7/2007-R, mida on muudetud määrusega nr 2/2008-R, määrus nr 19/2008-R, määrus nr 8/2009. Pensionifondide ja nende haldusüksuste asutamist ja toimimist reguleeriva õiguskorra artikkel 3, mis on heaks kiidetud 23. juuli seadusega 27/2020.

---

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. juuli 2014. aasta määrus (EL) nr 909/2014, mis käsitleb väärtpaberiarvelduse parandamist Euroopa Liidus ja väärtpaberite keskdepositooriume ning millega muudetakse direktiive 98/26/EÜ ja 2014/65/EL ning määrust (EL) nr 236/2012 (ELT L 257 28.8.2014, lk 1).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine:

HU: investeerimisfonde haldavate väljastpoolt EMPd pärit äriühingute filiaalid ei tohi osaleda Euroopa investeerimisfondide haldamises ega pakkuda erapensionifondidele varahaldusteenuseid.

Meetmed:

HU: 2013. aasta seadus nr CCXXXVII krediidasutuste ja finantsettevõtete kohta ning

2001. aasta seadus nr CXX kapitalituru kohta.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs:

BG: panka peavad juhtima ja esindama ühiselt vähemalt kaks isikut. Panka juhtivad ja esindavad isikud on kohustatud viibima isiklikult aadressil, kust panka juhitakse. Panga juhatuse või direktorite nõukogu valitud liikmeteks ei või olla juriidilised isikud.

SE: hoiupanga asutaja peab olema füüsiline isik.

Meetmed:

BG: krediidasutuste seaduse artikkel 10;
sotsiaalkindlustusseadustiku artikkel 121e ning
valuutaseaduse artikkel 3.

SE: Sparbankslagen (hoiupangaseadus) (1987:619), 2. peatükk, § 1.

Seoses investeringute liberaliseerimisega – võrdne kohtlemine:

HU: krediidasutuste juhatusse peab kuuluma vähemalt kaks liiget, kes välisvaluutat käsitlevate eeskirjade alusel on tunnistanud residendiks ja kes on elanud Ungaris alaliselt vähemalt ühe aasta.

Meetmed:

HU: 2013. aasta seadus nr CCXXXVII krediidasutuste ja finantsettevõtete kohta
ning

2001. aasta seadus nr CXX kapitalituru kohta.

Seoses investeringute liberaliseerimisega – turulepääs:

RO: turukorraldajad on juriidilised isikud, kes on asutatud piiratud vastutusega äriühinguna kooskõlas äriühinguõigusega. Alternatiivset kauplemissüsteemi (mitmepoolne kauplemissüsteem MiFID 2 direktiivi alusel) võib hallata süsteemi korraldaja, kes on asutatud eespool kirjeldatud tingimustel, või ASF-lt (Autoritatea de Supraveghere Financiară – finantsjärelevalveasutus) tegevusloa saanud investeerimisühing.

SI: pensioniskeemi võib pakkuda usaldusfondi vormis asutatud pensionifond (mis ei ole juriidiline isik ja mida seetõttu haldab kindlustusandja, pank või pensionifonde haldav ettevõtja), pensionifonde haldav ettevõtja või kindlustusandja. Lisaks võivad pensioniskeemi pakkuda ka ELi liikmesriigis kohaldatavate õigusnormide kohaselt asutatud pensioniskeemi pakkujad.

Meetmed:

RO: 11. juuni 2018. aasta seadus nr 126 finantsinstrumentide kohta ning määrus nr 1/2017 reguleeritud turge ja alternatiivseid kauplemissüsteeme käsitleva määruse nr 2/2006 muutmise ja täiendamise kohta, mis on heaks kiidetud NSC korraldusega nr 15/2006 – ASF – Autoritatea de Supraveghere Financiară (finantsjärelevalveasutus).

SI: pensioni- ja invaliidsuskindlustuse seadus (ametlik väljaanne nr 102/2015, viimati muudetud numbri all 28/19).

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – kohalik esindatus:

HU: väljastpoolt EMPd pärit äriühingud võivad pakkuda finantsteenuseid või osaleda finantsteenustega seotud tegevuses üksnes oma Ungari filiaali kaudu.

Meetmed:

HU: 2013. aasta seadus nr CCXXXVII krediidasutuste ja finantsettevõtete kohta ning

2001. aasta seadus nr CXX kapitalituru kohta.

Reservatsioon nr 13 – tervishoiu- ja sotsiaalteenused

Sektor – allsektor: tervishoiu- ja sotsiaalteenused

Tegevusala liigitus: CPC, 931, 933

Reservatsiooni liik: turulepääs

võrdne kohtlemine

Peatükk: investeringute liberaliseerimine ja piiriülene teenuskaubandus

Valitsustasand: EL/liikmesriik (kui ei ole sätestatud teisiti)

Kirjeldus:

Seoses investeringute liberaliseerimisega – turulepääs:

DE (kohaldatakse ka piirkondlikul valitsustasandil): pääste- ja kiirabiteenuste osutamist korraldavad ja reguleerivad liidumaad. Enamik liidumaid delegeerib päästeteenuste alase pädevuse omavalitsustele. Omavalitsustel on lubatud eelistada kasumit mittetaotlevaid ettevõtjaid. See kehtib samavõrra nii välismaiste kui ka riigisiseste teenuseosutajate kohta (CPC 931, 933). Kiirabiteenuste osutamiseks on vajalik kavandamine, luba ja akrediteerimine. Telemeditsiini puhul võidakse IKT-teenuste (info- ja kommunikatsioonitehnoloogia) osutajate arvu piirata, et tagada koostalitlusvõime, ühilduvus ja vajalikud ohutusstandardid. Piirangu kohaldamisel välditakse diskrimineerimist.

HR: mõne sotsiaalhoolekandetasutuse loomine võib sõltuda konkreetse geograafilise piirkonna vajadustest tingitud piirangutest (CPC 9311, 93192, 93193, 933).

SI: järgmiste teenuste kohta kehtib riigi monopol: vere ja verepreparaatide tarnimine; inimelundite eemaldamine ja säilitamine siirdamise eesmärgil; sotsiaalmeditsiini-, hügieeni-, epidemioloogilised ja tervishoiu-/ökoloogilised teenused; patoanatomilised teenused; biomeditsiiniliselt toetatav soojätkamine (CPC 931).

Meetmed:

DE: Bundesärzteordnung (BÄO; föderaalne meditsiinimäärus);

Gesetz über die Ausübung der Zahnheilkunde (ZHG);

Gesetz über den Beruf der Psychotherapeutin und des Psychotherapeuten (PsychThG; psühhoterapiateenuste osutamise seadus);

Gesetz über die berufsmäßige Ausübung der Heilkunde ohne Bestallung (Heilpraktikergesetz);

Gesetz über das Studium und den Beruf der Hebammen (HebG);

Gesetz über den Beruf der Notfallsanitäterin und des Notfallsanitäters (NotSanG);
Gesetz über die Pflegeberufe (PflBG);
Gesetz über die Berufe in der Physiotherapie (MPhG);
Gesetz über den Beruf des Logopäden (LogopG);
Gesetz über den Beruf des Orthoptisten und der Orthoptistin (OrthoptG);
Gesetz über den Beruf der Podologin und des Podologen (PodG);
Gesetz über den Beruf der Diätassistentin und des Diätassistenten (DiätAssG);
Gesetz über den Beruf der Ergotherapeutin und des Ergotherapeuten (ErgThg);
Bundesapothekerordnung (BapO);
Gesetz über den Beruf des pharmazeutisch-technischen Assistenten (PTAG);
Gesetz über technische Assistenten in der Medizin (MTAG);
Gesetz zur wirtschaftlichen Sicherung der Krankenhäuser und zur Regelung der
Krankenhauspflegesätze (Krankenhausfinanzierungsgesetz – KHG);
Gewerbeordnung (Saksamaa kaubanduse ja tööstuse reguleerimise seadus);
Sozialgesetzbuch Fünftes Buch (SGB V; sotsiaalkindlustusseadustik, viies osa) – kohustuslik
tervisekindlustus;
Sozialgesetzbuch Sechstes Buch (SGB VI; sotsiaalkindlustusseadustik, kuues osa) – kohustuslik
pensionikindlustus;
Sozialgesetzbuch Siebtes Buch (SGB VII; sotsiaalkindlustusseadustik, seitsmes osa) – kohustuslik
õnnetusjuhtumikindlustus;
Sozialgesetzbuch Neuntes Buch (SGB IX; sotsiaalkindlustusseadustik, üheksas osa) – puuetega
inimeste rehabiliteerimine ja osalemine;
Sozialgesetzbuch Elftes Buch (SGB XI; sotsiaalkindlustusseadustik, üheteistkümnnes osa) –
sotsiaalabi.
Personenbeförderungsgesetz (PBefG; ühistranspordiseadus).

Piirkondlik tasand:

Gesetz über den Rettungsdienst (Rettungsdienstgesetz – RDG) im Baden-Württemberg;
Bayerisches Rettungsdienstgesetz (BayRDG);
Gesetz über den Rettungsdienst für das Land Berlin (Rettungsdienstgesetz);
Gesetz über den Rettungsdienst im Land Brandenburg (BbgRettG);
Bremisches Hilfeleistungsgesetz (BremHilfeG);

Hamburgisches Rettungsdienstgesetz (HmbRDG);
Gesetz über den Rettungsdienst für das Land Mecklenburg-Vorpommern (RDGM-V);
Niedersächsisches Rettungsdienstgesetz (NRettDG);
Gesetz über den Rettungsdienst sowie die Notfallrettung und den Krankentransport durch Unternehmer (RettG NRW);
Landesgesetz über den Rettungsdienst sowie den Notfall- und Krankentransport (RettDG);
Saarländisches Rettungsdienstgesetz (SRettG);
Sächsisches Gesetz über den Brandschutz, Rettungsdienst und Katastrophenschutz (SächsBRKG);
Rettungsdienstgesetz des Landes Sachsen-Anhalt (RettDG LSA);
Schleswig-Holsteinisches Rettungsdienstgesetz (SHRDG);
Thüringer Rettungsdienstgesetz (ThüRettG).

Landespflegegesetze:

Gesetz zur Umsetzung der Pflegeversicherung in Baden-Württemberg (Landespflegegesetz – LPfVG);
Gesetz zur Ausführung der Sozialgesetze (AGSG);
Gesetz zur Planung und Finanzierung von Pflegeeinrichtungen (Landespflegeeinrichtungsgesetz – LPflegEG);
Gesetz über die pflegerische Versorgung im Land Brandenburg (Landespflegegesetz – LPflegeG);
Gesetz zur Ausführung des Pflege-Versicherungsgesetzes im Lande Bremen und zur Änderung des Bremischen Ausführungsgesetzes zum Bundessozialhilfegesetz (BremAGPflegeVG);
Hamburgisches Landespflegegesetz (HmbLPG);
Hessisches Ausführungsgesetz zum Pflege-Versicherungsgesetz;
Landespflegegesetz (LPflegeG M-V);
Gesetz zur Planung und Förderung von Pflegeeinrichtungen nach dem Elften Buch Sozialgesetzbuch (Niedersächsisches Pflegegesetz – NPflegeG);
Gesetz zur Weiterentwicklung des Landespflegerechts und Sicherung einer unterstützenden Infrastruktur für ältere Menschen, pflegebedürftige Menschen und deren Angehörige (Alten- und Pflegegesetz Nordrhein-Westfalen – APG NRW);

Landesgesetz zur Sicherstellung und Weiterentwicklung der pflegerischen Angebotsstruktur (LPflegeASG) (Rheinland-Pfalz);

Gesetz Nr. 1694 zur Planung und Förderung von Angeboten für hilfe-, betreuungs- oder pflegebedürftige Menschen im Saarland (Saarländisches Pflegegesetz);

Sächsisches Pflegegesetz (SächsPflegeG);

Schleswig-Holstein: Ausführungsgesetz zum Pflege-Versicherungsgesetz (Landespflegegesetz – LPflegeG);

Thüringer Gesetz zur Ausführung des Pflege-Versicherungsgesetzes (ThürAGPflegeVG).

Landeskrankenhausgesetz Baden-Württemberg;

Bayerisches Krankenhausgesetz (BayKrG);

Berliner Gesetz zur Neuregelung des Krankenhausrechts;

Krankenhausentwicklungsgesetz Brandenburg (BbgKHEG);

Bremisches Krankenhausgesetz (BrmKrHG);

Hamburgisches Krankenhausgesetz (HmbKHG);

Hessisches Krankenhausgesetz 2011 (HKHG 2011);

Krankenhausgesetz für das Land Mecklenburg-Vorpommern (LKHG M-V);

Niedersächsisches Krankenhausgesetz (NKHG);

Krankenhausgestaltungsgesetz des Landes Nordrhein-Westfalen (KHGG NRW);

Landeskrankenhausgesetz Rheinland-Pfalz (LKG Rh-Pf);

Saarländisches Krankenhausgesetz (SKHG);

Gesetz zur Neuordnung des Krankenhauswesens (Sächsisches Krankenhausgesetz – SächsKHG);

Krankenhausgesetz Sachsen-Anhalt (KHG LSA);

Gesetz zur Ausführung des Krankenhausfinanzierungsgesetzes (AG-KHG) im Schleswig-Holstein;

Thüringisches Krankenhausgesetz (Thür KHG).

HR: tervishoiuseadus (OG 150/08, 71/10, 139/10, 22/11, 84/11, 12/12, 70/12, 144/12).

SI: tervishoiuteenuste seadus (Sloveenia Vabariigi ametlik väljaanne nr 23/2005), artiklid 1, 3 ja 62–64; viljatuse ravi ja biomeditsiiniliselt toetatud soojätkamisprotseduuride seadus (Sloveenia Vabariigi ametlik väljaanne nr 70/00), artiklid 15 ja 16, ning verega varustamise seadus (ZPKrv-1), Sloveenia Vabariigi ametlik väljaanne nr 104/06, artiklid 5 ja 8.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine:

FR: haigla- ja kiirabiteenuste, raviasutuste teenuste (muud kui haiglateenused) ja sotsiaalteenuste puhul on juhtimisülesannete täitmiseks vajalik luba. Loa andmisel võetakse arvesse kohalike juhtide kättesaadavust. Ettevõtted võivad tegutseda mis tahes õiguslikus vormis, välja arvatud need, mis on reserveeritud vabadele elukutsetele.

Meetmed:

FR: loi 90-1258 relative à l'exercice sous forme de société des professions libérales, Loi n°2011-940 du 10 août 2011 modifiant certaines dispositions de la loi n°2009-879 dite HPST, Loi n°47-1775 portant statut de la coopération; code de la santé publique.

Reservatsioon nr 14 – turismi- ja reisiteenused

Sektor – allsektor: turismi- ja reisiteenused – hotellid, restoranid ja toidlustus;
reisibüroode ja reisikorraldajate (sealhulgas reisijuhtide) teenused;
giiditeenused

Tegevusala liigitus: CPC 641, 642, 643, 7471, 7472

Reservatsiooni liik: turulepääs

võrdne kohtlemine

kõrgem juhtkond ja juhatus

kohapealne esindatus

Peatükk: investeringute liberaliseerimine; piiriülene teenuskaubandus

Valitsustasand: EL/liikmesriik (kui ei ole sätestatud teisiti)

Kirjeldus:

Seoses investeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kõrgem juhtkond ja juhatus ning piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine:

BG: nõutav on asutamine juriidilise isikuna (mitte filiaalina). Reiskorraldus- või reisibürooteenuseid võib osutada EMPs asutatud isik, kui kõnealune isik esitab asutamisel Bulgaaria territooriumil koopia dokumendist, mis tõendab tema õigust sellisel kutsealal töötada, ja krediidasutuse või kindlustusandja väljastatud tõendi või muu dokumendi kindlustuse kohta, mis katab kõnealuse isiku kohustused ametiülesannete süülisest täitmata jätmisest tuleneva võimaliku kahju korral. Välisriigi kodanikest juhatajate arv ei tohi ületada Bulgaaria kodanikest juhatajate arvu, kui riiklik (riigi või kohaliku omavalitsuse) osalus Bulgaaria äriühingu omakapitalis ületab 50 %. Giidide suhtes kohaldatakse EMP kodakondsusnõuet (CPC 641, 642, 643, 7471, 7472).

Meetmed:

BG: turismiseadus, artiklid 61, 113, 146.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine, kohapealne esindatus:

CY: luba turismi- ja reisiettevõtte või agentuuri asutamiseks ja haldamiseks antakse ning olemasoleva ettevõtte või agentuuri tegevusloa pikendamist võimaldatakse üksnes Euroopa Liidu füüsilistele ja juriidilistele isikutele. Välisriigi elaniku ettevõtte – välja arvatud mõnes teises liikmesriigis asutatud ettevõtte – saab osutada organiseeritult või alaliselt eespool nimetatud seaduse artiklis 3 nimetatud teenuseid üksnes juhul, kui ettevõtet esindab Küprose elanikule kuuluv ettevõtte. Giiditeenuste ning reisibüroode ja reisikorraldajate teenuste osutamiseks on nõutav liikmesriigi kodakondsus (CPC 7471, 7472).

Meetmed:

CY: 1995. aasta turismi- ja reisibüroode ning giidide seadus (nr 41(I)/1995, kehtivas sõnastuses).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, enamsoodustusrežiim ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine, enamsoodustusrežiim:

EL: kolmandate riikide kodanikud peavad omandama diplomi Kreeka turismiministeeriumi giidikoolist, et neil oleks õigus asjaomasel kutsealal töötada. Erandina eespool toodust võidakse kolmandate riikide kodanikele anda õigus töötada teatavatel selgelt määratletud tingimustel ajutiselt (kuni ühe aasta jooksul) asjaomasel kutsealal, kui konkreetset keelt rääkiva giidi puudumine on kinnitust leidnud.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine:

ES (kohaldatakse ka piirkondlikul valitsustasandil): giiditeenuste pakkumise suhtes kohaldatakse liikmesriigi kodakondsusnõuet (CPC 7472).

HR: majapidamistes ja maapiirkondade kodumajapidamistes majutus- ja toitlustusteenuste osutamisel kohaldatakse EMP riigi või Šveitsi kodakondsusnõuet (CPC 641, 642, 643, 7471, 7472).

Meetmed:

EL: presidendi dekreet nr 38/2010, ministri otsus nr 165261/IA/2010 (valitsuse ametlik väljaanne 2157/B), seaduse nr 4403/2016 artikkel 50, seaduse nr 4582/2018 artikkel 47 (valitsuse ametlik väljaanne 208/A).

ES: Andaluusia: Decreto 8/2015, de 20 de enero, Regulador de guías de turismo de Andalucía;

Aragón: Decreto 21/2015, de 24 de febrero, Reglamento de Guías de turismo de Aragón;

Kantaabria: Decreto 51/2001, de 24 de julio, Article 4, por el que se modifica el Decreto 32/1997, de 25 de abril, por el que se aprueba el reglamento para el ejercicio de actividades turísticoinformativas privadas;

Castilla y León: Decreto 25/2000, de 10 de febrero, por el que se modifica el Decreto 101/1995, de 25 de mayo, por el que se regula la profesión de guía de turismo de la Comunidad Autónoma de Castilla y León;

Castilla la Mancha: Decreto 86/2006, de 17 de julio, de Ordenación de las Profesiones Turísticas;

Kataloonia: Decreto Legislativo 3/2010, de 5 de octubre, para la adecuación de normas con rango de ley a la Directiva 2006/123/CE, del Parlamento y del Consejo, de 12 de diciembre de 2006, relativa a los servicios en el mercado interior, artikkel 88;

Comunidad de Madrid: Decreto 84/2006, de 26 de octubre del Consejo de Gobierno, por el que se modifica el Decreto 47/1996, de 28 de marzo;

Comunidad Valenciana: Decreto 90/2010, de 21 de mayo, del Consell, por el que se modifica el reglamento regulador de la profesión de guía de turismo en el ámbito territorial de la Comunitat Valenciana, aprobado por el Decreto 62/1996, de 25 de marzo, del Consell;

Extremadura: Decreto 37/2015, de 17 de marzo;

Galicia: Decreto 42/2001, de 1 de febrero, de Refundición en materia de agencias de viajes, guías de turismo y turismo activo;

Illes Balears: Decreto 136/2000, de 22 de septiembre, por el cual se modifica el Decreto 112/1996, de 21 de junio, por el que se regula la habilitación de guía turístico en las Islas Baleares;

Islas Canarias: Decreto 13/2010, de 11 de febrero, por el que se regula el acceso y ejercicio de la profesión de guía de turismo en la Comunidad Autónoma de Canarias, artículo 5;

La Rioja: Decreto 14/2001, de 4 de marzo, Reglamento de desarrollo de la Ley de Turismo de La Rioja;

Navarra: Decreto Foral 288/2004, de 23 de agosto. Reglamento para actividad de empresas de turismo activo y cultural de Navarra.

Principado de Asturias: Decreto 59/2007, de 24 de mayo, por el que se aprueba el Reglamento regulador de la profesión de Guía de Turismo en el Principado de Asturias

Región de Murcia: Decreto n.º 37/2011, de 8 de abril, por el que se modifican diversos decretos en materia de turismo para su adaptación a la ley 11/1997, de 12 de diciembre, de turismo de la Región de Murcia tras su modificación por la ley 12/2009, de 11 de diciembre, por la que se modifican diversas leyes para su adaptación a la directiva 2006/123/CE, del Parlamento Europeo y del Consejo de 12 de diciembre de 2006, relativa a los servicios en el mercado interior.

HR: majutus- ja toitlustussektori seadus (Horvaatia Vabariigi ametlik väljaanne nr 85/15, nr 121/16, nr 99/18, nr 25/19, nr 98/19, nr 32/20 ja nr 42/20); ning turismiteenuste osutamise seadus (Horvaatia Vabariigi ametlik väljaanne nr 130/17, nr 25/19, nr 98/19 ja nr 42/20).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine:

HU: reisibüroo ja reisikorraldaja teenuste ning giiditeenuste piiriüleseks pakkumiseks on vaja Ungari kaubanduse litsentsimise ameti väljastatud tegevusluba. Tegevusluba väljastatakse üksnes EMP riikide kodanikele ja juriidilistele isikutele, kelle tegevuskoht on EMPs (CPC 7471, 7472).

IT (kohaldatakse ka piirkondlikul valitsustasandil): väljastpoolt Euroopa Liitu pärit giidid peavad saama piirkonnalt professionaalse giidina tegutsemiseks eriloa. Liikmesriikide giididelt sellist luba ei nõuta. Luba antakse giididele, kellel on piisav pädevus ja piisavad teadmised (CPC 7472).

Meetmed:

HU: 2005. aasta seadus CLXIV kaubanduse kohta, valitsuse dekreet nr 213/1996 (XII.23.) reisikorralduse ja reisibüroode tegevuse kohta.

IT: seadus nr 135/2001, artiklid 7.5 ja 6; ja seadus nr 40/2007 (DL 7/2007).

Reservatsioon nr 15 – meelelahutus-, kultuuri- ja sporditeenused

Sektor – allsektor: meelelahutusteenused; muud sporditeenused

Tegevusala liigitus: CPC 962, 96419 osa

Reservatsiooni liik: turulepääs

võrdne kohtlemine

kõrgem juhtkond ja juhatus

Peatükk: investeringute liberaliseerimine; piiriülene teenuskaubandus

Valitsustasand: EL/liikmesriik (kui ei ole sätestatud teisiti)

Kirjeldus:

Muud sporditeenused (CPC 96419)

Seoses investeringute liberaliseerimisega – võrdne kohtlemine, kõrgem juhtkond ja juhatus ning piiriülene teenuskaubandus – võrdne kohtlemine:

AT (kohaldatakse piirkondlikul valitsustasandil): suusakooli- ja mäeinstruktoriteenuste pakkumine on reguleeritud liidumaade (Bundesländer) seadustega. Kõnealuste teenuste osutamiseks võib olla nõutav EMP riigi kodakondsus. Ettevõtjatelt võidakse nõuda, et nad määraksid EMP riigi kodanikust tegevdirectori.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – võrdne kohtlemine:

CY: tantsukooli asutamise ja treenerite suhtes kohaldatakse kodakondsusnõuet.

Meetmed:

AT: Kärntner Schischulgesetz, LGBL. Nr 53/97;
Kärntner Berg- und Schiführergesetz, LGBL. Nr 25/98;
NÖ- Sportgesetz, LGBL. Nr 5710;
OÖ- Sportgesetz, LGBL. Nr 93/1997;
Salzburger Schischul- und Snowboardschulgesetz, LGBL. Nr 83/89;
Salzburger Bergführergesetz, LGBL. Nr 76/81;
Steiermärkisches Schischulgesetz, LGBL. Nr 58/97;
Steiermärkisches Berg- und Schiführergesetz, LGBL. Nr 53/76;
Tiroler Schischulgesetz. LGBL. Nr. 15/95;
Tiroler Bergsportführergesetz, LGBL. Nr 7/98;
Vorarlberger Schischulgesetz, LGBL. Nr 55/02 §4 (2)a;
Vorarlberger Bergführergesetz, LGBL. Nr 54/02 ning
Viin: Gesetz über die Unterweisung in Wintersportarten, LGBL. Nr 37/02.

CY: seadus 65(I)/1997, kehtivas sõnastuses, ning
seadus 17(I)/1995, kehtivas sõnastuses.

Reservatsioon nr 16 – transporditeenused ja transpordi abiteenused

Sektor – allsektor:	transporditeenused – kalapüük ja veetransport – muu kaubanduslik tegevus, mida harrastatakse laevalt; veetransport ja veetranspordi abiteenused; raudteetransport ja raudteetranspordi abiteenused; maanteetransport ja maanteetranspordi abiteenused; lennutranspordi abiteenused
Tegevusala liigitus:	ISIC Rev. 3.1 0501, 0502; CPC 5133, 5223, 711, 712, 721, 741, 742, 743, 744, 745, 748, 749, 7461, 7469, 83103, 86751, 86754, 8730, 882
Reservatsiooni liik:	turulepääs võrdne kohtlemine enamsoodustusrežiim kõrgem juhtkond ja juhatus kohapealne esindatus
Peatükk:	investeeringute liberaliseerimine; piiriülene teenuskaubandus
Valitsustasand:	EL/liikmesriik (kui ei ole sätestatud teisiti)

Kirjeldus:

- a) meretransport ja meretranspordi abiteenused. Kaubanduslik tegevus, mida harrastatakse laevalt (ISIC Rev. 3.1 0501, 0502; CPC 5133, 5223, 721, Part of 742, 745, 74540, 74520, 74590, 882)

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs:

EU: sadamateenuste puhul võib sadama pidaja või pädev asutus piirata sadamateenuste osutajate arvu konkreetse sadamateenuse puhul.

Meetmed:

EU: Euroopa Parlamendi ja nõukogumääruse (EL) 2017/352¹ artikkel 6.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kõrgem juhtkond ja juhatus; piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine:

---

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. veebruari 2017. aasta määrus (EL) 2017/352, millega luuakse sadamateenuse osutamise raamistik ja sadamate finantslähbipaistvuse ühised normid (ELT L 057 3.3.2017, lk 1).

BG: vedusid ja laevade tegevust, mis on seotud vesiehituse ja veealuste tehniliste töödega, maavarade ja muude anorgaaniliste ressursside geoloogilise luure ja kaevandamisega, lootsimisega, punkerdamisega ning jäätmete, vee ja õli segude jms vastuvõtmisega Bulgaaria sisevetes ja territoriaalmerel, võivad teostada üksnes Bulgaaria või mõne teise liikmesriigi lipu all sõitvad laevad.

Teenuseosutajate arv sadamates võib olla piiratud sõltuvalt sadama objektiivsest läbilaskevõimest, mille määrab kindlaks transpordi-, infotehnoloogia- ja sideministeeriumi moodustatud ekspertide komisjon.

Tugiteenuste osutamisel kohaldatakse kodakondsusnõuet. Laeva kapten ja peamehhaanik peavad olema liikmesriigi, EMP riigi või Šveitsi Konföderatsiooni kodanikud. (ISIC Rev. 3.1 0501, 0502, CPC 5133, 5223, 721, 74520, 74540, 74590, 882).

Meetmed:

BG: kaubalaevandusseadustik; Bulgaaria Vabariigi merevee, siseveeteede ja sadamate seadus; määrus, mis käsitleb tingimusi ja korda Bulgaaria veoettevõtjate väljavalimiseks rahvusvaheliste lepingute kohaseks reisijate- ja kaubaveoks ja määrus nr 3 mehitamata laevade teenindamise kohta.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs:

BG: õigus osutada riikliku tähtsusega Bulgaaria sadamates avaliku transpordi tugiteenuseid antakse kontsessioonilepinguga. Piirkondliku tähtsusega sadamates antakse kõnealune õigus sadamaomanikuga sõlmitava lepinguga (CPC 74520, 74540, 74590).

Meetmed:

BG: kaubalaevandusseadustik; Bulgaaria Vabariigi merevee, siseveeteede ja sadamate seadus.

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – kohalik esindatus:

DK: lootsiteenuse osutajad võivad osutada lootsiteenust Taanis üksnes siis, kui nad elavad EMPs ning on registreeritud ja tunnustatud Taani ametiasutuses kooskõlas Taani lootsiseadusega (CPC 74520).

Meetmed:

DK: Taani lootsimise seadus, § 18.

Seoses investeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, enamsoodustusrežiim ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine, enamsoodustusrežiim:

DE (kohaldatakse ka piirkondlikul valitsustasandil): laeva, mis ei kuulu liikmesriigi kodanikule, võib kasutada muuks tegevuseks kui transpordi- ja abiteenuste osutamiseks Saksamaa föderaalvetes üksnes eriloa alusel. Väljastpoolt Euroopa Liitu pärit laevadele võib teha erandeid üksnes juhul, kui ükski Euroopa Liidu laev ei ole kättesaadav või kui Euroopa Liidu laevad on kättesaadavad väga ebasoodsatel tingimustel, või rakendades vastastikkuse põhimõtet. Ühendkuningriigi lipu all sõitvatele laevadele võib teha erandeid vastastikkuse põhimõtte alusel (KüSchVO § 2 lõige 3). Lootsitegevust käsitlevate õigusaktidega hõlmatud tegevus on lubatud ja akrediteerimist võimaldatakse üksnes EMP riigi või Šveitsi Konföderatsiooni kodanikele. Lootsiteenuseid võivad osutada üksnes riigiasutused või nende määratud äriühingud.

Käitajaga või ilma käitajata merelaevade rentimise või kasutusrendi korral ning ilma käitajata merel mittesõitvate laevade rentimise või kasutusrendi korral võidakse piirata lepingute sõlmimist välisriigi lipu all sõitvate laevade sooritatavaks kaubaveoks või selliste laevade prahtimist, sõltuvalt Saksamaa või mõne teise liikmesriigi lipu all sõitvate laevade kättesaadavusest.

Residentide ja mitteresidentide vahelisi lepinguid, mis käsitlevad:

- i) majanduspiirkonnas registreerimata siseveetranspordilaevade rentimist;
- ii) kaubavedu selliste siseveetranspordilaevadega või
- iii) selliste siseveetranspordilaevade pukseerimisteenuseid,

võidakse majanduspiirkonnas piirata (veetransport, veetranspordi tugiteenused, laevade rentimine, veesõidukite liisimine või rentimine ilma meeskonnata (CPC 721, 745, 83103, 86751, 86754, 8730)).

Meetmed:

DE: Gesetz über das Flaggenrecht der Seeschiffe und die Flaggenführung der Binnenschiffe (Flaggenrechtsgesetz; lipuriigi kaitse seadus);

Verordnung über die Küstenschifffahrt (KüSchV);

Gesetz über die Aufgaben des Bundes auf dem Gebiet der Binnenschifffahrt

(Binnenschifffahrtsaufgabengesetz – BinSchAufgG);

Verordnung über Befähigungszeugnisse in der Binnenschifffahrt (Binnenschifferpatentverordnung – BinSchPatentV);

Gesetz über das Seelotswesen (Seelotsgesetz – SeeLG);

Gesetz über die Aufgaben des Bundes auf dem Gebiet der Seeschifffahrt (Seeaufgabengesetz – SeeAufgG) ning

Verordnung zur Eigensicherung von Seeschiffen zur Abwehr äußerer Gefahren (See-Eigensicherungsverordnung – SeeEigensichV).

Seoses investeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine:

FI: veetranspordi tugiteenuseid Soome territoriaalvetes võivad pakkuda üksnes Soome, liidu või Norra lipu all sõitvad laevastikud (CPC 745).

Meetmed:

FI: Merilaki (mereseadus) (674/1994) ning

Laki elinkeinon harjoittamisen oikeudesta (ettevõtlusega tegelemise õiguse seadus) (122/1919), s. 4.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs:

EL: sadamaaladel veoste käitlemise teenuste osutamisel kehtib riigi monopol (CPC 741).

IT: mereveoste käitlemise teenuste puhul kohaldatakse majandusvajaduste testi. Põhikriteeriumid: olemasolevate ettevõtjate arv ja neile avalduv mõju, rahvastiku tihedus, geograafiline paiknemine ja uute töökohtade loomine (CPC 741).

Meetmed:

EL: avaliku mereõiguse seadustik (seadusandlik dekreet nr 187/1973).

IT: laevandusseadustik;

seadus nr 84/1994 ning

ministri dekreet 585/1995.

b) Raudteetransport ja raudteetranspordi abiteenused (CPC 711, 743)

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine:

BG: raudteetransporditeenuseid ja raudteetranspordi tugiteenuseid võivad Bulgaarias osutada üksnes liikmesriikide kodanikud. Tegevusloa reisijate või kauba vedamiseks raudteel väljastab registreeritud raudtee-ettevõtjatele transpordiminister (CPC 711, 743).

Meetmed:

BG: raudteetranspordiseadus, artiklid 37 ja 48.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs:

LT: transiiditeenuste osutamise ainuõigus antakse raudtee-ettevõtetele, mis kuuluvad riigile või mille aktsiad kuuluvad 100 % riigile. (CPC 711).

Meetmed:

LT: Leedu Vabariigi 22. aprilli 2004. aasta seadus nr IX-2152 raudteetranspordi kohta, mida on muudetud 8. juuni 2006. aasta seadusega nr X-653;

c) maanteetransport ja maanteetranspordi abiteenused (CPC 712, 7121, 7122, 71222, 7123)

Maanteetransporditeenuste puhul, mis ei ole hõlmatud käesoleva lepingu teise osa kolmanda rubriigiga ja 31. lisaga.

Seoses investeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine:

AT (ka seoses enamsoodustusrežiimiga): reisijate- ja kaubaveoks võib ainuõiguse või loa anda üksnes EMP osalisriikide kodanikele ja liidu juriidilistele isikutele, kelle peakontor asub Austrias. Lube antakse mittediskrimineerivatel tingimustel ja vastastikkuse põhimõtte alusel (CPC 712).

Meetmed:

AT: Güterbeförderungsgesetz (kaubaveoseadus), BGBl. Nr 593/1995; § 5;
Gelegenheitsverkehrsgesetz (juhuvedude seadus), BGBl. Nr 112/1996; § 6 ning
Kraftfahrliniengesetz (regulaarvedude seadus), BGBl. I Nr. 203/1999, kehtivas sõnastuses, §-d 7 ja 8.

Seoses investeringute liberaliseerimisega – võrdne kohtlemine, enamsoodustusrežiim:

EL: autoveoteenuste käitajate jaoks. Autoveoettevõtja tegevusalal tegutsemiseks on vaja Kreekas väljastatud tegevusluba. Lube antakse mittediskrimineerivatel tingimustel ja vastastikkuse põhimõtte alusel (CPC 7123).

Meetmed:

EL: autoveoettevõtjatele tegevusloa väljastamine: Kreeka seadus 3887/2010 (valitsuse ametlik väljaanne A' 174), mida on muudetud seaduse 4038/2012 artikliga 5 (valitsuse ametlik väljaanne A' 14).

Seoses investeringute liberaliseerimisega – turulepääs:

IE: linnadevahelise bussiveo teenuste suhtes kohaldatakse majandusvajaduste testi.

Põhikriteeriumid: olemasolevate ettevõtjate arv ja neile avalduv mõju, rahvastiku tihedus, geograafiline paiknemine, mõju liiklustingimustele ja uute töökohtade loomine (CPC 7121, CPC 7122).

MT: taksod: veolubade arvu suhtes kohaldatakse piiranguid.

Karozzini (hobuvankrid): veolubade arvu suhtes kohaldatakse piiranguid (CPC 712).

PT: limusiiniteenuste pakkumisel kohaldatakse majandusvajaduste testi. Põhikriteeriumid: olemasolevate ettevõtjate arv ja neile avalduv mõju, rahvastiku tihedus, geograafiline paiknemine, mõju liiklustingimustele ja uute töökohtade loomine (CPC 71222).

Meetmed:

IE: 2009. aasta seadus ühistranspordi reguleerimise kohta.

MT: taksoteenuseid käsitlevad eeskirjad (SL499.59).

PT: 21. augusti dekreet-seadus nr 41/80.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs ja piiriülene teenuskaubandus – kohapealne esindatus:

CZ: nõutav on asutamine Tšehhi Vabariigis (filiaalid ei ole lubatud).

Meetmed:

CZ: seadus nr 111/1994 Coll. maanteetranspordi kohta.

Seoses investeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine, enamsoodustusrežiim:

SE: maanteeveo-ettevõtja kutsealal tegutsemiseks on vaja Rootsis väljastatud tegevusluba. Taksoveoloa saamise ühe kriteeriumina peab äriühing olema määranud ametisse füüsilise isiku, kes töötab veokorraldajana (de facto elukoha nõue – vt asutamist käsitlev Rootsi reservatsioon).

Meetmed:

SE: Yrkestrafiklag (kaubandusliku liikluse seadus) (2012:210);
Yrkestrafikförordning (määrus kaubandusliku liikluse kohta) (2012:237);
Taxitrafiklag (taksoliikluseseadus) (2012:211) ning
Taxitrafikförordning (määrus taksoliikluse kohta) (2012:238).

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – kohalik esindatus:

SK: taksoteenuste kontsessiooni ja loa taksode lähetamiseks võib anda isikule, kelle elukoht või asukoht on Slovaki Vabariigi territooriumil või mõnes teises EMP liikmesriigis.

Meetmed:

seadus nr 56/2012 Coll. maanteetranspordi kohta

d) Lennutranspordi abiteenused

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine:

EU: maapealse teeninduse puhul võidakse nõuda, et teenuseosutaja tegevuskoht asuks liidu territooriumil. Maapealse teeninduse avatuse tase sõltub lennujaama suurusest. Teenuseosutajate arv lennujaamades võib olla piiratud. Suurtes lennujaamades ei tohi teenuseosutajaid olla alla kahe.

Meetmed:

EU: nõukogu direktiiv 96/67/EÜ¹.

BE (kohaldatakse ka piirkondlikul valitsustasandil): maapealse teeninduse puhul on nõutav vastastikkuse tingimuse kohaldamine.

Meetmed:

---

¹ Nõukogu 15. oktoobri 1996. aasta direktiiv 96/67/EÜ juurdepääsu kohta maapealse käitluse turule ühenduse lennujaamades (EÜT L 272, 25.10.1996, lk 36).

BE: Arrêté Royal du 6 novembre 2010 réglementant l'accès au marché de l'assistance en escale à l'aéroport de Bruxelles-National (artikkel 18);

Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de toegang tot de grondafhandelingsmarkt op de Vlaamse regionale luchthavens (artikkel 14) ning

Arrêté du Gouvernement wallon réglementant l'accès au marché de l'assistance en escale aux aéroports relevant de la Région wallonne (artikkel 14).

e) Kõikide transpordiliikide tugiteenused (CPC 748 osa)

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – kohalik esindatus:

EU (kohaldatakse ka piirkondlikul valitsustasandil): tollivormistusteenuseid võivad osutada üksnes liidu elanikud või liidus asutatud juriidilised isikud.

Meetmed:

EU: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 952/2013¹.

---

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoober 2013. aasta määrus (EL) nr 952/2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik (ELT L 269, 10.10.2013, lk 1).

Reservatsioon nr 17 – energeetikaga seotud tegevusalad

Sektor – allsektor:	energeetikaga seotud tegevusalad – mätööstus; elektri, gaasi, auru ja kuumavee tootmine, ülekanne ja jaotamine enda tarbeks; kütuste torutransport; torude kaudu transporditavate kütuste hoiustamine ja ladustamine; ning energijaotusega seotud teenused
Tegevusala liigitus:	ISIC Rev. 3.1 10, 11, 12, 13, 14, 40, CPC 5115, 63297, 713, 742 osa, 8675, 883, 887
Reservatsiooni liik:	turulepääs võrdne kohtlemine kõrgem juhtkond ja juhatus kohapealne esindatus
Peatükk:	investeeringute liberaliseerimine; piiriülene teenuskaubandus
Valitsustasand:	EL/liikmesriik (kui ei ole sätestatud teisiti)

Kirjeldus:

a) Mäetööstus (ISIC Rev. 3.1 10, 11, 12, 13, 14, CPC 5115, 7131, 8675, 883)

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs:

NL: erasektori äriühingud uurivad ja kasutavad Madalmaades süsivesinikke alati koos majandusministri määratud avaliku sektori äriühinguga (aktsiaseltsiga). Kaevandmiseseaduse artiklites 81 ja 82 on sätestatud, et kõik määratud äriühingu aktsiad peavad kuuluma otseselt või kaudselt Madalmaadele (ISIC Rev. 3.1 10, 3.1 11, 3.1 12, 3.1 13, 3.1 14).

BE: maavarade ja muude eluta ressursside uurimise suhtes territoriaalvetes ja mandrilaval ning nende kasutamise suhtes kohaldatakse kontsessioone. Kontsessioonäri tegevuskoht peab olema Belgias (ISIC Rev. 3.1:14).

IT (uurimise puhul kohaldatakse ka piirkondlikul valitsustasandil): riigile kuuluvates kaevandustes kehtivad uurimise ja kaevandamise erieeskirjad. Enne kaevanduse mis tahes kasutuselevõttu on vaja uurimisluba (permesso di ricerca, kuninglik dekreet nr 1447/1927, artikkel 4). Selles tähtajalises loas määratakse täpselt kindlaks uuritava maa-ala piirid. Sama maa-ala jaoks võib anda uurimisloa mitmele eri isikule või ettevõtjale (tegemist ei ole ilmtingimata ainuloaga). Maavarade kultiveerimiseks ja kasutamiseks on vaja piirkondliku ametiasutuse luba (concessione, artikkel 14) (ISIC Rev. 3.1 10, 3.1 11, 3.1 12, 3.1 13, 3.1 14, CPC 8675, 883).

Meetmed:

BE: Arrêté Royal du 1er septembre 2004 relatif aux conditions, à la délimitation géographique et à la procédure d'octroi des concessions d'exploration et d'exploitation des ressources minérales et autres ressources non vivantes de la mer territoriale et du plateau continental.

IT: uurimisteenused: kuninglik dekreet nr 1447/1927 ja seadusandliku dekree di nr 112/1998 artikkel 34.

NL: mijnbouwwet (kaevandamiseseadus).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, enamsoodustusrežiim:

BG: maapõuevarade geoloogiliseks luureks või uurimiseks Bulgaaria Vabariigi territooriumil, mandrilaval ja Mustas meres asuvas eksklusiivses majandusvööndis on vaja luba; maapõuevarade kaevandamise ja kasutamise suhtes kohaldatakse maapõuevarade seaduse alusel antud kontsessiooni.

Äriühingutel, mis on registreeritud maksusoodustusi pakkuvates jurisdiktsioonides (s.t offshore-piirkondades) või on selliste äriühingutega otseselt või kaudselt seotud, on keelatud osaleda avalikes menetlustes, mille raames antakse lube või kontsessioone loodusvarade, sh uraani- ja tooriumimaagi geoloogiliseks luureks, uurimiseks või kaevandamiseks, ning tegutseda olemasoleva loa või kontsessiooni alusel, kuivõrd selline tegevus on välistatud, nagu ka võimalus registreerida geoloogilised või kaubanduslikud leiud seoses maardla uurimisega.

Uraanimaagi kaevandamine on ministrite nõukogu 20. augusti 1992. aasta dekreediga nr 163 lõpetatud.

Tooriumimaagi uurimise ja kaevandamise suhtes kohaldatakse lubade ja kontsessioonide üldist korda. Otsused tooriumimaagi uurimise või kaevandamise lubamise kohta tehakse mittediskrimineerivalt igal üksikjuhul eraldi.

Vastavalt Bulgaaria Vabariigi Rahvuskogu 18. jaanuari 2012. aasta otsusele (14. juuni 2012) on keelatud igasuguse hüdropurustamise tehnoloogia kasutamine, s.t hüdrofrakkimine, nafta ja gaasi geoloogiliseks luureks, uurimiseks või kaevandamiseks.

Kildagaasi uurimine ja kaevandamine on keelatud (ISIC Rev. 3.1 10, 3.1 11, 3.112, 3.1 13, 3.1 14).

Meetmed:

BG: maapõuevarade seadus;

kontsessiooniseadus;

erastamis- ja erastamisjärgse kontrolli seadus;

tuumaenergia ohutu kasutamise seadus; Bulgaaria Vabariigi Rahvuskogu 18. jaanuari 2012. aasta

otsus; seadus, mis käsitleb majandus- ja finantssuhteid maksusoodustusi pakkuvates

jurisdiktsioonides registreeritud äriühingutega, selliseid äriühinguid kontrollivate isikutega ja nende tegelike tulusaajatega, ning maavarade seadus.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, enamsoodustusrežiim:

CY: ministrite nõukogu võib keelata süsivesinike geoloogilise luure, uurimise ja kasutamise üksuse poolt, mis on Ühendkuningriigi või tema kodanike tegeliku kontrolli all. Pärast loa saamist ei tohi ükski üksus ilma ministrite nõukogu eelneva heakskiiduta minna Ühendkuningriigi või tema kodaniku otsese või kaudse kontrolli alla. Ministrite nõukogu võib keelduda loa andmisest üksusele, mis on Ühendkuningriigi või tema kodaniku tegeliku kontrolli all, kui Ühendkuningriik ei võimalda seoses süsivesinike geoloogilise luure, uurimise ja kasutamisega vabariigi või liikmesriikide üksustele samasugust kohtlemist, mida vabariik või liikmesriik võimaldab Ühendkuningriigi üksustele (ISIC Rev. 3.1 1110).

Meetmed:

CY: süsivesinike geoloogilise luure, uurimise ja kasutamise 2007. aasta seadus (seadus 4(I)/2007), kehtivas sõnastuses.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – kohapealne esindatus:

SK: kaevandamiseks, kaevandamisega seotud tegevuseks ja geoloogiliseks tegevuseks on nõutav asutamine EMPs juriidilise isikuna (mitte filiaalina). Slovaki Vabariigi seadusega nr 44/1988 (loodusvarade kaitse ja kasutamise kohta) hõlmatud kaevandamis- ja uurimistegevust reguleeritakse mittediskrimineerivalt, sealhulgas riikliku poliitika meetmete kaudu, mille eesmärk on tagada loodusvarade ja keskkonna säilimine ja kaitse, näiteks teatavate kaevandamistehnoloogiate lubamise või keelamisega. Suurema selguse huvides olgu märgitud, et sellised meetmed hõlmavad järgmist: keeld kasutada tsüaniidi leostumise tehnoloogiat mineraalide töötlemisel või rafineerimisel, nõue omada hüdropurustamise eriluba nafta ja gaasi geoloogilisel luurel, uurimisel ja kaevandamisel ning nõue saada kohalikul rahvahääletusel eelnev heakskiit seoses radioaktiivsete maavaradega. See ei suurenda kehtiva meetme nõuetele mittevastavaid aspekte, mille suhtes reservatsioon tehakse. (ISIC Rev. 3.1 10, 3.1 11, 3.1 12, 3.1 13, 3.1 14, CPC 5115, 7131, 8675 ja 883).

Meetmed:

SK: seadus nr 51/1988 kaevandamise, lõhkeainete ja kaevandamise riikliku reguleerimise kohta; seadus nr 569/2007 geoloogiaalase tegevuse kohta ning seadus nr 44/1988 loodusvarade kaitse ja kasutamise kohta.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs ja piiriülene teenuskaubandus – kohapealne esindatus:

FI: maavarade uurimiseks ja kasutamiseks peab olema luba, mille annab tuumamaterjali kaevandamisel valitsus. Valitsuselt tuleb saada kaevandamispiirkonna jaoks väljaostmisluba. Loa võib anda EMPs elavale füüsilisele isikule või EMPs asutatud juriidilisele isikule. Võidakse kohaldada majandusvajaduste testi (ISIC Rev. 3.1 120, CPC 5115, 883, 8675).

IE: Iirimaal tegutsevate uurimis- ja kaevandamisettevõtete tegevuskoht peab olema Iirimaal. Maavarade uurimisel kehtib nõue, et ettevõtjad (nii Iirimaalt kui ka välisriikidest) kasutaksid tööde tegemisel kas agendi või Iirimaal elava uurimistööde juhataja teenuseid. Kaevandamise kohta kehtib nõue, et isik, kelle suhtes kohaldatakse riiklikku kasutusrenti või kellel on kaevandamisluba, oleks Iirimaal asutatud äriühing. Selliste äriühingute omandiõiguse suhtes ei kohaldata piiranguid (ISIC Rev. 3.1 10, 3.1 13, 3.1 14, CPC 883).

Meetmed:

FI: kaivoslaki (kaevandamisseadus) (621/2011) ning ydinenergialaki (tuumaenergia seadus) (990/1987).

IE: 1940.–2017. aasta maavarade arendamise seadused ning planeerimisseadused ja keskkonnamäärused.

Seoses üksnes investeeringutega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – kohapealne esindatus:

SI: maavarade uurimiseks ja kaevandamiseks, sealhulgas reguleeritud kaevandamisteenuste jaoks peab olema asukoht EMP riigis, Šveitsi Konföderatsioonis või OECD liikmesriigis või nende kodakondsus (ISIC Rev. 3.1 10, ISIC Rev. 3.1 11, ISIC Rev. 3.1 12, ISIC Rev. 3.1 13, ISIC Rev. 3.1 14, CPC 883, CPC 8675).

Meetmed:

SI: 2014. aasta kaevandamisseadus.

- b) Elektri, gaasi, auru ja kuumavee tootmine, ülekanne ja jaotamine enda tarbeks; kütuste torutransport; torude kaudu transporditavate kütuste hoiustamine ja ladustamine; energijaotusega seotud teenused (ISIC Rev. 3.1 40, 3.1 401, CPC 63297, 713, 742 osa, 74220, 887)

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs:

DK: omanik või kasutaja, kes kavatseb rajada gaasitaristu või torujuhtme toor- või rafineeritud nafta ja naftatoodete ning maagaasi transportimiseks, peab enne tööde alustamist saada kohaliku omavalitsuse loa. Väljastatavate lubade arv võib olla piiratud (CPC 7131).

MT: ettevõttel EneMalta plc on elektrienergia tootmise monopol (ISIC Rev. 3.1 401; CPC 887).

NL: elektrivõrgu ja gaasivõrgu omanikud saavad olla vaid Madalmaade valitsus (ülekandesüsteemid) ja muud avalik-õiguslikud asutused (jaotussüsteemid) (ISIC Rev. 3.1 040, CPC 71310).

Meetmed:

DK: Lov om naturgasforsyning, LBK 1127 05/09/2018, lov om varmemforsyning, LBK 64 21/01/2019, lov om Energinet, LBK 997 27/06/2018. Bekendtgørelse nr. 1257 af 27. november 2019 om indretning, etablering og trift af olietanke, rørsystemer og torujuhtmed (27. novembri 2019. aasta korraldus nr 1257 naftamahutite, torustike ja torujuhtmete korralduse, rajamise ja käitamise kohta).

MT: EneMalta seadus, 272. peatükk, ja EneMalta (varade, õiguste, vastutuse ja kohustuste ülekandmine) seadus, 536. peatükk.

NL: Elektriciteitswet 1998; Gaswet.

Seoses investeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kõrgem juhtkond ja juhatus ning piiriülene teenuskaubandus – võrdne kohtlemine, kohapealne esindatus:

AT: seoses gaasi transportimisega antakse luba üksnes EMP riikide kodanikele, kelle elukoht on EMP riigis. Ettevõtjate ja partnerluste tegevuskoht peab olema EMP riigis. Võrgu käitaja peab määrama tegevdirektori ja võrgu käitamise tehnilise kontrolli eest vastutava tehnikadirektori, kes peavad olema EMP riigi kodanikud.

Pädev asutus võib loobuda kodakondsus- ja elukohanõudest, kui võrgu käitamine leitakse olevat avalikes huvides.

Muu kauba kui gaas ja vesi transportimisel kohaldatakse järgmist:

- i) füüsiliste isikute korral antakse luba üksnes EMP kodanikele, kelle elukoht on Austrias, ning
- ii) ettevõtjate ja partnerluste tegevuskoht peab olema Austrias. Kohaldatakse majandusvajaduste või huvide testi. Piiriülesed torustikud ei tohi kahjustada Austria julgeolekuhuve ega Austria neutraalse riigi staatust. Ettevõtjad ja partnerlused peavad määrama tegevdirektori, kes on EMP riigi kodanik. Pädev asutus võib loobuda kodakondsus- ja asukohanõudest, kui torustiku käitamine leitakse olevat riigi majandushuvides (CPC 713).

Meetmed:

AT: Rohrleitungsgesetz (torutranspordiseadus), BGBl. Nr. 411/1975, § 5(1) ja (2), §§ 5 (1) ja (3), 15, 16, ning

Gaswirtschaftsgesetz 2011 (gaasiseadus), BGBl. I Nr. 107/2011, artiklid 43 ja 44, artiklid 90 ja 93.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kõrgem juhtkond ja juhatus ning piiriülene teenuskaubandus – (kohaldatakse ainult piirkondlikul valitsustasandil) võrdne kohtlemine, kohapealne esindatus:

AT: elektrienergia ülekandmiseks ja jaotamiseks antakse luba ainult EMPs alaliselt elavatele EMP liikmesriikide kodanikele. Kui käitaja määrab tegevdirektori või rentniku, loobutakse elukohanõudest.

Juriidiliste isikute (ettevõtete) ja partnerluste asukoht peab olema EMPs. Nad peavad määrama tegevdirektori või rentniku, kes on EMP riigi kodanikud ja kelle elukoht on EMP riigis.

Pädev asutus võib loobuda kodakondsus- ja elukohanõudest, kui võrgu käitamine leitakse olevat avalikes huvides (ISIC Rev. 3.1 40, CPC 887).

Meetmed:

AT: Burgenländisches Elektrizitätswesengesetz 2006, LGBI. Nr. 59/2006, kehtivas sõnastuses;
Niederösterreichisches Elektrizitätswesengesetz, LGBI. Nr. 7800/2005, kehtivas sõnastuses;
Landesgesetz, mit dem das Oberösterreichische Elektrizitätswirtschafts- und -
organisationsgesetz 2006 erlassen wird (Oö. ElWOG 2006), LGBI. Nr. 1/2006, kehtivas sõnastuses;
Salzburger Landeselektrizitätsgesetz 1999 (LEG), LGBI. Nr. 75/1999, kehtivas sõnastuses;
Gesetz vom 16. November 2011 über die Regelung des Elektrizitätswesens in Tirol (Tiroler
Elektrizitätsgesetz 2012 – TEG 2012), LGBI. Nr. 134/2011;
Gesetz über die Erzeugung, Übertragung und Verteilung von elektrischer Energie
(Vorarlberger Elektrizitätswirtschaftsgesetz), LGBI. Nr. 59/2003, kehtivas sõnastuses;
Gesetz über die Neuregelung der Elektrizitätswirtschaft (Wiener Elektrizitätswirtschaftsgesetz
2005 – WEIWG 2005), LGBI. Nr. 46/2005;
Steiermärkisches Elektrizitätswirtschafts- und Organisationsgesetz(ELWOG), LGBI. Nr.
70/2005; ning
Kärntner Elektrizitätswirtschafts-und Organisationsgesetz(ELWOG), LGBI. Nr. 24/2006.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene
teenuskaubandus – kohapealne esindatus:

CZ: elektrienergia tootmiseks, edastamiseks, jaotamiseks, sellega kauplemiseks ja elektriturukorraldaja muuks tegevuseks ning samuti gaasi tootmiseks, edastamiseks, jaotamiseks, ladustamiseks ja sellega kauplemiseks ning soojusenergia tootmiseks ja jaotamiseks on vaja luba. Sellise loa võib anda ainult elamisloaga füüsilisele isikule või liidus asutatud juriidilisele isikule. Elektrienergia ja gaasi edastamise ning turukorraldajate lubade (ISIC Rev. 3.1 40, CPC 7131, 63297, 742, 887) suhtes kehtivad ainuõigused.

LT: loa elektrienergia ülekandmiseks, jaotamiseks, üldsusele tarnimiseks ja elektrienergiaga kauplemise korraldamiseks võib anda üksnes Leedu Vabariigis asutatud juriidilistele isikutele või välisriikide juriidiliste isikute või teiste liikmesriikide muude organisatsioonide filiaalidele, mis on asutatud Leedus. Loa toota elektrit, arendada elektritootmisvõimsust ja ehitada otseliine võib anda Leedu Vabariigis elavatele üksikisikutele või Leedu Vabariigis asutatud juriidilistele isikutele või teiste liikmesriikide juriidiliste isikute või muude organisatsioonide filiaalidele, mis on asutatud Leedus. Reservatsiooni ei kohaldata nõustamisteenuste suhtes, mis on seotud elektri ülekandmise ja jaotamisega tasu eest või lepingu alusel (ISIC Rev. 3.1 401, CPC 887).

Kütuse korral kohaldatakse asutamiskoet. Loa kütuse ülekandmiseks, jaotamiseks ja hoiustamiseks või maagaasi veeldamiseks võib anda üksnes Leedu Vabariigis asutatud juriidilistele isikutele või välisriikide juriidiliste isikute filiaalidele või teiste liikmesriikide muudele organisatsioonidele (tütarettevõtjatele), mis on asutatud Leedus.

Reservatsiooni ei kohaldata nõustamisteenuste suhtes, mis on seotud kütuste ülekandmise ja jaotamisega tasu eest või lepingu alusel (CPC 713, CPC 887).

PL: energiaseaduse kohaselt on vaja luba järgmise tegevuse jaoks:

- i) kütuse või energia tootmine, välja arvatud: tahke- või gaaskütuse tootmine; elektrienergia tootmine, kasutades elektrienergiaallikaid (välja arvatud taastuvad energiaallikad), mille koguvõimsus ei ületa 50 MW; elektrienergia ja soojuse koostootmine, kasutades allikaid (välja arvatud taastuvad energiaallikad), mille koguvõimsus ei ületa 5 MW; soojuse tootmine, kasutades allikaid, mille koguvõimsus ei ületa 5 MW;
- ii) gaaskütuse ladustamine ladustamisrajatistes, maagaasi veeldamine ja veeldatud maagaasi taasgaasistamine maagaasi veeldusjaamades ning vedelkütuse ladustamine, välja arvatud: vedelkütuse kohalik ladustamine rajatistes, mille võimsus on väiksem kui 1 MJ/s, ja vedelkütuse ladustamine jaemüügis;
- iii) kütuse või energia ülekandmine või jaotamine, välja arvatud: gaaskütuse jaotamine võrgus, mille võimsus on väiksem kui 1 MJ/s, ja soojuse ülekandmine või jaotamine, kui klientide tellitud võimsus ei ületa 5 MW;

- iv) kütuse või energiaga kauplemine, välja arvatud: kauplemine tahkekütusega; kauplemine elektrienergiaga, kasutades kliendile kuuluvaid seadmeid, mille pinge on väiksem kui 1 kV; kauplemine gaaskütusega, kui tekkiv aastakäive ei ületa 100 000 eurot; kauplemine vedelgaasiga, kui aastakäive ei ületa 10 000 eurot; kauplemine gaaskütusega ja elektrienergiaga, mida teostavad kaubabörsidel maaklerfirmad, mis tegelevad kaubabörsidel maaklerlusega vastavalt 26. oktoobri 2000. aasta seadusega kaubabörside kohta, ning kauplemine soojusega, kui kliendi tellitud võimsus ei ületa 5 MW. Käibepiirangud ei kehti gaaskütuse või vedelkütuse hulgimüügi ega balloongaasi jaemüügi korral.

Pädev asutus võib anda loa üksnes taotlejale, kes on registreerinud oma peamise tegevuskoha või elukoha EMP riigi või Šveitsi Konföderatsiooni territooriumil (ISIC Rev. 3.1 040, CPC 63297, 74220, CPC 887).

Meetmed:

CZ: seadus nr 458/2000 Coll äritingimuste ja avaliku halduse kohta energiasektoris (energiaseadus).

LT: Leedu Vabariigi 10. oktoobri 2000. aasta seadus nr VIII-1973 maagaasi kohta ja Leedu Vabariigi 20. juuli 2000. aasta seadus nr VIII-1881 elektrienergia kohta.

PL: 10. aprilli 1997. aasta energiaseadus, artiklid 32 ja 33.

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – kohalik esindatus:

SI: elektrienergia ja maagaasi tootmise, kauplemise, lõpptarbijatele tarnimise, ülekandmise ja jaotamise suhtes kohaldatakse liidu tegevuskohanõuet (ISIC Rev. 3.1 4010, 4020, CPC 7131, CPC 887).

Meetmed:

SI: Energetski zakon (energiaseadus), 2014, ametlik väljaanne RS, nr 17/2014; ja 2014. aasta kaevandamisseadus.

Reservatsioon nr 18 – põllumajandus, kalapüük ja tootmine

Sektor – allsektor:	põllumajandus, jahindus, metsandus; looma- ja põhjapõdrakasvatus, kalapüük ja vesiviljelus; kirjastamine, trükindus ja salvestiste paljundus
Tegevusala liigitus:	ISIC Rev. 3.1 011 , 012, 013, 014, 015, 1531, 050, 0501, 0502, 221, 222, 323, 324, CPC 881, 882, 88442
Reservatsiooni liik:	turulepääs võrdne kohtlemine enamsoodustusrežiim toimimismõõdukus kõrgem juhtkond ja juhatus kohapealne esindatus
Peatükk:	investeeringute liberaliseerimine; piiriülene teenuskaubandus
Valitsustasand:	EL/liikmesriik (kui ei ole sätestatud teisiti)

Kirjeldus:

- a) Põllumajandus, jahindus ja metsandus (ISIC Rev. 3.1 011, 012, 013, 014, 015, 1531, CPC 881)

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – võrdne kohtlemine:

IE: välisriigi residentidelt nõutakse jahutootmise alustamiseks luba (ISIC Rev. 3.1 1531).

Meetmed:

IE: 1933. aasta põllumajandustoodete seadus (teravili).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine:

FI: põhjapõtru võivad omada ja kasvatada üksnes põhjapõtrade karjatamise piirkonnas elavad EMP riikide kodanikud. Võidakse anda ainuõigusi.

FR: eelnev luba on nõutav, et saada põllumajandusühistu liikmeks või tegutseda selle juhatajana (ISIC Rev. 3.1 011, 012, 013, 014, 015).

SE: põhjapõdrakasvatusega võivad tegeleda ainult saamid.

Meetmed:

FI: poronhoitolaki (põhjapõtrade kasvatamise seadus) 848/1990, 1. peatükk, § 4, Soome ühinemislepingu protokoll nr 3.

FR: Code rural et de la pêche maritime.

SE: põhjapõdrakasvatuse seadus (1971:437), 1. jagu.

b) Kalandus ja vesiviljelus (ISIC Rev. 3.1 050, 0501, 0502, CPC 882)

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülesed teenused: turulepääs:

FR: Prantsusmaa lipu all sõitvale Prantsuse laevale võib väljastada püügiloa või sellisel laeval võidakse lubada püüda kala riiklike kvootide alusel üksnes juhul, kui on olemas tegelik majanduslik seos Prantsusmaa territooriumiga ning kui laeva juhib ja kontrollib ettevõtte, mis asub alaliselt Prantsusmaa territooriumil (ISIC Rev. 3.1 050, CPC 882).

Meetmed:

FR: Code rural et de la pêche maritime.

c) Tootmine – kirjastamine, trükindus ja salvestiste paljundus (ISIC Rev. 3.1 221, 222, 323, 324, CPC 88442)

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülesed teenused:
turulepääs, võrdne kohtlemine, kohalik esindatus:

LV: meediaväljaandeid võivad luua ja neid kirjastada Lätis asutatud juriidilised isikud ja Läti füüsilised isikud. Filiaalid ei ole lubatud. (CPC 88442)

Meetmed:

LV: ajakirjandus- ja muu meedia seadus, § 8.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – kohapealne esindatus:

DE (kohaldatakse ka piirkondlikul valitsustasandil): igas avalikult levitatavas või trükitavas ajalehes, ajakirjas või perioodikaväljaandes peab olema selgelt nimetatud vastutav toimetaja (asjaomase füüsilise isiku täielik nimi ja aadress). Võidakse nõuda, et vastutav toimetaja oleks Saksamaa, liidu või EMP liikmesriigi alaline elanik. Liidumaa siseminister võib lubada teha erandeid (ISIC Rev. 3.1 223, 224).

Meetmed:

DE:

Piirkondlik tasand:

Gesetz über die Presse Baden-Württemberg (LPG BW);

Bayerisches Pressegesetz (BayPrG);

Berliner Pressegesetz (BlnPrG);

Brandenburgisches Landespressegesetz (BbgPG);

Gesetz über die Presse Bremen (BrPrG);

Hamburgisches Pressegesetz;

Hessisches Pressegesetz (HPresseG);

Landespressegesetz für das Land Mecklenburg-Vorpommern (LPrG M-V);

Niedersächsisches Pressegesetz (NPresseG);

Pressegesetz für das Land Nordrhein-Westfalen (Landespressegesetz NRW);

Landesmediengesetz (LMG) Rheinland-Pfalz;

Saarländisches Mediengesetz (SMG);

Sächsisches Gesetz über die Presse (SächsPresseG);

Pressegesetz für das Land Sachsen-Anhalt (Landespressegesetz);

Gesetz über die Presse Schleswig-Holstein (PressG SH);

Thüringer Pressegesetz (TPG).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine:

IT: kui Ühendkuningriik lubab Itaalia investoritel omada Ühendkuningriigi kirjastusettevõttes üle 49 % kapitalist ja hääleõigusest, lubab Itaalia Ühendkuningriigi investoritel omada samadel tingimustel üle 49 % kapitalist ja hääleõigusest Itaalia kirjastusettevõttes (ISIC Rev. 3.1 221, 222).

Meetmed:

IT: seadus nr 416/1982, artikkel 1 (ja järgnenud muudatused).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – kõrgem juhtkond ja juhatus:

PL: ajalehtede ja ajakirjade peatoimetaja suhtes kohaldatakse kodakondsusnõuet (ISIC Rev. 3.1 221, 222).

Meetmed:

PL: 26. jaanuari 1984. aasta ajakirjandusseadus (Poola ametlik väljaanne nr 5, punkt 24 koos hilisemate muudatustega).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – võrdne kohtlemine, kohapealne esindatus:

SE: füüsilised isikud, kes on Rootsis trükitavate ja avaldatavate perioodikaväljaannete omanikud, peavad elama Rootsis või olema EMP riigi kodanikud. Selliste perioodikaväljaannete juriidilistest isikutest omanikud peavad olema asutatud EMP riigis. Rootsis trükitavatel ja avaldatavatel perioodikaväljaannetel ning tehnilistel salvestistel peab olema vastutav toimetaja, kelle elukoht on Rootsis (ISIC Rev. 3.1 22, CPC 88442).

Meetmed:

SE: ajakirjandusvabaduse seadus (1949:105);
sõnavabaduse põhiseadus (1991:1469) ning
seadus, mis sisaldab ajakirjandusvabaduse seaduse ja sõnavabaduse põhiseaduse valdkonna eeskirju (1991:1559).

Ühendkuningriigi loend

Reservatsioon nr 1 – kõik sektorid

Reservatsioon nr 2 – kutseteenused (kõik kutsealad, välja arvatud tervishoiuga seotud kutsealad)

Reservatsioon nr 3 – kutseteenused (veterinaarteenused)

Reservatsioon nr 4 – teadus- ja arendusteenused

Reservatsioon nr 5 – äriteenused

Reservatsioon nr 6 – sideteenused

Reservatsioon nr 7 – transporditeenused ja transpordi abiteenused

Reservatsioon nr 8 – energeetikaga seotud tegevusalad

Reservatsioon nr 1 – kõik sektorid

Sektor: kõik sektorid

Reservatsiooni liik: turulepääs

võrdne kohtlemine

enamsoodustusrežiim

kõrgem juhtkond ja juhatus

toimimisinõuded

Peatükk: investeeringute liberaliseerimine

Valitsustasand: kesk- ja piirkondlik tasand (kui ei ole sätestatud teisiti)

Kirjeldus:

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – toimimisinõuded

Ühendkuningriik võib jõustada kohustuse, mis on võetud kooskõlas ülevõtmisi ja ühinemisi käsitleva linnaseadustiku ülevõtmisjärgseid kohustusi reguleerivate sätetega või ülevõtmiste või ühinemistega seotud ettevõtja asutamislepingutega, kui kohustust ei kehtestata või ei nõuta ülevõtmise või ühinemise heakskiitmise tingimusena.

Meetmed:

ülevõtmisi ja ühinemisi käsitlev linnaseadustik

2006. aasta äriühinguseadus

1989. aasta asjaõiguseadus (muud sätted) seoses asutamislepingute jõustamisega ülevõtmiste või ühinemiste korral

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kõrgem juhtkond ja juhatus

Reservatsiooni kohaldatakse üksnes tervishoiu-, sotsiaal- või haridusteenuste suhtes:

Ühendkuningriik võib oma tervishoiu-, sotsiaal- või haridusteenuseid (CPC 93, 92) pakkuvasse olemasolevasse riigiettevõttesse või olemasolevasse valitsusasutusse paigutatud omakapitali või sellise ettevõtte või asutuse vara müümisel või võõrandamisel kehtestada liidu investoritele või nende ettevõtetele või seoses nende investeeringutega piirangud sellise omakapitali või vara omamisele ning sellise omakapitali ja vara omanike suutlikkusele kontrollida ükskõik millist selle tulemusel asutatavat ettevõtet või kehtestada liidu investoritele või nende ettevõtetele sellise omakapitali või vara omamise keelu. Seoses sellise müügi või muu võõrandamisega võib

Ühendkuningriik vastu võtta või säilitada meetmed, mis on seotud kõrgema juhtkonna või juhatuse liikmete kodakondsusega, ning meetmed, millega piiratakse tarnijate arvu.

Käesolevas reservatsioonis:

- i) käsitatakse pärast käesoleva lepingu jõustumist säilitatud või vastu võetud meetet, millega müügi või muu võõrandamise hetkel keelatakse omakapitali või vara omamine või kehtestatakse sellele piirangud või kodakondsusnõuded või kehtestatakse piirangud tarnijate arvule, nagu on kirjeldatud käesolevas reservatsioonis, kehtiva meetmena ning
- ii) „riigiettevõtte“ on ettevõtte, mida omab või kontrollib oma osaluse kaudu Ühendkuningriik, sealhulgas ettevõtte, mis on asutatud pärast käesoleva lepingu jõustumist üksnes selleks, et müüa või võõrandada olemasolevasse riigiettevõttesse või valitsusasutusse paigutatud omakapitali või sellise ettevõtte või asutuse vara.

Meetmed:

vastavalt kirjelduse osale, nagu on osutatud eespool.

Reservatsioon nr 2 – kutseteenused (kõik kutsealad, välja arvatud tervishoiuga seotud kutsealad)

Sektor – allsektor: kutseteenused – õigusteenused; auditeerimisteenused

Tegevusala liigitus: CPC 861 osa, CPC 862

Reservatsiooni liik: turulepääs

võrdne kohtlemine

kohapealne esindatus

Peatükk: investeringute liberaliseerimine ja piiriülene teenuskaubandus

Valitsustasand: kesk- ja piirkondlik tasand (kui ei ole sätestatud teisiti)

Kirjeldus:

a) Õigusteenused (CPC 861 osa)

Teatavate õigusteenuste osutamiseks võib olla vaja taotleda pädevalt asutuselt luba või tegevusluba või täita registreerimisnõudeid. Kui loa või tegevusloa saamise või registreerimise nõuded on mittediskrimineerivad ja vastavad käesoleva lepingu artikli 194 alusel kehtestatud kohustustele, siis neid ei loetleta. Need võivad hõlmata näiteks nõuet omada kindlaksmääratud kvalifikatsiooni, läbida tunnustatud koolitusperiood või nõuda liikmesuse korral pädeva asutuse jurisdiktsiooni alla kuuluvat kontorit või postiaadressi.

Seoses investeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, kohapealne esindatus, võrdne kohtlemine:

Teatavate Ühendkuningriigi õigusteenuste osutamiseks võib asjakohane kutseühendus või reguleeriv asutus nõuda elukohanõude täitmist (kaubanduslik kohalolek). Kohaldatakse mittediskrimineerivaid õigusliku vormi nõudeid.

Teatavate Ühendkuningriigi õigusteenuste osutamiseks seoses sisserändega võib asjakohane kutseühendus või reguleeriv asutus nõuda elukohanõude täitmist.

Meetmed:

Inglismaal ja Walesis 1974. aasta advokaadiseadus, 1985. aasta õigusemõistmise seadus ja 2007. aasta õigusteenuste seadus. Šotimaal 1980. aasta Šotimaa advokaadiseadus ja 2010. aasta Šotimaa õigusteenuste seadus. Põhja-Iirimaal 1976. aasta korraldus Põhja-Iirimaa advokaatide kohta. Kõikide jurisdiktsioonide puhul 1999. aasta sisserände- ja varjupaigaseadus. Lisaks hõlmavad igas jurisdiktsioonis kohaldatavad meetmed nõudeid, mille on kehtestanud kutseühendused ja reguleerivad asutused.

- b) Auditeerimisteenused (CPC – 86211, 86212, välja arvatud majandusarvestus- ja raamatupidamisteenused)

Seoses investeringute liberaliseerimisega – võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – võrdne kohtlemine:

Ühendkuningriigi pädevad asutused võivad vastastikkuse põhimõtte alusel tunnustada liidu või kolmanda riigi kodanikust audiitori kvalifikatsiooni samaväärsust, et lubada tal tegutseda Ühendkuningriigis vannutatud audiitorina (CPC 8621).

Meetmed:

2006. aasta äriühinguseadus

Reservatsioon nr 3 – kutseteenused (veterinaarteenused)

Sektor – allsektor: kutseteenused – veterinaarteenused

Tegevusala liigitus: CPC 932

Reservatsiooni liik: turulepääs

kohapealne esindatus

Peatükk: investeeringute liberaliseerimine ja piiriülene teenuskaubandus

Valitsustasand: kesk- ja piirkondlik tasand (kui ei ole sätestatud teisiti)

Kirjeldus:

Veterinaarkirurgia jaoks on nõutav füüsiline kohalolek. Veterinaarkirurgiaga võivad tegeleda need kvalifitseeritud veterinaarid, kes on registreeritud Kuninglikus Veterinaarkirurgide Kolleegiumis.

Meetmed:

1966. aasta veterinaarkirurgide seadus

Reservatsioon nr 4 – teadus- ja arendusteenused

Sektor – allsektor: Teadus- ja arendusteenused

Tegevusala liigitus: CPC 851, 853

Reservatsiooni liik: turulepääs

võrdne kohtlemine

kohapealne esindatus

Peatükk: investeringute liberaliseerimine ja piiriülene teenuskaubandus

Valitsustasand: kesk- ja piirkondlik tasand (kui ei ole sätestatud teisiti)

Kirjeldus:

Riigi rahastatavate teadus- ja arendusteenuste puhul, mille jaoks eraldab rahalisi vahendeid

Ühendkuningriik, võib ainuõigusi või lube anda üksnes Ühendkuningriigi kodanikele ja

Ühendkuningriigi juriidilistele isikutele, kelle registrijärgne asukoht, juhatuse asukoht või peamine tegevuskoht asub Ühendkuningriigis (CPC 851, 853).

See reservatsioon ei piira käesoleva lepingu viienda osa kohaldamist ega käesoleva lepingu artikli 123 lõigetes 6 ja 7 sätestatud poole hangete või subsiidiumide või toetuste välistamist.

Meetmed:

Kõik olemasolevad ja kõik tulevased teadus- või innovatsiooniprogrammid.

Reservatsioon nr 5 – äriteenused

Sektor – allsektor: Äriteenused – rendi- või liisinguteenused ilma ettevõtjateta ja muud äriteenused

Tegevusala liigitus: CPC 831 osa

Reservatsiooni liik: turulepääs

võrdne kohtlemine

enamsoodustusrežiim

Peatükk: investeringute liberaliseerimine ja piiriülene teenuskaubandus

Valitsustasand: kesk- ja piirkondlik tasand (kui ei ole sätestatud teisiti)

Kirjeldus:

Õhusõiduki rentimisel või liisimisel ilma meeskonnata (kuivrent) kohaldatakse Ühendkuningriigi lennuettevõtja kasutatavate õhusõidukite suhtes kehtivaid registreerimisnõudeid. Kuivrendilepingu korral, milles osaleb Ühendkuningriigi lennuettevõtja, kohaldatakse siseriikliku õiguse nõudeid lennundusohutuse kohta, nagu eelnev heakskiit ja muud tingimused, mida kohaldatakse kolmandate riikide registreeritud õhusõidukite kasutamise suhtes. Õhusõiduki registreerimiseks võib olla nõutav, et õhusõiduki omanik oleks kas kindlatele kodakondsusnõuetele vastav füüsiline isik või kindlatele kapitaliomandi- ja kontrollinõuetele vastav ettevõtja (CPC 83104).

Kui arvutipõhise ettetellimissüsteemi teenuse osutajad, kes tegutsevad väljaspool Ühendkuningriiki, ei võimalda Ühendkuningriigi lennuettevõtjatele Ühendkuningriigis tagatud kohtlemisega võrdväärset (mittediskrimineerivat) kohtlemist või kui lennuettevõtjad, kes tegutsevad väljaspool Ühendkuningriiki, ei võimalda Ühendkuningriigi arvutipõhise ettetellimissüsteemi teenuse osutajatele Ühendkuningriigis tagatud kohtlemisega võrdväärset kohtlemist, võib võtta meetmeid tagamaks, et arvutipõhise ettetellimissüsteemi teenuste osutajad Ühendkuningriigis võimaldavad väljaspool Ühendkuningriiki tegutsevatele lennuettevõtjatele või Ühendkuningriigi lennuettevõtjad võimaldavad väljaspool Ühendkuningriiki tegutsevatele arvutipõhise ettetellimissüsteemi teenuste osutajatele võrdväärset diskrimineerivat kohtlemist.

Meetmed:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. septembri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 1008/2008 ühenduses lennuteenuste osutamist käsitlevate ühiseeskirjade kohta (uuestisõnastamine), mis on Ühendkuningriigi õiguses säilitatud Euroopa Liidu (välja jäetud) 2018. aasta seadusega ja mida on muudetud lennuteenuste osutamist (muutmine jne) (EList väljumist) käsitlevate määrustega (S.I. 2018/1392).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. jaanuari 2009. aasta määrus (EÜ) nr 80/2009 toimimisjuhendi kohta arvutipõhiste ettetellimissüsteemide puhul ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 2299/89, mis on Ühendkuningriigi õiguses säilitatud Euroopa Liidu (välja jäetud) 2018. aasta seadusega ja mida on muudetud arvutipõhiste ettetellimissüsteemide (muutmise) (EList väljumise) 2018. aasta eeskirjadega (S.I. 2018/1080).

Reservatsioon nr 6 – sideteenused

Sektor – allsektor: sideteenused – posti- ja kulleriteenused

Tegevusala liigitus: CPC 71235 osa, 73210 osa, 751 osa

Reservatsiooni liik: turulepääs

Peatükk: investeringute liberaliseerimine ja piiriülene teenuskaubandus

Valitsustasand: kesk- ja piirkondlik tasand (kui ei ole sätestatud teisiti)

Kirjeldus:

Kooskõlas siseriiklike õigusaktidega võidakse piirata postkastide paigutamist avalikult kasutatavatele teedele, postmarkide väljaandmist ja kohtu- või haldusmenetluse käigus kasutatava tähtitud posti teenuse osutamist. Suurema selguse huvides olgu märgitud, et postiettevõtjate suhtes võivad kehtida konkreetsed universaalteenuse osutamise kohustused või rahaline panus kompensatsioonifondi.

Meetmed:

2000. aasta postiteenuste seadus ja 2011. aasta postiteenuste seadus

Reservatsioon nr 7 – transporditeenused ja transpordi abiteenused

Sektor – allsektor: transporditeenused – veetranspordi abiteenused,
raudteetranspordi abiteenused, maanteetranspordi abiteenused,
õhutranspordi abiteenused

Tegevusala liigitus: CPC 711, 712, 721, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 748, 749

Reservatsiooni liik: turulepääs

võrdne kohtlemine

kohapealne esindatus

Peatükk: investeeringute liberaliseerimine ja piiriülene teenuskaubandus

Valitsustasand: kesk- ja piirkondlik tasand (kui ei ole sätestatud teisiti)

Kirjeldus:

a) Lennutranspordi abiteenused (CPC 746)

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs:

Maapealse teeninduse avatuse tase sõltub lennujaama suurusest. Teenuseosutajate arv lennujaamades võib olla piiratud. Suurtes lennujaamades ei tohi teenuseosutajaid olla alla kahe.

Meetmed:

lennujaamade (maapealse teeninduse) 1997. aasta eeskirjad (S.I. 1997/2389)

b) Kõikide transpordiliikide tugiteenused

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, kohapealne esindatus, võrdne kohtlemine:

tolliteenuseid, sealhulgas tollivormistusteenuseid ja ajutise ladustamise rajatiste või tolliladude kasutamisega seotud teenuseid võivad osutada üksnes Ühendkuningriigis asuvad isikud. Kahtluste vältimiseks olgu märgitud, et see hõlmab Ühendkuningriigi residentide, isikuid, kellel on püsiv tegevuskoht Ühendkuningriigis või registrijärgne asukoht Ühendkuningriigis.

Meetmed:

maksustamine (piiriülese kaubanduse seadus) 2018; 1979. aasta tolli- ja aktsiisiseadus; tolli (ekspordi) (EList väljumine) 2019. aasta eeskirjad; tolli (imporditollimaksu) (EList väljumine) 2018. aasta eeskirjad; tolli (eriprotseduurid ja välistöötlemine) (EList väljumine) 2018. aasta eeskirjad; tolli ja aktsiisi (muud sätted ja muudatused) (EList väljumine) eeskirjad 2019/1215.

c) Meretranspordi abiteenused

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs:

sadamateenuste puhul võib sadama pidaja või pädev asutus piirata sadamateenuste osutajate arvu konkreetse sadamateenuse puhul.

Meetmed:

15. veebruari 2017. aasta määruse (EL) 2017/352 (millega luuakse sadamateenuse osutamise raamistik ja sadamate finantslähipaistvuse ühised normid) artikkel 6, mis on Ühendkuningriigi õiguses säilitatud Euroopa Liidust väljaastumise 2018. aasta seadusega ning mida on muudetud lootsi- ja sadamateenuste (muutmine) (EList väljumine) 2020. aasta eeskirjadega (S.I. 2020/671)

2019. aasta sadamateenuste eeskirjad

Reservatsioon nr 8 – energeetikaga seotud tegevusalad

Sektor – allsektor: energeetikaga seotud tegevusalad – mäetööstus

Tegevusala liigitus: ISIC rev 3.1: 11, 8675, 883

Reservatsiooni liik: turulepääs

Peatükk: investeringute liberaliseerimine ja piiriülene teenuskaubandus

Valitsustasand: kesk- ja piirkondlik tasand (kui ei ole sätestatud teisiti)

Kirjeldus:

Uurimis- ja tootmistegevuseks Ühendkuningriigi mandrilaval ning selliste teenuste osutamiseks, milleks on vajalik otsene juurdepääs loodusvaradele või nende kasutamine, on vaja tegevusluba.

Reservatsiooni kohaldatakse Ühendkuningriigi mandrilava jaoks välja antavate tootmislubade suhtes. Loa saamiseks peab äriühingu tegevuskoht olema Ühendkuningriigis. See tähendab kas:

- i) personali kohalolekut Ühendkuningriigis;
- ii) Ühendkuningriigi äriühingu registreerimist ettevõtluskojas (Enterprises House) või

iii) välisriigi äriühingu Ühendkuningriigis asuva filiaali registreerimist ettevõtluskojas.

See nõue kehtib kõikidele äriühingutele, kes taotlevad uut tegevusluba, ja kõikidele äriühingutele, kes soovivad liituda määramise kaudu olemasoleva tegevusloaga. Seda kohaldatakse kõikide tegevuslubade ja ettevõtete suhtes, olenemata sellest, kas tegemist on käitajaga. Et olla tootmisvaldkonda hõlmava tegevusloa üks omanikke, peab äriühing a) olema registreeritud ettevõtluskojas Ühendkuningriigi äriühinguna või b) tegelema oma äritegevusega Ühendkuningriigis asuva kindla tegevuskoha kaudu (mis tavaliselt eeldab personali kohalolekut), nagu see on määratletud 2003. aasta finantsseaduse 148. jaos (ISIC Rev. 3.1 11, CPC 883, 8675).

Meetmed:

1998. aasta naftaseadus

EDASISED MEETMED

Märkused

1. Ühendkuningriigi ja liidu loendites on vastavalt käesoleva lepingu artiklitele 133, 139 ja 195 sätestatud Ühendkuningriigi ja liidu reservatsioonid seoses olemasolevate meetmetega, mis ei ole kooskõlas kohustustega, mis on kehtestatud:
  - a) käesoleva lepingu artiklis 128 või 135;
  - b) käesoleva lepingu artiklis 136;
  - c) käesoleva lepingu artiklis 129 või 137;
  - d) käesoleva lepingu artiklis 130 või 138;
  - e) käesoleva lepingu artiklis 131;
  - f) käesoleva lepingu artiklis 132;
  - g) käesoleva lepingu artiklis 194.

2. Poole reservatsioonid ei piira poolte õigusi ja kohustusi, mis tulenevad teenuskaubanduse üldlepingust (GATS).
3. Iga reservatsioon hõlmab järgmisi osi:
  - a) sektor osutab üldisele sektorile, kus reservatsioon tehakse;
  - b) allsektor osutab konkreetsele sektorile, kus reservatsioon tehakse;
  - c) tegevusala klassifikatsioon osutab vajaduse korral reservatsiooniga hõlmatud CPC või ISIC rev 3.1 vastavale tegevusele või lepinguosalise reservatsioonis sõnaselgelt teisiti kirjeldatud tegevusele;
  - d) reservatsiooni liik tähendab lõikes 1 osutatud kohustust, mille suhtes reservatsioon tehakse;
  - e) kirjelduses esitatakse reservatsiooni alla kuuluvate sektorite, allsektorite või tegevusalade ulatus ning
  - f) kehtivates meetmetes täpsustatakse läbipaistvuse eesmärgil reservatsiooniga hõlmatud sektori, allsektori või tegevuse suhtes kohaldatavad kehtivad meetmed.
4. Reservatsiooni tõlgendamisel võetakse arvesse reservatsiooni kõiki osi. Kirjelduse osa on teiste osade suhtes ülimuslik.

5. Ühendkuningriigi ja Euroopa Liidu loendites kasutatakse järgmisi mõisteid:
- a) „ISIC rev 3.1“ – rahvusvaheline majandustegevusalade klassifikaator, mis on esitatud ÜRO statistikaameti väljaandes Statistical Papers (Series M, No 4, ISIC REV 3.1, 2002);
  - b) „ÜRO ühtne tooteklassifikaator (CPC)“ – ajutine ühtne tooteklassifikaator (Statistical Papers, Series M, nr 77, Department of International Economic and Social Affairs, Statistical Office of the United Nations, New York, 1991).
6. Ühendkuningriigi ja liidu loendite kohaldamisel tehakse reservatsioon seoses nõudega, et kohapealne esindatus peab olema liidu või Ühendkuningriigi territooriumil, käesoleva lepingu artiklist 136 ja mitte käesoleva lepingu artiklist 135 või 137. Lisaks ei tehta selle nõude suhtes reservatsiooni käesoleva lepingu artiklist 129.
7. Liidu tasandil võetud reservatsioon kehtib liidu ja liikmesriigi meetme suhtes riiklikul tasandil või valitsuse meetme suhtes liikmesriigis, välja arvatud juhul, kui liikmesriik on reservatsiooni kohaldamisalast välja jäetud. Liikmesriigi reservatsiooni kohaldatakse selle liikmesriigi tsentraalse, piirkondliku või kohaliku tasandi valitsuse meetme suhtes. Reservatsioonide kohaldamisel Belgias hõlmab tsentraalne valitsemistasand föderaalvalitsust ning piirkondade ja kogukondade valitsusi, sest neil kõigil on võrdsed seadusandlikud volitused. Liidu ja selle liikmesriikide reservatsioonide kohaldamisel tähendab piirkondlik valitsemistasand Soomes Ahvenamaad. Ühendkuningriigi tasandil tehtud reservatsioon kehtib keskvalitsuse, piirkondliku valitsuse või kohaliku omavalitsuse meetme suhtes.

8. Alljärgnev reservatsioonide loend ei sisalda kvalifikatsiooninõuete ja -menetluste, tehniliste standardite ning litsentsimisnõuete ja -menetlustega seotud meetmeid, kui need ei kujuta endast turulepääsu või võrdse kohtlemise piirangut käesoleva lepingu artikli 128, 129, 135, 136, 137 või 194 tähenduses. Nende meetmete hulka võivad kuuluda eelkõige nõuded saada tegevusluba, täita universaalteenuse osutamise kohustust, omada reguleeritud sektorites tegutsemisel tunnustatud kvalifikatsiooni, sooritada teatavad eksamid, sealhulgas keeleeksamid, vastata teataval kutsealal tegutsemise nõuetele, näiteks kuuluda kutseorganisatsiooni, omada teenuse osutamiseks kohalikku esindajat või omada kohalikku aadressi, või muud mittediskrimineerivad nõuded, mille kohaselt teatavaid tegevusi ei tohi ellu viia kaitstavates piirkondades või kaitstavatel aladel. Kuigi neid meetmeid ei ole loetletud, kohaldatakse neid jätkuvalt.
9. Suurema selguse huvides olgu märgitud, et liidu puhul ei kaasne võrdse kohtlemise kohustusega nõue laiendada Ühendkuningriigi füüsilistele või juriidilistele isikutele kohtlemist, mida liikmesriigis kohaldatakse vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingule või selle lepingu kohaselt võetud meetmetele, kaasa arvatud nende rakendusaktidele liikmesriikides, järgmiste isikute suhtes:
- a) muu liikmesriigi füüsilised isikud või residendid või

- b) juriidilised isikud, kes on asutatud või organiseeritud teise liikmesriigi või liidu õiguse alusel ja kelle registrijärgne asukoht, juhatuse asukoht või peamine tegevuskoht on liidus.
10. Kohtlemine, mis tagatakse juriidilistele isikutele, kelle on asutanud poole investorid vastavalt teise poole õigusele (sealhulgas liidu puhul liikmesriigi õigusele) ning kelle registrijärgne asukoht, juhatuse asukoht või peamine tegevuskoht on teise poole territooriumil, ei piira võimalike käesoleva lepingu teise osa esimese rubriigi II jaotise 2. peatükiga kooskõlas olevate tingimuste või kohustuste kohaldamist, mis kehtestati nende juriidiliste isikute suhtes siis, kui nad teise poole territooriumil asutati, ning nende kohaldamist jätkatakse.
11. Loendeid kohaldatakse üksnes Ühendkuningriigi ja liidu territooriumi suhtes vastavalt käesoleva lepingu artikli 520 lõikele 2 ja artiklile 774 ning need kehtivad üksnes liidu ja selle liikmesriikide ning Ühendkuningriigi vaheliste kaubandussuhete kontekstis. Need ei mõjuta liidu õigusest tulenevaid liikmesriikide õigusi ja kohustusi.
12. Suurema selguse huvides olgu märgitud, et mittediskrimineerivad meetmed ei kujuta endast turulepääsu piirangut käesoleva lepingu artikli 128, 135 või 194 tähenduses meetme puhul:

- a) millega nõutakse taristu omandiõiguse eraldamist selle taristu kaudu pakutavate kaupade või osutatavate teenuste omandiõigusest, et tagada aus konkurents, näiteks energeetika, transpordi ja telekommunikatsiooni valdkonnas;
- b) millega ausa konkurentsi tagamiseks piiratakse omandiõiguse koondumist;
- c) mille eesmärk on tagada loodusvarade ja keskkonna kaitse ja säilitamine, sealhulgas antavate kontsessioonide kättesaadavuse, arvu ja ulatuse piirang ning moratoriumi või keelu kehtestamine;
- d) millega tehniliste või füüsiliste piirangute tõttu, näiteks seoses telekommunikatsiooni spektrite ja sagedustega, piiratakse antavate lubade arvu; või
- e) millega nõutakse, et teatav protsent ettevõtte aktsionäridest, omanikest, osanikest või juhtidest oleks kvalifitseeritud või tegutseks teataval kutsealal, nagu juristid või raamatupidajad.

13. Seoses finantsteenustega: erinevalt välismaistest tütarettevõtjatest ei kohaldata väljaspool Euroopa Liitu asuva finantseerimisasutuse poolt vahetult liikmesriigis asutatud filiaalide suhtes, v.a teatavad piiratud erandid, liidu tasandil ühtlustatud usaldatavusnõuete kohast reguleerimist, mis võimaldab sellistel tütarettevõtjatel kasutada uute ettevõtete loomiseks ja kogu liidus piiriüleste teenuste osutamiseks ulatuslikumaid vahendeid. Seetõttu antakse nimetatud filiaalidele liikmesriigi territooriumil tegutsemise luba samadel tingimustel, mis kehtivad liikmesriigi kodumaiste finantsasutuste kohta, ning neilt võidakse nõuda vastavust mitmele konkreetsele usaldatavusnõudele, näiteks panganduse ja väärtpaberite puhul iseseisva kapitalisatsiooni nõudele ja muudele maksevõimet käsitlevatele nõuetele ning raamatupidamisaruandluse ja aruannete avaldamise nõuetele, ning kindlustuse puhul vastavust tagatiste ja hoiustamisega seotud erinõuetele, iseseisva kapitalisatsiooni nõudele, nõudele, et kindlustustehniliste eraldiste kattevarad paikneksid asjaomases liikmesriigis, ja vähemalt ühe kolmandiku suuruse solventsusmarginaali nõudele.

Alljärgnevas reservatsioonide loendis kasutatakse järgmisi lühendeid:

UK Ühendkuningriik

EU Euroopa Liit, sealhulgas kõik selle liikmesriigid

AT Austria

BE Belgia

BG Bulgaaria

CY Küpros

CZ Tšehhi

DE Saksamaa

DK Taani

EE Eesti

EL Kreeka

ES Hispaania

FI Soome

FR Prantsusmaa

HR Horvaatia

HU Ungari

IE Iirimaa

IT Itaalia

LT Leedu

LU Luksemburg

LV Lāti

MT Malta

NL Madalmaad

PL Poola

PT Portugal

RO Rumeenia

SI Sloveenia

SK Slovaki Vabariik

Liidu loend

Reservatsioon nr 1 – kõik sektorid

Reservatsioon nr 2 – kutseteenused – v.a tervishoiuga seotud teenused

Reservatsioon nr 3 – kutseteenused – tervishoiuga seotud kutsealad ja farmaatsiatoodete jaemüük

Reservatsioon nr 4 – äriteenused – teadus- ja arendusteenused

Reservatsioon nr 5 – äriteenused – kinnisvarateenused

Reservatsioon nr 6 – äriteenused – rentimise või liisimise teenused

Reservatsioon nr 7 – äriteenused – inkassoteenused ja krediidiinfoteenused

Reservatsioon nr 8 – äriteenused – tööjõu vahendamise teenused

Reservatsioon nr 9 – äriteenused – turva- ja juurdlusteenused

Reservatsioon nr 10 – äriteenused – muud äriteenused

Reservatsioon nr 11 – telekommunikatsioon

Reservatsioon nr 12 – ehitus

Reservatsioon nr 13 – turustusteenused

Reservatsioon nr 14 – haridusteenused

Reservatsioon nr 15 – keskkonnateenused

Reservatsioon nr 16 – finantsteenused

Reservatsioon nr 17 – tervishoiu- ja sotsiaalteenused

Reservatsioon nr 18 – turismi- ja reisieenused

Reservatsioon nr 19 – meelelahutus-, kultuuri- ja sporditeenused

Reservatsioon nr 20 – transporditeenused ja transpordi abiteenused

Reservatsioon nr 21 – põllumajandus, kalapüük ja vesi

Reservatsioon nr 22 – energeetikaga seotud tegevusalad

Reservatsioon nr 23 – muud mujal nimetamata teenused

Reservatsioon nr 1 – kõik sektorid

Sektor: kõik sektorid

Reservatsiooni liik: turulepääs

võrdne kohtlemine

enamsoodustusrežiim

kõrgem juhtkond ja juhatus

toimimismõõdukus

kohapealne esindatus

õigusteenustega seotud kohustused

Peatükk/punkt: investeringute liberaliseerimine; piiriülene teenuskaubandus ja
õigusteenuste õigusraamistik

Kirjeldus:

Euroopa Liit jätab endale õiguse võtta vastu või säilitada meetmeid seoses järgmisega.

a) Asutamine

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs:

EU: riiklikul või kohalikul tasandil kommunaalteenusteks loetavate teenuste korral võib kasutada riiklikke monopole või anda eraettevõtjatele teenuse pakkumise ainuõigused.

Kommunaalteenused esinevad sellistes sektorites nagu seonduvad teadusliku ja tehnilise nõustamise teenused, sotsiaal- ja humanitaarteadustega seotud teadus- ja arendusteenused, tehnilise kontrolli ja analüüsi teenused, keskkonnateenused, tervishoiuteenused, transporditeenused ja kõikide transpordiliikide abiteenused. Kõnealuste teenuste osutamise ainuõigused antakse sageli eraettevõtjatele, näiteks ettevõtjatele, kellel on ametiasutuste antud kontsessioonid, sõltuvalt konkreetsetest teenindamiskohustustest. Kuna kommunaalteenuseid osutatakse sageli ka piirkondlikul tasandil, ei ole üksikasjalik ja ammendav sektoripõhine loend otstarbekas. Reservatsioon ei kehti telekommunikatsioonisektori ning arvutiteenuste ja nendega seotud teenuste suhtes.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine; piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine ja õigusteenuste õigusraamistik – kohustused:

FI: piirangud, mis keelavad füüsilistel isikutel, kellel ei ole Ahvenamaa piirkondlikku kodakondsust, ja juriidilistel isikutel omandada ja omada kinnisvara Ahvenamaal ilma saarestiku pädevate asutuste loata. Kehtivad piirangud seoses asutamisõigusega ja majandustegevusega tegelemise õigusega füüsilistele isikutele, kellel ei ole Ahvenamaa piirkondlikku kodakondsust, ja ettevõtetele ilma saarestiku pädevate asutuste loata

Kehtivad meetmed:

FI: Ahvenanmaan maanhankintalaki (Ahvenamaa maaomandamise seadus) (3/1975), § 2; ja Ahvenanmaan itsehallintolaki (Ahvenamaa autonoomia seadus) (1144/1991), § 11.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, toimimismõõdukus, kõrgem juhtkond ja juhatus: Õigusteenuste õigusraamistik – kohustused:

FR: vastavalt finants- ja rahaseadustiku artiklitele L151-1 ja 151-1 jj tuleb Prantsusmaal finants- ja rahaseadustiku artiklis R151-3 loetletud sektorites välisinvesteeringute tegemiseks saada enne majandusministeeriumi heakskiit.

Kehtivad meetmed:

FR: vastavalt kirjelduse osale, nagu on osutatud eespool.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – võrdne kohtlemine, kõrgem juhtkond ja juhatus:

FR: välisosaluse piiramine hiljuti erastatud äriühingutes avalikkusele pakutavate aktsiate hulgaga, mille Prantsusmaa valitsus määrab kindlaks iga juhtumi puhul eraldi. Teatavates kaubandus-, tööstus- või käsitöövaldkondades on vaja asutamiseks eriluba, kui tegevdirektoril ei ole alalist elamisluba.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega - turulepääs ja õigusteenuste õigusraamistik – kohustused:

HU: asutamine peaks toimuma piiratud vastutusega äriühingu, kapitaliühingu või esinduse vormis. Esmane sisenemine turule filiaalina ei ole lubatud, välja arvatud finantsteenuste puhul.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine:

BG: teatava riigi või avaliku vara kasutamisega seotud majandustegevuse puhul on nõutav kontsessiooniseaduse alusel antud kontsessiooni olemasolu.

Äriühingud, mille kapitalist üle 50 % kuulub riigile või omavalitsusele, peavad saama äriühingu põhivara võõrandamise tehingu sooritamiseks ja osaluse soetamist, rentimist, ühistegevust, laenu, nõuete kindlustamist või käskvekslitest tulenevaid kohustusi käsitleva lepingu sõlmimiseks loa erastamisagentuurilt või muult riiklikult või piirkondlikult asutuselt (sõltuvalt sellest, milline neist on pädev asutus). Reservatsiooni ei kohaldata mäetööstuse suhtes, mille puhul kehtib käesoleva lepingu 19. lisa liidu loendis sätestatud eraldi reservatsioon.

IT: valitsus võib kasutada ettevõtete puhul, kes tegutsevad kaitse ja riikliku julgeoleku valdkonnas, ning teatava energia-, transpordi- ja sidevaldkonna strateegilise tähtsusega tegevuse puhul teatavaid erivolitusi. See kehtib kõikide juriidiliste isikute kohta, kes täidavad kaitse ja riikliku julgeoleku valdkonnas strateegiliselt tähtsaks peetavaid ülesandeid, mitte üksnes erastatud äriühinguid.

Oluliste kaitse ja riikliku julgeoleku huvide tõsise kahjustamise ohu esinemise korral on valitsusel järgmised erivolitused:

- a) kehtestada aktsiate ostmiseks eritingimused;
- b) panna veto otsustele, mis on seotud selliste toimingutega nagu üleminekud, ühinemised, jagunemised ja tegevuse muutmine, või
- c) tühistada aktsiate omandamine, kui ostja püüab saavutada kapitalis osalust, mis võib mõjutada kaitse ja riikliku julgeoleku huve.

Asjaomane äriühing peab teavitama peaministri kabinetti igast otsusest, toimingust või tehingust (nagu üleminek, ühinemine, jagunemine, tegevuse muutmine või tegevuse lõpetamine), mis on seotud energia-, transpordi- ja sidevaldkonna strateegiliste varadega. Eelkõige teatatakse sellest, kui vara omandab väljastpoolt Euroopa Liitu pärit füüsiline või juriidiline isik, kes saab sellega äriühingu üle kontrolli.

Peaminister võib kasutada järgmisi erivolitusi:

- a) panna veto otsustele, aktidele ja tehingutele, mille puhul esineb erakorraline oht kahjustada tõsiselt avalikke huve seoses võrkude ja varustuse kindluse ja toimimisega;
- b) kehtestada avalike huvide kindlustamiseks eritingimused või
- c) tühistada omandamine, kui peaks esinema erakorraline risk riigi olulistele huvidele.

Kriteeriumid, mille alusel hinnata tegelikku või erakorralist ohtu, ning erivolituste kasutamise tingimused ja kord on sätestatud seaduses.

Kehtivad meetmed:

IT: seadus nr 56/2012 erivolituste kohta, mida kasutatakse kaitse ja riikliku julgeoleku, energia, transpordi ja side valdkonnas tegutsevate äriühingute puhul, ning peaministri 30. novembri 2012. aasta dekreet DPCM 253, milles määratakse kindlaks strateegilise tähtsusega tegevus kaitse ja riikliku julgeoleku valdkonnas.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, enamsoodustusrežiim, toimimismõuded, kõrgem juhtkond ja juhatus:

LT: riikliku julgeoleku seisukohast strateegilise tähtsusega ettevõtted, sektorid ja rajatised.

Kehtivad meetmed:

LT: Leedu Vabariigi 10. oktoobri 2002. aasta seadus nr IX-1132, mis käsitleb riikliku julgeoleku tagamiseks oluliste objektide kaitset, (viimati muudetud 12. jaanuari 2018. aasta seadusega nr XIII-992).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – võrdne kohtlemine ning kõrgem juhtkond ja juhatus:

SE: asutajate, kõrgema juhtkonna ja juhatuse suhtes kohaldatavad diskrimineerivad nõuded uute õiguslike vormide inkorporeerimisel Rootsi õigusesse.

b) Kinnisvara omandamine

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kõrgem juhtkond ja juhatus:

HU: riigivara omandamine.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine:

HU: põllumajandusmaa omandamine välisriikide juriidiliste isikute ja mitteresidendist füüsiliste isikute poolt.

Kehtivad meetmed:

HU: 2013. aasta seadus nr CXXII põllumajandus- ja metsamaade ringluse kohta (II peatükk (§ 6–36) ja IV peatükk (§ 38–59)) ning

2013. aasta seadus nr CCXII üleminekumeetmete ja teatavate sätete kohta, mis on seotud 2013. aasta seadusega nr CXXII põllumajandus- ja metsamaade ringluse kohta (IV peatükk (§ 8–20)).

LV: maapiirkondade maa omandamine Ühendkuningriigi või kolmanda riigi kodanike poolt.

Kehtivad meetmed:

LV: maa erastamise seadus maapiirkondades, §-d 28, 29, 30.

SK: välisriigi äriühingud ja füüsilised isikud ei saa omandada põllumajandusmaad ja metsamaad väljaspool omavalitsusele kuuluvat hoonestatud ala ning teatud muud maad (nt loodusvarad, järved, jõed, avalikud teed jne).

Kehtivad meetmed:

SK: seadus nr 44/1988 loodusvarade kaitse ja kasutamise kohta;
seadus nr 229/1991 maa ja muude põllumajandusvalduste omandiõiguse reguleerimise kohta;
seadus nr 460/1992 Slovaki Vabariigi põhiseadus;
seadus nr 180/1995 mõnede meetmete kohta maa omandiõiguse korras;
seadus nr 202/1995 välisvaluuta kohta;
seadus nr 503/2003 maa omandiõiguse tagastamise kohta;
seadus nr 326/2005 metsade kohta ning
seadus nr 140/2014 põllumajandusmaa omandiõiguse omandamise kohta.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus –
kohapealne esindatus:

BG: välisriigi füüsilised ja juriidilised isikud ei saa maad omandada. Välisosalusega Bulgaaria juriidilised isikud ei või omandada põllumajandusmaad. Välisriigi juriidilised isikud ja välismaal alalist elukohta omavad välisriigi kodanikud võivad omandada hooneid ja kinnisvara omandiõigusi (õigus kasutada, õigus ehitada, õigus püstitada pealisehitisi ja õigus kehtestada servituute). Välisriigi füüsilised isikud, kelle alaline elukoht on välismaal, välisriigi juriidilised isikud, milles välisosalus tagab häälteenamise otsuste vastuvõtmisel või tagasilükkamisel, võivad saada kinnisvara omandiõiguse ministrite nõukogu määratud piirkondades vastava loa alusel.

BG: Bulgaaria Vabariigi põhiseadus, artikkel 22; põllumajandusmaa omamise ja kasutamise seadus, artikkel 3, ja metsaseadus, artikkel 10.

EE: välisriigi füüsilised või juriidilised isikud, kes ei kuulu EMP ega Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni, võivad omandada põllumajandus- ja/või metsamaad hõlmava kinnisasja üksnes maavanema või omavalitsuse loal ning nad peavad suutma tõendada seaduses ettenähtud viisil, et omandatavat kinnisasja kasutatakse vastavalt selle eesmärgile tõhusalt, säästvalt ja sihtotstarbeliselt.

Kehtivad meetmed:

EE: kinnisasja omandamise kitsendamise seadus, 2. ja 3. peatükk

Seoses investeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine:

LT: kõik Euroopa Liidu võetud kohustustega kooskõlas olevad meetmed, mida kohaldatakse Leedus GATSi raames seoses maa omandamisega. Maatükkide omandamise menetlus, tingimused ja piirangud kehtestatakse põhiseaduse, maaseaduse ja põllumajandusmaa omandamise seadusega. Kohalikel omavalitsustel ning muudel Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni ja Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni liikmete riiklikel üksustel, kes tegelevad Leedus majandustegevusega, mis on kindlaks määratud riigiõiguses kooskõlas Euroopa Liidu ja muu integratsiooni kriteeriumidega, mille täitmisega on Leedu algust teinud, on lubatud omandada mittepõllumajanduslikku maad, mis on vajalik nende otseseks tegevuseks vajalike hoonete ja rajatiste ehitamiseks ning kasutamiseks.

Kehtivad meetmed:

LT: Leedu Vabariigi põhiseadus;

20. juuni 1996. aasta konstitutsiooniline seadus nr I-1392 Leedu Vabariigi põhiseaduse artikli 47 lõike 3 rakendamise kohta, viimati muudetud 20. märtsi 2003. aasta seadusega nr IX-1381;

27. jaanuari 2004. aasta maaseadus nr IX-1983 ning

24. aprilli 2014. aasta seadus nr XII-854 põllumajandusmaa omandamise kohta.

c) Tunnustamine

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – võrdne kohtlemine:

EU: liidu direktiive diplomite ja muude kutsekvalifikatsioonide vastastikuse tunnustamise kohta kohaldatakse üksnes liidu kodanike suhtes. Õigus osutada teenust seadusega reguleeritud kutsealal ühes liikmesriigis ei anna õigust osutada kõnealust teenust teises liikmesriigis.

d) Enamsoodustusrežiim

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – enamsoodustusrežiim ja piiriülene teenuskaubandus – enamsoodustusrežiim ja õigusteenuste õigusraamistik – kohustused:

EU: kolmanda riigi diferentseeritud kohtlemise võimaldamine vastavalt rahvusvahelistele investeerimislepingutele või muudele käesoleva lepingu jõustumise kuupäeval jõustunud või allkirjastatud kaubanduslepingutele.

EU: kolmanda riigi diferentseeritud kohtlemise võimaldamine riigile vastavalt kehtivatele või tulevastele kahepoolsetele või mitmepoolsetele lepingutele, mille alusel:

- i) luuakse teenuste ja investeeringute siseturg;
- ii) antakse asutamisõigus või
- iii) nõutakse õigusaktide ühtlustamist ühes või enamas majandussektoris.

Teenuste ja investeeringute siseturg on sisepiirideta ala, kus on tagatud teenuste, kapitali ja isikute vaba liikumine.

Asutamisõigus on kohustus kõrvaldada kahepoolse või mitmepoolse lepingu poolte vahel lepingu jõustumise kuupäevaks põhimõtteliselt kõik asutamisõigust piiravad tõkked. Asutamisõigus hõlmab kahepoolse või mitmepoolse lepingu poolte kodanike õigust asutada ja juhtida ettevõtteid samadel tingimustel kui need, mis on kodanike jaoks sätestatud selle riigi õigusaktides, kus kõnealune tegevus toimub.

Õigusaktide ühtlustamine tähendab

- i) kahepoolse või mitmepoolse lepingu ühe või enama poole õigusaktide ühtlustamist teis(t)e kõnealuse lepingu pool(t)e õigusaktidega või
- ii) ühiste õigusaktide ülevõtmist kahepoolse või mitmepoolse lepingu poolte õigusesse.

Selline ühtlustamine või ülevõtmine peab toimuma ja loetakse toimunuks üksnes hetkel, mil see jõustub kahepoolse või mitmepoolse lepingu poole või poolte siseriiklikus õiguses.

Kehtivad meetmed:

EU: Euroopa Majanduspiirkonna leping;
stabiliseerimislepingud;
ELi ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelised kahepoolsed lepingud ning
põhjalikud ja laiaulatuslikud vabakaubanduslepingud.

EU: diferentseeritud kohtlemise võimaldamine seoses asutamisõigusega kodanikele või ettevõtjatele vastavalt kehtivatele või tulevastele kahepoolsetele lepingutele järgmiste liikmesriikide: BE, DE, DK, EL, ES, FR, IE, IT, LU, NL, PT ja järgmiste riikide või vürstiriikide vahel: Andorra, Monaco, San Marino ja Vatikani Linnriik.

DK, FI, SE: Taani, Rootsi ja Soome võetavad meetmed, millega püütakse edendada Põhjamaade koostööd, nagu:

- a) rahaline toetus teadus- ja arendusprojektidele (Põhjamaade Tööstusfond);
- b) rahvusvaheliste projektide teostatavusuuringute rahastamine (Põhjamaade Projektifond), ning
- c) rahaline abi keskkonnatehnoloogiat kasutavatele äriühingutele (Põhjamaade Keskkonnainvesteeringute Korporatsioon). Põhjamaade Keskkonnainvesteeringute Korporatsiooni eesmärk on edendada investeeringuid Põhjamaade keskkonnahuvidesse, keskendudes Ida-Euroopale.

Käesolev reservatsioon ei piira käesoleva lepingu artikli 123 lõigetes 6 ja 7 sätestatud poole hangete ega subsidiumide välistamist.

PL: asutamist või teenuste piiriülest osutamist käsitlevaid soodustingimusi, mis võivad hõlmata teatavate Poolas kohaldatavate reservatsioonide loendis esitatud piirangute kaotamist või muutmist, võib laiendada kaubandus- ja laevasõidulepingutega.

PT: teatava tegevuse või teatavate kutsealade korral kodakondsusnõude kohaldamisest loobumine selliste füüsiliste isikute suhtes, kes osutavad teenuseid riikides, mille ametlik keel on portugali keel (Angola, Brasiilia, Cabo Verde, Guinea-Bissau, Ekvatoriaal-Guinea, Mosambiik, São Tomé ja Príncipe ning Ida-Timor).

e) Relvad, laskemoon ja sõjavarustus

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, enamsoodustusrežiim, kõrgem juhtkond ja juhatus, toimimisinõuded ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine, enamsoodustusrežiim, kohapealne esindatus:

EU: relvade, laskemoona ja sõjavarustuse tootmine või nendega kauplemine. Sõjavarustus piirdub toodetega, mis on ette nähtud ja mida valmistatakse üksnes sõjaliseks kasutuseks seoses sõjapidamise või kaitsetegevusega.

Reservatsioon nr 2 – kutseteenused – v.a tervishoiuga seotud teenused

Sektor:	kutseteenused – õigusteenused: notarite ja kohtutäiturite teenused; majandusarvestus- ja raamatupidamisteenused; auditeerimisteenused, maksualase nõustamise teenused; arhitektuuri- ja linnaplaneerimise teenused, inseneriteenused ja integreeritud inseneriteenused
Tegevusala liigitus:	CPC 861 osa, 87902 osa, 862, 863, 8671, 8672, 8673, 8674, 879 osa
Reservatsiooni liik:	turulepääs võrdne kohtlemine enamsoodustusrežiim kõrgem juhtkond ja juhatus
Peatükk:	investeeringute liberaliseerimine ja piiriülene teenuskaubandus
Kirjeldus:	

Euroopa Liit jätab endale õiguse võtta vastu või säilitada meetmeid seoses järgmisega.

a) Õigusteenused

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kõrgem juhtkond ja juhatus ning piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine:

EU, välja arvatud SE: õiguslane nõustamine ning volitamise, dokumentatsiooni ja tõendamise teenused, mida osutavad avalikke ülesandeid täitvad õigusspetsialistid, näiteks notarid, huissiers de justice ja muud officiers publics et ministériels, ning teenused, mida osutavad valitsuse ametliku aktiga määratud kohtutäiturid (CPC 861 osa, 87902 osa).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – enamsoodustusrežiim ja piiriülene teenuskaubandus – enamsoodustusrežiim:

BG: äriühingute asutamise ja tegevuse korral ning teenuste osutamisel võib võimaldada täielikku võrdset kohtlemist üksnes äriühingutele, mis on asutatud riikides, kellega on sõlmitud või sõlmitakse sooduskohtlemist käsitlevad lepingud, ja selliste riikide kodanikele (CPC 861 osa).

LT: välisriikide advokaadid võivad kohtus advokaadina tegutseda üksnes kooskõlas rahvusvaheliste lepingutega (CPC 861 osa), sealhulgas konkreetsete sätetega, mis käsitlevad kohtus esindamist.

b) Majandusarvestus- ja raamatupidamisteenused (CPC 8621, välja arvatud auditeerimisteenused, 86213, 86219, 86220)

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – turulepääs:

HU: arvepidamise ja raamatupidamisega seotud piiriülene tegevus.

Kehtivad meetmed:

HU: 2000. aasta seadus C ja 2007. aasta seadus LXXV.

- c) Auditeerimisteenused (CPC – 86211, 86212, välja arvatud majandusarvestus- ja raamatupidamisteenused)

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – võrdne kohtlemine:

BG: sõltumatu finantsauditi peab tegema registreeritud audiitor, kes on vannutatud audiitorite instituudi liige. Kohaldades vastastikkuse põhimõtet, registreerib vannutatud audiitorite instituut Ühendkuningriigi või kolmanda riigi auditeeriva üksuse, kui asjaomane riik esitab tõendid selle kohta, et:

- a) kolmveerand üksuse juhtorganite liikmetest ja üksuse nimel auditeid tegevad registreeritud audiitorid vastavad nõuetele, mis on samaväärsed Bulgaaria audiitorite suhtes kohaldatavate nõuetega, ja on läbinud edukalt asjakohase eksami;
- b) auditeeriv üksus teeb sõltumatuid finantsauditeid kooskõlas sõltumatuse ja objektiivsuse nõudega ning

- c) auditeeriv üksus avaldab oma veebisaidil iga-aastase läbipaistvusaruande või täidab muid samaväärseid avalikustamismõudeid, juhul kui ta auditeerib avaliku huvi üksuseid.

Kehtivad meetmed:

BG: sõltumatu finantsauditi seadus.

Seoses investeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kõrgem juhtkond ja juhatus:

CZ: loa teha Tšehhi Vabariigis auditeid võib anda üksnes juriidilisele isikule, milles Tšehhi Vabariigi või Euroopa Liidu liikmesriikide kodanike kapitaliosalus või hääleõigus on vähemalt 60 %.

Kehtivad meetmed:

CZ: 14. aprilli 2009. aasta seadus nr 93/2009 Coll. audiitorite kohta.

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – turulepääs:

HU: auditeerimisteenuste piiriülene osutamine.

Kehtivad meetmed:

HU: 2000. aasta seadus C ja 2007. aasta seadus LXXV.

PT: auditeerimisteenuste piiriülene osutamine.

d) Arhitektuuri ja linnaplaneerimise teenused (CPC 8674)

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – turulepääs, võrdne kohtlemine:

HR: linnaplaneerimise teenuste piiriülene osutamine.

Reservatsioon nr 3 – kutseteenused – tervishoiuga seotud kutsealad ja farmaatsiatoodete jaemüük

Sektor:	tervishoiuga seotud kutsealased teenused ja ravimite ning meditsiini- ja ortopeediakaupade jaemüük, muud apteekriteenused
Tegevusala liigitus:	CPC 63211, 85201, 9312, 9319, 93121
Reservatsiooni liik:	turulepääs võrdne kohtlemine kõrgem juhtkond ja juhatus toimimisinõuded kohapealne esindatus
Peatükk:	investeeringute liberaliseerimine ja piiriülene teenuskaubandus
Kirjeldus:	

Euroopa Liit jätab endale õiguse võtta vastu või säilitada meetmeid seoses järgmisega.

- a) Meditsiini- ja hambaraviteenused; ämmaemandate, meditsiiniõdede, füsioterapeutide, psühholoogide ja parameedikute teenused (CPC 63211, 85201, 9312, 9319, CPC 932)

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kõrgem juhtkond ja juhatus ning piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine:

FI: tervishoiualaste kutseteenuste, sealhulgas meditsiini- ja hambaraviteenuste, ämmaemanda-, füsioterapeudi- ja parameedikuteenuste ning psühholoogiteenuste osutamine, olenemata sellest, kas asjaomaseid teenuseid rahastab riik või erasektor, välja arvatud meditsiiniõdede teenused (CPC 9312, 93191).

Kehtivad meetmed:

FI: laki yksityisestä terveydenhuollosta (seadus erasektori osutatavate tervishoiuteenuste kohta) (152/1990).

BG: tervishoiualaste kutseteenuste, sealhulgas meditsiini- ja hambaraviteenuste, meditsiiniõdede, ämmaemanda-, füsioterapeudi- ja parameedikuteenuste ning psühholoogiteenuste osutamine, olenemata sellest, kas asjaomaseid teenuseid rahastab riik või erasektor, (CPC 9312, 9319 osa).

Kehtivad meetmed:

BG: meditsiiniuasutuste seadus, seadus meditsiiniõdede, ämmaemandate ja nendega seotud meditsiinitöötajate kutseorganisatsiooni kohta.

Seoses investeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs ja võrdne kohtlemine:

CZ, MT: kõikide tervishoiualaste kutseteenuste, sealhulgas arsti-, hambaarsti-, ämmaemanda-, meditsiiniõe-, füsioterapeudi-, parameedik- ja psühholoogiteenuste ning muude asjaomaste teenuste osutamine, olenemata sellest, kas asjaomaseid teenuseid rahastab riik või erasektor (CPC 9312, 9319 osa).

Kehtivad meetmed:

CZ: seadus nr 296/2008 Coll. inimmeditsiinis kasutatavate inimkude ja rakkude kvaliteedi ja ohutuse tagamise kohta (inimkude ja -rakkude seadus);
seadus nr 378/2007 Coll. ravimite ja teatud seonduvate seaduste muutmise kohta (ravimiseadus);
seadus nr 268/2014 Coll. meditsiiniseadmete kohta, millega muudetakse seadust nr 634/2004 Coll. haldustasude kohta, mida on hiljem muudetud;
seadus nr 285/2002 Coll. kudede ja elundite annetamise, eemaldamise ja siirdamise ning teatud seaduste muutmise kohta (siirdamise seadus);
seadus nr 372/2011 Coll. tervishoiuteenuste ja nende osutamise tingimuste kohta;
seadus nr 373/2011 Coll. konkreetsete terviseteenuste kohta.

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kohalik esindatus:

EU, välja arvatud NL ja SE: kõikide tervishoiualaste kutseteenuste, sealhulgas arsti-, hambaarsti-, ämmaemanda-, meditsiiniõe-, füsioterapeudi-, parameediku- ja psühholoogiteenuste ning muude asjaomaste teenuste osutamine, olenemata sellest, kas asjaomaseid teenuseid rahastab riik või erasektor. Neid teenuseid võivad pakkuda üksnes Euroopa Liidu territooriumil füüsiliselt kohal viibivad füüsilised isikud (CPC 9312, 93191 osa).

BE: arsti-, hambaarsti- ja ämmaemandateenuste ning meditsiiniõe-, füsioterapeudi-, psühholoogi- ja parameedikuteenuste piiriülene osutamine, olenemata sellest, kas asjaomaseid teenuseid rahastab riik või erasektor. (CPC 85201 osa, 9312, 93191 osa).

PT (ka seoses enamsoodustusrežiimiga): füsioterapeudi, parameedikute ja kiropoodi elukutse puhul võidakse välisriigi spetsialistidel lubada töötada oma kutsealal vastastikkuse tingimusel.

b) Veterinaarteenused (CPC 932)

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – võrdne kohtlemine, kohapealne esindatus:

BG: veterinaarmeditsiinasutuse võib rajada füüsiline või juriidiline isik.

Veterinaarmeditsiini võivad praktiseerida ainult Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigi kodanikud ja alalised elanikud (alalistelt elanikelt nõutakse füüsilist kohalolu).

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – turulepääs, võrdne kohtlemine:

BE, LV: veterinaarteenuste piiriülene osutamine.

- c) Ravimite ning meditsiini- ja ortopeediakaupade jaemüük, muud apteekriteenused (CPC 63211)

Seoses investeringute liberaliseerimisega – turulepääs ja piiriülene teenuskaubandus – kohapealne esindatus:

EU, välja arvatud EL, IE, LU, LT ja NL: mittediskrimineerivalt nende teenuseosutajate arvu piiramiseks, kellel on õigus pakkuda konkreetses piirkonnas konkreetset teenust. Selleks võidakse kohaldada majandusvajaduste testi, mille raames võetakse arvesse selliseid tegureid nagu olemasolevate ettevõtjate arv ja neile avalduv mõju, transporditaristu, rahvastiku tihedus või geograafiline paiknemine.

EU, välja arvatud BE, BG, EE, ES, IE ja IT: ravimeid ja meditsiinikaupu saab posti teel tellida üksnes EMP riikidest, seega on ravimite ja meditsiinikaupade jaemüügiks liidus vajalik tegevuskoht ükskõik millises neist riikidest.

CZ: jaemüük on lubatud üksnes liikmesriikidest.

BE: ravimite ja meditsiinikaupade jaemüüki võib korraldada üksnes Belgias asutatud apteegist.

BG, EE, ES, IT ja LT: ravimite piiriülene jaemüük.

IE ja LT: retseptiravimite piiriülene jaemüük.

PL: ravimikaubanduses osalevad vahendajad peavad olema registreeritud ja neil peab olema Poola Vabariigi territooriumil elukoht või registrijärgne asukoht.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kõrgem juhtkond ja juhatus, toimimisnõuded ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine:

FI: ravimite ning meditsiini- ja ortopeediliste kaupade jaemüük.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kõrgem juhtkond ja juhatus ning piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine:

SE: ravimite jaemüük ja nende pakkumine üldsusele.

Kehtivad meetmed:

AT: Arzneimittelgesetz (ravimiseadus), BGBl. Nr. 185/1983, kehtivas sõnastuses, §-d 57, 59, 59a, ning

Medizinproduktegesetz (meditsiinitoodete seadus), BGBl. Nr. 657/1996 (muudetud), § 99.

BE: Arrêté royal du 21 janvier 2009 portant instructions pour les pharmaciens; ja Arrêté royal du 10 novembre 1967 relatif à l'exercice des professions des soins de santé.

CZ : seadus nr 378/2007 Coll. ravimite kohta, kehtivas sõnastuses, ja seadus nr 372/2011 Coll. terviseteenuste kohta, kehtivas sõnastuses.

FI: lääkelaki (ravimiseadus) (395/1987).

PL: ravimiseaduse artikkel 73a (2020. aasta Poola ametlik väljaanne nr 944, 1493).

SE: seadus ravimitega kauplemise kohta (2009:336);

määrus ravimitega kauplemise kohta (2009:659) ning

Rootsi Raviamet on vastu võtnud lisaeeskirjad, mille üksikasjad leiab aadressilt (LVFS 2009:9).

Reservatsioon nr 4 – äriteenused – teadus- ja arendusteenused

Sektor: teadus- ja arendusteenused

Tegevusala liigitus: CPC 851, 852, 853

Reservatsiooni liik: turulepääs

võrdne kohtlemine

Peatükk: Piiriülene teenuskaubandus

Kirjeldus:

Euroopa Liit jätab endale õiguse võtta vastu või säilitada meetmeid seoses järgmisega.

RO: teadus- ja arendusteenuste piiriülene osutamine.

Kehtivad meetmed:

RO: valitsuse määrus nr 6/2011;

haridus- ja teadusministri korraldus nr 3548/2006 ja valitsuse otsus nr 134/2011.

Reservatsioon nr 5 – äriteenused – kinnisvarateenused

Sektor: Kinnisvarateenused

Tegevusala liigitus: CPC, 821, 822

Reservatsiooni liik: turulepääs

võrdne kohtlemine

Peatükk: Piiriülene teenuskaubandus

Kirjeldus:

Euroopa Liit jätab endale õiguse võtta vastu või säilitada meetmeid seoses järgmisega.

CZ ja HU: kinnisvarateenuste piiriülene osutamine.

Reservatsioon nr 6 – äriteenused – rentimise või liisimise teenused

Sektor: ilma juhita sõidukite rentimise või kasutusrendi teenused

Tegevusala liigitus: CPC 832

Reservatsiooni liik: turulepääs

võrdne kohtlemine

Peatükk: Piiriülene teenuskaubandus

Kirjeldus:

Euroopa Liit jätab endale õiguse võtta vastu või säilitada meetmeid seoses järgmisega.

BE ja FR: operaatorita tarbeesemete ja kodutarvete rendi- või väljaüürimisteenuste piiriülene osutamine.

Reservatsioon nr 7 – äriteenused – inkassoteenused ja krediidiinfoteenused

Sektor: inkassoteenused, krediidiinfoteenused

Tegevusala liigitus: CPC 87901, 87902

Reservatsiooni liik: turulepääs

võrdne kohtlemine

kohapealne esindatus

Peatükk: Piiriülene teenuskaubandus

Kirjeldus:

Euroopa Liit jätab endale õiguse võtta vastu või säilitada meetmeid seoses järgmisega.

EU, välja arvatud ES, LV ja SE, seoses inkasso- ja krediidiinfoteenuste osutamisega.

Reservatsioon nr 8 – äriteenused – tööjõu vahendamise teenused

Sektor – allsektor: äriteenused – tööjõu vahendamise teenused

Tegevusala liigitus: CPC 87201, 87202, 87203, 87204, 87205, 87206, 87209

Reservatsiooni liik: turulepääs

võrdne kohtlemine

kõrgem juhtkond ja juhatus

kohapealne esindatus

Peatükk: investeringute liberaliseerimine ja piiriülene teenuskaubandus

Kirjeldus:

Euroopa Liit jätab endale õiguse võtta vastu või säilitada meetmeid seoses järgmisega.

Seoses investeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kõrgem juhtkond ja juhatus ning piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine, kohapealne esindatus:

EU, välja arvatud HU ja SE: koduabiliste, muude kaubandus- ja tööstustöölise, õendustöötajate jm töötajate värbamise teenused (CPC 87204, CPC 87205, CPC 87206, CPC 87209).

BG, CY, CZ, DE, EE, FI, MT, LT, LV, PL, PT, RO, SI ja SK: juhtide otsimise teenused (CPC 87201).

AT, BG, CY, CZ, EE, FI, LT, LV, MT, PL, PT, RO, SI ja SK: kontori abipersonali ja muude töötajate vahendamise teenuste osutamine (CPC 87202).

AT, BG, CY, CZ, DE, EE, FI, MT, LT, LV, PL, PT, RO, SI ja SK: kontori abipersonali värbamise teenused (CPC 87203).

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kohalik esindatus:

EU, välja arvatud BE, HU ja SE: kontori personali ja muude töötajate vahendusteenuste piiriülene osutamine (CPC 87202).

IE: juhtide otsimise teenuste piiriülene osutamine (CPC 87201).

FR, IE, IT ja NL: kontori personali vahendusteenuste piiriülene osutamine (CPC 87203).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs:

DE: selleks et piirata tööjõu vahendusteenuste osutajate arvu.

ES: selleks et piirata juhtide otsimise ja tööjõu vahendamise teenuse osutajate arvu (CPC 87201, 87202).

FR: nende teenuste osutamisel võib kehtida riigi monopol (CPC 87202).

IT: selleks et piirata kontoritöötajate värbamise teenuste osutajate arvu (CPC 87203).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine;

DE: föderaalne töö- ja sotsiaalministeerium võib välja anda määruse, mis käsitleb väljastpoolt Euroopa Liitu ja EMPd pärit töötajate töölerakendamist ja värbamist kindlaksmääratud ametitesse (CPC 87201, 87202, 87203, 87204, 87205, 87206, 87209).

Kehtivad meetmed:

AT: Austria kaubandusseadus (Gewerbeordnung), § 97 ja § 135, Austria Vabariigi ametlik väljaanne nr 194/1994, muudetud kujul, ning
ajutise töö seadus (Arbeitskräfteüberlassungsgesetz/AÜG), Austria Vabariigi ametlik väljaanne nr 196/1988, kehtivas sõnastuses.

BG: tööhõive edendamise seaduse artiklid 26, 27, 27a ja 28.

CY: eraõigusliku tööhõiveameti seadus N. 126(I)/2012, kehtivas sõnastuses.

CZ: tööhõive seadus (435/2004).

DE: Gesetz zur Regelung der Arbeitnehmerüberlassung (AÜG);

Sozialgesetzbuch Drittes Buch (SGB III; sotsiaalkindlustuseadustik, kolmas osa) – tööhõive edendamine;

Verordnung über die Beschäftigung von Ausländerinnen und Ausländern (BeschV; välismaalaste töölevõtmise määrus).

DK: 17. jaanuari 2014. aasta dekreet-seadus nr 73, §§ 8a–8f, täpsustatud 7. märtsi 2013. aasta dekreedis nr 228 (meremeeste töölevõtmine); ja 2006. aasta töölubade seadus. S1(2) ja (3).

EL: seadus nr 4052/2012 (ametlik väljaanne 41 A), mille mõningaid sätteid on muudetud seadusega nr 4093/2012 (ametlik väljaanne 222 A).

ES: real Decreto-ley 8/2014, de 4 de julio, de aprobación de medidas urgentes para el crecimiento, la competitividad y la eficiencia, artículo 117 (tramitado como Ley 18/2014, de 15 de octubre).

FI: laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta (seadus avalike tööhõive- ja ettevõtteteenuste kohta) (916/2012).

HR: tööturuseadus (OG 118/18, 32/20)

tööseadus (OG 93/14, 127/17, 98/19)

välismaalaste seadus (OG 130/11m 74/13, 67/17, 46/18, 53/20)

IE: 2006. aasta töölubade seadus. S1(2) ja (3).

IT: seadusandlik dekreet nr 276/2003, artiklid 4 ja 5.

LT: Leedu Vabariigi tööseadustik, mis kiideti heaks 14. septembri 2016. aasta Leedu Vabariigi seadusega nr XII-2603;

Leedu Vabariigi 29. aprilli 2004. aasta seadus nr IX-2206 välismaalaste õigusliku staatuse kohta, viimati muudetud 3. detsembri 2019. aasta seadusega nr XIII-2582.

LU: loi du 18 janvier 2012 portant création de l'Agence pour le développement de l'emploi (18. jaanuari 2012. aasta seadus tööhõivearengu agentuuri (ADEM) loomise kohta).

MT: tööhõive- ja koolitusteenuste seadus (343. peatükk) (artiklid 23–25) ning tööhõivebüroode määrused (S.L. 343.24).

PL: 20. aprilli 2004. aasta seaduse (tööhõive ja tööturuasutuste edendamise kohta) artikkel 18 (Dz. U. 2015, punkt 149, kehtivas sõnastuses).

PT: 25. septembri dekreet-seadus nr 260/2009, mida on muudetud 12. veebruari seadusega nr 5/2014 (töövahendusagentuuride teenustele juurdepääs ja nende osutamine).

RO: seadus nr 156/2000 välisriigis töötavate Rumeenia kodanike kaitse kohta, uuesti avaldatud; valitsuse otsus nr 384/2001 seaduse nr 156/2000 kohaldamise eesmärgil metoodiliste normide heakskiitmiseks koos hilisemate muudatustega; valitsuse määrus nr 277/2002, mida on muudetud valitsuse määrustega nr 790/2004 ja 1122/2010, ja seadus nr 53/2003 – töökoodeks, uuesti avaldatud, koos hilisemate muudatuste ja täiendustega; valitsuse otsus nr 1256/2011 rendiagentuuri töötingimuste ja neile loa andmise korra kohta.

SI: tööturu reguleerimise seadus (Sloveenia Vabariigi ametlikud väljaanded nr 80/2010, nr 21/2013, nr 63/2013, 55/2017); seadus tööhõive, füüsilisest isikust ettevõtja ja välismaalaste töötamise kohta – ZZSDT (Sloveenia Vabariigi ametlik väljaanne nr 47/2015), ZZSDT-UPB2 (Sloveenia Vabariigi ametlik väljaanne nr 1/2018).

SK: seadus nr 5/2004 tööhõiveteenuste kohta ja seadus nr 455/1991 kauplemislubade kohta.

Reservatsioon nr 9 – äriteenused – turva- ja juurdlusteenused

Sektor – allsektor: äriteenused – turva- ja juurdlusteenused

Tegevusala liigitus: CPC 87301, 87302, 87303, 87304, 87305, 87309

Reservatsiooni liik: turulepääs

võrdne kohtlemine

kõrgem juhtkond ja juhatus

toimimismõõdukus

kohapealne esindatus

Peatükk: investeringute liberaliseerimine ja piiriülene teenuskaubandus

Kirjeldus:

Euroopa Liit jätab endale õiguse võtta vastu või säilitada meetmeid seoses järgmisega.

a) Turvateenused (CPC 87302, 87303, 87304, 87305, 87309)

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kõrgem juhtkond ja juhatus, toimumisnõuded ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine:

BG, CY, CZ, EE, ES, LT, LV, MT, PL, RO, SI ja SK: turvateenuste osutamine.

DK, HR ja HU: teenuste osutamine järgmistes allsektorites: valveteenused (87305) Horvaatias ja Ungaris, turvanõustamisteenused (87302) Horvaatias, lennujaama valveteenused (87305 osa) Taanis ja soomusautoteenused (87304) Ungaris.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kõrgem juhtkond ja juhatus ning piiriülene teenuskaubandus – võrdne kohtlemine, turulepääs, kohapealne esindatus:

BE: valve- ja turvateenuseid (87305) ning turvateenustega seotud nõustamis- ja koolitusteenuseid (87302) pakkuvate juriidiliste isikute juhatuse liikmetel peab olema liikmesriigi kodakondsus. Valve- ja turvateenustega seotud nõustamisteenuseid pakkuvate äriühingute kõrgema juhtkonna liikmed peavad olema liikmesriigi kodanikust residendid.

FI: turvateenuste osutamise loa võib anda üksnes EMP riigis elavatele füüsilistele või EMP riigis asutatud juriidilistele isikutele.

ES: turvateenuste piiriülene osutamine. Kodakondsusnõue kehtib eraturvafirma töötajate suhtes.

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – turulepääs, võrdne kohtlemine:

BE, ES, FI, FR ja PT: välisriigi teenuseosutajal ei ole lubatud piiriüleselt turvateenuseid osutada. Kodakondsusnõue kehtib spetsialiseerunud töötajate kohta Portugalis ning tegevjuhtide ja direktorite kohta Prantsusmaal.

Kehtivad meetmed:

BE: Loi réglementant la sécurité privée et particulière, 2 Octobre 2017

BG: eraturvateenuste seadus.

CZ: kauplemislubade seadus.

DK: lennundusjulgestuse reguleerimine.

FI: laki yksityisistä turvallisuuspalveluista (eraturvateenuste seadus) 282/2002.

LT: 8. juuli 2004. aasta seadus nr IX-2327 isikute ja vara turvalisuse kohta.

LV: turvatöötajate tegevuse seadus (§ 6, § 7, § 14).

PL: 22. augusti 1997. aasta seadus isikute ja vara kaitsmise kohta (2016. aasta ametlik väljaanne, punkt 1432, kehtivas sõnastuses).

PT: seadus 34/2013 alteradap/ Lei 46/2019, 16 maio, ja määrus nr 273/2013, alterada p / Portaria 106/2015, 13 abril.

SI: Zakon o zasebnem varovanju (eraturvaseadus).

b) Juurdlusteenused (CPC 87301)

Seoses investeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kõrgem juhtkond ja juhatus, toimimisnõuded ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine, kohapealne esindatus:

EU, välja arvatud AT ja SE: juurdlusteenuste osutamine.

Seoses investeringute liberaliseerimisega – turulepääs ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs:

LT ja PT: juurdlusteenuste korral kehtib riigi monopol.

Reservatsioon nr 10 – äriteenused – muud äriteenused

Sektor – allsektor: äriteenused – muud äriteenused (kirjaliku ja suulise tõlke teenused, paljundusteenused, energiajaotusega seotud teenused ja tootmisega seotud teenused)

Tegevusala liigitus: CPC 87905, 87904, 884, 887

Reservatsiooni liik: turulepääs

võrdne kohtlemine

enamsoodustusrežiim

kõrgem juhtkond ja juhatus

toimimisinõuded

kohapealne esindatus

Peatükk: investeeringute liberaliseerimine ja piiriülene teenuskaubandus

Kirjeldus:

Euroopa Liit jätab endale õiguse võtta vastu või säilitada meetmeid seoses järgmisega.

a) Kirjaliku ja suulise tõlke teenused (CPC 87905)

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – turulepääs, võrdne kohtlemine:

HR: ametlike dokumentide kirjaliku ja suulise tõlke teenuste piiriülene osutamine.

b) Paljundusteenused (CPC 87904)

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kohalik esindatus:

HU: paljundusteenuste piiriülene osutamine.

c) Energiajaotusega seotud teenused ja tootmisega seotud teenused (CPC 884 osa, 887, välja arvatud nõustamis- ja konsultatsiooniteenused)

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kõrgem juhtkond ja juhatus ning piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine, kohapealne esindatus:

HU: energiajaotusega seotud teenused ja tootmisega seotud teenuste piiriülene osutamine, välja arvatud nende sektoritega seotud nõustamis- ja konsultatsiooniteenused.

d) Laevade, raudteetranspordivahendite ning lennukite ja nende osade hooldus ja remont (CPC 86764 osa, CPC 86769, CPC 8868)

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kohalik esindatus:

EU, välja arvatud DE, EE ja HU: raudteetranspordivahendite hooldus- ja remonditeenuste piiriülene osutamine.

EU, välja arvatud CZ, EE, HU, LU ja SK: siseveesõidukite hooldus- ja remonditeenuste piiriülene osutamine.

EU, välja arvatud EE, HU ja LV: merelaevade hooldus- ja remonditeenuste piiriülene osutamine.

EU, välja arvatud AT, EE, HU, LV ja PL: lennukite ja nende osade hooldus- ja remonditeenuste piiriülene osutamine (CPC 86764 osa, CPC 86769, CPC 8868).

EU: laevade kohustuslike ülevaatus- ja sertifitseerimisteenuste piiriülene osutamine.

Kehtivad meetmed:

EU: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 391/2009¹.

e) Muud lennundusega seotud äriteenused

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – enamsoodustusrežiim ja piiriülene teenuskaubandus – enamsoodustusrežiim:

---

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta määrus (EÜ) nr 391/2009 laevade kontrollimise ja ülevaatusse tegelevate organisatsioonide ühiste eeskirjade ja standardite kohta (ELT L 131, 28.5.2009, lk 11).

EU: diferentseeritud kohtlemise võimaldamine kolmandale riigile vastavalt kehtivatele või tulevastele kahepoolsetele lepingutele, mis on seotud järgmiste teenustega:

- a) lennutransporditeenuste müük ja turustamine;
- b) rvutipõhise ettetellimissüsteemi (CRS) teenused;
- c) õhusõidukite ning osade hooldus ja remont;
- d) õhusõidukite rentimine või kasutusrendile andmine ilma meeskonnata.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, toimimismõuded, kõrgem juhtkond ja juhatus ning piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine, kohapealne esindatus:

DE, FR: tuletõrje, lennutreening, pritsimine, seire, kaardistamine, pildistamine ning muud õhus osutatavad põllumajandus-, tööstus- ja kontrolliteenused.

FI, SE: tuletõrje õhust

Reservatsioon nr 11 – telekommunikatsioon

Sektor: satelliitlevi edastamise teenused

Tegevusala liigitus:

Reservatsiooni liik: turulepääs

võrdne kohtlemine

Peatükk: investeeringute liberaliseerimine ja piiriülene teenuskaubandus

Kirjeldus:

Euroopa Liit jätab endale õiguse võtta vastu või säilitada meetmeid seoses järgmisega.

BE: satelliitlevi edastamise teenused.

Reservatsioon nr 12 – ehitus

Sektor: Ehitusteenused

Tegevusala liigitus: CPC 51

Reservatsiooni liik: turulepääs
võrdne kohtlemine

Peatükk: investeringute liberaliseerimine ja piiriülene teenuskaubandus

Kirjeldus:

Euroopa Liit jätab endale õiguse võtta vastu või säilitada meetmeid seoses järgmisega.

LT: õigus koostada eriti tähtsate ehitustööde jaoks projekteerimisdokumendid antakse üksnes Leedus registreeritud projekteerimisettevõttele või välisriigi projekteerimisettevõttele, mille on heaks kiitnud valitsuselt selle tegevuse tarvis volituse saanud asutus. Õiguse täita ehituse põhivaldkondades tehnilisi ülesandeid võib anda väljastpoolt Leedut pärit isikule, kelle on heaks kiitnud Leedu valitsuse volitatud asutus.

Reservatsioon nr 13 – turustusteenused

Sektor: Turustusteenused

Tegevusala liigitus: CPC 62117, 62251, 8929, 62112 osa, 62226, 631 osa

Reservatsiooni liik: turulepääs

võrdne kohtlemine

kõrgem juhtkond ja juhatus

toimimisinõuded

Peatükk: investeeringute liberaliseerimine ja piiriülene teenuskaubandus

Kirjeldus:

Euroopa Liit jätab endale õiguse võtta vastu või säilitada meetmeid seoses järgmisega.

a) Ravimite turustamine

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – turulepääs, võrdne kohtlemine:

BG: ravimite piiriülene hulgimüük (CPC 62251).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, toimimisinõuded, kõrgem juhtkond ja juhatuse ning piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine:

FI: ravimite turustamine (CPC 62117, 62251, 8929).

Kehtivad meetmed:

BG: inimmeditsiinis kasutatavate ravimite seadus; meditsiiniseadmete seadus.

FI: lääkelaki (ravimiseadus) (395/1987).

b) Alkohoolsete jookide turustamine

FI: alkohoolsete jookide turustamine (CPC 62112 osa, 62226, 63107, 8929).

Kehtivad meetmed:

FI: alkoholilaki (alkoholiseadus) (1102/2017).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs:

SE: alkoholsete jookide, veini ja õlle (v.a alkoholivaba õlu) monopoli kehtestamine. Alkoholsete jookide, veini ja õlle (v.a alkoholivaba õlu) jaemüük on praegu Systembolaget AB monopol. Alkoholised joogid on joogid, mille alkoholisisaldus on üle 2,25 mahuprotsendi. Õlle korral on alkoholisisalduse piir 3,5 mahuprotsenti (CPC 631 osa).

Kehtivad meetmed:

SE: alkoholiseadus (2010:1622).

c) Muu turustamine (CPC 621 osa, CPC 62228, CPC 62251, CPC 62271, CPC 62272 osa, CPC 62276, CPC 63108, CPC 6329 osa)

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – turulepääs, võrdne kohtlemine:

BG: keemiatoodete, väärismetallide ja -kivide, ravimite, meditsiiniotstarbeliste ainete, toodete ja esemete hulgimüük; tubakas, tubakatooted ja alkoholised joogid.

Bulgaaria jätab endale õiguse võtta vastu või säilitada meetmeid seoses kaubamaaklerite osutatavate teenustega.

Kehtivad meetmed:

BG: inimmeditsiinis kasutatavate ravimite seadus;

meditsiiniseadmete seadus.

veterinaartegevuse seadus;

seadus, millega keelustatakse keemiarelvad ning kehtestatakse kontroll mürgiste keemiliste ainete ja nende lähteainete üle;

tubaka- ja tubakatoodete seadus. Aktsiiside ja maksuladude seadus ning veini ja kangete alkoholsete jookide seadus.

Reservatsioon nr 14 – haridusteenused

Sektor: Haridusteenused

Tegevusala liigitus: CPC 92

Reservatsiooni liik: turulepääs

võrdne kohtlemine

kõrgem juhtkond ja juhatus

toimimisinõuded

kohapealne esindatus

Peatükk: investeeringute liberaliseerimine ja piiriülene teenuskaubandus

Kirjeldus:

Euroopa Liit jätab endale õiguse võtta vastu või säilitada meetmeid seoses järgmisega.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, toimimisinõuded, kõrgem juhtkond ja juhatus ning piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine, kohapealne esindatus:

EU: haridusteenused, mida rahastab avalik sektor või mis saavad mis tahes vormis riigiabi. Kui välisriigi teenuseosutajal on lubatud pakkuda erasektori rahastatavaid haridusteenuseid, võidakse eraettevõtjatelt nõuda haridussüsteemis osalemiseks mittediskrimineerivatel alustel antud kontsessiooni.

EU, välja arvatud CZ, NL, SE ja SK: seoses alg-, kesk, kõrg- ja täiskasvanuharidust mittehõlmavate eraõiguslikult rahastatud haridusteenuste osutamisega (CPC 929).

CY, FI, MT ja RO: erasektori rahastatavate põhi-, kesk- ja täiskasvanuharidusteenuste osutamine (CPC 921, 922, 924).

AT, BG, CY, FI, MT ja RO: erasektori rahastatavate kõrgharidusteenuste osutamine (CPC 923).

CZ ja SK: erasektori rahastatavaid haridusteenuseid osutava asutuse juhatuse liikmete enamik peavad olema asjaomase riigi kodanikud (CPC 921, 922, 923 Slovakkia puhul, välja arvatud 92310, 924).

SI: erasektori rahastatavaid algkoole võivad rajada üksnes Sloveenia füüsilised ja juriidilised isikud. Teenuseosutaja peab registreerima oma tegevuskoha või asutama filiaali. enamik erasektori rahastatavaid kesk- või kõrgharidusteenuseid osutava asutuse juhatuse liikmetest peavad olema Sloveenia kodanikud (CPC 922, 923).

SE: haridusteenuste osutajad, kes on heaks kiidetud riiklike ametiasutuste poolt. Reservatsiooni kohaldatakse erasektori rahastatavate haridusteenuste osutajate suhtes, kes saavad riigilt teatavat toetust. Nende hulka kuuluvad riigi poolt tunnustatud haridusteenuste osutajad, riigi järelevalve all olevad haridusteenuste osutajad ja selliste haridusteenuste osutajad, mis annavad õiguse õppetoetusele (CPC 92).

SK: kõik erasektori rahastatavate haridusteenuste, välja arvatud keskharidusjärgse tehnika- ja kutsehariduse teenuste osutajad peavad olema EMP riigi residendid. Võidakse kohaldada majandusvajaduste testi ning kohalikud omavalitsused võivad piirata rajatavate koolide arvu (CPC 921, 922, 923, välja arvatud 92310, 924).

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kohalik esindatus:

BG, IT ja SI: piirata erasektori rahastatavate põhiharidusteenuste piiriülest osutamist (CPC 921).

BG ja IT: piirata erasektori rahastatavate keskharidusteenuste piiriülest osutamist (CPC 922).

AT: piirata erasektori rahastatavate täiskasvanuharidusteenuste piiriülest osutamist raadio- või teleringhäälingu vahendusel (CPC 924).

Kehtivad meetmed:

BG: avaliku hariduse seadus, artikkel 12;
kõrgharidusseadus, lisäsätete § 4 ning kutsehariduse ja koolituse seadus, artikkel 22.

FI: perusopetuslaki (põhiharidusseadus) (628/1998);
lukiolaki (gümnaasiumiseadus) (629/1998);
laki ammatillisesta koulutuksesta (kutseõppe seadus) (630/1998);
laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta (täiskasvanute kutseõppe seadus) (631/1998);
ammattikorkeakoululaki (kutsekõrgkoolide seadus) (351/2003) ja yliopistolaki (ülikooliseadus) (558/2009).

IT: kuninglik dekreet 1592/1933 (keskharidusseadus);
seadus nr 243/1991 (riigi ajutine panus eraülikoolidesse);
CNVSU (Comitato nazionale per la valutazione del sistema universitario) resolutsioon nr 20/2003;
ning
Vabariigi Presidendi dekreet 25/1998.

SK: seadus nr 245/2008 hariduse kohta;
seadus nr 131/2002 ülikoolide kohta ning
seadus nr 596/2003 riigi haldustegevuse kohta hariduse ja koolide isehalduse kohta.

Reservatsioon nr 15 – keskkonnateenused

Sektor – allsektor: keskkonnateenused – pinnase- ja jäätmehooldus

Tegevusala liigitus: CPC 9401, 9402, 9403, 94060

Reservatsiooni liik: turulepääs

Peatükk: Piiriülene teenuskaubandus

Kirjeldus:

Euroopa Liit jätab endale õiguse võtta vastu või säilitada meetmeid seoses järgmisega.

DE: jäätmekäitlusteenuste osutamine, välja arvatud nõustamisteenused, ning mulla kaitse ja saastatud mulla harimisega seotud teenuste osutamine, välja arvatud nõustamisteenused.

Reservatsioon nr 16 – finantsteenused

Sektor: Finantsteenused

Tegevusala liigitus: Ei kohaldata

Reservatsiooni liik: turulepääs

võrdne kohtlemine

enamsoodustusrežiim

kõrgem juhtkond ja juhatus

kohapealne esindatus

Peatükk: investeeringute liberaliseerimine ja piiriülene teenuskaubandus

Kirjeldus:

Euroopa Liit jätab endale õiguse võtta vastu või säilitada meetmeid seoses järgmisega.

a) Kõik finantsteenused

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs:

EU: õigus nõuda mittediskrimineerivatel alustel, et finantsteenuse osutaja (välja arvatud filiaali) asutamisel liikmesriigis tuleb kasutada konkreetset õiguslikku vormi.

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kohalik esindatus:

EU: õigus võtta vastu või säilitada meetmeid seoses kõikide finantsteenuste piiriülese osutamisega, välja arvatud:

Euroopa Liit (välja arvatud BE, CY, EE, LT, LV, MT, PL, RO, SI):

- i) otsekindlustusteenused (sealhulgas kaaskindlustus) ja otsekindlustuse vahendamine selliste riskide kindlustamisel, mis on seotud:
  - a) meretranspordi ja kommertslenkunduse, kosmoselendude ja -veoga (sealhulgas satelliidid), kusjuures sellise kindlustusega kaetakse üks või kõik järgmisest: veetavad kaubad, kaupu vedav sõiduk ja vedamisest tulenevad kohustused ning
  - b) rahvusvahelises transiidis olevate kaupadega;
- ii) edasikindlustus ja retrotsessioon;
- iii) kindlustuse abiteenused;

- iv) finantsteabe esitamine ja edasiandmine ning finantsandmete töötlemine ja sellega seotud tarkvara teiste finantsteenuste osutajate poolt ning
- v) käesoleva lepingu artikli 183 punkti a alapunktis ii esitatud panga- ja muude finantsteenuste (välja arvatud kindlustus) määratluse alapunktis L kirjeldatud panga- ja muude finantsteenustega seotud nõustamine ja muud finantsabiteenused, välja arvatud selles alapunktis kirjeldatud vahendusteenused.

BE:

- i) otsekindlustusteenused (sealhulgas kaaskindlustus) ja otsekindlustuse vahendamine selliste riskide kindlustamisel, mis on seotud:
  - a) meretranspordi ja kommertslennunduse, kosmoselendude ja -veoga (sealhulgas satelliidid), kusjuures sellise kindlustusega kaetakse üks või kõik järgmisest: veetavad kaubad, kaupu vedav sõiduk ja vedamisest tulenevad kohustused, ning
  - b) rahvusvahelises transiidis olevate kaupadega;
- ii) edasikindlustus ja retrotsessioon;
- iii) kindlustuse abiteenused;

- iv) finantsteabe esitamine ja edasiandmine ning finantsandmete töötlemine ja sellega seotud tarkvara teiste finantsteenuste osutajate poolt;

CY:

- i) otsekindlustusteenused (sh kaaskindlustus) selliste riskide kindlustamisel, mis on seotud:
  - a) meretranspordi ja kommertslenkunduse, kosmoselendude ja -veoga (sealhulgas satelliidid), kusjuures sellise kindlustusega kaetakse üks või kõik järgmisest: veetavad kaubad, kaupu vedav sõiduk ja vedamisest tulenevad kohustused ning
  - b) rahvusvahelises transiidis olevate kaupadega;
- ii) kindlustuse vahendamine;
- iii) edasikindlustus ja retrotsessioon;
- iv) kindlustuse abiteenused;
- v) kauplemine vabalt võõrandatavate väärtpaberitega oma arvel või klientide nimel kas börsil või reguleerimata väärtpaberiturul või muul moel;

- vi) finantsteabe esitamine ja edasiandmine ning finantsandmete töötlemine ja sellega seotud tarkvara teiste finantsteenuste osutajate poolt ning
- vii) käesoleva lepingu artikli 183 punkti a alapunktis ii esitatud panga- ja muude finantsteenuste (välja arvatud kindlustus) määratluse alapunktis L kirjeldatud panga- ja muude finantsteenustega seotud nõustamine ja muud finantsabiteenused, välja arvatud selles alapunktis kirjeldatud vahendusteenused.

EE:

- i) otsekindlustus (sh kaaskindlustus);
- ii) edasikindlustus ja retrotsessioon;
- iii) kindlustuse vahendamine;
- iv) kindlustuse abiteenused;
- v) hoiuste vastuvõtmine;
- vi) igat liiki laenud;
- vii) kapitalirent;
- viii) kõik makse- ja rahaedastusteenused; tagatis- ja garantiitehingud;

- ix) kauplemine oma arvel või klientide nimel kas börsil või reguleerimata väärtpaberiturul;
- x) osalemine iga liiki väärtpaberite emissioonides, sealhulgas väärtpaberite emissiooni garanteerimine ja väärtpaberite agendina paigutamine (kas riiklikus või erasektoris) ja nende tegevustega seotud teenuste osutamine;
- xi) rahamaakleri tegevus;
- xii) vara haldamine, nagu raha- või väärtpaberiportfelli haldamine, kõikide ühisinvesteeringute valitsemise vormid ning hooldus-, hoiustamis- ja usaldusteenused;
- xiii) finantsvarade, sealhulgas väärtpaberite, tuletisväärtpaberite ja teiste vabalt kaubeldavate maksevahenditega seotud arveldus- ja kliiringteenused;
- xiv) finantsteabe vahendamine ja edastamine ning finantsandmete töötlemine ja asjakohase tarkvara pakkumine ning
- xv) käesoleva lepingu artikli 183 punkti a alapunktis ii esitatud panga- ja muude finantsteenuste (välja arvatud kindlustus) määratluse alapunktis L kirjeldatud panga- ja muude finantsteenustega seotud nõustamine ja muud finantsabiteenused, välja arvatud selles alapunktis kirjeldatud vahendusteenused.

LT:

- i) otsekindlustusteenused (sh kaaskindlustus) selliste riskide kindlustamisel, mis on seotud:

- a) meretranspordi ja kommertslenkunduse, kosmoselendude ja -veoga (sealhulgas satelliidid), kusjuures sellise kindlustusega kaetakse üks või kõik järgmisest: veetavad kaubad, kaupu vedav sõiduk ja vedamisest tulenevad kohustused ning
- b) rahvusvahelises transiidis olevate kaupadega;
- ii) edasikindlustus ja retrotsessioon;
- iii) kindlustuse abiteenused;
- iv) hoiuste vastuvõtmine;
- v) igat liiki laenud;
- vi) kapitalirent;
- vii) kõik makse- ja rahaedastusteenused; tagatis- ja garantiitehingud;
- viii) kauplemine oma arvel või klientide nimel kas börsil või reguleerimata väärtpaberiturul;
- ix) osalemine iga liiki väärtpaberite emissioonides, sealhulgas väärtpaberite emissiooni garanteerimine ja väärtpaberite agendina paigutamine (kas riiklikus või erasektoris) ja nende tegevustega seotud teenuste osutamine;

- x) rahamaakleri tegevus;
- xi) vara haldamine, nagu raha- või väärtpaberiportfelli haldamine, kõikide ühisinvesteeringute valitsemise vormid ning hooldus-, hoiustamis- ja usaldusteenused;
- xii) finantsvarade, sealhulgas väärtpaberite, tuletisväärtpaberite ja teiste vabalt kaubeldavate maksevahenditega seotud arveldus- ja kliiringteenused;
- xiii) finantsteabe vahendamine ja edastamine ning finantsandmete töötlemine ja asjakohase tarkvara pakkumine ning
- xiv) käesoleva artikli 183 punkti a alapunktis ii esitatud panga- ja muude finantsteenuste (välja arvatud kindlustus) määratluse alapunktis L kirjeldatud panga- ja muude finantsteenustega seotud nõustamine ja muud finantsabiteenused, välja arvatud nimetatud alapunktis kirjeldatud vahendusteenused.

LV:

- i) otsekindlustusteenused (sh kaaskindlustus) selliste riskide kindlustamisel, mis on seotud:
  - a) meretranspordi ja kommertslenkunduse, kosmoselendude ja -veoga (sealhulgas satelliidid), kusjuures sellise kindlustusega kaetakse üks või kõik järgmisest: veetavad kaubad, kaupu vedav sõiduk ja vedamisest tulenevad kohustused ning
  - b) rahvusvahelises transiidis olevate kaupadega;

- ii) edasikindlustus ja retrotsessioon;
- iii) kindlustuse abiteenused;
- iv) osalemine iga liiki väärtpaberite emissioonides, sealhulgas väärtpaberite emissiooni garanteerimine ja väärtpaberite agendina paigutamine (kas riiklikus või erasektoris) ja nende tegevustega seotud teenuste osutamine;
- v) finantsteabe esitamine ja edasiandmine ning finantsandmete töötlemine ja sellega seotud tarkvara teiste finantsteenuste osutajate poolt ning
- vi) käesoleva lepingu artikli 183 punkti a alapunktis ii esitatud panga- ja muude finantsteenuste (välja arvatud kindlustus) määratluse alapunktis L kirjeldatud panga- ja muude finantsteenustega seotud nõustamine ja muud finantsabiteenused, välja arvatud selles alapunktis kirjeldatud vahendusteenused.

MT:

- i) otsekindlustusteenused (sh kaaskindlustus) selliste riskide kindlustamisel, mis on seotud:
  - a) meretranspordi ja kommertslennunduse, kosmoselendude ja -veoga (sealhulgas satelliidid), kusjuures sellise kindlustusega kaetakse üks või kõik järgmisest: veetavad kaubad, kaupu vedav sõiduk ja vedamisest tulenevad kohustused ning

- b) rahvusvahelises transiidis olevate kaupadega;
- ii) edasikindlustus ja retrotsessioon;
- iii) kindlustuse abiteenused;
- iv) hoiuste vastuvõtmine;
- v) igat liiki laenud;
- vi) finantsteabe esitamine ja edasiandmine ning finantsandmete töötlemine ja sellega seotud tarkvara teiste finantsteenuste osutajate poolt ning
- vii) käesoleva lepingu artikli 183 punkti a alapunktis ii esitatud panga- ja muude finantsteenuste (välja arvatud kindlustus) määratluse alapunktis L kirjeldatud panga- ja muude finantsteenustega seotud nõustamine ja muud finantsabiteenused, välja arvatud selles alapunktis kirjeldatud vahendusteenused.

PL:

- i) otsekindlustusteenused (sealhulgas kaaskindlustus) selliste riskide kindlustamisel, mis on seotud rahvusvahelises transiidis oleva kaubaga;
- ii) riskide edasikindlustus ja retrotsessioon kaupade rahvusvahelises kaubanduses;

- iii) otsekindlustusteenused (sealhulgas kaaskindlustus ja retrotsessioon) ja otsekindlustuse vahendamine selliste riskide kindlustamisel, mis on seotud:
  - a) meretranspordi ja kommertslennunduse, kosmoselendude ja -veoga (sealhulgas satelliidid), kusjuures sellise kindlustusega kaetakse üks või kõik järgmisest: veetavad kaubad, kaupu vedav sõiduk ja vedamisest tulenevad kohustused ning
  - b) rahvusvahelises transiidis olevate kaupadega;
- iv) finantsteabe esitamine ja edasiandmine ning finantsandmete töötlemine ja sellega seotud tarkvara teiste finantsteenuste osutajate poolt ning
- v) käesoleva lepingu artikli 183 punkti a alapunktis ii esitatud panga- ja muude finantsteenuste (välja arvatud kindlustus) määratluse alapunktis L kirjeldatud panga- ja muude finantsteenustega seotud nõustamine ja muud finantsabiteenused, välja arvatud selles alapunktis kirjeldatud vahendusteenused.

RO:

- i) otsekindlustusteenused (sealhulgas kaaskindlustus) ja otsekindlustuse vahendamine selliste riskide kindlustamisel, mis on seotud:

- a) meretranspordi ja kommertslenkunduse, kosmoselendude ja -veoga (sealhulgas satelliidid), kusjuures sellise kindlustusega kaetakse üks või kõik järgmisest: veetavad kaubad, kaupu vedav sõiduk ja vedamisest tulenevad kohustused ning
  - b) rahvusvahelises transiidis olevate kaupadega;
- ii) edasikindlustus ja retrotsessioon;
  - iii) kindlustuse abiteenused;
  - iv) hoiuste vastuvõtmine;
  - v) igat liiki laenud;
  - vi) tagatis- ja garantiitehingud;
  - vii) rahamaakleri tegevus;
  - viii) finantsteabe ja finantsandmete töötlemine ning sellega seotud tarkvara pakkumine ja edasiandmine ning

- ix) käesoleva lepingu artikli 183 punkti a alapunktis ii esitatud panga- ja muude finantsteenuste (välja arvatud kindlustus) määratluse alapunktis L kirjeldatud panga- ja muude finantsteenustega seotud nõustamine ja muud finantsabiteenused, välja arvatud selles alapunktis kirjeldatud vahendusteenused.

SI:

- i) otsekindlustusteenused (sealhulgas kaaskindlustus) ja otsekindlustuse vahendamine selliste riskide kindlustamisel, mis on seotud:
  - a) meretranspordi ja kommertslennunduse, kosmoselendude ja -veoga (sealhulgas satelliidid), kusjuures sellise kindlustusega kaetakse üks või kõik järgmisest: veetavad kaubad, kaupu vedav sõiduk ja vedamisest tulenevad kohustused ning
  - b) rahvusvahelises transiidis olevate kaupadega;
- ii) edasikindlustus ja retrotsessioon;
- iii) kindlustuse abiteenused;
- iv) igat liiki laenud;
- v) omamaiste juriidiliste isikute ja füüsilisest isikust ettevõtjate poolne tagatis- ja garantiitehingute vastuvõtmine välisriigi krediitiasutustelt;

- vi) finantsteabe esitamine ja edasiandmine ning finantsandmete töötlemine ja sellega seotud tarkvara teiste finantsteenuste osutajate poolt ning
- ix) käesoleva lepingu artikli 183 punkti a alapunktis ii esitatud panga- ja muude finantsteenuste (välja arvatud kindlustus) määratluse alapunktis L kirjeldatud panga- ja muude finantsteenustega seotud nõustamine ja muud finantsabiteenused, välja arvatud selles alapunktis kirjeldatud vahendusteenused.

b) Kindlustus ja kindlustusega seotud teenused

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – turulepääs, võrdne kohtlemine:

BG: välisriigi kindlustusandjad ei või sõlmida otse kaupade transpordikindlustus-, sõidukikindlustus- ega vastutuskindlustuslepinguid seoses Bulgaarias asuvate riskidega.

DE: kui välisriigi kindlustusandja on asutanud Saksamaal filiaali, võib ta sõlmida Saksamaal rahvusvahelise transpordi kindlustuslepinguid ainult Saksamaal asutatud filiaali kaudu.

Kehtivad meetmed:

DE: Luftverkehrsgesetz (LuftVG) ning
Luftverkehrszulassungsordnung (LuftVZO).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine:

ES: töötamiseks aktuaari kutsealal peab olema täidetud elukohanõue või olema kaheaastane töökogemus.

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – kohalik esindatus:

FI: kindlustusmaakleriteenuste osutamise tingimuseks on alaline tegevuskoht Euroopa Liidus.

Otsekindlustuse (sh kaaskindlustuse) teenuseid võivad pakkuda üksnes kindlustusandjad, kelle peakontor asub Euroopa Liidus või kellel on filiaal Soomes.

Kehtivad meetmed:

FI: laki ulkomaisista vakuutusyhtiöistä (seadus välisriikide kindlustusandjate kohta) (398/1995);
vakuutusyhtiölaki (kindlustusandjate seadus) (521/2008);
laki vakuutusten tarjoamisesta (seadus kindlustustoodete turustamise kohta) (234/2018).

FR: maismaatranspordiga seotud riskide kindlustamise lepinguid võivad sõlmida üksnes Euroopa Liidus asutatud kindlustusseltsid.

Kehtivad meetmed:

FR: Code des assurances.

HU: otsekindlustusteenuseid võivad osutada ainult Euroopa Liidu juriidilised isikud ja Ungaris registreeritud filiaalid.

Kehtivad meetmed:

HU: 2003. aasta seadus nr LX.

IT: kaupade transpordikindlustuse, sõidukikindlustus- ja vastutuskindlustuslepinguid seoses Itaalias asuvate riskidega võivad sõlmida üksnes Euroopa Liidus asutatud kindlustusandjad, välja arvatud rahvusvahelise transpordi puhul, mis hõlmab importi Itaaliasse.

Aktuaariteenuste piiriülene osutamine.

Kehtivad meetmed:

IT: erakindlustuse seadustiku (7. septembri 2005. aasta seadusandlik dekreet nr 209) artikkel 29, seadus nr 194/1942 aktuaari elukutse kohta.

PT: õhu- ja meretranspordikindlustuse lepinguid, millega kaetakse kaubad, õhusõidukid, laevad ja vastutus, võivad sõlmida üksnes Euroopa Liidus asutatud ettevõtjad. Portugalis võivad sellise kindlustusäri vahendajana tegutseda üksnes Euroopa Liidus asutatud füüsilised isikud või äriühingud.

Kehtivad meetmed:

PT: seaduse 147/2015 artikkel 3, seaduse 7/2019 artikkel 8.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine:

SK: välisriigi kodanikud võivad asutada kindlustusseltsi aktsiaseltsina või tegeleda Slovakkias kindlustustegevusega oma filiaalide kaudu, mille registrijärgne asukoht on Slovakkias. Mõlemal juhul on loa saamiseks vajalik järelevalveasutuse hinnang.

Kehtivad meetmed:

SK: seadus nr 39/2015 kindlustuse kohta.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs:

FI: vähemalt pooled kohustusliku pensionikindlustuse teenuseid osutava kindlustusandja juhatuse ja järelevalvenõukogu liikmetest ning kõnealuse kindlustusandja tegevdirektor peavad elama EMP riigis, välja arvatud juhul, kui pädevad asutused on teinud erandi. Välisriigi kindlustusandjatel ei ole võimalik saada Soomes filiaalina tegevusluba, et osutada kohustusliku pensionikindlustuse teenuseid. Vähemalt ühe audiitori alaline elukoht peab olema EMP riigis.

Teiste kindlustusandjate puhul peab vähemalt üks juhatuse ja järelevalvenõukogu liikmetest ning tegevdirektor elama EMP riigis. Vähemalt ühe audiitori alaline elukoht peab olema EMP riigis. Ühendkuningriigi kindlustusandja peamaakleri elukoht peab olema Soomes, välja arvatud juhul, kui kindlustusandja peakontor asub Euroopa Liidus.

Kehtivad meetmed:

FI: laki ulkomaisista vakuutusyhtiöistä (seadus välisriikide kindlustusandjate kohta) (398/1995);
vakuutusyhtiölaki (kindlustusandjate seadus) (521/2008);
laki vakuutusedustuksesta (seadus kindlustusvahenduse kohta) (570/2005);
laki vakuutusten tarjoamisesta (seadus kindlustustoodete turustamise kohta) (234/2018) ja
laki työeläkevakuutusyhtiöistä (seadus kohustusliku pensionikindlustuse teenuseid osutavate kindlustusandjate kohta) (354/1997).

c) Pangandus- ja muud finantsteenused

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs ja piiriülene teenuskaubandus – kohapealne esindatus:

EU: investeerimisfondide vara tohivad hoida üksnes juriidilised isikud, mille registrijärgne asukoht on liidus. Lepinguliste fondide, sealhulgas usaldusfondide ja – kui see on riigi õiguse alusel lubatud – investeerimisettevõtete juhtimiseks tuleb asutada eraldi fondivalitseja, kelle peakontor ja registrijärgne asukoht on samas liikmesriigis.

Kehtivad meetmed:

EU: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/65/EÜ¹ ning
Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2011/61/EL².

EE: hoiuste vastuvõtmiseks on nõutav finantsinspektsiooni luba ja registreerimine aktsiaseltsi, tütarettevõtja või filiaalina vastavalt Eesti õigusele.

Kehtivad meetmed:

EE: krediitdiasutuste seadus, §-d 206 ja 21.

SK: investeerimisteenuseid võivad osutada ainult haldusettevõtjad, mis on õigusliku vormi poolest aktsiaseltsid, millel on seadusega ette nähtud omakapital.

Kehtivad meetmed:

SK: seadus nr 566/2001 väärtpaberite ja investeerimisteenuste kohta ning seadus nr 483/2001 pankade kohta.

Seoses investeringute liberaliseerimisega – võrdne kohtlemine, kõrgem juhtkond ja juhatus

---

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/65/EÜ vabalt võõrandatavatesse väärtpaberitesse ühiseks investeringuks loodud ettevõtjaid (eurofondid) käsitlevate õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta (ELT L 302, 17.11.2009, lk 32).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2011. aasta direktiiv 2011/61/EL alternatiivsete investeerimisfondide valitsejate kohta, millega muudetakse direktiive 2003/41/EÜ ja 2009/65/EÜ ning määruseid (EÜ) nr 1060/2009 ja (EL) nr 1095/2010 (ELT L 174, 1.7.2011, lk 1).

FI: pangateenuste osutajate puhul peab vähemalt ühe asutaja, juhatuse liikme, järelevalvenõukogu liikme, tegevdirektori ning krediidasutuse allkirjaõigusega isiku alaline elukoht olema EMP riigis. Vähemalt ühe audiitori alaline elukoht peab olema EMP riigis.

Kehtivad meetmed:

FI: laki liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista (seadus kommertspankade ja muude osäühingu vormi kasutavate krediidasutuste kohta) (1501/2001);
säästöpankkilaki (hoiupangaseadus) (1502/2001);
laki osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista (seadus ühistupankade ja muude ühistupanga vormi kasutavate krediidasutuste kohta) (1504/2001);
laki hypoteekkiyhdistyksistä (seadus hüpoteegiühingute kohta) (936/1978);
maksulaitoslaki (makseasutuste seadus) (297/2010);
laki ulkomaisen maksulaitoksen toiminnasta Suomessa (seadus välisriikide makseasutuste tegevuse kohta Soomes) (298/2010) ning
laki luottolaitostoiminnasta (krediidasutuste seadus) (121/2007).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – kohapealne esindatus:

IT: consulenti finanziari (finantskonsultant) teenused. Rändmüügiteenuse osutamiseks peavad vahendajad kasutama volitatud finantsteenuste osutajaid, kelle elukoht on liikmesriigi territooriumil.

Kehtivad meetmed:

IT: CONSOBi 29. oktoobri 2007. aasta määrus nr 16190 vahendajate kohta, artiklid 91–111.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kõrgem juhtkond ja juhatus ning piiriülene teenuskaubandus – kohapealne esindatus:

LT: pensionifondide varade hoidjateks võivad olla ainult pangad, kellel on Leedus registreeritud asukoht või filiaal ning neil on õigus osutada EMP riikides investeerimisteenuseid. Vähemalt üks panga juhtidest peab rääkima leedu keelt.

Kehtivad meetmed:

LT: Leedu Vabariigi 30. märtsi 2004. aasta pangaseadus nr IX-2085, mida on muudetud 16. novembri 2017. aasta seadusega nr XIII-729;

4. juuli 2003. aasta seadus nr IX-1709 ühiseks investeerimiseks loodud ettevõtjate kohta, mida on muudetud 20. detsembri 2018. aasta seadusega nr XIII-1872;

3. juuni 1999. aasta seadus nr VIII-1212 täiendava vabatahtliku pensionikogumise kohta (mida on muudetud 20. detsembri 2012. aasta seadusega nr XII-70);

Leedu Vabariigi 5. juuni 2003. aasta seadus nr IX-1596 maksete kohta, viimati muudetud 17. oktoobri 2019. aasta seadusega nr XIII-2488;

Leedu Vabariigi 10. detsembri 2009. aasta makseasutuste seadus nr XI-549 (seaduse uus redaktsioon: 17. aprilli 2018. aasta seadus nr XIII-1093)

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – turulepääs:

FI: makseteenuste osutamiseks võidakse nõuda alalist või peamist elukohta Soomes.

Reservatsioon nr 17 – tervishoiu- ja sotsiaalteenused

Sektor: Tervishoiu- ja sotsiaalteenused

Tegevusala liigitus: CPC 93, 931, välja arvatud 9312, 93191 osa, 9311, 93192, 93193, 93199

Reservatsiooni liik: turulepääs

võrdne kohtlemine

enamsoodustusrežiim

kõrgem juhtkond ja juhatus

toimimisnõuded

kohapealne esindatus

Peatükk: investeringute liberaliseerimine ja piiriülene teenuskaubandus

Kirjeldus:

Euroopa Liit jätab endale õiguse võtta vastu või säilitada meetmeid seoses järgmisega.

- a) Tervishoiuteenused – haigla- ja kiirabiteenused, raviastutuste teenused (CPC 93, 931, välja arvatud 9312, 93191 osa, 9311, 93192, 93193, 93199)

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, toimimisnõuded, kõrgem juhtkond ja juhatus:

EU: kõikide selliste tervishoiuteenuste osutamiseks, mida rahastab avalik sektor või mis saavad mis tahes vormis riigiabi.

EU: kõikide erasektori rahastatavate tervishoiuteenuste jaoks, välja arvatud erasektori rahastatavad haigla- ja kiirabiteenused ning muud raviastutuste teenused kui haiglateenused. Eraettevõtjatelt võidakse nõuda erasektori rahastatavas tervishoiuvõrgus osalemiseks mittediskrimineerivatel alustel antud kontsessiooni. Võidakse kohaldada majandusvajaduste testi. Põhikriteeriumid: olemasolevate ettevõtjate arv ja neile avalduv mõju, transporditaristu, rahvastiku tihedus, geograafiline paiknemine ja uute töökohtade loomine.

Reservatsioon ei kehti tervishoiualaste kutseteenuste osutamise suhtes, sealhulgas teenused, mida osutavad arstid, hambaarstid, ämmaemandad, meditsiiniõed, füsioterapeudid, parameedikud ja psühholoogid, mis on hõlmatud muude reservatsioonidega (CPC 931, välja arvatud 9312, 93191 osa).

AT, PL ja SI: erasektori rahastatavate kiirabiteenuste osutamine (CPC 93192).

BE: erasektori rahastatavate kiirabi- ja raviasutuste teenuste, välja arvatud haiglateenused, osutamine (CPC 93192, 93193).

BG, CY, CZ, FI, MT ja SK: erasektori rahastatavate haigla-, kiirabi- ja raviasutuste teenuste, välja arvatud haiglateenuste osutamine (CPC 9311, 93192, 93193).

FI: muude tervishoiuteenuste (CPC 93199) pakkumine.

Kehtivad meetmed:

CZ: seadus nr 372/2011 Sb tervishoiuteenuste ja nende osutamise tingimuste kohta.

FI: laki yksityisestä terveydenhuollosta (seadus erasektori osutatavate tervishoiuteenuste kohta) (152/1990).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, enamsoodustusrežiim, kõrgem juhtkond ja juhatus, toimimisinõuded:

DE: sotsiaalkindlustusteenuste osutamine Saksamaa sotsiaalkindlustussüsteemi raames, kus teenuseid võivad pakkuda eri äriühingud või üksused, millega kaasneb konkurents, ja seega ei ole asjaomaste teenuste puhul tegemist „teenustega, mida osutatakse üksnes valitsuse ülesannete täitmisel“. Võimaldada kahepoolse kaubanduslepingu raames soodsamat kohtlemist seoses tervishoiu- ja sotsiaalteenuste osutamisega (CPC 93).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine:

DE: Saksamaa relvajõudude haiglate omandiõigus.

Õigus erastada muud peamised erasektori rahastatavad haiglad (CPC 93110).

FR: erasektori rahastatud laboratoorse analüüsi ja uuringu teenuste osutamiseks.

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – turulepääs, võrdne kohtlemine:

FR: erasektori rahastatud laboratoorse analüüsi ja uuringu teenuste osutamine (CPC 9311 osa).

Kehtivad meetmed:

FR: Code de la santé publique.

b) Tervishoiu- ja sotsiaalteenused, sealhulgas pensionikindlustus

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kohalik esindatus:

EU, välja arvatud HU: tervishoiu- ja sotsiaalteenuste piiriülene osutamine ning tegevus või teenused, mis moodustavad riikliku pensioni- või sotsiaalkindlustussüsteemi osa. Reservatsioon ei kehti tervishoiualaste kutseteenuste osutamise suhtes, sealhulgas teenused, mida pakuvad arstid, hambaarstid, ämmaemandad, meditsiiniõed, füsioterapeudid, parameedikud ja psühholoogid, mis on hõlmatud muude reservatsioonidega (CPC 931, välja arvatud 9312, 93191 osa).

HU: avaliku sektori rahastatavate haigla- ja kiirabiteenuste ning muude raviasutuste kui haiglate teenuste piiriülene osutamine (CPC 9311, 93192, 93193).

c) Sotsiaalteenused, sealhulgas pensionikindlustus

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kõrgem juhtkond ja juhatus, toimimismõõdukus:

EU: kõikide selliste sotsiaalteenuste osutamine, mida rahastab avalik sektor või mis saavad mis tahes vormis riigiabi, ning tegevus või teenused, mis moodustavad osa riiklikust pensioni- või sotsiaalkindlustussüsteemist. Eraettevõtjatelt võidakse nõuda erasektori rahastatavas sotsiaalsõltuvuses osalemiseks mittediskrimineerivatel alustel antud kontsessiooni. Võidakse kohaldada majandusvajaduste testi. Põhikriteeriumid: olemasolevate ettevõtjate arv ja neile avalduv mõju, transporditaristu, rahvastiku tihedus, geograafiline paiknemine ja uute töökohtade loomine.

BE, CY, DE, DK, EL, ES, FR, IE, IT ja PT: erasektori rahastatavate sotsiaalteenuste, välja arvatud sanatooriumide, puhkekodude ja vanadekodude teenuste osutamine.

CZ, FI, HU, MT, PL, RO, SK ja SI: erasektori rahastatavate sotsiaalteenuste osutamine.

DE: Saksamaa sotsiaalkindlustussüsteem, kus teenuseid võivad pakkuda eri äriühingud või üksused, millega kaasneb konkurents, ja seega ei pruugi asjaomased teenused olla hõlmatud määratlusega „teenused, mida osutatakse üksnes valitsuse ülesannete täitmisel“.

Kehtivad meetmed:

FI: laki yksityisistä sosiaalipalveluista (seadus erasektori osutatavate sotsiaalteenuste kohta) (922/2011).

IE: 2004. aasta terviseseadus (S. 39) ning
1970. aasta terviseseadus (muudetud – S.61A).

IT: seadus nr 833/1978 riikliku tervishoiusüsteemi loomise kohta;
seadusandlik dekreet nr 502/1992 tervishoiuvaldkonna korralduse kohta ja seadus nr 328/2000
sotsiaalteenuste reformi kohta.

Reservatsioon nr 18 – turismi- ja reisiteenused

Sektor: giiditeenused, tervishoiu- ja sotsiaalteenused

Tegevusala liigitus: CPC 7472

Reservatsiooni liik: võrdne kohtlemine
enamsoodustusrežiim

Peatükk: investeringute liberaliseerimine ja piiriülene teenuskaubandus

Kirjeldus:

Euroopa Liit jätab endale õiguse võtta vastu või säilitada meetmeid seoses järgmisega.

Seoses investeringute liberaliseerimisega – võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – võrdne kohtlemine:

FR: nõuda giiditeenuste osutamiseks oma territooriumil liikmesriigi kodakondsust.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – enamsoodustusrežiim ja piiriülene teenuskaubandus – enamsoodustusrežiim:

LT: kui Ühendkuningriik lubab Leedu kodanikel osutada giiditeenused, lubab Leedu Ühendkuningriigi kodanikel osutada giiditeenuseid samadel tingimustel.

Reservatsioon nr 19 – meelelahutus-, kultuuri- ja sporditeenused

Sektor: meelelahutus-, kultuuri- ja sporditeenused

Tegevusala liigitus: CPC 962, 963, 9619, 964

Reservatsiooni liik: turulepääs

võrdne kohtlemine

kõrgem juhtkond ja juhatus

toimimisinõuded

kohapealne esindatus

Peatükk: investeeringute liberaliseerimine ja piiriülene teenuskaubandus

Kirjeldus:

Euroopa Liit jätab endale õiguse võtta vastu või säilitada meetmeid seoses järgmisega.

a) Raamatukogud, arhiivid, muuseumid ja muud kultuuriteenused (CPC 963)

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, toimimisinõuded, kõrgem juhtkond ja juhatus ning piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine, kohapealne esindatus:

EU, välja arvatud AT ja investeeringute liberaliseerimise eesmärgil LT: raamatukogude, arhiivide, muuseumide ja muude kultuuriteenuste osutamine.

AT ja LT: asutamiseks võidakse nõuda luba või kontsessiooni.

- b) Meelelahutusteenused (sealhulgas teatrite, ansamblite ja tsirkuste teenused) (CPC 9619, 964, välja arvatud 96492)

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – turulepääs, võrdne kohtlemine:

EU, välja arvatud AT ja SE: meelelahutusteenuste (sealhulgas teatrite, ansamblite, tsirkuste ja diskoteekide teenused) piiriülene osutamine.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, toimimisinõuded, kõrgem juhtkond ja juhatus ning piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine, kohapealne esindatus:

CY, CZ, FI, MT, PL, RO, SI ja SK: seoses meelelahutusteenuste (sealhulgas teatrite, ansamblite, tsirkuste ja diskoteekide teenused) osutamisega.

BG: järgmiste meelelahutusteenuste osutamine: tsirkuste, lõbustusparkide ja sarnaste meelelahutusasutuste teenused, tantsusaalide, diskoteekide ja tantsuõpetajate teenused ning muud meelelahutusteenused.

EE: muude meelelahutusteenuste osutamine, välja arvatud kinode teenused.

LT ja LV: kõikide meelelahutusteenuste osutamine, välja arvatud kino käitamise teenused.

CY, CZ, LV, PL, RO ja SK: spordi- ja muude vabaajateenuste piiriülene osutamine.

c) Uudiste- ja meediaagentuurid (CPC 962)

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine:

FR: välisosalus prantsuskeelseid väljaandeid kirjastavates äriühingutes ei tohi olla suurem kui 20 % äriühingu kapitalist või hääleõigusest. Ühendkuningriigi meediaagentuuride asutamisel kohaldatakse siseriiklikes õigusnormides sätestatud tingimusi. Meediaagentuuride asutamisel välisinvestorite poolt kohaldatakse vastastikkuse põhimõtet.

Kehtivad meetmed:

FR: ordonnance n° 45-2646 du 2 novembre 1945 portant réglementation provisoire des agences de presse ja loi n° 86-897 du 1 août 1986 portant réforme du régime juridique de la presse.

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – turulepääs:

HU: uudiste- ja meediaagentuuride teenuste osutamiseks.

d) Hasartmängude ja kihlvedude korraldamise teenused (CPC 96492)

Seoses investeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, toimimisinõuded, kõrgem juhtkond ja juhatus ning piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine, kohapealne esindatus:

EU: hasartmänguteenuste osutamine, mis hõlmab rahalise panusega õnnemänge, sealhulgas eeskätt loteriid, kraapimisloteriid, kasiinodes pakutavaid hasartmänguteenuseid, mängusaale või litsentsitud ruume, kihlveoteenuseid, bingoteenuseid ning heategevusorganisatsioonide või mittetulundusühingute pakutavaid või neile tulu toovaid hasartmänguteenuseid.

Reservatsioon nr 20 – transporditeenused ja transpordi abiteenused

Sektor: Transporditeenused

Reservatsiooni liik: turulepääs

võrdne kohtlemine

enamsoodustusrežiim

kõrgem juhtkond ja juhatus

toimimisinõuded

kohapealne esindatus

Peatükk: investeeringute liberaliseerimine ja piiriülene teenuskaubandus

Kirjeldus:

Euroopa Liit jätab endale õiguse võtta vastu või säilitada meetmeid seoses järgmisega.

a) Meretransport – muu kaubanduslik tegevus, mida harrastatakse laevalt

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kõrgem juhtkond ja juhatus, toimumisnõuded ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine:

EU: merelaevade ja siseveelaevade meeskonna liikmete kodakondsus.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, enamsoodustusrežiim, kõrgem juhtkond ja juhatus:

EU, välja arvatud LV ja MT: üksnes liidu füüsilised või juriidilised isikud võivad registreerida laeva ja käitada lipuriigiks olevat laevastikku (kehtib kogu kaubandusliku merendustegevuse suhtes, millega tegeletakse merelaevalt, sealhulgas kalandus, vesiviljelus ja kalandusega seotud teenused; rahvusvaheline reisijate- ja kaubavedu (CPC 721); ning meretranspordi abiteenused).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs:

MT: kehtivad ainuõigused Itaalia kaudu Mandri-Euroopaga sisse seatud mereühenduse suhtes (CPC 7213, 7214, 742 osa, 745, 749 osa).

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kohalik esindatus:

SK: teenuse osutamist võimaldava tegevusloa taotlemiseks peab välisinvestorite peamine tegevuskoht asuma Slovaki Vabariigis (CPC 722).

b) Meretranspordi abiteenused

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kõrgem juhtkond ja juhatus ning piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine, kohapealne esindatus:

EU: lootsi- ja sildumisteenuste osutamine. Suurema selguse huvides olgu märgitud, et olenemata kriteeriumidest, mida võidakse kohaldada laevade registreerimise suhtes Euroopa Liidu liikmesriigis, jätab Euroopa Liit endale õiguse näha ette, et lootsi- ja sildumisteenuseid võivad pakkuda üksnes Euroopa Liidu liikmesriikide riiklikesse registritesse kantud laevad (CPC 7452).

EU, välja arvatud LT ja LV: puksiirteenuseid võivad osutada üksnes Euroopa Liidu liikmesriigi lippu kandvad laevad (CPC 7214).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, kohapealne esindatus:

LT: lootsi- ja sildumisteenuseid ning puksiirteenuseid võivad osutada üksnes Leedu juriidilised isikud või Leedus filiaali omavad Euroopa Liidu liikmesriikide juriidilised isikud, kellel on Leedu meresõiduohutuse ameti välja antud sertifikaat (CPC 7214, 7452).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine, kohapealne esindatus:

BE: veoste käitlemise teenuseid võivad osutada üksnes kuningliku dekreediga kindlaks määratud akrediteeritud töötajad, kellel on õigus töötada sadamaaladel (CPC 741).

Kehtivad meetmed:

BE: loi du 8 juin 1972 organisant le travail portuaire;
arrêté royal du 12 janvier 1973 instituant une Commission paritaire des ports et fixant sa dénomination et sa compétence;
arrêté royal du 4 septembre 1985 portant agrément d'une organisation d'employeur (Anvers);
arrêté royal du 29 janvier 1986 portant agrément d'une organisation d'employeur (Gand);
arrêté royal du 10 juillet 1986 portant agrément d'une organisation d'employeur (Zeebrugge);
arrêté royal du 1er mars 1989 portant agrément d'une organisation d'employeur (Ostende) ja
arrêté royal du 5 juillet 2004 relatif à la reconnaissance des ouvriers portuaires dans les zones portuaires tombant dans le champ d'application de la loi du 8 juin 1972 organisant le travail portuaire, tel que modifié.

c) Siseveetranspordi abiteenused

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, enamsoodustusrežiim, kõrgem juhtkond ja juhatuse, toimimisinõuded ning piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine, kohapealne esindatus, enamsoodustusrežiim:

EU: siseveetranspordi abiteenused.

d) Raudteetransport ja raudteetranspordi abiteenused

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine, kohapealne esindatus:

EU: reisijate raudteevedu (CPC 7111).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, kohapealne esindatus:

EU: kauba raudteevedu (CPC 7112).

LT: raudteetranspordivahendite hooldus- ja remonditeenuste korral kehtib riigi monopol (CPC 86764, 86769, 8868 osa).

SE (seoses üksnes turulepääsuga): raudteetranspordivahendite hooldus- ja remonditeenuste suhtes kohaldatakse majandusvajaduste testi, kui investor kavatseb rajada oma terminali taristurajatised. Põhikriteeriumid: ruumi- ja võimsuspiirangud (CPC 86764, 86769, 8868 osa).

Kehtivad meetmed:

EU: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2012/34/EL¹.

SE: planeerimis- ja ehitusseadus (2010:900).

---

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. novembri 2012. aasta direktiiv 2012/34/EL, millega luuakse ühtne Euroopa raudteepiirkond (ELT L 343 14.12.2012, lk 32).

- e) Maanteetransport (reisijate- ja kaubaveoteenused, rahvusvahelised veoautoveoteenused) ja maanteetranspordi abiteenused.

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kohalik esindatus:

EU: maanteetransporditeenuste puhul, mis on hõlmatud käesoleva lepingu teise osa kolmanda rubriigi ja käesoleva lepingu 31. lisaga.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kõrgem juhtkond ja juhatus:

EU: maanteetransporditeenuste puhul, mis on hõlmatud käesoleva lepingu teise osa kolmanda rubriigi ja käesoleva lepingu 31. lisaga:

piirata kabotaažiteenuste pakkumist Euroopa Liidu liikmesriigis mõnes teises liikmesriigis asutatud välisinvestori poolt (CPC 712).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kõrgem juhtkond ja juhatus ning piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine, kohapealne esindatus:

EU: maanteetransporditeenuste puhul, mis ei ole hõlmatud käesoleva lepingu teise osa kolmanda rubriigi ja käesoleva lepingu 31. lisaga:

- i) nõuda asutamist ja piirata maanteetransporditeenuste piiriülest osutamist (CPC 712);
- ii) piirata kabotaažiteenuste pakkumist liikmesriigis mõnes teises liikmesriigis asutatud välisinvestori poolt (CPC 712).
- iii) majandusvajaduste testi võidakse kohaldada liidu taksoteenuste suhtes, piirates teenuseosutajate arvu. Põhikriteeriumid: kohaldatavates õigusaktides ette nähtud kohalik nõudlus (CPC 71221).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs:

BE: seaduses saab kindlaks määrata taksoveolubade maksimaalse arvu (CPC 71221).

IT: limusiiniteenuste suhtes kohaldatakse majandusvajaduste testi. Põhikriteeriumid: olemasolevate ettevõtjate arv ja neile avalduv mõju, rahvastiku tihedus, geograafiline paiknemine, mõju liiklustingimustele ja uute töökohtade loomine.

Linnadevahelise bussiveo teenuste suhtes kohaldatakse majandusvajaduste testi. Põhikriteeriumid: olemasolevate ettevõtjate arv ja neile avalduv mõju, rahvastiku tihedus, geograafiline paiknemine, mõju liiklustingimustele ja uute töökohtade loomine.

Kaubaveoteenuste suhtes kohaldatakse majandusvajaduste testi. Põhikriteeriumid: kohalik nõudlus (CPC 712).

BG, DE: reisijate- ja kaubaveoks võib ainuõiguse ja/või loa anda üksnes liidu füüsilistele isikutele ja liidu juriidilistele isikutele, kelle peakontor asub liidus. (CPC 712).

MT: avalik bussiveoteenus: kogu võrgu suhtes kohaldatakse kontsessiooni, mis hõlmab avaliku teenindamise kohustust kanda hoolt teatud ühiskonnarühmade (nagu õpilased ja eakad) eest (CPC 712).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine,

FI: maanteetransporditeenuste osutamiseks on vaja luba, mida ei anta välismaal registreeritud sõidukitele (CPC 712).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine:

FR: linnadevahelise bussiveoteenuste osutamine (CPC 712).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs:

ES: reisijateveo puhul kohaldatakse CPC 7122 all osutatavate teenuste suhtes majandusvajaduste testi. Põhikriteeriumid: kohalik nõudlus. Linnadevahelise bussiveo teenuste suhtes kohaldatakse majandusvajaduste testi. Põhikriteeriumid: olemasolevate ettevõtjate arv ja neile avalduv mõju, rahvastiku tihedus, geograafiline paiknemine, mõju liiklustingimustele ja uute töökohtade loomine.

SE: maanteetranspordivahendite hooldus- ja remonditeenuste suhtes kohaldatakse majandusvajaduste testi, kui tarnija kavatseb rajada oma terminali taristurajatised. Põhikriteeriumid: ruumi- ja võimsuspiirangud (CPC 6112, 6122, 86764, 86769, 8867 osa).

SK: kaubaveo puhul kohaldatakse majandusvajaduste testi. Põhikriteeriumid: kohalik nõudlus (CPC 712).

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – turulepääs:

BG: nõuda maanteetranspordiga seotud tugiteenuste kehtestamist (CPC 744).

Kehtivad meetmed:

EU: Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1071/2009¹, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1072/2009² ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/2009³.

---

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1071/2009, millega kehtestatakse ühiseeskirjad autoveo-ettevõtja tegevusalal tegutsemise tingimuste kohta ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 96/26/EÜ (ELT L 300, 14.11.2009, lk 51).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1072/2009 rahvusvahelisele autoveoturule juurdepääsu käsitlevate ühiseeskirjade kohta (ELT L 300, 14.11.2009, lk 72).

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1073/2009 rahvusvahelisele bussiteenuste turule juurdepääsu käsitlevate ühiseeskirjade kohta ning millega muudetakse määrust (EÜ) nr 561/2006 (ELT L 300 14.11.2009, lk 88).

FI: laki kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä (seadus kaubaveo kohta maanteedel) 693/2006; laki liikenteen palveluista (transporditeenuste seadus) 320/2017; ajoneuvolaki (sõidukite seadus) 1090/2002.

IT: seadusandlik dekreet nr 285/1992 (maanteeseadustik ja selle hilisemad muudatused), artikkel 85;
seadusandlik dekreet nr 395/2000 (reisijatevedu maanteel), artikkel 8;
seadus nr 21/1992 (raamseadus, mis käsitleb mitteregulaarset avalikku reisijatevedu maanteel);
seadus nr 218/2003 (reisijatevedu koos juhiga renditud bussidega), artikkel 1, ning seadus nr 151/1981 (kohaliku ühistranspordi raamseadus).

SE: planeerimis- ja ehitusseadus (2010:900).

f) Kosmosetransport ja kosmoselaeva rentimine

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, toimimismõuded, kõrgem juhtkond ja juhatus ning piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine, kohapealne esindatus:

EU: kosmosetransporditeenuste ja kosmoselaevade renditeenuste osutamine (CPC 733, 734 osa).

g) Enamsoodustusrežiimi erandid

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – enamsoodustusrežiim ja piiriülene teenuskaubandus – enamsoodustusrežiim:

- Transport (kabotaaž), välja arvatud meretransport

FI: teatavale riigile erineva kohtlemise võimaldamine vastavalt kehtivatele või tulevastele kahepoolsetele lepingutele, mille alusel ei kohaldata vastastikkuse põhimõtet rakendades konkreetse välisriigi lipu all registreeritud laevade või välisriigis registreeritud laevade suhtes üldist keeldu osutada Soomes kabotaažiteenuseid (CPC 711 osa, CPC 712 osa, CPC 722 osa).

- Meretranspordi tugiteenused

BG: kui Ühendkuningriik lubab Bulgaaria teenuseosutajatel pakkuda oma mere- ja jõesadamates veoste käitlemise teenuseid ning hoiustamis- ja laoteenuseid, sealhulgas konteinerite ja konteinerites sisalduva kaubaga seotud teenuseid, lubab Bulgaaria Ühendkuningriigi teenuseosutajatel pakkuda oma mere- ja jõesadamates samadel tingimustel veoste käitlemise teenuseid ning hoiustamis- ja laoteenuseid, sealhulgas konteinerite ja konteinerites sisalduva kaubaga seotud teenuseid (CPC 741 osa, CPC 742 osa).

- Laevade rentimine või kasutusrent

DE: välisriigi laevade prahtimisel Saksamaal elavate tarbijate poolt võidakse kohaldada vastastikkuse tingimust (CPC 7213, 7223, 83103).

– Maantee- ja raudteetransport

EU: võimaldada teatavale riigile erinevat kohtlemist vastavalt liidu või liikmesriikide ja kolmanda riigi vahel sõlmitud ning rahvusvahelist maanteetransporti (sealhulgas kombineeritud vedu, maantee- ja raudteetransport) ja reisijatevedu käsitlevatele kehtivatele või tulevastele kahepoolsetele lepingutele (CPC 7111, 7112, 7121, 7122, 7123). Sellise kohtlemisega võidakse:

- a) reserveerida asjakohaste transporditeenuste osutamine poolte vahel või läbi poolte territooriumi kummagi poole riigis registreeritud sõidukitele või lubada sellist teenust osutada vaid kõnealuste sõidukitega¹ või
- b) näha selliste sõidukite puhul ette maksuvabastus.

– Maanteetransport

BG: kehtivate või tulevaste lepingute alusel võetavad meetmed, millega reserveeritakse asjaomaste transporditeenuste osutamine või piiratakse seda ning määratakse kindlaks teenuste osutamise tingimused, sh transiidiload või soodustemaksud, Bulgaaria territooriumil või üle Bulgaaria piiri (CPC 7121, 7122, 7123).

---

¹ Austria puhul hõlmab enamsoodustusrežiimi erandi liiklusõigustega seotud osa kõiki riike, kellega on sõlmitud või võidakse tulevikus sõlmida maanteetransporti käsitlevad kahepoolsed lepingud või muud maanteetranspordiga seotud kokkulepped.

CZ: kehtivate või tulevaste lepingute alusel võetavad meetmed, millega reserveeritakse transporditeenuste osutamine või piiratakse seda ning määratakse kindlaks tegevustingimused, sh transiidiload või soodustemaksud seoses transporditeenustega, mida osutatakse Tšehhi Vabariiki, Tšehhi Vabariigis, läbi Tšehhi Vabariigi ja Tšehhi Vabariigist asjaomaste lepinguosaliste riikidesse (CPC 7121, 7122, 7123).

ES: Hispaanias võib keelduda kaubandusliku kohaloleku vormistamise loa andmisest sellistele teenuseosutajatele, kelle päritoluriik ei võimalda Hispaania teenuseosutajatele tõhusat turulepääsu (CPC 7123).

Kehtivad meetmed:

ley 16/1987, de 30 de julio, de Ordenación de los Transportes Terrestres.

HR: rahvusvahelist maanteetransporti käsitlevate kehtivate või tulevaste lepingute alusel kohaldatavad meetmed, millega reserveeritakse transporditeenuste osutamine või piiratakse seda ning määratakse kindlaks tegevustingimused, sh transiidiload või soodustemaksud seoses transporditeenustega, mida osutatakse Horvaatiasse, Horvaatias, läbi Horvaatia ja Horvaatiast asjaomaste lepinguosaliste riikidesse (CPC 7121, 7122, 7123).

LT: kahepoolsete lepingute alusel rakendatavad meetmed, millega nähakse ette transporditeenuste sätted ja määratakse kindlaks tegevustingimused, kaasa arvatud kahepoolse transiidi ja muud transpordiload seoses transporditeenustega, mida osutatakse Leedu territooriumile, läbi Leedu territooriumi ja Leedu territooriumilt teiste asjaomaste lepinguosaliste territooriumidele, ning teemaksud ja -lõivud (CPC 7121, 7122, 7123).

SK: kehtivate või tulevaste lepingute alusel võetavad meetmed, millega reserveeritakse transporditeenuste osutamine või piiratakse seda ning määratakse kindlaks tegevustingimused, sealhulgas transiidiload või soodustemaksud seoses transporditeenustega, mida osutatakse Slovaki Vabariiki, Slovaki Vabariigis, läbi Slovaki Vabariigi ja Slovaki Vabariigist asjaomaste lepinguosaliste riikidesse (CPC 7121, 7122, 7123).

– Raudteetransport

BG, CZ ja SK: kehtivad või tulevased lepingud, millega reguleeritakse liiklusõigusi ja tegevustingimusi ning transporditeenuste osutamist Bulgaaria, Tšehhi Vabariigi ja Slovakkia territooriumil ning asjaomaste riikide vahel. (CPC 7111, 7112).

– Lennutransport – lennutranspordi abiteenused

EU: diferentseeritud kohtlemise võimaldamine kolmandale riigile vastavalt maapealse teenindamisega seotud kehtivatele või tulevastele kahepoolsetele lepingutele.

– Maantee- ja raudteetransport

EE: teatavale riigile erineva kohtlemise võimaldamine rahvusvahelist maanteetransporti (sh kombineeritud maantee- ja raudteetransport) käsitlevate kehtivate või tulevaste kahepoolsete lepingute alusel, millega reserveeritakse transporditeenuste osutamine Eestisse, Eestis, läbi Eesti ja Eestist asjaomaste lepinguosaliste riikidesse kummagi lepinguosalise riigis registreeritud sõidukitele või lubatakse sellist teenust osutada vaid kõnealuste sõidukitega ning nähakse ette selliste sõidukite maksuvabastus (CPC 711 osa, 712 osa, 721 osa).

- Kõik reisijate- ja kaubaveoteenused, välja arvatud mere- ja õhutransport

PL: kui Ühendkuningriik lubab Poola reisijate- ja kaubaveoettevõtjatel osutada transporditeenuseid Ühendkuningriigi territooriumile ja läbi Ühendkuningriigi territooriumi, lubab Poola Ühendkuningriigi reisijate- ja kaubaveoettevõtjatel osutada samadel tingimustel transporditeenuseid Poola territooriumile ja läbi Poola territooriumi.

Reservatsioon nr 21 – põllumajandus, kalapüük ja vesi

Sektor: põllumajandus, jahindus, metsandus; kalapüük, vesiviljelus, kalapüügiga seotud teenused; vee kogumine, puhastamine ja -varustus.

Tegevusala
liigitus: ISIC Rev. 3.1 011, ISIC Rev. 3.1 012, ISIC Rev. 3.1 013, ISIC Rev. 3.1 014, ISIC Rev. 3.1 015, CPC 8811, 8812, 8813, välja arvatud nõustamis- ja konsultatsiooniteenused; ISIC rev 3.1: 0501, 0502, CPC 882

Reservatsiooni liik: turulepääs

võrdne kohtlemine

enamsoodustusrežiim

kõrgem juhtkond ja juhatus

toimimismõõdukus

kohapealne esindatus

Peatükk: investeringute liberaliseerimine ja piiriülene teenuskaubandus

Kirjeldus:

Euroopa Liit jätab endale õiguse võtta vastu või säilitada meetmeid seoses järgmisega.

a) Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine:

HR: põllumajandus- ja jahindustegevus.

HU: põllumajandustegevus (ISIC Rev. 3.1 011, 3.1 012, 3.1 013, 3.1 014, 3.1 015, CPC 8811, 8812, 8813, välja arvatud nõustamis- ja konsultatsiooniteenused).

Kehtivad meetmed:

HR: põllumajandusmaa seadus (OG 20/18, 115/18, 98/19)

b) Kalapüük, vesiviljelus ja kalapüügiga seotud teenused (ISIC Rev. 3.1 0501, 0502, CPC 882)

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kõrgem juhtkond ja juhatus, toimimisinõuded, enamsoodustusrežiim ning piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine, enamsoodustusrežiim, kohapealne esindatus:

EU:

1. Eelkõige ühise kalanduspoliitika ja kolmanda riigiga sõlmitud kalanduslepingute raames, mis on seotud juurdepääsuga liikmesriikide suveräänsete õiguste või jurisdiktsiooni all olevate vete bioloogilistele ressurssidele ja püügipiirkondadele ning nende ressursside ja püügipiirkondade või liikmesriigi püügiloa kohaste püügiõiguste kasutamisega, sealhulgas:
  - a) Ühendkuningriigi või kolmanda riigi lipu all sõitvatele laevadele eraldatud kvootide alusel püütud saagi lossimise reguleerimine või liikmesriigi lipu all sõitvate laevade puhul nõue, et osa kogu saagist lossitaks liidu sadamates;
  - b) äriühingu minimaalse suuruse kindlaksmääramine, et säilitada nii väikesemahulist püüki teostavad laevad kui ka rannapüügilaevad;
  - c) diferentseeritud kohtlemise võimaldamine vastavalt kalandusega seotud kehtivatele või tulevastele kahepoolsetele lepingutele ning
  - d) nõue, et liikmesriigi lipu all sõitva laeva meeskonnaliikmetel peab olema liikmesriigi kodakondsus.
2. Kalalaeva õigus sõita liikmesriigi lipu all üksnes juhul, kui
  - a) see kuulub täielikult:

- i) liidus asutatud äriühingutele või
  - ii) liikmesriigi kodanikele;
- b) selle igapäevast tegevust juhitakse ja kontrollitakse liidust ja
- c) laeva prahtija, haldaja või käitaja on liidus asutatud äriühing või liikmesriigi kodanik.
3. Tööndusliku kalapüügi loa, mis annab õiguse püüda kala liikmesriigi territoriaalvetes, võib anda üksnes liikmesriigi lipu all sõitvatele laevadele.
4. Vesiviljelusrajatiste asutamine merel või siseveekogudel.
5. Punkti 1 alapunkte a, b, c (välja arvatud enamsoodustusrežiimi osas) ja d; punkti 2 alapunkte a.i, b ja c ning punkti 3 kohaldatakse üksnes laevade ja ettevõtete suhtes kohaldatavate meetmete suhtes, olenemata tegelikult kasu saavate omanike kodakondsusest.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs:

FR: isikutel, kes ei ole Euroopa Liidu kodanikud, ei saa olla osalust Prantsusmaale kuuluvas merealas kala-, kooriklooma- või vetikakasvatuse eesmärgil.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, enamsoodustusrežiim ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine:

BG: merede ja jõgede elusressursside püüki Bulgaaria sisemerealal ja territoriaalmeres peavad sooritama Bulgaaria lipu all sõitvad laevad. Välisriigi laev ei tohi tegeleda Bulgaaria majandusvööndis töendusliku kalapüügiga, välja arvatud Bulgaaria ja lipuriigi vahelise lepingu alusel. Bulgaaria majandusvööndi läbimisel ei tohi välisriigi kalalaevad hoida oma püügivahendeid töörežiimil.

c) Vee kogumine, puhastamine ja -varustus

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine, kohapealne esindatus:

EU: tegevuse jaoks, mis hõlmab teenuseid seoses kodumajapidamiste või tööstuslike, kaubanduslike või muude kasutajate jaoks vee kogumise, puhastamise ja varustusega, sealhulgas joogiveega varustamine ja veemajandus.

Reservatsioon nr 22 – energeetikaga seotud tegevusalad

Sektor: energia tootmine ja sellega seotud teenused

Tegevusala liigitus: ISIC Rev. 3.1 10, 1110, 12, 120, 1200, 13, 14, 232, 233, 2330, 40, 401, 4010, 402, 4020, 4030 osa, CPC 613, 62271, 63297, 7131, 71310, 742, 7422, 88 osa, 887.

Reservatsiooni liik: turulepääs

võrdne kohtlemine

kõrgem juhtkond ja juhatus

toimimismõõdukus

kohapealne esindatus

Peatükk: investeeringute liberaliseerimine ja piiriülene teenuskaubandus

Kirjeldus:

Euroopa Liit jätab endale õiguse võtta vastu või säilitada meetmeid seoses järgmisega.

- a) Energiateenused – üldine (ISIC Rev. 3.1 10, 1110, 13, 14, 232, 40, 401, 402, 403 osa, 41; CPC 613, 62271, 63297, 7131, 742, 7422, 887 (välja arvatud nõustamis- ja konsultatsiooniteenused))

Seoses investeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kõrgem juhtkond ja juhatus, toimimismõuded ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine, kohapealne esindatus:

EU: kui liikmesriik lubab välisosalist gaasi või elektrienergia ülekandesüsteemis või nafta või gaasi torutranspordisüsteemis seoses Ühendkuningriigi ettevõtetega, mida kontrollivad füüsilised isikud või juriidilised isikud kolmandast riigist, kust on pärit enam kui 5 % liidu nafta-, maagaasi- või elektrienergia impordist, et tagada liidu kui terviku või konkreetse liikmesriigi energiavarustuse kindlus. Reservatsiooni ei kohaldata nõustamis- ja konsultatsiooniteenuste suhtes, mida osutatakse energiajaotusega seotud teenustena.

Reservatsioon ei kehti HR, HU ja LT puhul (LT puhul üksnes CPC 7131 korral) seoses kütuste torutranspordiga, ega Lätis seoses energiajaotusega seotud teenustega ja Sloveenias seoses gaasijaotusega seotud teenustega (ISIC Rev. 3.1 401, 402, CPC 7131, 887, välja arvatud nõustamisteenused).

CY: puhastatud naftatoodete tootmiseks, kui investorit kontrollib füüsiline või juriidiline isik kolmandast riigist, kust on pärit enam kui 5 % liidu nafta- või maagaasiimpordist, samuti seoses gaasi tootmisega, gaaskütuse enda tarbeks jaotamisega magistraalvõrkude kaudu, elektrienergia tootmise, ülekandmise ja jaotamisega, kütuste torutranspordiga, muude elektrienergia ja maagaasi jaotamisega seotud teenustega kui nõustamisteenused, elektrienergia hulgimüügiteenustega ning mootorikütuste, elektrienergia ja muu gaasi kui balloongaasi jaemüügiteenustega. Elektriteenuste osutamise suhtes kohaldatakse kodakondsus- ja elukohanõuet. (ISIC Rev. 3.1 232, 4010, 4020, CPC 613, 62271, 63297, 7131, ja 887, välja arvatud nõustamis- ja konsultatsiooniteenused).

FI: energia ning auru ja kuuma vee ülekandevõrgud ning jaotusvõrgud ja -süsteemid.

FI: monopolide või ainuõiguste vormis kvantitatiivsed piirangud maagaasi importimisele ning auru ja kuuma vee tootmisele ja jaotamisele. Praegu kehtivad loomulikud monopolid ja ainuõigused (ISIC Rev. 3.1 40, CPC 7131, 887, välja arvatud nõustamisteenused).

FR: elektrienergia ja gaasi ülekandesüsteemid ning nafta ja gaasi torutransport (CPC 7131).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kõrgem juhtkond ja juhatus ning piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine, kohapealne esindatus:

BE: energiajaotuse teenused ja energiajaotusega seotud teenused (CPC 887, välja arvatud nõustamisteenused).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – võrdne kohtlemine, kohapealne esindatus:

BE: energia ülekandmise teenuste osutamiseks seoses juriidiliste isikute liikidega ja Belgialt ainuõigused saanud era- või avalik-õiguslike ettevõtjate kohtlemisega. Nõutav on tegevuskoht liidus (ISIC Rev. 3.1 4010, CPC 71310).

BG: energiajaotusega seotud teenuste jaoks (CPC 88 osa).

PT: elektrienergia tootmiseks, ülekandmiseks ja jaotamiseks, gaasitootmiseks, kütuste torutranspordiks, elektrienergia hulgimüügi teenusteks, elektrienergiaks ja muu gaasi kui balloonigaasi jaemüügi teenusteks ning elektrienergia ja maagaasi jaotusega seotud teenusteks. Elektrienergia- ja gaasisektori kontsessioonid antakse üksnes teatavatele äriühingutele, mille peakontor asub Portugalis, kust toimub ka äriühingu tegelik juhtimine (ISIC Rev. 3.1 232, 4010, 4020, CPC 7131, 7422, 887, välja arvatud nõustamis- ja konsultatsiooniteenused).

SK: elektrienergia tootmiseks, ülekandmiseks ja jaotamiseks, gaasi tootmiseks ja gaaskütuste jaotamiseks, auru ja kuuma vee tootmiseks ja jaotamiseks, kütuste torutranspordiks, elektrienergia, auru ja kuuma vee jae- ja hulgimüügiks ning energiajaotusega seotud teenuste osutamiseks, sealhulgas energiatõhususe, energiasäästu ja energiaauditi valdkonna teenused, on vaja luba. Kohaldatakse majandusvajaduste testi. Taotluse võib tagasi lükata üksnes juhul, kui turg on küllastunud. Nimetatud tegevuse jaoks võib anda loa üksnes füüsilisele isikule, kelle alaline elukoht on EMP riigis, ja EMP riigi juriidilisele isikule.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine:

BE: kui arvata välja metallimaakide kaevandamine ning muu mäetööstus, siis võidakse välisriigi ettevõtetal, mida kontrollivad füüsilised isikud või juriidilised isikud kolmandast riigist, kust on pärit enam kui 5 % Euroopa Liidu nafta-, maagaasi- või elektrienergiaimpordist, keelata omandada kontroll kõnealuse tegevuse üle. Nõutav on asutamine juriidilise isikuna (mitte filiaalina) (ISIC Rev. 3.1 10, 1110, 13, 14, 232, 4010 osa, 4020 osa, 4030 osa).

Kehtivad meetmed:

EU: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2019/944¹ ning
Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/73/EÜ².

BG: energiaseadus.

CY: 2003. aasta elektriturgude reguleerimise seadus nr 122(I)/2003, kehtivas sõnastuses;
2004. aasta gaasiturgude reguleerimise seadus nr 183(I)/2004, kehtivas sõnastuses;
naftaseadus (torujuhtmed), 273. peatükk;
naftaseaduse peatükk 272, kehtivas sõnastuses, ning
2003. aasta nafta- ja kütuse tehnilist kirjeldust käsitlev seadus nr 148(I)/2003, kehtivas sõnastuses.

FI: maakaasumarkkinalaki (maagaasiturust seadus) (508/2000) ja sähkõmarkkinalaki (elektrituru
seadus) (386/1995), maakaasumarkkinalaki (maagaasiturust seadus) 587/2017

FR: Code de l'énergie.

PT: 26. oktoobri 2012. aasta dekreet-seadused nr 230/2012 ja nr 231/2012 maagaasi kohta; 8.
oktoobri 2012. aasta dekreet-seadused nr 215-A/2012 ja nr 225-B/2012 elektrienergia kohta ning
15. veebruari 2006. aasta dekreet-seadus nr 31/2006 maagaasi ja naftatoodete kohta.

---

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1073/2009
rahvusvahelisele bussiteenuste turule juurdepääsu käsitlevate ühiseeskirjade kohta ning
millega muudetakse määrust (EÜ) nr 561/2006 (ELT L 158, 14.6.2009, lk 125).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/73/EÜ², mis käsitleb
maagaasi siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/55/EÜ
(ELT L 211, 14.8.2009, lk 94).

SK: seadus nr 51/1988 kaevandamise, lõhkeainete ja kaevandamise riikliku reguleerimise kohta;
seadus nr 569/2007 geoloogilise tegevuse kohta;
seadus nr 251/2012 energia kohta ning seadus nr 657/2004 soojusenergia kohta.

b) Elektrienergia (ISIC Rev. 3.1 40, 401; CPC 62271, 887 (välja arvatud nõustamis- ja konsultatsiooniteenused))

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kõrgem juhtkond ja juhatus, toimimismõuded ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine:

FI: elektrienergia import. Seoses elektrienergia piiriülese kaubanduse, hulgimüügi ja jaemüügiga.

FR: elektrienergia ülekande- või jaotussüsteeme võivad omada ja kasutada üksnes äriühingud, mille kapital kuulub 100 % Prantsuse riigile, mõnele teisele avaliku sektori organisatsioonile või ettevõttele Electricité de France (EDF).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine:

BG: elektrienergia ja soojuse tootmiseks.

PT: elektrienergia ülekandmine ja jaotamine toimub ainuõigusliku avaliku teenindamise kontsessiooni alusel.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine:

BE: et saada individuaalne luba elektrienergia tootmiseks 25 MW või suurema võimsusega, on vajalik tegevuskoht liidus või mõnes teises riigis, kus kehtib Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 96/92/EÜ¹ jõustatud korraga sarnane kord ning kus äriühingul on asjaomase riigi majandusega tõhus ja pidev seos.

Elektrienergia tootmiseks Belgia avamereterritooriumil on vaja kontsessiooni ja ühisettevõtet liidu juriidilise isikuga või juriidilise isikuga välisriigist, kus kehtib Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2003/54/EÜ² sätestatud korraga sarnane kord, eriti seoses loa andmise ja valiku tegemise tingimustega.

Peale selle peaks juriidilise isiku juhatuse asukoht või peakontor olema Euroopa Liidu liikmesriigis või eespool nimetatud kriteeriumidele vastavas riigis, kus äriühingul on asjaomase riigi majandusega tõhus ja pidev seos.

Et ehitada elektriliine, mis seovad avameretootmise Elia põhivõrguga, on vaja luba ja äriühing peab vastama eespool kirjeldatud tingimustele (v.a ühisettevõtte tingimus).

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – võrdne kohtlemine:

---

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. detsembri 1996. aasta direktiiv 96/92/EÜ elektri siseturu ühiseeskirjade kohta (ELT L 27, 30.1.1997, lk 20).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2003. aasta direktiiv 2003/54/EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 96/92/EÜ (ELT L 176, 15.7.2003, lk 37).

BE: vahendaja, kellel on Belgias kliendid, kes on ühendatud riiklikusse võrku või otseliiniga, mille nimipinge on üle 70 000 voldi, vajab elektrienergia tarnimiseks luba. Sellise loa võib anda üksnes EMP riigi füüsilistele või juriidilistele isikutele.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs:

FR: elektrienergia tootmiseks.

Kehtivad meetmed:

BE: arrêté Royal du 11 octobre 2000 fixant les critères et la procédure d'octroi des autorisations individuelles préalables à la construction de lignes directes;

arrêté Royal du 20 décembre 2000 relatif aux conditions et à la procédure d'octroi des concessions domaniales pour la construction et l'exploitation d'installations de production d'électricité à partir de l'eau, des courants ou des vents, dans les espaces marins sur lesquels la Belgique peut exercer sa juridiction conformément au droit international de la mer ja arrêté Royal du 12 mars 2002 relatif aux modalités de pose de câbles d'énergie électrique qui pénètrent dans la mer territoriale ou dans le territoire national ou qui sont installés ou utilisés dans le cadre de l'exploration du plateau continental, de l'exploitation des ressources minérales et autres ressources non vivantes ou de l'exploitation d'îles artificielles, d'installations ou d'ouvrages relevant de la juridiction belge.

Arrêté royal relatif aux autorisations de fourniture d'électricité par des intermédiaires et aux règles de conduite applicables à ceux-ci.

Arrêté royal du 12 juin 2001 relatif aux conditions générales de fourniture de gaz naturel et aux conditions d'octroi des autorisations de fourniture de gaz naturel.

FI: maakaasumarkkinalaki (maagaasituruseadus) (508/2000) ja sähkőmarkkinalaki (elektriturseadus) (588/2013); maakaasumarkkinalaki (maagaasituruseadus) 587/2017.

FR: Code de l'nergie.

PT: dekreet-seadus nr 215-A/2012 ning
dekreet-seadus nr 215-B/2012, 8. oktoober – elektrienergia.

- c) Kütused, gaas, toornafta või naftasaadused (ISIC Rev. 3.1 232, 40, 402; CPC 613, 62271, 63297, 7131, 71310, 742, 7422, 88 osa, 887 (välja arvatud nõustamis- ja konsultatsiooniteenused))

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kõrgem juhtkond ja juhatus, toimimismõuded ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine:

FI: hoida energiajulgeoleku huvides ära välisriikide füüsiliste või juriidilise isikute poolne kontrolli või omandiõiguse omandamine veeldatud maagaasi terminalide üle (sealhulgas need terminali osad, mida kasutatakse veeldatud maagaasi hoiustamiseks või taasgaasistamiseks).

FR: riigi energiajulgeoleku huvides võivad gaasi ülekande- või jaotussüsteeme omada ja käitada üksnes äriühingud, mille kapital kuulub 100 % Prantsuse riigile, mõnele teisele avaliku sektori organisatsioonile või ettevõttele ENGIE.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine:

BE: gaasi mahtkaubana hoiustamise teenuste osutamiseks seoses juriidiliste isikute liikidega ja Belgialt ainuõigused saanud era- või avalik-õiguslike ettevõtjate kohtlemisega. Gaasi mahtkaubana hoiustamise teenuste osutamiseks on nõutav tegevuskoht liidus (CPC 742 osa).

BG: seoses torutranspordiga ning nafta ja maagaasi hoiustamise ja ladustamisega, sealhulgas transiidi ja ülekandega (CPC 71310, CPC 742 osa).

PT: seoses toru kaudu transportitavate kütuste (maagaasi) hoiustamise ja ladustamise teenuste piiriülese osutamisega. Samuti kontsessioonid, mis on seotud maagaasi ülekandmise, jaotamise ja maa-aluse hoiustamisega ning veeldatud maagaasi vastuvõtmise, hoiustamise ja taasgaasistamise terminalidega, antakse avalike pakkumismenetluste tulemusel kontsessioonilepingute alusel (CPC 7131, CPC 7422).

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – turulepääs, võrdne kohtlemine:

BE: maagaasi ja muude kütuste torutranspordi jaoks on vaja luba. Loa võib anda üksnes liikmesriigis asutatud füüsilisele või juriidilisele isikule (vastavalt 14. mai 2002. aasta kuningliku dekreeedi artiklile 3).

Loa taotlemisel peab:

- a) äriühing olema asutatud kooskõlas Belgia või mõne teise liikmesriigi õigusega või sellise kolmanda riigi õigusega, mis on kohustunud säilitama õigusraamistiku, mis sisaldab Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 98/30/EÜ¹ kindlaks määratud ühistele nõuetele sarnaseid nõudeid ning
- b) äriühingu juhatuse asukoht, peamine tegevuskoht või peakontor asuma liikmesriigis või sellises kolmandas riigis, mis on kohustunud säilitama õigusraamistiku, mis sisaldab direktiivis 98/30/EÜ, tingimusel et kõnealuses tegevuskohas või peakontoris toimival tegevusel on asjaomase riigi majandusega tõhus ja pidev seos (CPC 7131).

BE: maagaasi tarnimiseks Belgia klientidele (kliendid on nii jaotusettevõtted kui ka tarbijad, kelle üldine gaasitarbimine kõikidest tarneallikatest kokku on vähemalt miljon kuupmeetrit aastas) on üldjuhul vajalik ministri välja antud individuaalne luba, välja arvatud juhul, kui tarnija on jaotusettevõtte, kes kasutab oma jaotusvõrku. Sellise loa võib anda üksnes Euroopa Liidu füüsilistele ja juriidilistele isikutele.

CY: toru kaudu transporditavate kütuste hoiu- ja laoteenuste piiriüleseks osutamiseks ning kütteõli ja balloongaasi jaemüügiks, välja arvatud postimüük (CPC 613, CPC 62271, CPC 63297, CPC 7131, CPC 742).

---

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. juuni 1998. aasta direktiiv 98/30/EÜ maagaasi siseturu ühiseeskirjade kohta (EÜT L 204, 21.7.1998, lk 1).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs:

HU: torutransporditeenuste osutamiseks on nõutav asutamine. Teenuseid võib osutada riigi või kohaliku omavalitsusega sõlmitud kontsessioonilepingu alusel. Kõnealuse teenuse osutamine on reguleeritud Ungari kontsessiooniõigusega (CPC 7131).

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – turulepääs:

LT: kütuste torutranspordiks ja kaupade (välja arvatud kütus) torutranspordi abiteenusteks.

Kehtivad meetmed:

BE: arrêté Royal du 14 mai 2002 relatif à l'autorisation de transport de produits gazeux et autres par canalisations ning
loi du 12 avril 1965 relative au transport de produits gazeux et autres par canalisations (artikkel 8.2).

BG: energiaseadus.

CY: 2003. aasta elektriturgude reguleerimise seadus nr 122(I)/2003, kehtivas sõnastuses;
2004. aasta gaasiturgude reguleerimise seadus nr 183(I)/2004, kehtivas sõnastuses;
naftaseadus (torujuhtmed), 273. peatükk;
naftaseaduse peatükk 272, kehtivas sõnastuses, ning
2003. aasta nafta- ja kütuse tehnilist kirjeldust käsitlev seadus nr 148(I)/2003, kehtivas sõnastuses.

FI: maakaasumarkkinalaki (maagaasituruseadus) (508/2000) ja maakaasumarkkinalaki (maagaasituruseadus) 587/2017.

FR: Code de l'énergie.

HU: 1991. aasta seadus nr XVI kontsessioonide kohta.

LT: Leedu Vabariigi 10. oktoobri 2000. aasta seadus nr VIII-1973 maagaasi kohta.

PT: 26. oktoobri 2012. aasta dekreet-seadused nr 230/2012 ja nr 231/2012 maagaasi kohta; 8. oktoobri 2012. aasta dekreet-seadused nr 215-A/2012 ja nr 225-B/2012 elektrienergia kohta ning 15. veebruari 2006. aasta dekreet-seadus nr 31/2006 maagaasi ja naftatoodete kohta.

d) Tuumaenergia (ISIC Rev. 3.1 12, 3.1 23, 120, 1200, 233, 2330, 40, 4010 osa, CPC 887))

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kõrgem juhtkond ja juhatus ning piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine:

DE: tuumamaterjali tootmiseks, töötlemiseks ja transportimiseks ning tuumaenergiapõhise elektri tootmiseks ja jaotamiseks.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine:

AT ja FI: tuumamaterjali tootmiseks, töötlemiseks, jaotamiseks ja transportimiseks ning tuumaenergiapõhise elektri tootmiseks ja jaotamiseks.

BE: tuumamaterjali tootmiseks, töötlemiseks ja transportimiseks ning tuumaenergiapõhise elektri tootmiseks ja jaotamiseks.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kõrgem juhtkond ja juhatus, toimimismõuded:

HU ja SE: tuumkütuse töötlemiseks ja tuumaenergiapõhise elektrienergia tootmiseks.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kõrgem juhtkond ja juhatus:

BG: lõhustuvate ja ühinevate tuumamaterjalide või nende algmaterjalide uurimiseks, kaevandamiseks ja töötlemiseks, samuti nendega kauplemiseks, tuumajaamade seadmete ja süsteemide hooldamiseks ja parandamiseks, selliste materjalide ning nende töötlemisel tekkinud prügi ja jäätmete transportimiseks, ioniseeriva kiirguse kasutamiseks ning kõigi muude teenuste jaoks, mis on seotud tuumaenergia kasutamisega rahumeelsetel eesmärkidel (sealhulgas inseneri- ja nõustamisteenused, tarkvarateenused jne).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine:

FR: need tegevused peavad olema kooskõlas Euratomi lepingust tulenevate kohustustega.

Kehtivad meetmed:

AT: Bundesverfassungsgesetz für ein atomfreies Österreich (konstitutsiooniline seadus tuumavaba Austria kohta), BGBl. I Nr. 149/1999.

BG: tuumaenergia ohutu kasutamise seadus.

FI: ydinenergialaki (tuumaenergia seadus) (990/1987).

HU: 1996. aasta seadus nr CXVI tuumaenergia kohta ja valitsuse dekreet nr 72/2000 tuumaenergia kohta.

SE: Rootsi keskkonnaseadustik (1998:808) ja seadus tuumatehnoloogiaalase tegevuse kohta (1984:3).

Reservatsioon nr 23 – muud mujal nimetamata teenused

Sektor: muud mujal nimetamata teenused

Tegevusala liigitus: CPC 9703, CPC 612 osa, CPC 621 osa, CPC 625 osa, 85990 osa

Reservatsiooni liik: turulepääs

võrdne kohtlemine

kõrgem juhtkond ja juhatus

toimimisinõuded

kohapealne esindatus

Peatükk: investeringute liberaliseerimine ja piiriülene teenuskaubandus

Kirjeldus:

Euroopa Liit jätab endale õiguse võtta vastu või säilitada meetmeid seoses järgmisega.

a) Matuse-, kremeerimis- ja surnutalitamisteenused (CPC 9703)

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine:

FI: kremeerimisteenuseid võivad osutada ja kalmistuid võivad käitada/hallata üksnes riik, omavalitsused, kogudused, usukogukonnad või mittetulundusühingud.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kõrgem juhtkond ja juhatus ning piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine, kohapealne esindatus:

DE: kalmistut võib hallata üksnes avalik-õiguslik juriidiline isik. Kalmistute rajamine ja haldamine ning matustega seotud teenused.

PT: matuse- ja surnutalitamisteenuste osutamiseks on nõutav kaubanduslik kohalolek. matuse- ja surnutalitamisteenuste osutamise ettevõtte tehniliseks halduriks saamiseks on nõutav EMP riigi kodakondsus.

SE: kremeerimis- ja surnutalitamisteenused kuuluvad Rootsi kiriku või kohaliku ametiasutuse monopoli alla.

CY, SI: matuse, kremeerimis- ja surnutalitamisteenused.

Kehtivad meetmed:

FI: hautaustoimilaki (matusebüroode seadus) (457/2003).

PT: 16. jaanuari dekreet-seadus nr 10/2015 alterado p / Lei 15/2018, 27 março.

SE: Begravningslag (1990:1144) (matuseseadus); Begravningsförrordningen (1990:1147) (matuseid käsitlev määrus).

b) Muud äriteenused

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – turulepääs:

FI: nõuda elektroonilise identimise teenuste osutamiseks asutamist Soomes või mujal EMP riigis.

Kehtivad meetmed:

FI: laki vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista 617/2009 (seadus nr 617/2009 usaldusväärse elektroonilise identimise ja elektrooniliste usaldusteenuste kohta).

c) Uued teenused

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kõrgem juhtkond ja juhatus, toimimishõuded ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine, kohapealne esindatus:

EU: selliste uute teenuste osutamiseks, mida ei ole liigitatud ÜRO 1991. aasta ühtses tooteklassifikaatoris (CFC).

Ühendkuningriigi loend

Reservatsioon nr 1 – kõik sektorid

Reservatsioon nr 2 – kutseteenused (kõik kutsealad, välja arvatud tervishoiuga seotud kutsealad)

Reservatsioon nr 3 – kutseteenused (tervishoiuga seotud kutsealad ja farmaatsiatoodete jaemüük)

Reservatsioon nr 4 – äriteenused (inkassoteenused ja krediidiinfoteenused)

Reservatsioon nr 5 – äriteenused (tööjõu vahendamise teenused)

Reservatsioon nr 6 – äriteenused (juurdlusteenused)

Reservatsioon nr 7 – äriteenused (muud äriteenused)

Reservatsioon nr 8 – haridusteenused

Reservatsioon nr 9 – finantsteenused

Reservatsioon nr 10 – tervishoiu- ja sotsiaalteenused

Reservatsioon nr 11 – meelelahutus-, kultuuri- ja sporditeenused

Reservatsioon nr 12 – transporditeenused ja transpordi abiteenused

Reservatsioon nr 13 – kalapüük ja vesi

Reservatsioon nr 14 – energeetikaga seotud tegevusalad

Reservatsioon nr 15 – muud mujal nimetamata teenused

Reservatsioon nr 1 – kõik sektorid

Sektor: kõik sektorid

Reservatsiooni liik: turulepääs

võrdne kohtlemine

kõrgem juhtkond ja juhatus

toimimisnõuded

kohapealne esindatus

õigusteenustega seotud kohustused

Peatükk / jagu: Investeeringute liberaliseerimine, piiriülene teenuskaubandus ja õigusteenuste õigusraamistik

Kirjeldus:

Ühendkuningriik jätab endale õiguse võtta vastu või säilitada meetmeid seoses järgmisega.

a) Kaubanduslik kohalolek

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs:

riiklikul või kohalikul tasandil kommunaalteenusteks loetavate teenuste korral võib kasutada riiklikke monopole või anda eraettevõtjatele teenuse pakkumise ainuõigused.

Kommunaalteenused esinevad sellistes sektorites nagu seonduvad teadusliku ja tehnilise nõustamise teenused, sotsiaal- ja humanitaarteadustega seotud teadus- ja arendusteenused, tehnilise kontrolli ja analüüsi teenused, keskkonnateenused, tervishoiuteenused, transporditeenused ja kõikide transpordiliikide abiteenused. Kõnealuste teenuste osutamise ainuõigused antakse sageli eraettevõtjatele, näiteks ettevõtjatele, kellel on ametiasutuste antud kontsessioonid, sõltuvalt konkreetsetest teenindamiskohustustest. Kuna kommunaalteenuseid osutatakse sageli ka piirkondlikul tasandil, ei ole üksikasjalik ja ammendav sektoripõhine loend otstarbekas. Reservatsioon ei kehti telekommunikatsioonisektori ning arvutiteenuste ja nendega seotud teenuste suhtes.

b) Enamsoodustusrežiim

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – enamsoodustusrežiim ja piiriülene teenuskaubandus – enamsoodustusrežiim ja õigusteenuste õigusraamistik – kohustused:

diferentseeritud kohtlemise võimaldamine vastavalt rahvusvahelistele investeerimislepingutele või muudele enne käesoleva lepingu jõustumist jõustunud või allkirjastatud kaubanduslepingutele; diferentseeritud kohtlemise võimaldamine riigile vastavalt kehtivatele või tulevastele kahepoolsetele või mitmepoolsetele lepingutele, mille alusel:

- i) luuakse teenuste ja investeeringute siseturk;
- ii) antakse asutamisõigus või
- iii) nõutakse õigusaktide ühtlustamist ühes või enamas majandussektoris.

Teenuste ja investeeringute siseturk on sisepiirideta ala, kus on tagatud teenuste, kapitali ja isikute vaba liikumine.

Asutamisõigus on kohustus kõrvaldada piirkondliku majandusliku integratsiooni lepingu osaliste vahel lepingu jõustumise kuupäevaks põhimõtteliselt kõik asutamisõigust piiravad tõkked.

Asutamisõigus hõlmab piirkondliku majandusliku integratsiooni lepingu osalisriikide kodanike õigust asutada ja juhtida ettevõtteid samadel tingimustel kui need, mis on kodanike jaoks sätestatud selle riigi õigusaktides, kus kõnealune ettevõtlus toimub.

Õigusaktide ühtlustamine tähendab

- i) piirkondliku majandusliku integratsiooni lepingu ühe või enama osalise õigusaktide ühtlustamist teis(t)e kõnealuse lepingu osalis(t)e õigusaktidega või
- ii) ühiste õigusaktide ülevõtmist piirkondliku majandusliku integratsiooni lepingu osaliste õigusesse.

Selline ühtlustamine või ülevõtmine peab toimuma ja loetakse toimunuks üksnes hetkel, mil see jõustub piirkondliku majandusliku integratsiooni lepingu osalise või osaliste siseriiklikus õiguses.

diferentseeritud kohtlemise võimaldamine seoses asutamisõigusega kodanikele või ettevõtjatele vastavalt kehtivatele või tulevastele kahepoolsetele lepingutele Ühendkuningriigi ja mõne järgmise riigi või vürstiriigi vahel: Andorra, Monaco, San Marino ja Vatikani Linnriik.

c) Relvad, laskemoon ja sõjavarustus

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, enamsoodustusrežiim, kõrgem juhtkond ja juhatus, toimimismõuded ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, kohapealne esindatus, võrdne kohtlemine, enamsoodustusrežiim:

relvade, laskemoona ja sõjavarustuse tootmine või nendega kauplemine. Sõjavarustus piirdub toodetega, mis on ette nähtud ja mida valmistatakse üksnes sõjaliseks kasutuseks seoses sõjapidamise või kaitsetegevusega.

Reservatsioon nr 2 – kutseteenused (kõik kutsealad, välja arvatud tervishoiuga seotud kutsealad)

Sektor – allsektor: Kutseteenused – õigusteenused, auditeerimisteenused

Tegevusala liigitus: CPC 861 osa, 87902 osa, 862 osa

Reservatsiooni liik: turulepääs

võrdne kohtlemine

kõrgem juhtkond ja juhatus

kohapealne esindatus

õigusteenustega seotud kohustused

Peatükk / jagu: Investeeringute liberaliseerimine, piiriülene teenuskaubandus ja õigusteenuste õigusraamistik

Kirjeldus:

a) Õigusteenused

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, kõrgem juhtkond ja juhatuse, võrdne kohtlemine, piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, kohapealne esindatus, võrdne kohtlemine ja õigusraamistik – õigusteenused – kohustused:

Ühendkuningriik jätab endale õiguse võtta vastu või säilitada meetmeid seoses õigusala nõustamise ning volitamise, dokumentatsiooni ja tõendamise teenustega, mida osutavad avalikke ülesandeid täitvad õigusspetsialistid, näiteks notarid, ning teenustega, mida osutavad kohtutäiturid (CPC 861 osa, 87902 osa).

- b) Auditeerimisteenused (CPC – 86211, 86212, välja arvatud majandusarvestus- ja raamatupidamisteenused)

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – turulepääs, kohalik esindatus, võrdne kohtlemine:

Ühendkuningriik jätab endale õiguse võtta vastu või säilitada meetmeid seoses auditeerimisteenuste piiriülese osutamisega.

Kehtivad meetmed:

2006. aasta äriühinguseadus

Reservatsioon nr 3 – kutseteenused (tervishoiuga seotud kutsealad ja farmaatsiatoodete jaemüük)

Sektor:	tervishoiuga seotud kutsealased teenused ja ravimite ning meditsiini- ja ortopeediakaupade jaemüük, muud apteekriteenused
Tegevusala liigitus:	CPC 63211, 85201, 9312, 9319, 93121
Reservatsiooni liik:	turulepääs võrdne kohtlemine kohapealne esindatus
Peatükk:	investeeringute liberaliseerimine ja piiriülene teenuskaubandus

Kirjeldus:

Ühendkuningriik jätab endale õiguse võtta vastu või säilitada meetmeid seoses järgmisega.

- a) Meditsiini- ja hambaraviteenused; ämmaemandate, meditsiiniõdede, füsioterapeutide, psühholoogide ja parameedikute teenused (CPC 63211, 85201, 9312, 9319)

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs:

arstide registreerimine riikliku tervishoiuteenistuse juures kuulub meditsiinilise tööjõu planeerimise alla (CPC 93121, 93122).

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – turulepääs, kohalik esindatus, võrdne kohtlemine:

kõikide tervishoiualaste kutseteenuste, sealhulgas arsti-, hambaarsti-, ämmaemanda-, meditsiiniõe-, füsioterapeudi-, parameediku- ja psühholoogiteenuste osutamiseks peab olema täidetud elukohanõue. Neid teenuseid võivad pakkuda üksnes Ühendkuningriigi territooriumil füüsiliselt kohal viibivad füüsilised isikud (CPC 9312, 93191 osa).

arsti-, hambaarsti- ja ämmaemandateenuste ning meditsiiniõe-, füsioterapeudi-, psühholoogi- ja parameedikuteenuste piiriülene osutamine (CPC 85201 osa, 9312, 93191 osa).

teenuseosutajate korral, kes ei viibi Ühendkuningriigi territooriumil füüsiliselt kohal (CPC 85201 osa, 9312, 93191 osa).

b) Ravimite ning meditsiini- ja ortopeediakaupade jaemüük, muud apteekriteenused (CPC 63211)

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, kohapealne esindatus:

ravimeid ja meditsiinikaupu saab posti teel tellida üksnes Ühendkuningriigist, seega on ravimate ja meditsiinikaupade jaemüügiks Ühendkuningriigis vajalik tegevuskoht Ühendkuningriigis.

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – turulepääs, kohalik esindatus, võrdne kohtlemine:

ravimate ning meditsiini- ja ortopeediakaupade piiriülene jaemüük ning muud apteekriteenused.

Reservatsioon nr 4 – äriteenused (inkassoteenused ja krediidiinfoteenused)

Sektor – allsektor: äriteenused – inkassoteenused, krediidiinfoteenused

Tegevusala liigitus: CPC 87901, 87902

Reservatsiooni liik: turulepääs

võrdne kohtlemine

kohapealne esindatus

Peatükk: Piiriülene teenuskaubandus

Kirjeldus:

Ühendkuningriik jätab endale õiguse võtta vastu või säilitada meetmeid seoses inkassoteenuste ja krediidiinfoteenuste osutamisega.

Reservatsioon nr 5 – äriteenused (tööjõu vahendamise teenused)

Sektor – allsektor: äriteenused – tööjõu vahendamise teenused

Tegevusala liigitus: CPC 87202, 87204, 87205, 87206, 87209

Reservatsiooni liik: turulepääs

võrdne kohtlemine

kõrgem juhtkond ja juhatus

kohapealne esindatus

Peatükk: investeringute liberaliseerimine ja piiriülene teenuskaubandus

Kirjeldus:

Ühendkuningriik jätab endale õiguse võtta vastu või säilitada meetmeid seoses järgmisega.

koduabiliste, muude kaubandus- ja tööstustöötajate, meditsiiniõdede ja muu personali tööjõu vahendamise teenuste osutamine (CPC 87204, 87205, 87206, 87209).

nõuda asutamist ja keelata kontori abipersonali ja muude töötajate vahendusteenuste piiriülene osutamine.

Reservatsioon nr 6 – äriteenused (juurdlusteenused)

Sektor – allsektor: äriteenused – juurdlusteenused

Tegevusala liigitus: CPC 87301

Reservatsiooni liik: turulepääs

võrdne kohtlemine

kõrgem juhtkond ja juhatus

toimimisinõuded

kohapealne esindatus

Peatükk: investeringute liberaliseerimine ja piiriülene teenuskaubandus

Kirjeldus:

Ühendkuningriik jätab endale õiguse võtta vastu või säilitada meetmeid seoses juurdlusteenuste osutamisega (CPC 87301).

Reservatsioon nr 7 – äriteenused (muud äriteenused)

Sektor – allsektor: äriteenused – muud äriteenused

Tegevusala liigitus: CPC 86764, 86769, 8868, 8790 osa

Reservatsiooni liik: turulepääs

võrdne kohtlemine

enamsoodustusrežiim

kohapealne esindatus

Peatükk: investeeringute liberaliseerimine ja piiriülene teenuskaubandus

Kirjeldus:

Ühendkuningriik jätab endale õiguse võtta vastu või säilitada meetmeid seoses järgmisega.

- a) Laevade, raudteetranspordivahendite ning lennukite ja nende osade hooldus ja remont (CPC 86764 osa, CPC 86769, CPC 8868)

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – turulepääs, kohalik esindatus, võrdne kohtlemine:

nõuda liikmesriigi territooriumil asutamist või füüsilist kohalolekut ning keelustada raudteetranspordivahendite hooldus- ja remonditeenuste piiriülene osutamine väljastpoolt seda territooriumi;

nõuda liikmesriigi territooriumil asutamist või füüsilist kohalolekut ning keelustada siseveelaevade hooldus- ja remonditeenuste piiriülene osutamine väljastpoolt seda territooriumi;

nõuda liikmesriigi territooriumil asutamist või füüsilist kohalolekut ning keelustada merelaevade hooldus- ja remonditeenuste piiriülene osutamine väljastpoolt seda territooriumi;

nõuda liikmesriigi territooriumil asutamist või füüsilist kohalolekut ning keelustada lennukite ja nende osade hooldus- ja remonditeenuste piiriülene osutamine väljastpoolt seda territooriumi (CPC 86764 osa, CPC 86769, CPC 8868);

Üksnes Ühendkuningriigis volitatud tunnustatud organisatsioonid võivad teha Ühendkuningriigi nimel laevade kohustuslikke ülevaatusi ja kohustuslikku sertifitseerimist. Võidakse kohaldada asutamisenõuet.

Kehtivad meetmed:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta määrus (EÜ) nr 391/2009 laevade kontrollimise ja ülevaatusega tegelevate organisatsioonide ühiste eeskirjade ja standardite kohta, mis on Ühendkuningriigi õiguses säilitatud Euroopa Liidust väljaastumise 2018. aasta seadusega ning mida on muudetud kaubandusliku meresõidu (tunnustatud organisatsioonide) (muudatus) (EList väljumine) 2019. aasta eeskirjadega.

b) Muud lennundusega seotud äriteenused

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – enamsoodustusrežiim ja piiriülene teenuskaubandus – enamsoodustusrežiim:

diferentseeritud kohtlemise võimaldamine kolmandale riigile vastavalt kehtivatele või tulevastele kahepoolsetele lepingutele, mis on seotud järgmiste teenustega:

- i) õhusõidukite remondi- ja hooldusteenused;
- ii) õhusõidukite rentimine või kasutusrendile andmine ilma meeskonnata;
- iii) arvutipõhise ettetellimissüsteemi (CRS) teenused;
- iv) järgmised mehitatud õhusõidukitega osutatavad teenused, mis vastavad poolte vastavatele õigusnormidele, mis reguleerivad õhusõidukite lubamist nende territooriumile, sealt lahkumist ja seal käitamist: tuletõrje, lennutreening, pritsimine, seire, kaardistamine, pildistamine ning muud õhus osutatavad põllumajandus-, tööstus- ja kontrolliteenused ning
- v) õhutransporditeenuste müük ja turustamine.

Reservatsioon nr 8 – haridusteenused

Sektor: Haridusteenused

Tegevusala liigitus: CPC 92

Reservatsiooni liik: turulepääs

võrdne kohtlemine

kõrgem juhtkond ja juhatus

toimimisinõuded

kohapealne esindatus

Peatükk: investeeringute liberaliseerimine ja piiriülene teenuskaubandus

Kirjeldus:

Ühendkuningriik jätab endale õiguse võtta vastu või säilitada meetmeid seoses järgmisega. kõik haridusteenused, mida rahastab avalik sektor või mis saavad mis tahes vormis riigiabi ja mida ei loeta seetõttu erasektori rahastatavateks teenusteks. Kui välisriigi teenuseosutajal on lubatud pakkuda erasektori rahastatavaid haridusteenuseid, võidakse eraettevõtjatelt nõuda haridussüsteemis osalemiseks mittediskrimineerivatel alustel antud kontsessiooni.

Alg-, kesk, kõrg- ja täiskasvanuharidust mittehõlmavate eraõiguslikult rahastatud haridusteenuste osutamine (CPC 929).

Reservatsioon nr 9 – finantsteenused

Sektor: Finantsteenused

Tegevusala liigitus:

Reservatsiooni liik: turulepääs

võrdne kohtlemine

enamsoodustusrežiim

kohapealne esindatus

Peatükk: investeringute liberaliseerimine ja piiriülene teenuskaubandus

Kirjeldus:

Ühendkuningriik jätab endale õiguse võtta vastu või säilitada meetmeid seoses järgmisega.

a) Kõik finantsteenused

Seoses investeringute liberaliseerimisega – turulepääs:

nõuda mittediskrimineerivatel alustel, et finantsteenuse osutaja (välja arvatud filiaali) asutamisel Ühendkuningriigis tuleb kasutada konkreetset õiguslikku vormi.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – enamsoodustusrežiim ja piiriülene teenuskaubandus – enamsoodustusrežiim:

kolmanda riigi investori või finantsteenuste osutaja erinev kohtlemine vastavalt kahepoolsele või mitmepoolsele rahvusvahelisele investeerimislepingule või muule kaubanduslepingule.

b) Kindlustus ja kindlustusega seotud teenused

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kohalik esindatus: kindlustusteenuste ja kindlustusega seotud teenuste osutamiseks, välja arvatud:

- i) otsekindlustusteenused (sealhulgas kaaskindlustus) ja otsekindlustuse vahendamine selliste riskide kindlustamisel, mis on seotud:
  - meretranspordi ja kommertslennunduse, kosmoselendude ja -veoga (sealhulgas satelliidid), kusjuures sellise kindlustusega kaetakse üks või kõik järgmisest: veetavad kaubad, kaupu vedav sõiduk ja vedamisest tulenevad kohustused ning

– rahvusvahelises transiidis olevate kaupadega;

ii) edasikindlustus ja retrotsessioon ning

iii) kindlustuse abiteenused.

c) Pangandus- ja muud finantsteenused

Seoses investeringute liberaliseerimisega – turulepääs ja piiriülene teenuskaubandus – kohapealne esindatus:

Investeeringufondide vara tohivad hoiustada üksnes äriühingud, mille registrijärgne asukoht on Ühendkuningriigis. Lepinguliste fondide, sealhulgas usaldusfondide ja – kui see on riigi õiguse alusel lubatud – investeerimisettevõtete juhtimiseks tuleb asutada eraldi fondivalitseja, kelle peakontor ja registrijärgne asukoht on Ühendkuningriigis.

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kohalik esindatus:

panga- ja muude finantsteenuste osutamiseks, välja arvatud:

i) finantsteabe esitamine ja edasiandmine ning finantsandmete töötlemine ja sellega seotud tarkvara teiste finantsteenuste osutajate poolt, ning

- ii) käesoleva lepingu artikli 183 punkti a alapunktis ii esitatud panga- ja muude finantsteenuste (välja arvatud kindlustus) määratluse alapunktis L kirjeldatud panga- ja muude finantsteenustega seotud nõustamine ja muud finantsabiteenused, välja arvatud selles alapunktis kirjeldatud vahendusteenused.

Reservatsioon nr 10 – tervishoiu- ja sotsiaalteenused

Sektor: tervishoiu- ja sotsiaalteenused

Tegevusala liigitus: CPC 931, v.a CPC 9312, CPC 93191 osa

Reservatsiooni liik: turulepääs

võrdne kohtlemine

kõrgem juhtkond ja juhatus

toimimismõõdukus

kohapealne esindatus

Peatükk: investeeringute liberaliseerimine ja piiriülene teenuskaubandus

Kirjeldus:

Ühendkuningriik jätab endale õiguse võtta vastu või säilitada meetmeid seoses järgmisega.

- a) Tervishoiuteenused – haigla- ja kiirabiteenused, raviasutuste teenused (CPC 931, välja arvatud 9312, 93191 osa)

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, toimimisinõuded, kõrgem juhtkond ja juhatus:

kõikide selliste tervishoiuteenuste osutamiseks, mida rahastab avalik sektor või mis saavad mis tahes vormis riigiabi ja mida ei loeta seetõttu erasektori rahastatavateks teenusteks.

Kõik erasektori rahastatavad tervishoiuteenused, v.a haiglateenused. Eraettevõtjatelt võidakse nõuda erasektori rahastatavas tervishoiuvõrgus osalemiseks mittediskrimineerivatel alustel antud kontsessiooni. Võidakse kohaldada majandusvajaduste testi. Põhikriteeriumid: olemasolevate ettevõtjate arv ja neile avalduv mõju, transporditaristu, rahvastiku tihedus, geograafiline paiknemine ja uute töökohtade loomine.

Reservatsioon ei kehti tervishoiualaste kutseteenuste osutamise suhtes, sealhulgas teenused, mida osutavad arstid, hambaarstid, ämmaemandad, meditsiiniõed, füsioterapeudid, parameedikud ja psühholoogid, mis on hõlmatud muude reservatsioonidega (CPC 931, välja arvatud 9312, 93191 osa).

b) Tervishoiu- ja sotsiaalteenused, sealhulgas pensionikindlustus

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – turulepääs, kohalik esindatus, võrdne kohtlemine:

Nõuda teenuseosutajatelt tema territooriumil asutamist või füüsilist kohalolekut ja piirata tervishoiu- ja sotsiaalteenuste piiriülest osutamist väljastpoolt tema territooriumi, samuti tegevusi või teenuseid, mis moodustavad osa riiklikust pensioni- või sotsiaalkindlustussüsteemist.

Reservatsioon ei kehti tervishoiualaste kutseteenuste osutamise suhtes, sealhulgas teenused, mida pakuvad arstid, hambaarstid, ämmaemandad, meditsiiniõed, füsioterapeudid, parameedikud ja psühholoogid, mis on hõlmatud muude reservatsioonidega (CPC 931, välja arvatud 9312, 93191 osa).

c) Sotsiaalteenused, sealhulgas pensionikindlustus

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kõrgem juhtkond ja juhatus, toimimismõõdu:

kõikide selliste sotsiaalteenuste osutamine, mida rahastab avalik sektor või mis saavad mis tahes vormis riigiabi ja mida ei loeta seetõttu erasektori rahastatavateks teenusteks, ning tegevus või teenused, mis moodustavad osa riiklikust pensioni- või sotsiaalkindlustussüsteemist.

Eraettevõtjatelt võidakse nõuda erasektori rahastatavas sotsiaalsüsteemis osalemiseks mittediskrimineerivatel alustel antud kontsessiooni. Võidakse kohaldada majandusvajaduste testi. Põhikriteeriumid: olemasolevate ettevõtjate arv ja neile avalduv mõju, transporditaristu, rahvastiku tihedus, geograafiline paiknemine ja uute töökohtade loomine.

Erasektori rahastatavate sotsiaalteenuste, välja arvatud sanatooriumide, puhkekodude ja vanadekodude teenuste osutamine.

Reservatsioon nr 11 – meelelahutus-, kultuuri- ja sporditeenused

Sektor: meelelahutus-, kultuuri- ja sporditeenused

Tegevusala liigitus: CPC 963, 9619, 964

Reservatsiooni liik: turulepääs

võrdne kohtlemine

kõrgem juhtkond ja juhatus

toimimisinõuded

kohapealne esindatus

Peatükk: investeeringute liberaliseerimine ja piiriülene teenuskaubandus

Kirjeldus:

Ühendkuningriik jätab endale õiguse võtta vastu või säilitada meetmeid seoses järgmisega.

a) Raamatukogud, arhiivid, muuseumid ja muud kultuuriteenused (CPC 963)

Raamatukogude, arhiivide, muuseumide ja muude kultuuriteenuste osutamine.

- b) Meelelahutusteenused (sealhulgas teatrite, ansamblite ja tsirkuste teenused) (CPC 9619, 964, välja arvatud 96492)

meelelahutusteenuste (sealhulgas teatrite, ansamblite, tsirkuste ja diskoteekide teenused) piiriülene osutamine.

- c) Hasartmängude ja kihlvedude korraldamise teenused (CPC 96492)

Hasartmänguteenuste osutamine, mis hõlmab rahalise panusega õnnemänge, sealhulgas eeskätt loteriid, kraapimisloteriid, kasiinodes pakutavaid hasartmänguteenuseid, mängusaale või litsentsitud ruume, kihlveoteenuseid, bingoteenuseid ning heategevusorganisatsioonide või mittetulundusühingute pakutavaid või neile tulu toovaid hasartmänguteenuseid.

Reservatsioon nr 12 – transporditeenused ja transpordi abiteenused

Sektor: Transporditeenused

Reservatsiooni liik: turulepääs

võrdne kohtlemine

enamsoodustusrežiim

kõrgem juhtkond ja juhatus

toimimisinõuded

kohapealne esindatus

Peatükk: investeeringute liberaliseerimine ja piiriülene teenuskaubandus

Kirjeldus:

Ühendkuningriik jätab endale õiguse võtta vastu või säilitada meetmeid seoses järgmisega.

a) Meretransport – muu kaubanduslik tegevus, mida harrastatakse laevalt

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kõrgem juhtkond ja juhatus, toimimishõuded ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, kohapealne esindatus, võrdne kohtlemine:

merelaevade ja siseveelaevade meeskonna liikmete kodakondsus.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, enamsoodustusrežiim, kõrgem juhtkond ja juhatus:

Laeva registreerimiseks ja Ühendkuningriigi lipu all sõitva laevastiku käitamiseks (kogu kaubanduslik merendustegevus, millega tegeletakse merelaevalt, sealhulgas kalandus, vesiviljelus ja kalandusega seotud teenused; rahvusvaheline reisijate- ja kaubavedu (CPC 721); ning meretranspordi abiteenused). Seda reservatsiooni ei kohaldata Ühendkuningriigis asutatud juriidiliste isikute suhtes, kellel on tegelik ja pidev seos tema majandusega.

b) Meretranspordi abiteenused

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kõrgem juhtkond ja juhatus ning piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, kohapealne esindatus, võrdne kohtlemine:

lootsi- ja sildumisteenuste osutamine. Suurema selguse huvides olgu märgitud, et olenemata kriteeriumidest, mida võidakse kohaldada laevade registreerimise suhtes Ühendkuningriigis, jätab Ühendkuningriik endale õiguse näha ette, et lootsi- ja sildumisteenuseid võivad pakkuda üksnes Ühendkuningriigi riiklikesse registritesse kantud laevad (CPC 7452).

Puksiirteenuseid võivad osutada üksnes Ühendkuningriigi lippu kandvad laevad (CPC 7214).

c) Siseveetranspordi abiteenused

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, enamsoodustusrežiim, kõrgem juhtkond ja juhatus, toimimisinõuded ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, kohapealne esindatus, võrdne kohtlemine, enamsoodustusrežiim:

siseveetranspordi abiteenused.

d) Raudteetransport ja raudteetranspordi abiteenused

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, kohapealne esindatus, võrdne kohtlemine:

Reisijate raudteevedu (CPC 7111).

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, kohapealne esindatus:

Kauba raudteevedu(CPC 7112).

- e) Maanteetransport (reisijate- ja kaubaveoteenused, rahvusvahelised veoautoveoteenused) ja maanteetranspordi abiteenused.

Seoses piiriülese teenuskaubandusega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kohalik esindatus:

Maanteetransporditeenuste puhul, mis on hõlmatud käesoleva lepingu teise osa kolmanda rubriigi ja käesoleva lepingu 31. lisaga.

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kõrgem juhtkond ja juhatus ning piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, kohapealne esindatus, võrdne kohtlemine:

Maanteetransporditeenuste puhul, mis ei ole hõlmatud käesoleva lepingu teise osa kolmanda rubriigi ja käesoleva lepingu 31. lisaga:

- i) nõuda asutamist ja piirata maanteetransporditeenuste piiriülest osutamist (CPC 712);

- ii) majandusvajaduste testi võidakse kohaldada Ühendkuningriigi taksoteenuste suhtes, piirates teenuseosutajate arvu. Põhikriteeriumid: kohaldatavates õigusaktides ette nähtud kohalik nõudlus (CPC 71221).

Kehtivad meetmed:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1071/2009 (millega kehtestatakse ühiseeskirjad autoveo-ettevõtja tegevusalal tegutsemise tingimuste kohta ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 96/26/EÜ), mis on Ühendkuningriigi õiguses säilitatud Euroopa Liidust väljaastumise 2018. aasta seadusega ning mida on muudetud ettevõtjate litsentseerimise ja rahvusvahelise autoveo (muutmine jne) (EList väljumine) 2019. aasta eeskirjadega;

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1072/2009 (rahvusvahelisele autoveoturule juurdepääsu käsitlevate ühiseeskirjade kohta), mis on Ühendkuningriigi õiguses säilitatud Euroopa Liidust väljaastumise 2018. aasta seadusega ning mida on muudetud ettevõtjate litsentseerimise ja rahvusvahelise autoveo (muutmine jne) (EList väljumine) 2019. aasta eeskirjadega; ning

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1073/2009 (rahvusvahelisele bussiteenuste turule juurdepääsu käsitlevate ühiseeskirjade kohta ning millega muudetakse määrust (EÜ) nr 561/2006), mis on Ühendkuningriigi õiguses säilitatud Euroopa Liidust väljaastumise 2018. aasta seadusega ning mida on muudetud bussiteenuste rahvusvahelisele turule juurdepääsu (muutmine jne) (EList väljumine) 2019. aasta eeskirjadega.

f) Kosmosetransport ja kosmoselaeva rentimine

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, toimimisinõuded, kõrgem juhtkond ja juhatus ning piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, kohapealne esindatus, võrdne kohtlemine:

kosmosetransporditeenused ja kosmoselaevade rentimine (CPC 733, 734 osa).

g) Enamsoodustusrežiimi erandid

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – enamsoodustusrežiim ja piiriülene teenuskaubandus – enamsoodustusrežiim:

i) Maantee- ja raudteetransport

Võimaldada teatavale riigile erinevat kohtlemist vastavalt Ühendkuningriigi ja kolmanda riigi vahel sõlmitud ning rahvusvahelist maanteetransporti (sealhulgas kombineeritud vedu, maantee- ja raudteetransport) ja reisijatevedu käsitlevatele kehtivatele või tulevastele kahepoolsetele lepingutele (CPC 7111, 7112, 7121, 7122, 7123). Sellise kohtlemisega võidakse:

- reserveerida asjakohaste transporditeenuste osutamine poolte vahel või läbi poolte territooriumi kummagi poole riigis registreeritud sõidukitele või lubada sellist teenust osutada vaid kõnealuste sõidukitega või
- näha selliste sõidukite puhul ette maksuvabastus.

ii) Lennutransport – lennutranspordi abiteenused

Diferentseeritud kohtlemise võimaldamine kolmandale riigile vastavalt maapealse teenindamisega seotud kehtivatele või tulevastele kahepoolsetele lepingutele.

Reservatsioon nr 13 – kalapüük ja vesi

Sektor:	kalapüük, vesiviljelus, kalapüügiga seotud teenused; vee kogumine, puhastamine ja -varustus.
Tegevusala liigitus:	ISIC Rev. 3.1 0501, 0502, CPC 882, ISIC Rev. 3.1 41
Reservatsiooni liik:	turulepääs võrdne kohtlemine enamsoodustusrežiim kõrgem juhtkond ja juhatus toimimisinõuded kohapealne esindatus
Peatükk:	investeeringute liberaliseerimine ja piiriülene teenuskaubandus
Kirjeldus:	

Ühendkuningriik jätab endale õiguse võtta vastu või säilitada meetmeid seoses järgmisega.

a) Kalapüük, vesiviljelus ja kalapüügiga seotud teenused (ISIC Rev. 3.1 0501, 0502, CPC 882)

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine, kõrgem juhtkond ja juhatus, toimimisnõuded, enamsoodustusrežiim ning piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, võrdne kohtlemine, kohapealne esindatus, enamsoodustusrežiim:

1. eelkõige Ühendkuningriigi kalanduspoliitika ja kolmanda riigiga sõlmitud kalanduslepingute raames, mis on seotud juurdepääsuga Ühendkuningriigi suveräänsete õiguste või jurisdiktsiooni all olevate vete bioloogilistele ressurssidele ja püügipiirkondadele ning nende ressursside ja püügipiirkondade või Ühendkuningriigi püügiloa kohaste püügiõiguste kasutamisega, sealhulgas:

- a) liikmesriigi või kolmanda riigi lipu all sõitvatele laevadele eraldatud kvootide alusel püütud saagi lossimise reguleerimine või Ühendkuningriigi lipu all sõitvate laevade puhul nõue, et osa kogu saagist lossitaks Ühendkuningriigi sadamates;
- b) äriühingu minimaalse suuruse kindlaksmääramine, et säilitada nii väikesemahulist püüki teostavad laevad kui ka rannapüügilaevad;
- c) diferentseeritud kohtlemise võimaldamine vastavalt kalandusega seotud kehtivatele või tulevastele rahvusvahelistele lepingutele ja

- d) nõue, et Ühendkuningriigi lipu all sõitva laeva meeskonnaliikmetel peab olema Ühendkuningriigi kodakondsus.
2. Kalalaeva õigus sõita Ühendkuningriigi lipu all üksnes juhul, kui
- a) see kuulub täielikult:
    - i) Ühendkuningriigis asutatud äriühingutele või
    - ii) Ühendkuningriigi kodanikele;
  - b) selle igapäevast tegevust juhitakse ja kontrollitakse Ühendkuningriigist ja
  - c) laeva prahtija, haldaja või käitaja on Ühendkuningriigis asutatud äriühing või Ühendkuningriigi kodanik.
3. Tööndusliku kalapüügi loa, mis annab õiguse püüda kala Ühendkuningriigi territoriaalvetes, võib anda üksnes Ühendkuningriigi lipu all sõitvatele laevadele.
4. Vesiviljelusrajatiste asutamine merel või siseveekogudel.
5. Punkti 1 alapunkte a, b, c (välja arvatud enamsoodustusrežiimi osas) ja d, punkti 2 alapunkte a.i, b ja c ning punkti 3 kohaldatakse üksnes laevade ja ettevõtete suhtes kohaldatavate meetmete suhtes, olenemata tegelikult kasu saavate omanike kodakondsusest.

b) Vee kogumine, puhastamine ja -varustus

Seoses investeeringute liberaliseerimisega – turulepääs, võrdne kohtlemine ja piiriülene teenuskaubandus – turulepääs, kohapealne esindatus, võrdne kohtlemine:

tegevuse jaoks, mis hõlmab teenuseid seoses kodumajapidamiste või tööstuslike, kaubanduslike või muude kasutajate jaoks vee kogumise, puhastamise ja varustusega, sealhulgas joogiveega varustamine ja veemajandus.

Reservatsioon nr 14 – energeetikaga seotud tegevusalad

Sektor: energia tootmine ja sellega seotud teenused

Tegevusala liigitus: ISIC rev 3.1: 401, 402, CPC 7131, CPC 887 (v.a nõustamis- ja konsultatsiooniteenused)

Reservatsiooni liik: turulepääs

võrdne kohtlemine

kõrgem juhtkond ja juhatus

toimimisinõuded

kohapealne esindatus

Peatükk: investeeringute liberaliseerimine ja piiriülene teenuskaubandus

Kirjeldus:

Ühendkuningriik jätab endale õiguse võtta vastu või säilitada meetmeid, kui Ühendkuningriik lubab gaasi või elektri ülekandesüsteemi või nafta ja gaasi torutranspordisüsteemi välisomandust, liidu ettevõtete suhtes, mida kontrollivad kolmanda riigi füüsilised isikud või ettevõtjad, kelle arvele langeb üle 5 % Ühendkuningriigi nafta, maagaasi või elektrienergia impordist, et tagada Ühendkuningriigi energiavarustuskindlus. Reservatsiooni ei kohaldata nõustamis- ja konsultatsiooniteenuste suhtes, mida osutatakse energiajaotusega seotud teenustena.

Reservatsioon nr 15 – muud mujal nimetamata teenused

Sektor: muud mujal nimetamata teenused

Reservatsiooni liik: turulepääs

võrdne kohtlemine

kõrgem juhtkond ja juhatus

toimimisnõuded

kohapealne esindatus

Peatükk: investeeringute liberaliseerimine ja piiriülene teenuskaubandus

Kirjeldus:

Ühendkuningriik jätab endale õiguse võtta vastu või säilitada meetmeid seoses selliste uute teenuste osutamisega, mida ei ole liigitatud ÜRO 1991. aasta ühtses tooteklassifikaatoris (CPC).

INVESTEERIMISE EESMÄRGIL ÄRIVISIIDIL OLEVAD ISIKUD, ETTEVÕTJASISELT
ÜLEVIIDAVAD ISIKUD JA LÜHIAJALISEL ÄRIVISIIDIL OLEVAD ISIKUD

1. Käesolevas lisas loetletud meetme võib säilitada, seda võib jätkata, viivitamata uuendada või muuta tingimusel, et muudatus ei vähenda meetme vastavust käesoleva lepingu artiklitele 141 ja 142, nagu see oli vahetult enne muudatust.
2. Käesoleva lepingu artikleid 141 ja 142 ei kohaldata mittevastavuse ulatuses ühegi käesolevas lisas loetletud olemasoleva mittevastava meetme suhtes.
3. Lõigetes 6, 7 ja 8 esitatud loendeid kohaldatakse üksnes Ühendkuningriigi ja liidu territooriumi suhtes vastavalt käesoleva lepingu artikli 520 lõikele 2 ja artiklile 774 ning need on asjakohased üksnes liidu ja selle liikmesriikide ning Ühendkuningriigi vaheliste kaubandussuhete kontekstis. Need ei mõjuta liidu õigusest tulenevaid liikmesriikide õigusi ja kohustusi.

4. Suurema selguse huvides olgu märgitud, et liidu puhul ei kaasne võrdse kohtlemise kohustusega nõue laiendada Ühendkuningriigi füüsilistele või juriidilistele isikutele kohtlemist, mida liikmesriigis kohaldatakse vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingule või selle lepingu kohaselt võetud meetmetele, kaasa arvatud nende rakendusaktidele liikmesriikides, järgmiste isikute suhtes:

- i) muu liikmesriigi füüsilised isikud või residendid või
- ii) juriidilised isikud, kes on asutatud või organiseeritud teise liikmesriigi või liidu õiguse alusel ja kelle registrijärgne asukoht, juhatuse asukoht või peamine tegevuskoht on liidus.

5. Alljärgnevates lõigetes kasutatakse järgmisi lühendeid:

AT Austria

BE Belgia

BG Bulgaaria

CY Küpros

CZ Tšehhi

DE Saksamaa

DK Taani

EE Eesti

EL Kreeka

ES Hispaania

EU Euroopa Liit, sealhulgas kõik selle liikmesriigid

FI Soome

FR Prantsusmaa

HR Horvaatia

HU Ungari

IE Iirimaa

IT Itaalia

LT Leedu

LU Luksemburg

LV Läti

MT Malta

NL Madalmaad

PL Poola

PT Portugal

RO Rumeenia

SE Rootsi

SI Sloveenia

SK Slovaki Vabariik

6. Liidu nõuetele mittevastavad meetmed on järgmised:

Investeermise eesmärgil ärivisiidil olevad isikud

Kõik sektorid	AT, CZ: investeermise eesmärgil ärivisiidil oleva isiku tööandja peab olema ettevõtte, mis ei ole mittetulundusühendus, muul juhul kohustusi ei ole võetud. SK: investeermise eesmärgil ärivisiidil oleva isiku tööandja peab olema ettevõtte, mis ei ole mittetulundusühendus, muul juhul kohustusi ei ole võetud. Vajalik on tööluba ja majandusvajaduste test. CY: lubatav riigis viibimise kestus on kuni 90 päeva iga 12kuulise ajavahemiku jooksul; investeermise eesmärgil ärivisiidil oleva isiku tööandja peab olema ettevõtte, mis ei ole mittetulundusühendus, muul juhul kohustusi ei ole võetud.

Ettevõtjasiseselt üleviidavad isikud

Kõik sektorid	EU: kuni 31. detsembrini 2022 tasu, lõivu või maksu, mille pool on kehtestanud (välja arvatud viisa, tööloa või elamisloa taotluse või selle pikendamise menetlemisega seotud tasud), kui tal lubatakse tegutseda või võtta tööle isik, kes saab seda teha poole territooriumil, välja arvatud juhul, kui see nõue on kooskõlas käesoleva lepingu artikli 140 lõikega 3, või siseriiklike õigusaktide kohane tervishoiutasu seoses poole territooriumile sisenemise, seal viibimise, töötamise või elamise loa taotlusega. AT, CZ, SK: ettevõtjasiseselt üleviidava isiku tööandja peab olema ettevõtte, mis ei ole mittetulundusühendus: kohustusi ei ole võetud. FI: juhtivtöötaja tööandja peab olema ettevõtte, mis ei ole mittetulundusühendus. HU: füüsilisi isikuid, kes on olnud ettevõttes partneriks, ei saa ettevõtjasiseselt üle viia.

Lühiajalisel ärivisiidil olevad isikud

Kõik lõikes 8 nimetatud tegevused:	CY, DK, HR: juhul kui lühiajalisel ärivisiidil olev isik osutab teenust, on vajalik tööluba ja majandusvajaduste test. LV: lepingulise tegevuse jaoks on vajalik tööluba. MT: vajalik tööluba. Majandusvajaduste testi ei tehta. SI: vaja on ühekordset elamis- ja tööluba selliste teenuste osutamise puhul, mis kestavad korraga kauem kui 14 päeva ja hõlmavad teatavaid tegevusalasid (uuringud ja projekteerimine, koolitusseminarid; ostmine; äritehingud; kirjalik ja suuline tõlge). Majandusvajaduste testi ei ole vaja. SK: et osutada Slovakkia territooriumil teenust kauem kui seitse päeva kuus või 30 päeva kalendriaastas, on vajalik tööluba ja majandusvajaduste test.
Uuringud ja projekteerimine	AT: vajalik on tööluba ja majandusvajaduste test, välja arvatud teadus- ja statistiliste uuringute tegijate uurimistegevuse jaoks.

Turu-uuringud	AT: vajalik on tööluba ja majandusvajaduste test. Majandusvajaduse testi nõudest loobutakse uurimis- ja analüüsitegevuse puhul, mis kestab kuni seitse päeva kuus või 30 päeva kalendriaastas. Vajalik on ülikoolikraad. CY: vajalik on tööluba ja majandusvajaduste test.
Messid ja näitused	AT, CY: tegevuse puhul, mis kestab kauem kui seitse päeva kuus või 30 päeva kalendriaastas, on vajalik tööluba ja majandusvajaduste test.
Müügi- või rentimisjärgsed teenused	AT: vajalik on tööluba ja majandusvajaduste test. Majandusvajaduse testi nõudest loobutakse füüsiliste isikute puhul, kes koolitavad töötajaid seoses teenuste osutamisega ja omavad eriteadmisi. CY, CZ: tegevuse puhul, mis kestab kauem kui seitse päeva kuus või 30 päeva kalendriaastas, on vajalik tööluba. ES: paigaldus-, remondi- või hooldusteenust osutavad isikud peab värbama kaupa või teenust pakkuva juriidiline isik või ettevõtte, mis kuulub algse juriidilise isikuga samasse kontserni vähemalt kolm kuud vahetult enne sisenemistaotluse esitamise kuupäeva, ning neil peaks olema võimaluse korral vähemalt kolm aastat asjakohast erialast kogemust, mis on hangitud pärast täisealiseks saamist. FI: olenevalt tegevusest võidakse nõuda elamisluba. SE: vajalik on tööluba, välja arvatud i) füüsiliste isikute puhul, kes osalevad koolitamisel, katsetamisel või tarnete ettevalmistamises või lõpuleviimises või sarnases tegevuses äritehingu raames, ning ii) montööride ja tehniliste instruktorite puhul, kes tegelevad seoses õnnetusega seadmete kiireloomulise paigaldamise või remondiga, mis kestab kuni kaks kuud. Majandusvajaduste testi ei nõuta.
Äritehingud	AT, CY: tegevuse puhul, mis kestab kauem kui seitse päeva kuus või 30 päeva kalendriaastas, on vajalik tööluba ja majandusvajaduste test. FI: füüsiline isik peab osutama teenuseid teise poole territooriumil asuva juriidilise isiku töötajana.

Turismitöötajad	CY, ES, PL: kohustusi ei ole võetud. FI: füüsiline isik peab osutama teenuseid teise poole territooriumil asuva juriidilise isiku töötajana. SE: vajalik on tööloa, välja arvatud turismibusside juhtide ja töötajate puhul. Majandusvajaduste testi ei nõuta.
Kirjalik ja suuline tõlge	AT: vajalik on tööloa ja majandusvajaduste test. CY, PL: kohustusi ei ole võetud.

7. Ühendkuningriigi mittevastavad meetmed on järgmised:

Investeermise eesmärgil ärivisiidil olevad isikud

Kõik sektorid	investeermise eesmärgil ärivisiidil oleva isiku tööandja peab olema ettevõtte, mis ei ole mittetulundusühendus, muul juhul kohustusi ei ole võetud.

Ettevõtjasiseselt üleviidavad isikud

Kõik sektorid	Ettevõtjasiseselt üleviidava isiku tööandja peab olema ettevõtte, mis ei ole mittetulundusühendus: kohustusi ei ole võetud. Kuni 31. detsembrini 2022 tasu, lõivu või maksu, mille pool on kehtestanud (välja arvatud viisa, tööloa või elamisloa taotluse või selle pikendamise menetlemisega seotud tasud), kui tal lubatakse tegutseda või võtta tööle isik, kes saab seda teha poole territooriumil, välja arvatud juhul, kui see nõue on kooskõlas käesoleva lepingu artikli 140 lõikega 3, või siseriiklike õigusaktide kohane tervishoiutasu seoses poole territooriumile sisenemise, seal viibimise, töötamise või elamise loa taotlusega.

Lühiajalisel ärivisiidil olevad isikud

Kõik lõikes 8 nimetatud tegevused:	puuduvad.

8. Lühiajalised ärivisiidil olevad isikud võivad osaleda järgmistes tegevustes:

- a) kohtumised ja konsultatsioonid: füüsilised isikud, kes osalevad kohtumistel või konverentsidel või konsultatsioonidel äripartneritega;
- b) uuringud ja projekteerimine: tehnilised, teadus- ja statistikauurijad, kes viivad läbi sõltumatuid teadusuuringuid selle poole juriidilise isiku heaks, kelle füüsiline isik on lühiajalise ärivisiidi tegija;
- c) turu-uuringud: turu-uurijad ja analüütikud, kes teevad uuringuid või analüüse selle poole juriidilise isiku jaoks, kelle füüsiline isik on lühiajalise ärivisiidi tegija;
- d) koolitusseminarid: ettevõtte töötajad, kes sisenevad lühiajalise ärivisiidi läbiviija poolt külastatavale territooriumile, et saada koolitust tehnikate ja töömeetodite kohta, mida kasutavad lühiajalise ärivisiidi läbiviija poolt külastataval territooriumil tegutsevad ettevõtted või organisatsioonid, tingimusel et saadud koolitus piirdub üksnes vaatluse, tutvumise ja klassiõppega;
- e) messid ja näitused: töötajad, kes osalevad messil, et reklaamida oma ettevõtet või selle tooteid või teenuseid;

- f) müük: teenuseosutajat või kauba tarnijat esindavad isikud võtavad vastu tellimusi või peavad läbirääkimisi teenuse või kauba müümise üle või sõlmivad lepinguid, et müüa asjaomase teenuseosutaja või tarnija teenuseid või kaupa, kuid ei paku teenuseid ega tarni kaupa ise. Lühiajalisel ärivisiidil olevad isikud ei müü teenuseid ega kaupu otse üldsusele;
- g) ostmine: ostjad, kes ostavad kaupu või teenuseid ettevõttele, või juhtkonna liikmed ja järelevalvetöötajad, kes teevad äritehingu selle poole territooriumil, kelle füüsiline isik on lühiajalise ärivisiidi tegija;
- h) müügi- või rentimisjärgsed teenused: paigaldus-, remondi- või hooldusteenust pakkuvad isikud ja järelevalve teostajad, kellel on müüja lepingulise kohustuse seisukohast olulised eriteadmised, osutavad teenuseid või õpetavad töötajaid osutama teenuseid kooskõlas garantii- või muu teenuslepinguga, mis on seotud sellise kaubandusliku või tööstusliku seadme või masina, sealhulgas arvutitarkvara müümise või rentimisega, mis on ostetud või renditud selle poole juriidiliselt isikult, kelle füüsiline isik on lühiajalise ärivisiidi tegija, kogu garantii- või teenuslepingu kestuse ajal;
- i) äritehingud: juhtkonna liikmed ning järelevalve- ja finantsteenuste töötajad (sealhulgas kindlustusandjad, pankurid ja investeerimismaaklerid), kes teevad äritehinguid selle poole juriidilise isikuga, kelle füüsiline isik on lühiajalise ärivisiidi tegija;

- j) turismitöötajad: reisiagendid, giidid ja reisikorraldajad, kes osalevad kohtumistel või viivad läbi reisi, mis on alanud selle poole territooriumil, kelle füüsiline isik on lühiajalise ärivisiidi tegija; ning
  - k) kirjalik ja suuline tõlge: tõlkijad või tõlgid, kes osutavad teenuseid selle poole juriidilise isiku töötajatena, kelle füüsiline isik on lühiajalise ärivisiidi tegija.
-

LEPINGULISED TEENUSEOSUTAJAD JA SÕLTUMATUD SPETSIALISTID

1. Pool lubab teise poole lepingulistel teenuseosutajatel või sõltumatutel spetsialistidel osutada oma territooriumil teenuseid füüsiliste isikute kohaloleku kaudu kooskõlas käesoleva lepingu artikliga 143 käesolevas lisas loetletud sektorites ja vastavalt asjaomastele piirangutele.
2. Tabel koosneb järgmistest osadest:
  - a) esimeses veerus näidatakse sektor või allsektor, mille osas lepinguliste teenuseosutajate ja sõltumatute spetsialistide kategooria on liberaliseeritud; ning
  - b) teises veerus kirjeldatakse kohaldatavaid piiranguid.

3. Lisaks käesolevas lisas esitatud reservatsioonide loendile võib kumbki pool võtta vastu või jätta kehtima meetme, mis on seotud kvalifikatsiooninõuete või -menetluste, tehniliste standardite ning litsentsimisnõuete või -menetlustega, mis ei kujuta endast piirangut käesoleva lepingu artikli 143 tähenduses. Neid meetmeid, mis hõlmavad tegevusloa saamise, reguleeritud sektorites kvalifikatsiooni tunnustamise või teatud eksami, näiteks keeleeksami sooritamise nõuet, kohaldatakse poolte lepinguliste teenuseosutajate ja sõltumatute spetsialistide suhtes igal juhul, isegi kui neid ei ole käesolevas lisas nimetatud.
4. Pooled ei võta lepinguliste teenuseosutajate ja sõltumatute spetsialistidega seoses kohustusi majandustegevuse sektorites, mida ei ole loendis esitatud.
5. Üksikute sektorite ja allsektorite kindlakstegemisel: CPC on ühtne tooteklassifikaator, mis on esitatud ÜRO Statistikaametis, Statistical Papers (Series M, N° 77, CPC prov, 1991).
6. Sektorites, kus kohaldatakse majandusvajaduste testi, on nende põhikriteeriumideks järgmiste aspektide hindamine:
  - a) Ühendkuningriigi puhul asjaomane turuolukord Ühendkuningriigis; ning
  - b) liidu puhul asjaomane turuolukord liikmesriigis või piirkonnas, kus teenust osutatakse, sealhulgas hindamise ajal juba teenust osutavate teenuseosutajate arv ja neile avalduv mõju.

7. Punktides 10–13 esitatud loendeid kohaldatakse üksnes Ühendkuningriigi ja liidu territooriumi suhtes vastavalt käesoleva lepingu artikli 520 kõikele 2 ja artiklile 774 ning need on asjakohased üksnes liidu ja selle liikmesriikide ning Ühendkuningriigi vaheliste kaubandussuhete kontekstis. Need ei mõjuta liidu õigusest tulenevaid liikmesriikide õigusi ja kohustusi.
8. Suurema selguse huvides olgu märgitud, et liidu puhul ei kaasne võrdse kohtlemise kohustusega nõue laiendada Ühendkuningriigi füüsilistele või juriidilistele isikutele kohtlemist, mida liikmesriigis kohaldatakse vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingule või selle lepingu kohaselt võetud meetmetele, kaasa arvatud nende rakendusaktidele liikmesriikides, järgmiste isikute suhtes:
- i) muu liikmesriigi füüsilised isikud või residendid või
  - ii) juriidilised isikud, kes on asutatud või organiseeritud teise liikmesriigi või liidu õiguse alusel ja kelle registrijärgne asukoht, juhatuse asukoht või peamine tegevuskoht on liidus.
9. Alljärgnevates loeteludes kasutatakse järgmisi lühendeid:
- AT Austria
- BE Belgia
- BG Bulgaaria
- CY Küpros

CZ	Tšehhi
DE	Saksamaa
DK	Taani
EE	Eesti
EL	Kreeka
ES	Hispaania
EU	Euroopa Liit, sealhulgas kõik selle liikmesriigid
FI	Soome
FR	Prantsusmaa
HR	Horvaatia
HU	Ungari
IE	Iirimaa
IT	Itaalia
LT	Leedu
LU	Luksemburg

LV Lāti

MT Malta

NL Madalmaad

PL Poola

PT Portugal

RO Rumeenia

SE Rootsi

SI Sloveenia

SK Slovaki Vabariik

CSS Lepingulised teenuseosutajad

IP Sõltumatud spetsialistid

Lepingulised teenuseosutajad

10. Kui punktides 12 ja 13 esitatud reservatsioonidest ei tulene teisiti, võtavad pooled kohustusi vastavalt käesoleva lepingu artiklile 143 seoses lepinguliste teenuseosutajate 4. viisi kategooriaga järgmistes sektorites või allsektorites:
- a) õigusabiteenused, mis on seotud rahvusvahelise avaliku õiguse ja päritolujurisdiktsiooni õigusega;
  - b) majandusarvestus- ja raamatupidamisteenused;
  - c) maksualase nõustamise teenused;
  - d) arhitektiteenused ning linnaplaneerimis- ja maastikuarhitektiteenused;
  - e) inseneriteenused ja integreeritud inseneriteenused;
  - f) meditsiini- ja hambaraviteenused;
  - g) veterinaarteenused;
  - h) ämmaemandateenused;
  - i) meditsiiniõdede teenused, füsioteraapiateenused ja parameedikute teenused;
  - j) arvutiteenused ja nendega seotud teenused;

- k) teadus- ja arendusteenused;
- l) reklaamiteenused;
- m) turu-uuringud ja avaliku arvamuse küsitlused;
- n) juhtimiskonsultatsiooniteenused;
- o) juhtimiskonsultatsiooniga seotud teenused;
- p) tehniliste katsete ja analüüsi teenused;
- q) seonduvad teadusliku ja tehnilise nõustamise teenused;
- r) kaevandamine;
- s) laevade hooldus ja remont;
- t) raudteetranspordivahendite hooldus ja remont;
- u) mootorsõidukite, mootorrataste, mootorsaanide ja maanteetranspordivahendite hooldus ja remont;
- v) õhusõidukite ja nende osade hooldus ja remont;

- w) metalltoodete, (muude kui kontori-) masinate, (muude kui transpordivahendite ja kontori-) seadmete hooldus- ja remonditeenused ning isiklike ja majapidamistarvete hooldus- ja parandusteenused;
- x) kirjaliku ja suulise tõlke teenused;
- y) telekommunikatsiooniteenused;
- z) posti- ja kulleriteenused
- aa) ehitusteenused ja nendega seotud inseneriteenused;
- bb) ehitusuuringud;
- cc) kõrgharidusteenused;
- dd) põllumajanduse, jahinduse ja metsamajandusega seotud teenused;
- ee) keskkonnateenused;
- ff) kindlustus- ja kindlustusega seotud teenuste alased nõustamis- ja konsultatsiooniteenused;
- gg) muude finantsteenustega seotud nõustamis- ja konsultatsiooniteenused;
- hh) transpordialased nõustamis- ja konsultatsiooniteenused;

- ii) reisibüroode ja reisikorraldajate teenused;
- jj) giiditeenused;
- kk) tootmisega seotud nõustamis- ja konsultatsiooniteenused.

Sõltumatud spetsialistid

11. Kui punktides 12 ja 13 esitatud reservatsioonidest ei tulene teisiti, võtavad pooled kohustusi kooskõlas käesoleva lepingu artikliga 143 seoses sõltumatute spetsialistide 4. viisi kategooriaga järgmistes sektorites või allsektorites:

- a) õigusabiteenused, mis on seotud rahvusvahelise avaliku õiguse ja päritolujurisdiktsiooni õigusega;
- b) arhitektiteenused ning linnaplaneerimis- ja maastikuarhitektiteenused;
- c) inseneriteenused ja integreeritud inseneriteenused;
- d) arvutiteenused ja nendega seotud teenused;
- e) teadus- ja arendusteenused;
- f) turu-uuringud ja avaliku arvamuse küsitlused;

- g) juhtimiskonsultatsiooniteenused;
- h) juhtimiskonsultatsiooniga seotud teenused;
- i) kaevandamine;
- j) kirjaliku ja suulise tõlke teenused;
- k) telekommunikatsiooniteenused;
- l) posti- ja kulleriteenused
- m) kõrgharidusteenused;
- n) kindlustusega seotud teenuste alased nõustamis- ja konsultatsiooniteenused;
- o) muude finantsteenustega seotud nõustamis- ja konsultatsiooniteenused;
- p) transpordialased nõustamis- ja konsultatsiooniteenused;
- q) tootmisega seotud nõustamis- ja konsultatsiooniteenused.

12. Liidu reservatsioonid on järgmised:

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
Kõik sektorid	Lepingulised teenuseosutajad ja sõltumatud spetsialistid: AT: lepingulised teenuseosutajad ja sõltumatud spetsialistid võivad viibida riigis kokku kuni kuus kuud 12-kuulise ajavahemiku või lepingu kehtivusaja jooksul olenevalt sellest, kumb on lühem. CZ: riigis võib viibida järjest kuni 12 kuud või lepingu kehtivusaja jooksul olenevalt sellest, kumb on lühem.
Õigusabiteenused, mis on seotud rahvusvahelise avaliku õiguse ja päritolujurisdiktsiooni õigusega (CPC 861 osa)	Lepingulised teenuseosutajad: AT, BE, CY, DE, EE, EL, ES, FR, HR, IE, IT, LU, NL, PL, PT, SE: puuduvad. BG, CZ, DK, FI, HU, LT, LV, MT, RO, SI, SK: majandusvajaduste test. Sõltumatud spetsialistid: AT, CY, DE, EE, FR, HR, IE, LU, LV, NL, PL, PT, SE: puuduvad. BE, BG, CZ, DK, EL, ES, FI, HU, IT, LT, MT, RO, SI, SK: majandusvajaduste testid.
Majandusarvestus- ja raamatupidamisteenused (CPC 86212, v.a auditeerimisteenused, CPC 86213, CPC 86219 ja CPC 86220)	Lepingulised teenuseosutajad: AT, BE, DE, EE, ES, FR, HR, IE, IT, LU, NL, PL, PT, SI, SE: puuduvad. BG, CZ, CY, DK, EL, FI, FR, HU, LT, LV, MT, RO, SK: majandusvajaduste test. Sõltumatud spetsialistid: EU: kohustusi ei ole võetud.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
Maksualase nõustamise teenused (CPC 863) ¹	Lepingulised teenuseosutajad: AT, BE, DE, EE, ES, FR, HR, IE, IT, LU, NL, PL, SI, SE: puuduvad. BG, CZ, CY, DK, EL, FI, HU, LT, LV, MT, RO, SK: majandusvajaduste test. PT: kohustusi ei ole võetud. Sõltumatud spetsialistid: EU: kohustusi ei ole võetud.
Arhitektiteenused ning linnaplaneerimis- ja maastikuarhitektiteenused (CPC 8671 and 8674)	Lepingulised teenuseosutajad: BE, CY, EE, ES, EL, FR, HR, IE, IT, LU, MT, NL, PL, PT, SI, SE: puuduvad. FI: puuduvad, välja arvatud: füüsiline isik peab tõendama, et tal on osutatava teenusega seotud eriteadmised. BG, CZ, DE, HU, LT, LV, RO, SK: majandusvajaduste test. DK: majandusvajaduste test, v.a juhul, kui lepinguline teenuseosutaja viibib riigis kuni kolm kuud. AT: üksnes planeerimisteenused, mille puhul: majandusvajaduste test. Sõltumatud spetsialistid: CY, DE, EE, EL, FR, HR, IE, LU, LV, MT, NL, PL, PT, SI, SE: puuduvad. FI: puuduvad, välja arvatud: füüsiline isik peab tõendama, et tal on osutatava teenusega seotud eriteadmised. BE, BG, CZ, DK, ES, HU, IT, LT, RO, SK: majandusvajaduste test. AT: üksnes planeerimisteenused, mille puhul: majandusvajaduste test.

¹ Ei hõlma maksualaseid õigusabi- ja esindusteenuseid, mis on esitatud õigusabiteenuste all seoses rahvusvahelise avaliku õiguse ja päritolujurisdiktsiooni õigusega.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
Inseneriteenused ning integreeritud inseneriteenused (CPC 8672 ja 8673)	Lepingulised teenuseosutajad: BE, CY, EE, ES, EL, FR, HR, IE, IT, LU, MT, NL, PL, PT, SI, SE: puuduvad. FI: puuduvad, välja arvatud: füüsiline isik peab tõendama, et tal on osutatava teenusega seotud eriteadmised. BG, CZ, DE, HU, LT, LV, RO, SK: majandusvajaduste test. DK: majandusvajaduste test, v.a juhul, kui lepinguline teenuseosutaja viibib riigis kuni kolm kuud. AT: üksnes planeerimisteenused, mille puhul: majandusvajaduste test. Sõltumatud spetsialistid: CY, DE, EE, EL, FR, HR, IE, LU, LV, MT, NL, PL, PT, SI, SE: puuduvad. FI: puuduvad, välja arvatud: füüsiline isik peab tõendama, et tal on osutatava teenusega seotud eriteadmised. BE, BG, CZ, DK, ES, HU, IT, LT, RO, SK: majandusvajaduste test. AT: üksnes planeerimisteenused, mille puhul: majandusvajaduste test.
Meditšiini- (sh psühholoogi-) ja hambaraviteenused (CPC 9312 ja CPC 85201 osa)	Lepingulised teenuseosutajad: SE: puuduvad. CY, CZ, DE, DK, EE, ES, IE, IT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SI: majandusvajaduste test. FR: majandusvajaduste test, v.a seoses psühholoogidega, kelle puhul: kohustusi ei ole võetud. AT: kohustusi ei ole võetud psühholoogide ja hambaraviteenuste korral, mille puhul: majandusvajaduste test. BE, BG, EL, FI, HR, HU, LT, LV, SK: kohustusi ei ole võetud. Sõltumatud spetsialistid: EU: kohustusi ei ole võetud.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
Veterinaarteenused (CPC 932)	Lepingulised teenuseosutajad: SE: puuduvad. CY, CZ, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, IE, IT, LT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SI: majandusvajaduste test. AT, BE, BG, HR, HU, LV, SK: kohustusi ei ole võetud. Sõltumatud spetsialistid: EU: kohustusi ei ole võetud.
Ämmaemandateenused (CPC 93191 osa)	Lepingulised teenuseosutajad: IE, SE: puuduvad. AT, CY, CZ, DE, DK, EE, EL, ES, FR, IT, LT, LV, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SI: majandusvajaduste test. BE, BG, FI, HR, HU, SK: kohustusi ei ole võetud. Sõltumatud spetsialistid: EU: kohustusi ei ole võetud.
Meditšiiniõdede teenused, füsioteraapiateenused ja parameedikute teenused (CPC 93191 osa)	Lepingulised teenuseosutajad: IE, SE: puuduvad. AT, CY, CZ, DE, DK, EE, EL, ES, FR, IT, LT, LV, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SI: majandusvajaduste test. BE, BG, FI, HR, HU, SK: kohustusi ei ole võetud. Sõltumatud spetsialistid: EU: kohustusi ei ole võetud.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
Arvutiteenused ja nendega seotud teenused (CPC 84)	Lepingulised teenuseosutajad: BE, DE, EE, EL, ES, FR, HR, IE, IT, LU, LV, MT, NL, PL, PT, SI, SE: puuduvad. FI: puuduvad, välja arvatud: füüsiline isik peab tõendama, et tal on osutatava teenusega seotud eriteadmised. AT, BG, CZ, CY, HU, LT, RO, SK: majandusvajaduste test. DK: majandusvajaduste test, v.a juhul, kui lepinguline teenuseosutaja viibib riigis kuni kolm kuud. Sõltumatud spetsialistid: DE, EE, EL, FR, IE, LU, LV, MT, NL, PL, PT, SI, SE: puuduvad. FI: puuduvad, välja arvatud: füüsiline isik peab tõendama, et tal on osutatava teenusega seotud eriteadmised. AT, BE, BG, CZ, CY, DK, ES, HU, IT, LT, RO, SK: majandusvajaduste test. HR: kohustusi ei ole võetud.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
Teadus- ja arendusteenused (CPC 851, 852, v.a psühholoogiteenused ¹ , ja 853)	Lepingulised teenuseosutajad: EU, välja arvatud NL, SE: vajalik on tunnustatud teadusasutusega sõlmitud vastuvõtuleping². EU, välja arvatud CZ, DK, SK: puuduvad. CZ, DK, SK: majandusvajaduste test. Sõltumatud spetsialistid: EU, välja arvatud NL, SE: vajalik on tunnustatud teadusasutusega sõlmitud vastuvõtuleping³. EU, välja arvatud BE, CZ, DK, IT, SK: puuduvad. BE, CZ, DK, IT, SK: majandusvajaduste test.
Reklaamiteenused (CPC 871)	Lepingulised teenuseosutajad: BE, DE, EE, ES, FR, HR, IE, IT, LU, NL, PL, PT, SI, SE: puuduvad. AT, BG, CZ, CY, DK, EL, FI, HU, LT, LV, MT, RO, SK: majandusvajaduste test. Sõltumatud spetsialistid: EU: kohustusi ei ole võetud, v.a NL. NL: puuduvad.

¹ CPC 85201 osa, mis on esitatud meditsiini- ja hambaraviteenuste all.

² Kõikide liikmesriikide puhul, v.a Taani, peavad teadusasutuse tunnustamine ja vastuvõtuleping vastama ELi 12. oktoobri 2005. aasta direktiivi 2005/71/EÜ kohaselt kehtestatud tingimustele.

³ Kõikide liikmesriikide puhul, v.a Taani, peavad teadusasutuse tunnustamine ja vastuvõtuleping vastama ELi 12. oktoobri 2005. aasta direktiivi 2005/71/EÜ kohaselt kehtestatud tingimustele.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
Turu-uuringute ja avaliku arvamuse küsitluste korraldamise teenused (CPC 864)	Lepingulised teenuseosutajad: BE, DE, EE, ES, FR, IE, IT, LU, NL, PL, SE: puuduvad. AT, BG, CZ, CY, DK, EL, FI, HR, LV, MT, RO, SI, SK: majandusvajaduste test. PT: puuduvad, v.a avaliku arvamuse küsitlused (CPC 86402), mille puhul: kohustusi ei ole võetud. HU, LT: majandusvajaduste test, v.a avaliku arvamuse küsitlused (CPC 86402), mille puhul: kohustusi ei ole võetud. Sõltumatud spetsialistid: DE, EE, FR, IE, LU, NL, PL, SE: puuduvad. AT, BE, BG, CZ, CY, DK, EL, ES, FI, HR, IT, LV, MT, RO, SI, SK: majandusvajaduste test. PT: puuduvad, v.a avaliku arvamuse küsitlused (CPC 86402), mille puhul: kohustusi ei ole võetud. HU, LT: majandusvajaduste test, v.a avaliku arvamuse küsitlused (CPC 86402), mille puhul: kohustusi ei ole võetud.
Juhtimiskonsultatsiooniteenused (CPC 865)	Lepingulised teenuseosutajad: BE, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, IE, IT, LV, LU, MT, NL, PL, PT, SI, SE: puuduvad. AT, BG, CZ, CY, HU, LT, RO, SK: majandusvajaduste test. DK: majandusvajaduste test, v.a juhul, kui lepinguline teenuseosutaja viibib riigis kuni kolm kuud. Sõltumatud spetsialistid: CY, DE, EE, EL, FI, FR, IE, LV, LU, MT, NL, PL, PT, SI, SE: puuduvad. AT, BE, BG, CZ, DK, ES, HR, HU, IT, LT, RO, SK: majandusvajaduste test.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
Juhtimiskonsultatsiooniga seotud teenused (CPC 866)	Lepingulised teenuseosutajad: BE, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, IE, IT, LV, LU, MT, NL, PL, PT, SI, SE: puuduvad. AT, BG, CZ, CY, LT, RO, SK: majandusvajaduste test. DK: majandusvajaduste test, v.a juhul, kui lepinguline teenuseosutaja viibib riigis kuni kolm kuud. HU: majandusvajaduste test, v.a vahekohtu- ja lepitusteenuste (CPC 86602) osutamisel, mille puhul: kohustusi ei ole võetud. Sõltumatud spetsialistid: CY, DE, EE, EL, FI, FR, IE, LV, LU, MT, NL, PL, PT, SI, SE: puuduvad. AT, BE, BG, CZ, DK, ES, HR, IT, LT, RO, SK: majandusvajaduste test HU: majandusvajaduste test, v.a vahekohtu- ja lepitusteenuste (CPC 86602) osutamisel, mille puhul: kohustusi ei ole võetud.
Tehniliste katsete ja analüüsi teenused (CPC 8676)	Lepingulised teenuseosutajad: BE, DE, EE, EL, ES, FR, HR, IE, IT, LU, NL, PL, SI, SE: puuduvad. AT, BG, CZ, CY, FI, HU, LT, LV, MT, PT, RO, SK: majandusvajaduste test. DK: majandusvajaduste test, v.a juhul, kui lepinguline teenuseosutaja viibib riigis kuni kolm kuud. Sõltumatud spetsialistid: EU: kohustusi ei ole võetud, v.a NL. NL: puuduvad.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
Nendega seotud teadusliku ja tehnilise nõuande teenused (CPC 8675)	Lepingulised teenuseosutajad: BE, EE, EL, ES, HR, IE, IT, LU, NL, PL, SI, SE: puuduvad. AT, CZ, CY, DE, DK, FI, HU, LT, LV, MT, PT, RO, SK: majandusvajaduste test. DE: puuduvad, v.a seoses riiklikult määratud mõõdistajatega, kelle puhul: kohustusi ei ole võetud. FR: puuduvad, v.a omandiõiguse seadmise ja maaõigusega seotud mõõdistamisel, mille puhul: kohustusi ei ole võetud. BG: kohustusi ei ole võetud. Sõltumatud spetsialistid: EUkohustusi ei ole võetud, v.a NL. NL: puuduvad.
Mäetööstus (CPC 883, üksnes nõustamis- ja konsultatsiooniteenused)	Lepingulised teenuseosutajad: BE, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, IE, IT, LV, LU, MT, NL, PL, PT, SI, SE: puuduvad. AT, BG, CZ, CY, HU, LT, RO, SK: majandusvajaduste test. DK: majandusvajaduste test, v.a juhul, kui lepinguline teenuseosutaja viibib riigis kuni kolm kuud. Sõltumatud spetsialistid: DE, EE, EL, FI, FR, HR, IE, LV, LU, MT, NL, PT, SI, SE: puuduvad. AT, BE, BG, CZ, CY, DK, ES, HU, IT, LT, PL, RO, SK: majandusvajaduste test.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
Laevade hooldus ja remont (CPC 8868 osa)	Lepingulised teenuseosutajad: BE, EE, EL, ES, FR, HR, IT, LV, LU, NL, PL, PT, SI, SE: puuduvad. AT, BG, CZ, CY, DE, DK, FI, HU, IE, LT, MT, RO, SK: majandusvajaduste test. Sõltumatud spetsialistid: EU: kohustusi ei ole võetud, v.a NL. NL: puuduvad.
Raudteetranspordivahendite hooldus ja remont (CPC 8868 osa)	Lepingulised teenuseosutajad: BE, EE, EL, ES, FR, HR, IT, LV, LU, MT, NL, PL, PT, SI, SE: puuduvad. AT, BG, CZ, CY, DE, DK, FI, HU, IE, LT, RO, SK: majandusvajaduste test. Sõltumatud spetsialistid: EU: kohustusi ei ole võetud, v.a NL. NL: puuduvad.
Mootorsõidukite, mootorrataste, mootorsaanide ja maanteetranspordivahendite hooldus ja remont (CPC 6112, CPC 6122, CPC 8867 osa ja CPC 8868 osa)	Lepingulised teenuseosutajad: BE, EE, EL, ES, FR, HR, IT, LV, LU, NL, PL, PT, SI, SE: puuduvad. AT, BG, CZ, CY, DE, DK, FI, HU, IE, LT, MT, RO, SK: majandusvajaduste test. Sõltumatud spetsialistid: EU: kohustusi ei ole võetud, v.a NL. NL: puuduvad.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
Õhusõidukite ja nende osade hooldus ja remont (CPC 8868 osa)	Lepingulised teenuseosutajad: BE, EE, EL, ES, FR, HR, IT, LV, LU, MT, NL, PL, PT, SI, SE: puuduvad. AT, BG, CZ, CY, DE, DK, FI, HU, IE, LT, RO, SK: majandusvajaduste test. Sõltumatud spetsialistid: EU: kohustusi ei ole võetud, v.a NL. NL: puuduvad.
Metalltoodete, (muude kui kontori-) masinate, (muude kui transpordivahendite ja kontori-) seadmete hooldus- ja remonditeenused ning isiklike ja majapidamistarvete hooldus- ja parandusteenused¹ (CPC 633, 7545, 8861, 8862, 8864, 8865 ja 8866)	Lepingulised teenuseosutajad: BE, EE, EL, ES, FR, HR, IT, LV, LU, MT, NL, PL, PT, SI, SE: puuduvad. AT, BG, CZ, CY, DE, DK, HU, IE, LT, RO, SK: majandusvajaduste test. FI: kohustusi ei ole võetud, välja arvatud müügi- või rentimisjärgse lepingu kontekstis; majapidamistarvete hoolduse ja remondi puhul (CPC 633): majandusvajaduste test. Sõltumatud spetsialistid: EU: kohustusi ei ole võetud, v.a NL. NL: puuduvad.

¹ Kontorimasinate ja -seadmete, sh arvutite hooldus- ja remonditeenused (CPC 845) on esitatud arvutiteenuste all.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
Kirjaliku ja suulise tõlke teenused (CPC 87905, v.a ametlik või kinnitatud tõlge)	Lepingulised teenuseosutajad: BE, CY, DE, EE, EL, ES, FR, HR, IT, LU, MT, NL, PL, PT, SI, SE: puuduvad. AT, BG, CZ, DK, FI, HU, IE, LT, LV, RO, SK: majandusvajaduste test. Sõltumatud spetsialistid: CY, DE, EE, FR, LU, LV, MT, NL, PL, PT, SI, SE: puuduvad. AT, BE, BG, CZ, DK, EL, ES, FI, HU, IE, IT, LT, RO, SK: majandusvajaduste test. HR: kohustusi ei ole võetud.
Telekommunikatsiooniteenused (CPC 7544, üksnes nõustamis- ja konsultatsiooniteenused)	Lepingulised teenuseosutajad: BE, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, IE, IT, LV, LU, MT, NL, PL, PT, SI, SE: puuduvad. AT, BG, CZ, CY, HU, LT, RO, SK: majandusvajaduste test. DK: majandusvajaduste test, v.a juhul, kui lepinguline teenuseosutaja viibib riigis kuni kolm kuud. Sõltumatud spetsialistid: DE, EE, EL, FI, FR, HR, IE, LV, LU, MT, NL, PL, PT, SI, SE: puuduvad. AT, BE, BG, CZ, CY, DK, ES, HU, IT, LT, RO, SK: majandusvajaduste test.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
Posti- ja kulleriteenused (CPC 751, üksnes nõustamis- ja konsultatsiooniteenused)	Lepingulised teenuseosutajad: BE, DE, EE, EL, ES, FR, HR, IE, IT, LV, LU, MT, NL, PL, PT, SI, SE: puuduvad. AT, BG, CZ, CY, FI, HU, LT, RO, SK: majandusvajaduste test. DK: majandusvajaduste test, v.a juhul, kui lepinguline teenuseosutaja viibib riigis kuni kolm kuud. Sõltumatud spetsialistid: DE, EE, EL, FR, HR, IE, LV, LU, MT, NL, PL, PT, SI, SE: puuduvad. AT, BE, BG, CZ, CY, DK, ES, FI, HU, IT, LT, RO, SK: majandusvajaduste test.
Ehitusteenused ja nendega seotud inseneriteenused (CPC 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517 ja 518. BG: CPC 512, 5131, 5132, 5135, 514, 5161, 5162, 51641, 51643, 51644, 5165 ja 517)	Lepingulised teenuseosutajad: Euroopa Liit: kohustusi ei ole võetud, v.a BE, CZ, DK, ES, NL ja SE. BE, DK, ES, NL, SE: puuduvad. CZ: majandusvajaduste test. Sõltumatud spetsialistid: EU: kohustusi ei ole võetud, v.a NL. NL: puuduvad.
Ehitusplatsi pinnaseuuringud (CPC 5111)	Lepingulised teenuseosutajad: BE, DE, EE, EL, ES, FR, HR, IE, IT, LU, MT, NL, PL, PT, SI, SE: puuduvad. AT, BG, CZ, CY, FI, HU, LT, LV, RO, SK: majandusvajaduste test. DK: majandusvajaduste test, v.a juhul, kui lepinguline teenuseosutaja viibib riigis kuni kolm kuud. Sõltumatud spetsialistid: EU: kohustusi ei ole võetud.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
Kõrgharidusteenused (CPC 923)	Lepingulised teenuseosutajad: EU, välja arvatud LU, SE: kohustusi ei ole võetud. LU: kohustusi ei ole võetud, v.a seoses ülikoolide professoritega, kelle puhul: puuduvad. SE: puuduvad, v.a seoses riigi rahastatavate ja erasektori rahastatavate haridusteenuste osutajatega, kes saavad riigilt teatavat toetust, kelle puhul: kohustusi ei ole võetud. Sõltumatud spetsialistid: EU, välja arvatud SE: kohustusi ei ole võetud. SE: puuduvad, v.a seoses riigi rahastatavate ja erasektori rahastatavate haridusteenuste osutajatega, kes saavad riigilt teatavat toetust, kelle puhul: kohustusi ei ole võetud.
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus (CPC 881, üksnes nõustamis- ja konsultatsiooniteenused)	Lepingulised teenuseosutajad: EU, välja arvatud BE, DE, DK, ES, FI, HR ja SE: kohustusi ei ole võetud. BE, DE, ES, HR, SE: puuduvad. DK: majandusvajaduste test. FI: kohustusi ei ole võetud, v.a seoses metsamajandusega seotud nõustamis- ja konsultatsiooniteenustega, mille puhul: puuduvad. Sõltumatud spetsialistid: EU: kohustusi ei ole võetud.
Keskkonnateenused (CPC 9401, 9402, 9403, 9404, 94060 osa, 9405, 9406 osa ja 9409)	Lepingulised teenuseosutajad: BE, EE, ES, FI, FR, HR, IE, IT, LU, MT, NL, PL, PT, SI, SE: puuduvad. AT, BG, CZ, CY, DE, DK, EL, HU, LT, LV, RO, SK: majandusvajaduste test. Sõltumatud spetsialistid: EU: kohustusi ei ole võetud.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
Kindlustus ja kindlustusega seotud teenused (üksnes nõustamis- ja konsultatsiooniteenused)	Lepingulised teenuseosutajad: BE, DE, EE, EL, ES, FR, HR, IE, IT, LV, LU, MT, NL, PL, PT, SI, SE: puuduvad. AT, BG, CZ, CY, FI, LT, RO, SK: majandusvajaduste test. DK: majandusvajaduste test, v.a juhul, kui lepinguline teenuseosutaja viibib riigis kuni kolm kuud. HU: kohustusi ei ole võetud. Sõltumatud spetsialistid: DE, EE, EL, FR, HR, IE, LV, LU, MT, NL, PT, SI, SE: puuduvad. AT, BE, BG, CZ, CY, DK, ES, FI, IT, LT, PL, RO, SK: majandusvajaduste test. HU: kohustusi ei ole võetud.
Muud finantsteenused (üksnes nõustamis- ja konsultatsiooniteenused)	Lepingulised teenuseosutajad: BE, DE, ES, EE, EL, FR, HR, IE, IT, LV, LU, MT, NL, PL, PT, SI, SE: puuduvad. AT, BG, CZ, CY, FI, LT, RO, SK: majandusvajaduste test. DK: majandusvajaduste test, v.a juhul, kui lepinguline teenuseosutaja viibib riigis kuni kolm kuud. HU: kohustusi ei ole võetud. Sõltumatud spetsialistid: DE, EE, EL, FR, HR, IE, LV, LU, MT, NL, PT, SI, SE: puuduvad. AT, BE, BG, CZ, CY, DK, ES, FI, IT, LT, PL, RO, SK: majandusvajaduste test. HU: kohustusi ei ole võetud.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
Transport (CPC 71, 72, 73 ja 74, üksnes nõustamis- ja konsultatsiooniteenused)	Lepingulised teenuseosutajad: DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, IE, IT, LV, LU, MT, NL, PL, PT, SI, SE: puuduvad. AT, BG, CZ, CY, HU, LT, RO, SK: majandusvajaduste test. DK: majandusvajaduste test, v.a juhul, kui lepinguline teenuseosutaja viibib riigis kuni kolm kuud. BE: kohustusi ei ole võetud. Sõltumatud spetsialistid: CY, DE, EE, EL, FI, FR, HR, IE, LV, LU, MT, NL, PT, SI, SE: puuduvad. AT, BG, CZ, DK, ES, HU, IT, LT, RO, SK: majandusvajaduste test. PL: majandusvajaduste test, v.a seoses lennutranspordiga, mille puhul: puuduvad. BE: kohustusi ei ole võetud.
Reisibüroode ja reisikorraldajate (sh reisijuhtide ¹) teenused (CPC 7471)	Lepingulised teenuseosutajad: AT, CY, CZ, DE, EE, ES, FR, HR, IT, LU, NL, PL, SI, SE: puuduvad. BG, EL, FI, HU, LT, LV, MT, PT, RO, SK: majandusvajaduste test. DK: majandusvajaduste test, v.a juhul, kui lepinguline teenuseosutaja viibib riigis kuni kolm kuud. BE, IE: kohustusi ei ole võetud, v.a seoses reisijuhtidega, kelle puhul: puuduvad. Sõltumatud spetsialistid: EU: kohustusi ei ole võetud.

¹ Teenuseosutajad, kelle ülesanne on saata vähemalt 10 inimesest koosnevat reisirühma, tegutsemata sealjuures konkreetsetes paikades giidina.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
Giiditeenused (CPC 7472)	Lepingulised teenuseosutajad: NL, PT, SE: puuduvad. AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EE, FI, FR, EL, HU, IE, IT, LV, LU, MT, RO, SK, SI: majandusvajaduste test. ES, HR, LT, PL: kohustusi ei ole võetud. Sõltumatud spetsialistid: EU: kohustusi ei ole võetud.
Tootmine (CPC 884 ja CPC 885, üksnes nõustamis- ja konsultatsiooniteenused)	Lepingulised teenuseosutajad: BE, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, IE, IT, LV, LU, MT, NL, PL, PT, SI, SE: puuduvad. AT, BG, CZ, CY, HU, LT, RO, SK: majandusvajaduste test. DK: majandusvajaduste test, v.a juhul, kui lepinguline teenuseosutaja viibib riigis kuni kolm kuud. Sõltumatud spetsialistid: DE, EE, EL, FI, FR, HR, IE, LV, LU, MT, NL, PT, SI, SE: puuduvad. AT, BE, BG, CZ, CY, DK, ES, HU, IT, LT, PL, RO, SK: majandusvajaduste test.

13. Ühendkuningriigi reservatsioonid on järgmised:

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
Kõik sektorid	puuduvad.
Õigusabiteenused, mis on seotud rahvusvahelise avaliku õiguse ja päritolujurisdiktsiooni õigusega (CPC 861 osa)	Lepingulised teenuseosutajad: puuduvad. Sõltumatud spetsialistid: puuduvad.
Majandusarvestus- ja raamatupidamisteenused (CPC 86212, v.a auditeerimisteenused, CPC 86213, CPC 86219 ja CPC 86220)	Lepingulised teenuseosutajad: puuduvad. Sõltumatud spetsialistid: kohustusi ei ole võetud.
Maksualase nõustamise teenused (CPC 863) ¹	Lepingulised teenuseosutajad: puuduvad. Sõltumatud spetsialistid: kohustusi ei ole võetud.
Arhitektiteenused ning linnaplaneerimis- ja maastikuarhitektiteenused (CPC 8671 and 8674)	Lepingulised teenuseosutajad: puuduvad. Sõltumatud spetsialistid: puuduvad.

¹ Ei hõlma maksualaseid õigusabi- ja esindusteenuseid, mis on esitatud õigusabiteenuste all seoses rahvusvahelise avaliku õiguse ja päritolujurisdiktsiooni õigusega.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
Inseneriteenused ning integreeritud inseneriteenused (CPC 8672 ja 8673)	Lepingulised teenuseosutajad: puuduvad. Sõltumatud spetsialistid: puuduvad.
Meditšiini- (sh psühholoogi-) ja hambaraviteenused (CPC 9312 ja CPC 85201 osa)	Lepingulised teenuseosutajad: kohustusi ei ole võetud. Sõltumatud spetsialistid: kohustusi ei ole võetud.
Veterinaarteenused (CPC 932)	Lepingulised teenuseosutajad: kohustusi ei ole võetud. Sõltumatud spetsialistid: kohustusi ei ole võetud.
Ämmaemandateenused (CPC 93191 osa)	Lepingulised teenuseosutajad: kohustusi ei ole võetud. Sõltumatud spetsialistid: kohustusi ei ole võetud.
Meditšiiniõdede teenused, füsioteraapiateenused ja parameedikute teenused (CPC 93191 osa)	Lepingulised teenuseosutajad: kohustusi ei ole võetud. Sõltumatud spetsialistid: kohustusi ei ole võetud.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
Arvutiteenused ja nendega seotud teenused (CPC 84)	Lepingulised teenuseosutajad: UK: puuduvad. Sõltumatud spetsialistid: puuduvad.
Teadus- ja arendusteenused (CPC 851, 852, v.a psühholoogiteenused ¹ , ja 853)	Lepingulised teenuseosutajad: puuduvad. Sõltumatud spetsialistid: puuduvad.
Reklaamiteenused (CPC 871)	Lepingulised teenuseosutajad: puuduvad. Sõltumatud spetsialistid: kohustusi ei ole võetud.
Turu-uuringute ja avaliku arvamuse küsitluste korraldamise teenused (CPC 864)	Lepingulised teenuseosutajad: puuduvad. Sõltumatud spetsialistid: puuduvad.
Juhtimiskonsultatsiooniteenused (CPC 865)	Lepingulised teenuseosutajad: puuduvad. Sõltumatud spetsialistid: puuduvad.

¹ CPC 85201 osa, mis on esitatud meditsiini- ja hambaraviteenuste all.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
Juhtimiskonsultatsiooniga seotud teenused (CPC 866)	Lepingulised teenuseosutajad: puuduvad. Sõltumatud spetsialistid: puuduvad.
Tehniliste katsete ja analüüsi teenused (CPC 8676)	Lepingulised teenuseosutajad: puuduvad. Sõltumatud spetsialistid: kohustusi ei ole võetud.
Nendega seotud teadusliku ja tehnilise nõuande teenused (CPC 8675)	Lepingulised teenuseosutajad: puuduvad. Sõltumatud spetsialistid: kohustusi ei ole võetud.
Mäetööstus (CPC 883, üksnes nõustamis- ja konsultatsiooniteenused)	Lepingulised teenuseosutajad: puuduvad. Sõltumatud spetsialistid: puuduvad.
Laevade hooldus ja remont (CPC 8868 osa)	Lepingulised teenuseosutajad: puuduvad. Sõltumatud spetsialistid: kohustusi ei ole võetud.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
Raudteetranspordivahendite hooldus ja remont (CPC 8868 osa)	Lepingulised teenuseosutajad: puuduvad. Sõltumatud spetsialistid: kohustusi ei ole võetud.
Mootorsõidukite, mootorrataste, mootorsaanide ja maanteetranspordivahendite hooldus ja remont (CPC 6112, CPC 6122, CPC 8867 osa ja CPC 8868 osa)	Lepingulised teenuseosutajad: puuduvad. Sõltumatud spetsialistid: kohustusi ei ole võetud.
Õhusõidukite ja nende osade hooldus ja remont (CPC 8868 osa)	Lepingulised teenuseosutajad: puuduvad. Sõltumatud spetsialistid: kohustusi ei ole võetud.
Metalltoodete, (muude kui kontori-) masinate, (muude kui transpordivahendite ja kontori-) seadmete hooldus- ja remonditeenused ning isiklike ja majapidamistarvete hooldus- ja parandusteenused ¹ (CPC 633, 7545, 8861, 8862, 8864, 8865 ja 8866)	Lepingulised teenuseosutajad: puuduvad. Sõltumatud spetsialistid: kohustusi ei ole võetud.

¹ Kontorimasinate ja -seadmete, sh arvutite hooldus- ja remonditeenused (CPC 845) on esitatud arvutiteenuste all.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
Kirjaliku ja suulise tõlke teenused (CPC 87905, v.a ametlik või kinnitatud tõlge)	Lepingulised teenuseosutajad: puuduvad. Sõltumatud spetsialistid: puuduvad.
Telekommunikatsiooniteenused (CPC 7544, üksnes nõustamis- ja konsultatsiooniteenused)	Lepingulised teenuseosutajad: puuduvad. Sõltumatud spetsialistid: puuduvad.
Posti- ja kulleriteenused (CPC 751, üksnes nõustamis- ja konsultatsiooniteenused)	Lepingulised teenuseosutajad: puuduvad. Sõltumatud spetsialistid: puuduvad.
Ehitusteenused ja nendega seotud inseneriteenused (CPC 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517 ja 518. BG: CPC 512, 5131, 5132, 5135, 514, 5161, 5162, 51641, 51643, 51644, 5165 ja 517)	Lepingulised teenuseosutajad: kohustusi ei ole võetud. Sõltumatud spetsialistid: kohustusi ei ole võetud.
Ehitusplatsi pinnaseuuringud (CPC 5111)	Lepingulised teenuseosutajad: puuduvad. Sõltumatud spetsialistid: kohustusi ei ole võetud.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
Kõrgharidusteenused (CPC 923)	Lepingulised teenuseosutajad: kohustusi ei ole võetud. Sõltumatud spetsialistid: kohustusi ei ole võetud.
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus (CPC 881, üksnes nõustamis- ja konsultatsiooniteenused)	Lepingulised teenuseosutajad: kohustusi ei ole võetud. Sõltumatud spetsialistid: kohustusi ei ole võetud.
Keskkonnateenused (CPC 9401, 9402, 9403, 9404, 94060 osa, 9405, 9406 osa ja 9409)	Lepingulised teenuseosutajad: puuduvad. Sõltumatud spetsialistid: kohustusi ei ole võetud.
Kindlustus ja kindlustusega seotud teenused (üksnes nõustamis- ja konsultatsiooniteenused)	Lepingulised teenuseosutajad: puuduvad. Sõltumatud spetsialistid: puuduvad.
Muud finantsteenused (üksnes nõustamis- ja konsultatsiooniteenused)	Lepingulised teenuseosutajad: puuduvad. Sõltumatud spetsialistid: puuduvad.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
Transport (CPC 71, 72, 73 ja 74, üksnes nõustamis- ja konsultatsiooniteenused)	Lepingulised teenuseosutajad: puuduvad. Sõltumatud spetsialistid: puuduvad.
Reisibüroode ja reisikorraldajate (sh reisijuhtide ¹) teenused (CPC 7471)	Lepingulised teenuseosutajad: puuduvad. Sõltumatud spetsialistid: kohustusi ei ole võetud.
Giiditeenused (CPC 7472)	Lepingulised teenuseosutajad: puuduvad. Sõltumatud spetsialistid: kohustusi ei ole võetud.
Tootmine (CPC 884 ja CPC 885, üksnes nõustamis- ja konsultatsiooniteenused)	Lepingulised teenuseosutajad: puuduvad. Sõltumatud spetsialistid: puuduvad.

---

¹ Teenuseosutajad, kelle ülesanne on saata vähemalt 10 inimesest koosnevat reisirühma, tegutsemata sealjuures konkreetsetes paikades giidina.

FÜÜSILISTE ISIKUTE LIIKUMINE

ARTIKKEL 1

Riiki sisenemise ja ajutise riigis viibimisega seotud menetluslikud kohustused

Pooled püüavad tagada, et sisenemise ja ajutise viibimise taotluste menetlemisel vastavalt oma lepingujärgsetele kohustustele järgitakse head haldustava:

- a) kumbki pool tagab, et pädevate asutuste poolt riiki sisenemise ja seal ajutise viibimise taotluste menetlemise eest võetavad tasud ei kahjusta ega lükka põhjendamatult edasi käesoleva lepingu kohast teenuskaubandust;
- b) poolte pädevate ametiasutuste äranägemisel on lühiajalisel ärivisiidil olevate isikute sisenemise ja ajutise viibimise taotluse esitajalt nõutavad dokumendid vastavuses otstarbega, mille tarvis neid kogutakse;
- c) täidetud riiki sisenemise ja seal ajutise viibimise taotlusi menetlevad mõlema poole pädevad asutused nii kiiresti kui võimalik;

- d) taotleja mõistlikul nõudel annab poole pädev asutus põhjendamatu viivitusega teada, millises menetlusjärgus taotlus on;
- e) kui poole pädevad asutused vajavad taotlejalt taotluse menetlemiseks lisateavet, püüavad nad taotlejat põhjendamatu viivitusega teavitada;
- f) poole pädevad asutused teavitavad taotlejat viivitamata pärast seda, kui on tehtud otsus;
- g) kui taotlus kiidetakse heaks, teatavad poole pädevad asutused taotlejale viibimise kestuse ja muud asjakohased tingimused;
- h) kui taotlust ei rahuldata, annavad poole pädevad asutused taotleja nõudmisel või omal algatusel taotlejale teavet kõigi olemasolevate läbivaatamis- ja apellatsioonimenetluste kohta, ning
- i) pooled püüavad taotlusi vastu võtta ja töödelda elektroonilisel kujul.

ARTIKKEL 2

Täiendavad menetluslikud kohustused seoses ettevõtjasiseselt üleviidavate töötajate ning nende partneri, laste ja perekonnaliikmetega¹

1. Poolte pädevad asutused võtavad vastu otsuse ettevõtjasiseselt üleviidud töötaja riiki sisenemise või ajutise riigis viibimise või selle pikendamise taotluse kohta ning teavitavad taotlejat otsusest kirjalikult kooskõlas siseriiklikus õiguses sätestatud teavitamismenetlusega niipea kui võimalik, kuid mitte hiljem kui 90 päeva pärast täieliku taotluse esitamise kuupäeva.
2. Kui taotlusega seoses esitatud teave või dokumendid on puudulikud, püüavad asjaomased pädevad asutused teatada taotlejale mõistliku aja jooksul, millist lisateavet on vaja esitada, ning määravad selle esitamiseks mõistliku tähtaja. Lõikes 1 nimetatud tähtaja arvestamine peatatakse niikauaks, kui pädevad ametiasutused on saanud vajaliku täiendava teabe.
3. Liit laiendab Ühendkuningriigi füüsiliste isikute pereliikmetele, kes on ettevõtjasiseselt liitu üleviidud töötajad, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/66/EL² artikli 19 alusel ettevõtjasiseselt üleviidud töötaja pereliikmetele antud õigust ajutiselt riiki siseneda ja seal ajutiselt viibida.

---

¹ Lõikeid 1, 2 ja 3 ei kohaldata Euroopa Liidu liikmesriikidele, kelle suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta direktiivi 2014/66/EL kolmandate riikide kodanike liikmesriiki sisenemise ja seal elamise tingimuste kohta ettevõtjasisese üleviimise korral (ELT L 157, 27.5.2014, lk 1) (edaspidi „ettevõtjasisese üleviimise direktiiv“).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta direktiiv 2014/66/EL kolmandate riikide kodanike liikmesriiki sisenemise ja seal elamise tingimuste kohta ettevõtjasisese üleviimise korral (ELT L 157, 27.5.2014, lk 1).

4. Ühendkuningriik lubab ettevõtjasiseselt üleviidud töötajate partneritel ja ülalpeetavatel lastel riiki siseneda ja seal ajutiselt viibida, nagu on lubatud Ühendkuningriigi sisserände-eeskirjadega.
  5. Ühendkuningriik lubab lõikes 4 osutatud ettevõtjasiseselt üleviidud töötajate partneritel ja ülalpeetavatel lastel töötada nende viisa kehtivusaja jooksul töötajana või füüsilisest isikust ettevõtjana ning ei nõua neilt tööluba.
-

SUUNISED KUTSEKVALIFIKATSIOONIDE
TUNNUSTAMISE KORRA KOHTA

A JAGU

ÜLDSÄTTED

Sissejuhatus

1. Käesolevas lisas on esitatud suunised kutsekvalifikatsioonide tunnustamise tingimusi käsitlevate kokkulepete (edaspidi „kokkulepped“) kohta, nagu on ette nähtud käesoleva lepingu artikliga 158.
2. Käesoleva lepingu artikli 158 kohaselt võetakse suuniseid arvesse, kui poolte kutseühendused või ametiasutused töötavad välja ühiseid soovitusi (edaspidi „ühised soovitused“).
3. Suunised ei ole siduvad ega ammendavad ning ei muuda ega mõjuta poolte käesolevast lepingust tulenevaid õigusi ja kohustusi. Nendes kirjeldatakse kokkulepete tavapärast sisu ning antakse üldisi juhtnööre kokkuleppe majandusliku väärtuse ja asjaomaste kutsekvalifikatsioonisüsteemide kokkusobivuse kohta.

4. Kõik suuniste osad ei pruugi olla asjakohased kõigil juhtudel ning kutseühendused ja ametiasutused võivad kooskõlas käesoleva lepinguga lisada oma ühistesse soovitustesse muid osi, mida nad peavad asjaomast kutseala ja kutsetegevust käsitleva kokkuleppe puhul oluliseks.
5. Partnerlusnõukogu peaks suuniseid arvesse võtma, kui ta otsustab kokkulepete väljatöötamise ja vastuvõtmise üle. Suunistega ei piirata partnerlusnõukogu õigusi ühiste soovituste kooskõla kontrollimisel käesoleva lepingu teise osa esimese rubriigi II jaotisega ega tema kaalutusõigust võtta arvesse aspekte, mida ta peab asjakohaseks, kaasa arvatud ühiste soovituste osi.

B JAGU

KOKKULEPPE VORM JA SISU

6. Selles jaos kirjeldatakse kokkuleppe tavapärase sisu, millest osa ei kuulu ühiseid soovitusi koostavate kutseühenduste või ametiasutuste pädevusse. Need aspektid kujutavad endast sellegipoolest kasulikku teavet, mida saab ühiste soovituste koostamisel arvesse võtta, et need seostuksid paremini kokkuleppe võimaliku kohaldamisalaga.

7. Ühistes soovitustes ei tohiks käsitleda kokkuleppeid puudutavaid küsimusi, mida on konkreetselt reguleeritud käesolevas lepingus (näiteks kokkuleppe geograafiline kohaldamisala, selle vastasmõju loetletud mittevastavate meetmetega, vaidluste lahendamise süsteem, kokkuleppe kaebemehhanismid, järelevalve- ja kontrollimehhanismid).
8. Kokkuleppes võib sätestada erinevad mehhanismid kutsekvalifikatsioonide tunnustamiseks pooles. Samuti võib see piirduda, kuid mitte tingimata, kokkuleppe ulatuse, menetlussätete, tunnustamise mõju ja täiendavate nõuete ning halduskokkulepete kindlaksmääramisega.
9. Partnerlusnõukogu poolt vastuvõetud kokkuleppes peaks kajastuma kaalutlusõiguse ulatus, mis jääb kutsekvalifikatsioonide tunnustamise üle otsustavatele pädevatele asutustele.

Kokkuleppe kohaldamisala

10. Kokkuleppes tuleks sätestada:
  - a) mõlema poole reguleeritud kutseala tegevuse ulatusega hõlmatud konkreetne(-sed) reguleeritud kutseala(d), vastav(ad) kutsenimetus(ed), tegevusvaldkond või tegevusvaldkondade rühm (edaspidi „tegevuse ulatus“) ning
  - b) kas kokkulepe reguleerib kutsekvalifikatsioonide tunnustamist, mis annab õiguse tegutseda kutsealal tähtajaliselt või tähtajatult.

Tunnustamise tingimused

11. Kokkuleppega võib täpsemalt ette näha:

- a) kokkuleppe alusel tunnustamiseks vajaliku kutsekvalifikatsiooni (näiteks kvalifikatsiooni tõendav dokument, töökogemus või muu pädevuskinnitus);
- b) tunnustamisasutuste kaalutusõiguse ulatuse kutsekvalifikatsioonide tunnustamise taotluste hindamisel ning
- c) kutsekvalifikatsioonide vaheliste erinevuste ja lünkade puhul toimimise korra ning erinevuste ületamise viisid, sealhulgas võimalus määrata korvamismeetmeid või kehtestada muid asjakohaseid tingimusi või piiranguid.

Menetlussätted

12. Kokkuleppes võib sätestada:

- a) vajalikud dokumendid ja mis vormis need tuleks esitada (näiteks elektroonilisel teel või muul viisil, kas neil peaks kaasas olema tõlge või autentsussertifikaat jne);
- b) tunnustamisprotsessi etapid ja korra, kaasa arvatud need, mis on seotud võimalike korvamismeetmete, vastavate kohustuste ja tähtaegadega, ning
- c) tunnustamisprotsesside ja -nõuete kõiki aspekte käsitleva teabe kättesaadavuse.

Tunnustamise toime ja lisanõuded

13. Kokkulepe võib sisaldada sätteid, mis reguleerivad tunnustamise toimet (ja vajaduse korral ka erinevaid tarneviise).
14. Kokkuleppes võib kirjeldada lisanõudeid, mis on vajalikud vastuvõtvas pooles reguleeritud kutsealal tulemuslikult tegutsemiseks. Selliste nõuete hulka võivad kuuluda:
  - a) nõue ennast kohalikes asutustes registreerida;
  - b) asjakohane keeleoskus;
  - c) hea maine tõendamine;
  - d) vastuvõtva poole selliste nõuete täitmine, mis reguleerivad kaubanimede või firmanimede kasutamist;
  - e) vastuvõtva poole eetikanormide, sõltumatuse ja ametialase käitumise nõuete täitmine;
  - f) nõue hankida erialane vastutuskindlustus;
  - g) normid, mis reguleerivad distsiplinaarmedeid, finants- ja ametialast vastutust, ning
  - h) täienduskoolituse nõuded.

Kokkuleppe haldamine

15. Kokkuleppes tuleks sätestada tingimused, mille kohaselt saab seda läbi vaadata või kehtetuks tunnistada, ning läbivaatamise ja kehtetukstunnistamise tagajärjed. Kaaluda võib ka selliste sätete lisamist, mis puudutavad varasema tunnustamise toimet.

C JAGU

KAVANDATAVA KOKKULEPPE MAJANDUSLIK VÄÄRTUS

16. Käesoleva lepingu artikli 158 lõike 2 kohaselt tuleb ühistele soovitustele lisada tõenditel põhinev hinnang kavandatava kokkuleppe majandusliku väärtuse kohta. Tõendiks võib olla hinnang selle kohta, millised majanduslikud hüved eeldatavasti kokkuleppega kaasnevad mõlema poole majanduse jaoks. Selline hinnang võib partnerlusnõukogule kokkuleppe väljatöötamisel ja vastuvõtmisel abiks olla.
17. Kasulik oleks teave ka selliste aspektide kohta nagu turu avatuse olemasolev tase, sektori vajadused, turusuundumused ja -areng, klientide ootused ja nõuded ning ärivõimalused.
18. Hinnang ei pea olema täielik ja üksikasjalik majandusanalüüs, kuid see peaks sisaldama selgitust selle kohta, milline on kutseala huvi kokkuleppe vastuvõtmise vastu ja pooltele sellest eeldatavasti tulenev kasu.

D JAGU

ASJAOMASTE KUTSEKVALIFIKATSIOONISÜSTEEMIDE KOKKUSOBIVUS

19. Käesoleva lepingu artikli 158 lõike 2 kohaselt tuleb ühistele soovitustele lisada tõenditel põhinev hinnang asjaomaste kutsekvalifikatsioonisüsteemide kokkusobivuse kohta. Selline hinnang võib partnerlusnõukogule kokkuleppe väljatöötamisel ja vastuvõtmisel abiks olla.
20. Järgneva protsessi eesmärk on suunata kutseühendusi ja ametiasutusi asjaomaste kutsekvalifikatsioonide ja tegevuste kokkusobivuse hindamisel, selleks et kutsekvalifikatsioonide tunnustamist lihtsustada ja hõlbustada.

Esimene etapp: hinnata tegevuse ulatust ja reguleeritud kutsealal tegutsemiseks nõutavate kvalifikatsioonide ulatust kummaski pooles

21. Tegevuse ulatuse ja reguleeritud kutsealal tegutsemiseks nõutavate kvalifikatsioonide ulatuse hindamine kummaski pooles peaks põhinema kogu asjakohasel teabel.
22. Kindlaks tuleks teha järgmised andmed:
  - a) kummaski pooles reguleeritud kutsealal tegevuse ulatusega hõlmatud tegevusvaldkonnad või tegevusvaldkondade rühmad ning

- b) kummaski pooles reguleeritud kutsealal tegutsemiseks nõutavad kvalifikatsioonid, mille hulka võivad kuuluda:
- i) minimaalne nõutav haridus, näiteks vastuvõtunõuded, haridustase, õpingute kestus ja sisu;
  - ii) minimaalne nõutav töökogemus, näiteks praktilise koolituse või enne registreerimist, kutsetunnistuse või muu samaväärse dokumendi saamist teataval kutsealal järelevalve all tegutsemise asukoht, kestus ja tingimused;
  - iii) sooritatud eksamid, eriti kutsealase pädevusega seotud eksamid, ning
  - iv) kutsetunnistuse või muu samaväärse dokumendi omandamine, millega tõendatakse muu hulgas kutsealal tegutsemiseks vajalike kutsekvalifikatsiooni nõuete täitmist.

Teine etapp: hinnata kummaski pooles tegevuse ulatuse ja reguleeritud kutsealal tegutsemiseks nõutavate kvalifikatsioonide ulatuse erinevust

23. Kummaski pooles tegevuse ulatuse ja reguleeritud kutsealal tegutsemiseks nõutavate kvalifikatsioonide ulatuse erinevuse hindamisel tuleks eeskätt kindlaks teha märkimisväärsed erinevused.

24. Tegevuse ulatuses võib esineda märkimisväärne erinevus, kui täidetud on kõik järgnevad tingimused:
- a) üks või mitu tegevusvaldkonda, mis on vastuvõtvast poolles reguleeritud kutsealaga hõlmatud, ei ole hõlmatud vastava kutsealaga teises lepingu poolles;
  - b) kõnealuste tegevusvaldkondade puhul nõutakse vastuvõtvast poolles erikoolitust;
  - c) kõnealuste tegevusvaldkondade puhul erineb vastuvõtvast poolles pakutav koolituse sisu märkimisväärselt taotleja kvalifikatsiooniga hõlmatud õpingute sisust.
25. Reguleeritud kutsealal tegutsemiseks nõutavates kvalifikatsioonides võib esineda märkimisväärne erinevus, kui poolte nõuded reguleeritud kutsealaga hõlmatud tegevusvaldkondades tegutsemiseks nõutava koolituse taseme, kestuse või sisu osas on erinevad.

Kolmas etapp: tunnustamismehhanismid

26. Kutsekvalifikatsioonide tunnustamise mehhanismid võivad olenevalt olukorrast olla erinevad. Poolel võivad olla erinevad mehhanismid.
27. Kui tegevuse ulatuses ja reguleeritud kutsealal tegutsemiseks nõutavates kvalifikatsioonides ei ole märkimisväärselt erinevust, võib kokkuleppes sätestada lihtsama ja sujuvama tunnustamisprotsessi kui olukorras, kus esineb märkimisväärne erinevus.

28. Kui esineb märkimisväärne erinevus, võib kokkuleppega ette näha erinevuse kõrvaldamiseks piisavad korvamismeetmed.
29. Korvamismeetmed peaksid olema proportsionaalsed märkimisväärse erinevusega, mida nendega püütakse kaotada. Vajalike korvamismeetmete ulatuse hindamisel võib arvesse võtta praktilist erialast töökogemust või ametlikult kinnitatud õpet.
30. Olenemata sellest, kas erinevus on märkimisväärne või mitte, võib kokkuleppes arvesse võtta kaalutusõiguse ulatust, mis jääb kutsekvalifikatsioonide tunnustamise taotluste üle otsustavatele pädevatele asutustele.
31. Korvamismeetmete vorm võib olla erinev, näiteks:
- a) aeg, mil tegutsetakse vastuvõtvas pooles reguleeritud kutsealal kvalifitseeritud isiku järelevalve all ja mille jooksul võib toimuda täienduskoolitus, kusjuures sellise tegutsemise suhtes kohaldatakse reguleeritud hindamist;
  - b) vastuvõtva poole asjakohase asutuse poolt korraldatud või tunnustatud test, mille eesmärk on hinnata taotleja suutlikkust tegutseda asjaomases pooles reguleeritud kutsealal, või
  - c) tegevuse ulatuse ajutine piiramine või eespool nimetatute kombinatsioon.

32. Kokkuleppega võib ette näha, et taotlejad saavad valida erinevate korvamismeetmete vahel, kui sellega saab piirata taotlejate halduskoormust ja kui need meetmed on samaväärsed.
-

RIIGIHANKED

A JAGU

WTO RIIGIHANKELEPINGU ASJAKOHASED SÄTTED:

artiklid I–III, IV.1.a, IV.2–IV.7, VI–XV, XVI.1–XVI.3, XVII ja XVIII.

B JAGU

TURULEPÄÄSUGA SEOTUD KOHUSTUSED

Käesoleva jao kohaldamisel tähendab „ÜRO ühtne tooteklassifikaator (CPC)“ – ajutine ühtne tooteklassifikaator (Statistical Papers, Series M, nr 77, Department of International Economic and Social Affairs, Statistical Office of the United Nations, New York, 1991);

B1 ALAJAGU

Euroopa Liit

Kooskõlas käesoleva lepingu artikli 277 lõigetega 2 ja 3 kohaldatakse käesoleva lepingu teise osa esimese rubriigi VI jaotist lisaks riigihankepingu (GPA) I liite Euroopa Liidu lisadega hõlmatud hangetele ka käesoleva alajaoga hõlmatud hangete suhtes.

GPA I liite 1.–7. Euroopa Liidu lisa märkusi kohaldatakse ka käesoleva alajaoga hõlmatud hangete suhtes, kui käesolevas alajaos ei ole sätestatud teisiti.

Käesoleva alajaoga hõlmatud hanked

1. Täiendavad hankeüksused

GPA I liite 4.–6. Euroopa Liidu lisa ja käesoleva alajao punktis 2 sätestatud kaupade ja teenuste hanked, mille viivad läbi järgmised liikmesriikide hankeasutused:

- a) kõik võrgustiku sektori hankijad, kelle hanked kuuluvad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/25/EL¹ („ELi võrgustiku sektori direktiiv“) kohaldamisalasse ja kes on avaliku sektori hankijad² (nt GPA I liite 1. ja 2. lisaga hõlmatud võrgustiku sektori hankijad) või riigi osalusega äriühingud ja kelle üks tegevusaladest on:
- i) niisuguste püsivõrkude pakkumine või käitamine, mille eesmärgiks on pakkuda elanikkonnale avalikku teenust seoses gaasi või soojuse tootmise, transpordi või jaotusega või selliste võrkude gaasi või soojusega varustamisega; või
  - ii) sellise tegevuse ja GPA I liite 3. lisas osutatud tegevuse kombinatsioonid;
- b) eraomandis olevad hankeüksused, kelle üheks tegevuseks on tegevus, millele on osutatud käesoleva punkti alapunktis a, GPA I liite 3. lisa punktis 1, või nende kombinatsioonid, ning kes tegutsevad liikmesriigi pädeva asutuse antud eri- või ainuõiguste alusel;

---

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/25/EL, milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2004/17/EÜ (ELT L 094 28.3.2014, lk 243).

² ELi võrgustiku sektori direktiivi kohaselt on „riigi osalusega äriühing“ ettevõtja, mille üle avaliku sektori hankijad võivad omandiõiguse, rahalise osaluse või seda ettevõtjat reguleerivate eeskirjade alusel otseselt või kaudselt avaldada valitsevat mõju. Eeldatakse, et tellivatel asutustel on ettevõtja suhtes valitsev mõju, kui need asutused otseselt või kaudselt:

- i) omavad enamust äriühingu märgitud kapitalist;
- ii) kontrollivad enamust äriühingu käibelelastud aktsiatega määratud häälest või
- iii) võivad määrata rohkem kui poole äriühingu haldus-, juhtimis- või järelevalveorganist.

riigihangete puhul, mille hankesumma on järgmiste piirmääradega võrdne või nendest suurem:

- kaupade ja teenuste hangete puhul 400 000 SDRI
- ehitusteenuste hangete (CPC 51) puhul 5 000 000 SDRI.

2. Lisateenused

Lisaks GPA I liite Euroopa Liidu 5. lisas loetletud teenustele GPA I liite Euroopa Liidu 1.–3. lisaga või käesoleva alajao punktiga 1 hõlmatud üksuste järgmiste teenuste hanked:

- hotelli- ja restoraniteenused (CPC 641)
- toidu serveerimise teenused (CPC 642)
- jookide serveerimise teenused (CPC 643)
- telekommunikatsiooniga seotud teenused (CPC 754)
- kinnisvarateenused vahendustasu eest või lepingu alusel (CPC 8220)
- muud äriteenused (CPC 87901, 87903, 87905–87907)
- haridusteenused (CPC 92).

Märkused.

1. Hotelli- ja restoraniteenuste (CPC 641), toidu serveerimise teenuste (CPC 642), jookide serveerimise teenuste (CPC 643) ja haridusteenuste (CPC 92) lepingute suhtes kohaldatakse Ühendkuningriigi riigisisest tarnijate ja teenuseosutajate kohtlemise korda, kui lepingute väärtus on 750 000 eurot või sellest suurem ning lepinguid sõlmivad GPA I liite 1. ja 2. Euroopa Liidu lisa alla kuuluvad hankijad, või kui lepingute väärtus on võrdne või suurem kui 1 000 000 eurot ning lepinguid sõlmivad GPA I liite 3. lisa alla kuuluvad hankeüksused või käesoleva alajao punktiga 1 hõlmatud hankeüksused.
2. Kui muu ostja kui riigiasutus varustab üldkasutatavat teenust osutavaid võrke gaasi või soojusenergiaga, ei loeta seda käesoleva alajaoga hõlmatud tegevuseks, kui:
  - a) asjaomane üksus toodab gaasi või soojust seetõttu, et selle tarbimine on vajalik muu kui käesolevas alajaos või GPA I liite Euroopa Liidu 3. lisa punktides a–f osutatud tegevuse jaoks ning
  - b) üldkasutatavate võrkude varustamise eesmärk on ainult kõnealuse toodangu majanduslik eksploatatsioon ja see ei ületa 20 % võrgustiku sektori hankija käibest, võttes arvesse kolme eelneva aasta, sh käesoleva aasta keskmist.

3. Käesoleva lepingu teise osa esimese rubriigi VI jaotis [Riigihanked] ja käesolev lisa ei hõlma järgmiste teenuste hankeid:
- a) tervishoiuteenused (CPC 931);
  - b) halduslikud tervishoiuteenused (CPC 91122) ning
  - c) õenduspersonali värbamise teenused ja meditsiinipersonali värbamise teenused (CPC 87206 ja CPC 87209).

B2 ALAJAGU

Ühendkuningriik

Kooskõlas käesoleva lepingu artikli 277 lõigetega 2 ja 3 kohaldatakse käesoleva lepingu teise osa esimese rubriigi VI jaotist [Riigihanked] lisaks GPA II artikliga hõlmatud hangetele ka käesoleva alajaoga hõlmatud hangete suhtes.

GPA I liite 1.–7. Ühendkuningriigi lisa märkusi kohaldatakse ka käesoleva alajaoga hõlmatud hangete suhtes, kui käesolevas alajaos ei ole sätestatud teisiti.

Käesoleva alajaoga hõlmatud hanked

1. Täiendavad hankeüksused

GPA I liite 4.–6. Ühendkuningriigi lisas ja käesoleva alajao punktis 2 sätestatud kaupade ja teenuste hanked, mille viivad läbi järgmised Ühendkuningriigi hankeüksused:

- a) kõik võrgustiku sektori hankijad, kelle hangete suhtes kohaldatakse 2016. aasta kommunaalteenuste määrust ja 2016. aasta kommunaalteenuste lepinguid (Šotimaa) käsitlevaid eeskirju ning kes on avaliku sektori hankijad (nt GPA I liite 1. ja 2. lisaga hõlmatud) või riigi osalusega äriühingud (vt märkus:1) ja kelle üks tegevusaladest on:
  - i) niisuguste püsivõrkude pakkumine või käitamine, mille eesmärgiks on pakkuda elanikkonnale avalikku teenust seoses gaasi või soojuse tootmise, transpordi või jaotusega või selliste võrkude gaasi või soojusega varustamisega; või
  - ii) sellise tegevuse ja GPA I liite 3. lisas osutatud tegevuse kombinatsioonid;
- b) eraomandis olevad hankeüksused, kelle üheks tegevuseks on tegevus, millele on osutatud käesoleva punkti alapunktis a, GPA I liite 3. lisa punktis 1, või nende kombinatsioonid, ning kes tegutsevad Ühendkuningriigi pädeva asutuse antud eri- või ainuõiguste alusel;

riigihangete puhul, mille hankesumma on järgmiste piirmääradega võrdne või nendest suurem:

- kaupade ja teenuste hangete puhul 400 000 SDRI
- ehitusteenuste hangete (CPC 51) puhul 5 000 000 SDRI.

Märkused punkti 1 juurde:

1. Kommunaalteenuste lepinguid käsitlevate 2016. aasta eeskirjade kohaselt tähendab „riigi osalusega äriühing“ ettevõtjat, mille suhtes avaliku sektori hankijad võivad otse või kaudselt kasutada valitsevat mõju järgmistel alustel:
  - a) nad on selle ettevõtja omanikud;
  - b) nende rahaline osalus selles ettevõtjas; või
  - c) õigusnormid, mis seda ettevõtjat reguleerivad.
2. Vastavalt kommunaalteenuste lepinguid (Šotimaa) käsitlevatele 2016. aasta eeskirjadele tähendab „riigi osalusega äriühing“ isikut, kelle suhtes üks või mitu avaliku sektori hankijat saavad otse või kaudselt kasutada valitsevat mõju ühe või mitme järgmise asjaolu alusel:
  - a) nad on selle isiku omanikud;
  - b) nende rahaline osalus selles isikus;

c) õigused, mis on neile antud seda isikut reguleerivate normidega.

3. Nii kommunaalteenuste lepinguid käsitlevate 2016. aasta eeskirjade kui ka kommunaalteenuste lepinguid (Šotimaa) käsitlevate 2016. aasta eeskirjade kohaselt eeldatakse avaliku sektori hankijate valitsevat mõju järgmistel juhtudel, kui need asutused otse või kaudselt:

a) omavad enamust äriühingu märgitud kapitalist;

b) kontrollivad enamust ettevõtja emiteeritud aktsiatega seotud häälest;

c) võivad määrata rohkem kui poole äriühingu haldus-, juhtimis- või järelevalveorganist.

2. Lisateenused

Lisaks GPA I liite Ühendkuningriigi 5. lisas loetletud teenustele on GPA I liite Ühendkuningriigi 1.–3. lisaga või käesoleva alajao punktiga 1 hõlmatud üksuste järgmiste teenuste hanked:

- hotelli- ja restoraniteenused (CPC 641)
- toidu serveerimise teenused (CPC 642)
- jookide serveerimise teenused (CPC 643)

- telekommunikatsiooniga seotud teenused (CPC 754)
- kinnisvarateenused vahendustasu eest või lepingu alusel (CPC 8220)
- muud äriteenused (CPC 87901, 87903, 87905–87907)
- haridusteenused (CPC 92).

Märkused.

1. Hotelli- ja restoraniteenuste (CPC 641), toidu serveerimise teenuste (CPC 642), jookide serveerimise teenuste (CPC 643) ja haridusteenuste (CPC 92) lepingute suhtes kohaldatakse Euroopa Liidu tarnijate ja teenuseosutajate kohtlemise korda, kui lepingute väärtus on 663 540 Inglise naela või sellest suurem ning lepinguid sõlmivad GPA I liite 1. ja 2. Ühendkuningriigi lisa alla kuuluvad hankijad, või kui lepingute väärtus on võrdne või suurem kui 884 720 Inglise naela ning lepinguid sõlmivad GPA I liite Ühendkuningriigi 3. lisa alla kuuluvad hankeüksused või käesoleva jao punktiga 1 hõlmatud hankeüksused.
2. Kui muu ostja kui riigiasutus varustab üldkasutatavat teenust osutavaid võrke gaasi või soojusenergiaga, ei loeta seda käesoleva jaoga hõlmatud tegevuseks, kui:

- a) asjaomane üksus toodab gaasi või soojust seetõttu, et selle tarbimine on vajalik muu kui käesolevas jaos või GPA I liite Ühendkuningriigi 3. lisa punktides a–f osutatud tegevuse jaoks; ning
  - b) üldkasutatavate võrkude varustamise eesmärk on ainult kõnealuse toodangu majanduslik eksploatatsioon ja see ei ületa 20 % võrgustiku sektori hankija käibest, võttes arvesse kolme eelneva aasta, sh käesoleva aasta keskmist.
3. Käesoleva lepingu teise osa esimese rubriigi VI jaotis [Riigihanked] ja käesolev lisa ei hõlma järgmiste teenuste hankeid:
- a) tervishoiuteenused (CPC 931);
  - b) halduslikud tervishoiuteenused (CPC 91122) ning
  - c) õenduspersonali värbamise teenused ja meditsiinipersonali värbamise teenused (CPC 87206 ja CPC 87209).
-

ENERGIAKAUPADE, SÜSIVESINIKE JA TOORAINETE LOETELUD

ENERGIAKAUPADE LOETELU HS-KOODI JÄRGI

- Maagaas, sealhulgas veeldatud maagaas, veeldatud naftagaas (LPG) (HS-kood 27.11)
- Elektrienergia (HS-kood 27.16)
- Toornafta ja naftasaadused (HS-kood 27.09–27.10, 27.13–27.15)
- Tahkekütused (HS-kood 27.01, HS-kood 27.02, HS-kood 27.04)
- Küttepuit ja puusüsi (HS-kood 44.01 ja HS-kood 44.02 energia tootmiseks kasutatavad kaubad)
- Biogaas (HS-kood 38.25)

SÜSIVESINIKE LOETELU HS-KOODI JÄRGI

- Toornafta (HS-kood 27.09)
- Maagaas (HS-kood 27.11)

TOORAINETE LOETELU HSi GRUPI KAUPA

Grupp	Rubriik
25	Sool; väävel; mullad ja kivimid; krohvismaterjalid, lubi ja tsement
26	Maagid, räbu ja tuhk, välja arvatud uraani- ja tooriumimaagid või -kontsentraadid (HS-kood 26.12)
27	Mineraalkütused, mineraalõlid ja nende destilleerimissaadused; bituumenained; mineraalvahad
28	Anorgaanilised kemikaalid; väärismetallide, haruldaste muldmetallide orgaanilised ja anorgaanilised ühendid; radioaktiivsete elementide ja isotoopide orgaanilised ja anorgaanilised ühendid, välja arvatud radioaktiivsed keemilised elemendid ja radioaktiivsed isotoobid (k.a lõhustuvad ja fertiilsed keemilised elemendid ning isotoobid) ja nende ühendid; neid tooteid sisaldavad segud ja jäägid (HS-kood 28.44); ja isotoobid, v.a rubriiki 28.44 kuuluvad; nende kindla või muutuva keemilise koostisega anorgaanilised ja orgaanilised ühendid (HS-kood 28.45)
29	Orgaanilised kemikaalid
31	Väetised
71	Looduslikud või kultiveeritud pärlid, vääris- või poolvääriskivid, väärismetallid, väärismetalliga plakeeritud metallid ja nendest valmistatud tooted, v.a looduslikud või kultiveeritud pärlid, töödeldud või töötlemata, sorteeritud või sorteerimata, kuid niidile lükkimata, raamistamata või kinnitamata; looduslikud ja kultiveeritud pärlid, ajutiselt niidile lükitud nende transpordi hõlbustamiseks (HS-kood 7101)
72	Raud ja teras
74	Vask ja vasktooted
75	Nikkel ja nikkeltooted
76	Alumiinium ja alumiiniumtooted
78	Plii ja pliitooted
79	Tsink ja tsinktooted
80	Tina ja tinatooted
81	Muud mitteväärismetallid; metallkeraamika; tooted nendest

ENERGEETIKA- JA KESKKONNASUBSIIDIUMID

Käesoleva lepingu artikli 367 lõikes 14 sätestatud põhimõtete osana:

- 1) Subsiidiumid, mis antakse elektrienergia tootmise piisavuse tagamiseks, taastuvatele energiaallikatele ja koostootmiseks, ei tohi kahjustada poole võimet täita oma kohustusi, mis tulenevad käesoleva lepingu artiklist 304, ei mõjuta tarbetult käesoleva lepingu artiklis 311 sätestatud elektrivõrkudevaheliste ühenduste tõhusat kasutamist ning, ilma et see piiraks käesoleva lepingu artikli 304 lõike 3 kohaldamist, määratakse kindlaks läbipaistva, mittediskrimineeriva ja tõhusa konkurentsiprotsessi abil; ning
  - a) subsiidiumid, mis antakse elektrienergia tootmise piisavuse tagamiseks, ergutavad võimsusepakkujaid tegema võimsust kättesaadavaks eeldatava süsteemistressi ajal ning need võivad piirduda rajatistega, mis ei ületa kindlaksmääratud CO₂-heite piirnorme; ning
  - b) subsiidiumid, mis antakse taastuvate energiaallikate energeetika ja koostootmise puhul, ei mõjuta abisaajate kohustusi ega elektriturgudel osalemise võimalusi.

- 2) Ilma et see piiraks punkti 1 kohaldamist, võib juhul, kui ülemäärase hüvitamise vältimiseks on kehtestatud asjakohased meetmed, kasutada taastuvatele energiaallikatele ja koostootmiseks subsiidiumide andmiseks konkurentsiväliseid menetlusi, kui võimalik pakkumine ei ole konkurentsiprotsessi tagamiseks piisav, kui on ebatõenäoline, et abikõlblik võimsus avaldab olulist mõju pooltevahelisele kaubandusele või investeeringutele või, kui subsiidiume antakse näidisprojektidele.
- 3) Kui energiamahukatele kasutajatele kehtestatakse energiaga seotud maksudest ja lõivudest¹ osaline vabastus, ei ületa selline vabastus kogu maksude ja lõivude summat.
- 4) Kui elektrimahukatele kasutajatele antakse hüvitist elektrikulude suurenemise korral, mis tuleneb kliimapoliitika vahenditest, piirdub see sektoritega, kus kulude suurenemise tõttu on märkimisväärne kasvuhoonegaaside heite ülekandumise risk.
- 5) Subsiidiumid poole tööstustegevusega seotud CO₂-heite vähendamiseks peavad tooma kaasa kasvuhoonegaaside heite üldise vähenemise. Subsiidiumid vähendavad otseselt tööstustegevusest tulenevaid heitkoguseid. Subsiidiumid poole tööstustegevuse energiatõhususe parandamiseks parandavad energiatõhusust elektritarbimise vähendamise kaudu, kas otse või tootmisüksuse kohta.

---

¹ Suurema kindluse nimel ei sisalda lõivud võrgutasusid ega tariife.

KOLMANDATE ISIKUTE JUURDEPÄÄSU JA OMANDISUHETE
ERALDAMISE MITTEKOHALDAMINE TARISTU SUHTES

Pool võib otsustada mitte kohaldada käesoleva lepingu artikleid 306 ja 307 uuele taristule või olemasoleva taristu märkimisväärsele laiendamisele, kui:

- a) taristuinvesteeringuga seotud risk on nii suur, et ilma vabastuse saamiseta ei oleks võimalik investeerida;
  - b) investeering peab soodustama konkurentsi või varustuskindlust;
  - c) taristu kuulub füüsilisele või juriidilisele isikule, kes on vähemalt oma õigusliku vormi poolest eraldiseisev võrguettevõtjatest, kelle süsteemidesse taristu ehitati või rajatakse;
  - d) enne vabastuse andmist on pool teinud otsuse võimsuse juhtimise ja jaotamise eeskirjade ja mehhanismide kohta.
-

**ELEKTRIVÕRKUDEVAHELISE ÜHENDUSE VÕIMSUSE JAOTAMINE JÄRGMISE PÄEVA
TURU AJAL**

1. OSA

1. Uus menetlus võimsuse jaotamiseks elektrivõrkude omavahelistes ühendustes järgmise päeva turu ajal põhineb „mitme piirkonna lahtiste mahtude liitmise“ põhimõttel.

Uue menetluse üldeesmärk on kaubandusest saadava kasu maksimeerimine.

Esimese sammuna uue menetluse väljatöötamisel tagavad pooled, et põhivõrguettevõtjad koostavad üldettepanekud ja tasuvusanalüüsi.

2. Mitut piirkonda hõlmav lahtiste mahtude sidumine peab hõlmama turgude liitmise funktsiooni arendamist, et määrata kindlaks energia netopositsioonid (kaudne jaotamine) järgmiste näitajate vahel:
  - a) määruse (EL) 2019/943 kohaselt kehtestatud pakkumispiirkonnad, mis on otse Ühendkuningriigiga ühendatud elektrivõrkude vahelise ühenduse kaudu; ning
  - b) Ühendkuningriik.

3. Energia netopositsioonid elektrivõrkudevahelistes ühendustes arvutatakse kaudse jaotamise protsessi abil, rakendades konkreetset algoritmi:
- a) määruse (EL) 2019/943 kohaselt kehtestatud pakkumispriirkondade ärilised pakkumised ja pakkumised järgmise päeva turu ajal, mis on otse Ühendkuningriigiga ühendatud elektrivõrkude vahelise ühenduse kaudu;
  - b) Ühendkuningriigi asjaomaste järgmise päeva turgude ärilised ostu- ja müügipakkumised järgmise päeva turu ajavahemiku kohta;
  - c) võrgu läbilaskevõime andmed ja süsteemi suutlikkus, mis on kindlaks määratud ülekandesüsteemi haldurite vahel kokku lepitud korras; ning
  - d) andmed Ühendkuningriigi ja muude liidu pakkumispriirkondadega ühendatud pakkumispriirkondade vaheliste elektriühenduste eeldatavate kaubandusvoogude kohta, mille on kindlaks määranud liidu põhivõrguettevõtjad, kasutades töökindlaid meetodikaid.

See protsess peab olema kooskõlas otseste alalisvooluvõrkude vaheliste ühenduste eriomadustega, sealhulgas kadude ja muutumisenõuetega.

4. Turgude liitmise funktsioon peab:

- a) andma tulemusi piisavalt aegsasti enne poolte vastavate järgmise päeva turgude toimimist (liidu jaoks on tegemist ühtse järgmise päeva turu mehhanismiga, mis on loodud kooskõlas komisjoni määrusega (EL) 2015/1222¹), et neid tulemusi saaks kasutada sisendina protsessides, millega määratakse kindlaks tulemused kõnealustel turgudel;
  - b) andma usaldusväärseid ja korratavaid tulemusi;
  - c) olema konkreetne protsess liidu ja Ühendkuningriigi eraldiseisvate ja eraldatud järgmise päeva turgude ühendamiseks; eelkõige tähendab see, et konkreetne algoritm peab olema eraldiseisev ja eraldatud määruse (EL) 2015/1222 kohaselt loodud ühtse järgmise päeva turu mehhanismis kasutatavast algoritmist ning et liidu ärilistel pakkumistel ja muudel pakkumistel peab olema juurdepääs ainult pakkumispriirkondadest pärinevatele algoritmidele, mis on Ühendkuningriigiga elektrivõrkude ühenduse kaudu otse ühendatud.
5. Arvutatud netoenergiaposisioonid avaldatakse pärast valideerimist ja kontrollimist. Kui turgude liitmise funktsioon ei suuda toimida ega tulemust saavutada, jaotatakse elektrivõrkudevahelise ühenduse võimsus varumeetodiga ning turuosalisi teavitatakse varumeetodi kohaldamisest.
6. Tehniliste menetluste väljatöötamise ja rakendamise kulud jagatakse võrdselt ühelt poolt asjaomaste Ühendkuningriigi põhivõrguettevõtjate või muude üksuste ning teiselt, poolt asjaomaste liidu põhivõrguettevõtjate või muude üksuste vahel, kui energeetika erikomitee ei otsusta teisiti.

---

¹ Komisjoni 24. juuli 2015. aasta määrus (EL) 2015/1222, millega kehtestatakse võimsuse jaotamise ja ülekoormuse juhtimise suunised (ELT L 197, 25.7.2015, lk 24).

2. OSA

Käesoleva lisa rakendamise ajakava on alates käesoleva lepingu jõustumisest järgmine:

- a) kolme kuu jooksul – kulude-tulude analüüs ja tehniliste menetluste ettepanekute visandamine;
  - b) 10 kuu jooksul – ettepanek tehniliste menetluste kohta;
  - c) 15 kuu jooksul – tehniliste menetluste kasutuselevõtmine.
-

LENNUKÕLBLIKKUSE JA KESKKONNAOHUTUSE CERTIFITSEERIMINE

A JAGU

ÜLDSÄTTED

ARTIKKEL 1

Eesmärk ja kohaldamisala

1. Käesoleva lisa eesmärk on koostöö rakendamine järgmistes valdkondades vastavalt käesoleva lepingu artikli 445 lõikega 2, milles kirjeldatakse vastavuskontrollide ja sertifikaatide vastastikuse tunnustamise tingimusi ning meetodeid:
  - a) lennukõlblikkussertifikaadid ja järelevalve tegemine tsiviillennundustoodete üle, nagu on osutatud käesoleva lepingu artikli 445 lõike 1 punktis a;

- b) tsiviillennundustoodete keskkonnakõlblikkuse sertifikaadid ja kontroll, nagu on osutatud käesoleva lepingu artikli 445 lõike 1 punktis b, ning
- c) projekti- ja tootmissertifikaadid ning järelevalve teostamine projekteerimis- ja tootmisorganisatsioonide üle, nagu on osutatud käesoleva lepingu artikli 445 lõike 1 punktis c.

2. Olenemata lõikest 1 ei kuulu käesoleva lisa kohaldamisalasse kasutatud tsiviillennundustooted, välja arvatud kasutatud õhusõidukid.

ARTIKKEL 2

Mõisted

Käesolevas lisas kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „tunnustamine“ – ühe poole sertifikaatide, heakskiitvate otsuste, muudatuste, paranduste, dokumentide ja andmete tunnustamine teise poole poolt ilma valideerimistoiminguteta ja ilma kõnealuse teise poole vastava sertifikaadi väljastamiseta;
- b) „komponendi hooldustõend“ – sertifikaat, mille on välja andnud eksportiva poole sertifitseeritud organisatsioon või pädev asutus ning mis tõendab, et uus tsiviillennundustoot (v.a õhusõiduk) vastab eksportiva poole heakskiidetud projektile ja on kõlblik ohutuks kasutamiseks;
- c) „tsiviillennundustoodete kategooria“ – ühiste omadustega toodete kogum, mis on rühmitatud tehnilise rakendamise menetlustesse EASA ja Ühendkuningriigi tsiviillennundusameti sertifitseerimistingimuste alusel;

- d) „sertifitseerimisasutus“ – eksportiva poole tehniline asutus, kes annab välja tsiviillennundustootte projektisertifikaadi, täites projekteerimisriigi kohustusi, mis on sätestatud rahvusvahelise tsiviillennunduse konventsiooni 8. lisas. Kui projektisertifikaadi on välja andnud eksportiva poole heakskiidetud organisatsioon, käsitatakse sertifitseeriva asutusena eksportiva poole tehnilist asutust;
- e) „projektisertifikaat“ – poole tehnilise asutuse või sertifitseeritud organisatsiooni välja antud tõendav dokument, millega kinnitatakse, et tsiviillennundustootte projekt või selle muudatus vastab lennukõlblikkusnõuetele (nagu on asjakohane) ja keskkonnakaitseenõuetele, eelkõige keskkonnanäitajatele, mis on sätestatud asjaomase poole õigus- ja haldusnormides;
- f) „konstruktsiooniga seotud käitamisnõuded“ – käitamisnõuded (sh keskkonnanõuded), mis mõjutavad kas tsiviillennundustootte konstruktsiooniomadusi või konstruktsiooniga seotud andmeid toote käitamise või hooldamise kohta, mis annavad õiguse kasutada kõnealust toodet kindlaks otstarbeks;
- g) „eksport“ – protsess, mille käigus tsiviillennundustootte viiakse üle ühe poole tsiviillennundusohutuse õigussüsteemist teise poole tsiviillennundusohutuse õigussüsteemi;
- h) „lennukõlblikkuse ekspordisertifikaat“ – eksportiva poole (kasutatud õhusõiduki korral asjaomast toodet eksportiva registreerimisriigi pädeva asutuse) sertifikaat, mis on välja antud selle tõendamiseks, et õhusõiduk vastab importiva poole teatatud kohaldatavatele lennukõlblikkus- ja keskkonnakaitseenõuetele;

- i) „eksportiv pool“ – pool, kelle tsiviillennundusohutuse õigussüsteemist tsiviillennundustoode välja lastakse;
- j) „import“ – protsess, mille käigus ühe poole tsiviillennundusohutuse õigussüsteemist eksporditud tsiviillennundustoode võetakse vastu teise poole tsiviillennundusohutuse õigussüsteemi;
- k) „importiv pool“ – pool, kelle tsiviillennundusohutuse õigussüsteemi tsiviillennundustoode tuuakse;
- l) „suur muudatus“ – tüübiprojekti muudatus, mis ei kuulu väikeste muudatuste hulka;
- m) „väike muudatus“ – muudatus, mis ei mõjuta märkimisväärselt tsiviillennundustoote massi, tasakaalu, konstruktsiooni tugevust, töökindlust, kasutusomadusi, keskkonnanäitajaid ega muid tsiviillennundustoote lennukõlblikkust mõjutavaid näitajaid;
- n) „kasutamissobivuse andmed“ – nõutav andmekogum, mille alusel toetatakse ja lubatakse teatavat tüüpi õhusõidukite tüübispetsiifilise käitamisega seotud aspekte, mida reguleeritakse liidu või Ühendkuningriigi tsiviillennundusohutuse õigussüsteemi raames. kõnealuse andmekogumi peab õhusõiduki jaoks välja töötama tüübisertifikaadi taotleja või omanik ning see moodustab osa tüübisertifikaadist. Vastavalt liidu või Ühendkuningriigi tsiviillennundusohutuse õigussüsteemile peab tüübisertifikaadi või piiratud tüübisertifikaadi esmane taotlus sisaldama kasutamissobivuse andmete heakskiitmise taotlust või sellele tuleb pärast esmast taotlemist lisada kasutamissobivuse andmete heakskiitmise taotlus (vastavalt õhusõiduki tüübile);

- o) „tootmissertifikaat“ – sertifikaat, mille poole pädev asutus on välja andnud tsiviillennundustoodete tootjale ning mis tõendab, et asjaomane tootja vastab asjaomase poole õigus- ja haldusnormides sätestatud kohaldatavatele nõuetele, mida tuleb järgida konkreetsete tsiviillennundustoodete tootmisel;
- p) „tehnilise rakendamise kord“ – käesoleva lisa rakendamise kord, mille on välja töötanud poolte tehnilised asutused kooskõlas käesoleva lepingu artikli 445 lõikega 5;
- q) „valideeriv asutus“ – importiva poole tehniline asutus, kes käesoleva lisa kohaselt sertifitseerimisasutuse väljaantud projektisertifikaati tunnustab või valideerib.

B JAGU

SERTIFITSEERIMISE JÄRELEVALVENÕUKOGU

ARTIKKEL 3

Asutamine ja koosseis

1. Käesolevaga moodustatakse sertifitseerimise järelevalvenõukogu, käesoleva lisa sätete tõhusta kohaldamise eest vastutav tehniline kooskõlastusorgan, mida juhivad ühiselt poolte tehnilised asutused ja mis annab aru lennuohutuse erikomiteele. Kõnealune järelevalvenõukogu koosneb kummagi poole tehnilise asutuse esindajatest ja võib kutsuda oma volituste täitmise hõlbustamiseks järelevalvenõukogusse täiendavaid osalejaid.
2. Sertifitseerimise järelevalvenõukogu tuleb kokku korrapäraste ajavahemike järel, kui ühe poole tehniline asutus seda taotleb, ning võtab vastu otsuseid ja teeb soovitusi konsensuse alusel. Sertifitseerimise järelevalvenõukogu töötab välja oma kodukorra.

ARTIKKEL 4

Volitused

Sertifitseerimise järelevalvenõukogu volitused hõlmavad eelkõige järgmist:

- a) artiklis 6 osutatud tehnilise rakendamise korra väljatöötamine, vastuvõtmine ja läbivaatamine;
- b) teabe jagamine suurte ohutusprobleemide kohta ja (vajaduse korral) nende lahendamise tegevuskava koostamine;
- c) pädevate asutuste vastutusalasse jäävate selliste tehniliste probleemide lahendamine, mis mõjutavad käesoleva lisa rakendamist;
- d) vajaduse korral ohutuse, keskkonnakaitsenõuete, sertifitseerimissüsteemide, kvaliteedijuhtimise ja standardimissüsteemide alase tulemusliku koostöö viiside, tehnilise toe ja teabevahetuse väljaarendamine;
- e) artiklites 10 ja 13 sätestatud projektisertifikaatide valideerimise või tunnustamise korra korrapärane läbivaatamine;
- f) lennuohutuse erikomiteele käesoleva lisa muudatusettepanekute esitamine;
- g) sellise korra väljatöötamine vastavalt artiklile 29, millega tagatakse poolte vastastikuse usalduse säilimine teise poole vastavuskontrolli protsesside suhtes;
- h) punktis g nimetatud korra rakendamise analüüs ja meetmete võtmine ning

- i) lennuohutuse erikomiteele lahendamata probleemidest teatamine ja lennundusohutuse erikomitee käesoleva lisa sätetega seotud otsuste rakendamise tagamine.

C JAGU

RAKENDAMINE

ARTIKKEL 5

Projekti-, tootmis- ja ekspordisertifikaatide väljaandmisega tegelevad pädevad asutused

1. Projektisertifikaadi väljaandmisega tegelevad pädevad asutused on järgmised:
  - a) liidu puhul Euroopa Liidu Lennundusohutusamet; ning
  - b) Ühendkuningriigi puhul Ühendkuningriigi tsiviillennundusamet.
2. Tootmis- ja ekspordisertifikaatide väljaandmisega tegelevad pädevad asutused on järgmised:

- a) liidu puhul Euroopa Liidu Lennundusohutusamet ja Euroopa Liidu liikmesriikide pädevad asutused; kasutatud õhusõiduki puhul annab ekspordisertifikaadi välja õhusõidukit eksportiva registreerimisriigi pädev asutus; ning
- b) Ühendkuningriigi puhul Ühendkuningriigi tsiviillennundusamet.

ARTIKKEL 6

Tehnilise rakendamise kord

1. Poolte tehnilised asutused koostavad sertifitseerimise järelevalvenõukogu kaudu tehnilise rakendamise korra, et näha ette konkreetset menetlust käesoleva lisa rakendamise hõlbustamiseks, määra kindlaks teabevahetuse korra poolte pädevate asutuste vahel.
2. Tehnilise rakendamise korras käsitletakse ka poolte tsiviillennundusstandardite, eeskirjade, tavade, protseduuride ja süsteemide erinevusi, mis on seotud käesoleva lisa rakendamisega, nagu on sätestatud käesoleva lepingu artikli 445 lõikes 5.

ARTIKKEL 7

Konfidentsiaalsete andmete ja konfidentsiaalse teabe vahetamine ja kaitse

1. Käesoleva lisa rakendamisel vahetatavate andmete ja teabe suhtes kohaldatakse käesoleva lepingu artikli 453 sätteid.
2. Valideerimisprotsessi käigus piirdatakse ainult sellist laadi ja sellise sisuga andmete ja teabe vahetamisega, mida on vaja kohaldatavatele tehnilistele nõuetele vastavuse tõendamiseks (kirjeldus tehnilise rakendamise korras).
3. Poolte pädevate asutuste vahelise andme- ja teabevahetusega seotud erimeelsused tuleb lahendada nii, nagu on kirjeldatud tehnilise rakendamise korras. Kummalgi poolel on õigus edastada vaidlusalune küsimus sertifitseerimise järelvalvenõukogule lahendamiseks.

D JAGU

PROJEKTI SERTIFITSEERIMINE

ARTIKKEL 8

Üldpõhimõtted

1. Käesolevat jagu kohaldatakse kõigi projektisertifikaatide ja nende muudatuste suhtes (kui on asjakohane), mis kuuluvad käesoleva lisa kohaldamisalasse, täpsemalt järgmise suhtes:
  - a) tüübisertifikaadid ja piiratud tüübisertifikaadid;
  - b) tüübisertifikaadi lisad;
  - c) remonditud konstruktsiooni kinnitused ning
  - d) tehnilistele normidele vastavust tõendavad load
2. Valideeriv asutus kas valideerib projektisertifikaadi või selle muudatuse, võttes arvesse artiklis 12 osutatud osalemismäära, või tunnustab projektisertifikaati või selle muudatust, mille sertifitseerimisasutus on välja andnud või heaks kiitnud või mille väljaandmis- või heakskiitmisprotsess ei ole veel lõppenud, vastavalt käesolevas lisas sätestatud tingimustele ning tehnilise rakendamise korras kirjeldatule, ja võtab muu hulgas arvesse ka sertifikaatide tunnustamise ja valideerimise üksikasju.

3. Käesoleva lisa rakendamiseks tagab kumbki pool, et tema tsiviillennundusohutuse õigussüsteem võimaldab projekteerimisorganisatsioonide sertifitseerimissüsteemi abil veenduda, et projekteerimisorganisatsioonid suudavad täita oma ülesandeid.

ARTIKKEL 9

Valideerimisprotsess

1. Tsiviillennundustoote projektisertifikaadi valideerimise taotlus esitatakse valideerivale asutusele sertifitseerimisasutuse kaudu (kirjeldus tehnilise rakendamise korras).
2. Sertifitseerimisasutus tagab, et valideeriv asutus saab kõik asjakohased andmed ja teabe, mida on vaja projektisertifikaadi valideerimiseks (kirjeldus tehnilise rakendamise korras).
3. Kui valideeriv asutus saab projektisertifikaadi valideerimise taotluse, määrab valideeriv asutus kindlaks valideerimise sertifitseerimisaluse vastavalt artiklile 11 ning valideeriva asutuse valideerimisprotsessis osalemise määra vastavalt artiklile 12.

4. Valideeriv asutus võtab tehnilise rakendamise korra kohaselt valideerimisel võimalikult palju arvesse sertifitseerimisasutuse teostatud tehnilisi hinnanguid, katseid, kontrolle ning vastavuskontrolle.
5. Pärast sertifitseerimisasutuse esitatud asjakohaste andmete ja teabega tutvumist annab valideeriv asutus valideeritud tsiviillennundustootele välja oma projektisertifikaadi (edaspidi „valideeritud projektisertifikaat“) juhul, kui:
  - a) on olemas tõendid, et sertifitseerimisasutus on andnud asjaomasele tsiviillennundustootele välja oma projektisertifikaadi;
  - b) sertifitseerimisasutus on teatanud, et asjaomane tsiviillennundustoode vastab artiklis 11 osutatud sertifitseerimisalusele;
  - c) kõik valideerimise ajal valideeriva asutuse tõstatatud probleemid on lahendatud; ning
  - d) taotleja on täitnud tehnilise rakendamise korras kirjeldatud täiendavad haldusalased lisanõuded.

6. Kumbki pool tagab, et valideeritud projektisertifikaadi saamiseks ja säilitamiseks peab taotleja omama ja säilitama sertifitseerimisasutusele kättesaadavana kogu asjakohase projekteerimisteabe, joonised ja katsearuanded, sealhulgas sertifitseeritud tsiviillennundustoote kontrollimisandmed, mida on vaja selleks, et esitada vajalik teave asjaomase tsiviillennundustoote jätkuva lennukõlblikkuse ja selle kohaldatavatele keskkonnakaitsenõuetele vastavuse tagamiseks.

ARTIKKEL 10

Projektisertifikaatide valideerimise üksikasjad

1. Liidu tehnilise asutuse kui sertifitseerimisasutuse välja antud tüübisertifikaadid valideerib Ühendkuningriigi tehniline asutus kui valideeriv asutus. Kinnitada tuleb järgmised andmed:
  - a) mootori paigaldamise käsiraamat (mootori tüübisertifikaadi puhul);
  - b) konstruktsiooni remondi käsiraamat;
  - c) elektriühenduste jätkuva lennukõlblikkuse juhend; ning
  - d) kaalujaotuse käsiraamat.

Tehnilise rakenduskorra vormis võib kehtestada menetluslikud üksikasjad asjakohaste andmete tunnustamise kohta. Sellised menetluslikud üksikasjad ei tohi mõjutada esimeses lõigus sätestatud tunnustamise nõuet.

2. Liidu tehnilise asutuse kui sertifitseerimisasutuse välja antud olulised tüübisertifikaadi lisad ja oluliste muudatuste kinnitused valideerib Ühendkuningriigi tehniline asutus kui valideeriv asutus. Põhimõtteliselt kasutatakse tehnilise tutvustamisega piirduvat lihtsustatud valideerimist, mille puhul valideerivat asutust taotleja vastavustõendamistoimingutesse ei kaasata, välja arvatud juhul, kui tehnilised asutused otsustavad konkreetse juhtumi puhul teisiti.
3. Ühendkuningriigi tehnilise asutuse kui sertifitseerimisasutuse välja antud tüübisertifikaadid valideerib liidu tehniline asutus kui valideeriv asutus.
4. Liidu tehniline asutus aktsepteerib valideeriva asutusena Ühendkuningriigi tehnilise asutuse kui sertifitseeriva asutuse või Ühendkuningriigi õigusnormide kohaselt heakskiidetud organisatsiooni kinnitatud täiendavad tüübisertifikaadid, oluliste muudatuste kinnitused, olulised remonditööd ja tehnilistele normidele vastavust tõendavad load. Lubatud on kasutada tehnilise tutvustamisega piirduvat lihtsustatud valideerimist, mille puhul valideerivat asutust taotleja vastavustõendamistoimingutesse ei kaasata, kui tehnilised asutused konkreetse juhtumi puhul nii otsustavad.

ARTIKKEL 11

Valideerimise sertifitseerimisalus

1. Tsiviillennundustootele välja antud projektisertifikaadi valideerimiseks võtab valideeriv asutus sertifitseerimisaluse kindlakstegemisel arvesse temaga seotud poole õigus- ja haldusnormides sätestatud järgmisi nõudeid:
  - a) lennukõlblikkusnõuded, mis kehtisid samalaadse tsiviillennundustootte suhtes sertifikaaditaotluse tegeliku esitamise kuupäeval, mille määrab kindlaks sertifitseerimisasutus, ja mida vajaduse korral täiendatakse tehniliste lisatingimustega (kirjeldus tehnilise rakendamise korras), ning
  - b) keskkonnakaitsenõuded, mis kehtisid asjaomase tsiviillennundustootte kohta valideerimistaotluse valideerivale asutusele esitamise kuupäeval.
2. Valideeriv asutus täpsustab vajaduse korral järgmist:
  - a) erandeid kohaldatavatest nõuetest,
  - b) kõrvalekaldeid kohaldatavatest nõuetest või

- c) kompenseerivaid tegureid, mis tagavad samaväärse ohutustaseme, kui kohaldatavaid nõudeid ei järgita.
3. Peale lõigetes 1 ja 2 sätestatud nõuete määrab valideeriv asutus kindlaks kõik eritingimused, mida tuleb kohaldada, kui asjaomased lennukõlblikkusnõuded ning õigus- ja haldusnormid ei sisalda asjaomase tsiviillennundustoote puhul piisavaid või asjakohaseid ohutusunõudeid, sest:
- a) tsiviillennundustoode sisaldab uudseid või ebatavalisi konstruktsioonielemente võrreldes projekteerimistavadega, millel põhinevad kohaldatavad lennukõlblikkusnõuded ning õigus- ja haldusnormid;
  - b) tsiviillennundustooete ettenähtud kasutus on ebatavaline või
  - c) muude kasutuses olevate samalaadsete tsiviillennundustoodetega või samalaadsete konstruktsiooniomadustega tsiviillennundustoodetega saadud kogemused on näidanud, et võib tekkida ohuolukordi.
4. Erandeid, kõrvalekaldeid, kompenseerivaid tegureid ja eritingimusi kirjeldades võtab valideeriv asutus nõuetekohaselt arvesse sertifitseerimisasutuse kohaldatavaid erandeid, kõrvalekaldeid, kompenseerivaid tegureid ja eritingimusi ega esita valideeritavatele tsiviillennundustoodetele rangemaid nõudeid, kui ta kohaldaks enda samalaadsete toodete suhtes. Valideeriv asutus teavitab sertifitseerimisasutust kõigist sellistest eranditest, kõrvalekalletest, kompenseerivatest teguritest või eritingimustest.

ARTIKKEL 12

Valideeriva asutuse osalemismäär

1. See, mil määral poole valideeriv asutus artiklis 9 osutatud ja tehnilise rakendamise korras kirjeldatud valideerimisprotsessis osaleb, sõltub eelkõige alljärgnevast:
  - a) teise poole sertifitseerimisasutusena tegutseva pädeva asutuse kogemused ja andmed;
  - b) asjaomase valideeriva asutuse varasemad valideerimiskogemused teise poole pädeva asutusega;
  - c) valideeritava konstruktsiooni laad;
  - d) taotleja tegevus ja valideeriva asutuse kogemused temaga ning
  - e) artiklis 28 ja artiklis 29 osutatud kvalifikatsiooninõuete hindamise tulemused.

2. Kui sertifitseerimisasutus ei ole pärast 30. septembrit 2004 asjaomaste tsiviillennundustoodete kategooria sertifikaati varem välja andnud, kohaldab valideeriv asutus sertifikaadi esmakordsel valideerimisel erimenetlusi ja -kontrolli, eelkõige sertifitseerimisasutuse protsesside ja meetodite puhul. Kohaldatavaid menetlusi ja kriteeriume kirjeldatakse üksikasjalikult tehnilise rakendamise korras.
3. Sertifitseerimise järelevalvenõukogu mõõdab ja kontrollib korrapäraselt lõigetes 1 ja 2 sätestatud põhimõtete tõhusat rakendamist ning vaatab kontrollitulemused üle (möödikute kirjeldus on esitatud tehnilise rakendamise korras).

ARTIKKEL 13

Tunnustamine

1. Kui projektisertifikaadi suhtes kohaldatakse tunnustamist, tunnustab valideeriv asutus sertifitseerimisasutuse välja antud projektisertifikaati valideerimistoiminguid kohaldamata. Sel juhul tunnustab valideeriv asutus projektisertifikaadi samaväärseks temaga seotud poole õigus- ja haldusnormide kohaselt välja antud sertifikaadiga ning valideeriv asutus asjakohast sertifikaati välja ei anna.

2. Ühendkuningriigi tehniline asutus aktsepteerib valideeriva asutusena liidu tehnilise asutuse kui sertifitseerimisasutuse või liidu õigusnormide kohaselt heakskiidetud organisatsiooni väljastatud väheolulised täiendavad tüübisertifikaadid, väheolulised suured muudatused ja tehnilistele normidele vastavust tõendavad load.
3. Ühendkuningriigi tehniline asutus aktsepteerib valideeriva asutusena liidu tehnilise asutuse kui sertifitseerimisasutuse või liidu õigusnormide kohaselt heakskiidetud organisatsiooni poolt heaks kiidetud väikesed muudatused ja remonditööd.
4. Liidu tehniline asutus aktsepteerib valideeriva asutusena Ühendkuningriigi tehnilise asutuse kui sertifitseeriva asutuse või Ühendkuningriigi õigusnormide kohaselt heakskiidetud organisatsiooni poolt heaks kiidetud väikesed muudatused ja väikesed remonditööd.

ARTIKKEL 14

Artiklite 10 ja 13 rakendussätted

1. Sertifitseerimisasutus liigitab muudatused väikesteks või suurteks vastavalt käesolevas lisas esitatud määratlustele ja seda tõlgendatakse asjaomase sertifitseerimisasutuse eeskirjade ja korra kohaselt.

2. Täiendava tüübisertifikaadi või suure muudatuse oluliseks või väheoluliseks liigitamise puhul vaatleb sertifitseerimisasutus muudatust kõigi varasemate asjakohaste projektimuudatuste kontekstis ja võtab arvesse kõiki asjaomase tsiviillennundustoote tüübisertifikaadis esitatud kohaldatavates sertifitseerimistingimustes tehtud asjakohaseid muudatusi. Muudatused, mis vastavad ühele järgmistest kriteeriumidest, loetakse automaatselt oluliseks:
- a) üldine konfiguratsioon või konstruktsioonipõhimõtted ei ole säilinud; või
  - b) muudetava toote sertifitseerimiseks kasutatud eeldused enam ei kehti.

ARTIKKEL 15

Olemasolevad projektisertifikaadid

Käesolevas lisas kohaldatakse järgmisi põhimõtteid:

- a) tüübisertifikaadid, täiendavad tüübisertifikaadid, muudatuste ja remondi kinnitused ning tehnilistele normidele vastavust tõendavad load ja nende muudatuste kinnitused, mille liidu tehniline asutus on väljastanud Ühendkuningriigi taotlejatele või mille on väljastanud Ühendkuningriigis asuv heakskiidetud projekteerimisorganisatsioon liidu õiguse alusel ja mis kehtivad 31. detsembril 2020, loetakse väljastatuks Ühendkuningriigi tehnilise asutuse kui sertifitseeriva asutuse poolt või Ühendkuningriigi õigusnormide alusel heakskiidetud organisatsiooni poolt ning aktsepteerituks liidu tehnilise asutuse kui valideeriva asutuse poolt vastavalt artikli 13 lõikele 1;

- b) tüübisertifikaadid, täiendavad tüübisertifikaadid, muudatuste ja remondi kinnitused ning tehnilistele normidele vastavust tõendavad load ja nende muudatuste kinnitused, mille liidu tehniline asutus on väljastanud liidu taotlejatele või mille on väljastanud liidus asuv projekteerimisorganisatsioon liidu õiguse alusel ja mis kehtivad 31. detsembril 2020, loetakse Ühendkuningriigi tehnilise asutuse kui valideeriva asutuse poolt heakskiidetuks kooskõlas artikli 13 lõikega 1.

ARTIKKEL 16

Projektsertifikaadi üleandmine

Kui projektsertifikaat antakse üle teisele üksusele, teavitab projektsertifikaadi eest vastutav sertifitseerimisasutus üleandmisest viivitamata valideerivat asutust ning kohaldab projektsertifikaatide üleandmisega seotud menetlust, mille kirjeldus on esitatud tehnilise rakendamise korras.

ARTIKKEL 17

Konstruksiooniga seotud käitamisnõuded

1. Tehnilised asutused peavad tagama, et valideerimisprotsessi käigus vahetatakse vajaduse korral andmeid ja teavet konstruktsiooniga seotud käitamisnõuete kohta.
2. Kui tehnilised asutused mõne konstruktsiooniga seotud käitamisnõude puhul nii otsustavad, võib valideeriv asutus tunnustada sertifitseerimisasutuse vastavuskinnitust valideerimisprotsessi kaudu.

ARTIKKEL 18

Tüübiga seotud käitamisdokumendid ja andmed

1. Mõned tüübiga seotud käitamisdokumendid ja andmed (sh kasutamissobivuse andmed liidu süsteemis ja samaväärsed andmed Ühendkuningriigi süsteemis), mille esitab tüübisertifikaadi omanik, kinnitab või tunnustab sertifitseerimisasutus ning vajaduse korral vahetatakse neid dokumente ja andmeid valideerimisprotsessi käigus.
2. Valideerimisasutus võib lõikes 1 osutatud käitamisdokumente ja andmeid tehnilise rakendamise korra kohaselt kas tunnustada või valideerida.

ARTIKKEL 19

Samaaegne valideerimine

Kui taotleja ja tehnilised asutused nii otsustavad, võib vajaduse korral kohaldada samaaegset sertifitseerimis- ja valideerimisprotsessi, mida on kirjeldatud tehnilise rakendamise korras.

ARTIKKEL 20

Jätkuv lennukõlblikkus

1. Pädevad asutused võtavad meetmeid, et kõrvaldada nende kui sertifitseerimisasutuse sertifitseeritud tsiviillennundustoodete puhul ilmnevad ohuolukorrad.
2. Poole pädev asutus aitab teise poole pädeva asutuse taotluse korral otsustada, kuidas tagada esimese poole õigussüsteemi kohaselt projekteeritud või toodetud tsiviillennundustoote jätkuv lennukõlblikkus.

3. Kui käesoleva lisa kohaldamisalasse kuuluva tsiviillennundustoote puhul esineb kasutamisega seotud või muid võimalikke ohutusprobleeme, mille tõttu poole tehniline asutus, kes on asjaomase tsiviillennundustoote sertifitseerimisasutus, alustab uurimist, aitab teise poole tehniline asutus taotluse korral uurimisele kaasa, edastades muu hulgas asjakohase teabe, mille asjaomased üksused on esitanud selle tsiviillennundustootega seotud rikete, talitlushäirete, puuduste või muude asjaolude kohta.
4. Projektisertifikaadi omanike teatamiskohustusest sertifitseerimisasutuse ees ja käesoleva lisaga kehtestatud teabevahetussüsteemist piisab, et pidada täidetuks iga projektisertifikaadi omaniku kohustust teatada valideerivale asutusele asjaomase tsiviillennundustootega seotud riketest, talitlushäiretest, puudustest või muudest asjaoludest.
5. Lõigetes 1–4 osutatud ohuolukordade suhtes võetavad meetmed ja ohutusalane teabevahetus määratakse kindlaks tehnilise rakendamise korras.
6. Poolte tehnilised asutused hoiavad üksteist kursis kogu jätkuvat lennukõlblikkust käsitleva kohustusliku teabega, mis on seotud nende järelevalve alla kuuluvate süsteemide projekteeritud või toodetud tsiviillennundustoodetega, mis kuuluvad käesoleva lisa kohaldamisalasse.
7. Poole tehnilise asutuse välja antud sertifikaadiga seotud lennukõlblikkusstaatus muutumisest tuleb õigel ajal teavitada teise poole tehnilist asutust.

E JAGU

TOOTMISE SERTIFITSEERIMINE

ARTIKKEL 21

Tootmise sertifitseerimise ja tootmise järelevalve süsteemide tunnustamine

1. Kuna käesoleva lisa kohaldamisalas peetakse importiva poole tsiviillennundustoodete tootmissüsteemi eksportiva poole omaga piisavalt samaväärseks, tunnustab importiv pool eksportiva poole tootmissertifitseerimis- ja järelevalvesüsteemi vastavalt käesolevale lisale.
2. Liidu poolt Ühendkuningriigi tootmise sertifitseerimise ja tootmise järelevalve süsteemi tunnustamine piirdub selliste tsiviillennundustoodete kategooriate tootmise tunnustamisega, mille suhtes kohaldati seda süsteemi juba 31. detsembri 2020. aasta seisuga, nagu on üksikasjalikult kirjeldatud tehnilise rakendamise korras.

3. Juhul kui eksportiva poole tootmise sertifitseerimise ja tootmise järelevalve süsteemi lisatakse uus tsiviillennundustoodete kategooria, teatab eksportiva poole pädev asutus sellest importiva poole tehnilisele asutusele. Enne tootmise sertifitseerimise ja tootmise järelevalve süsteemi tunnustamise laiendamist tsiviillennundustoodete uuele kategooriale võib importiva poole tehniline töötaja otsustada viia läbi hindamise, et kinnitada, et eksportiva poole tootmise sertifitseerimise ja tootmise järelevalve süsteem on selle kategooria tsiviillennundustoodete puhul piisavalt samaväärne importiva poole tootmise sertifitseerimise ja tootmise järelevalvesüsteemiga. Hindamine viiakse läbi nii, nagu on üksikasjalikult kirjeldatud tehnilise rakendamise korras, ning see võib hõlmata tootmissertifikaadi omaniku hindamist eksportiva poole pädeva asutuse järelevalve all. Eksportiva poole tootmise sertifitseerimise ja tootmise järelevalve süsteemi tunnustamise laiendamine uuele tsiviillennundustoodete kategooriale importiva poole poolt toimub üksikasjalikult tehnilise rakendamise korra järgi.
4. Eksportiva poole tootmise sertifitseerimise ja tootmise järelevalve süsteemi tunnustamine importiva poole poolt sõltub ohutuse tasemest, mis on tagatud eksportiva poole tootmise sertifitseerimise ja tootmise järelevalve süsteemiga, mis on piisavalt samaväärne importiva poole süsteemiga. Tootmise sertifitseerimise ja tootmise järelevalve süsteemi samaväärsust kontrollitakse pidevalt artiklis 29 ette nähtud menetluste abil.

5. Lõikeid 1–3 kohaldatakse ka sellise tsiviillennundustoote tootmise suhtes, mille puhul projekteerimisriigi ülesandeid täidab muu riik kui tsiviillennundustoodet eksportiv pool, tingimusel et eksportiva poole pädev asutus ja projekteerimisriigi asjaomane asutus on kehtestanud ning rakendanud vajaliku korra, et kontrollida asjaomase tsiviillennundustoote projektisertifikaadi omaniku ja tootmissertifikaadi omaniku vahelist suhtlust.

ARTIKKEL 22

Tootmissertifikaadi pikendamine

1. Tootmissertifikaati, mille eksportiva poole pädev asutus on välja andnud tootjale, kes asub peamiselt asjaomase eksportiva poole territooriumil ja keda tunnustatakse artikli 21 lõike 1 sätete kohaselt, võib laiendada asjaomase tootja tootmiskohtadele ja -rajatistele, mis asuvad teise poole või kolmanda riigi territooriumil, olenemata nende tootmiskohtade ja -rajatiste õiguslikust staatusest ning seal toodetavate tsiviillennundustoodete liigist. Sel juhul jääb nende tootmiskohtade ja -rajatiste järelevalve eest vastutavaks eksportiva poole pädev asutus ja importiva poole pädev asutus ei anna selliste tootmiskohtade ja -rajatiste puhul sama tsiviillennundustoote jaoks välja oma tootmissertifikaati.

2. Kui peamiselt eksportiva poole territooriumil asuva tootja rajatised ja tootmiskohad asuvad teises pooles, teevad mõlema poole pädevad asutused omavahel koostööd artikli 32 raames, et importiv pool osaleks eksportiva poole järelevalvetegevuses seoses kõnealuste rajatistega.

ARTIKKEL 23

Suhtlus tootmissertifikaadi omaniku ja projektisertifikaadi omaniku vahel

1. Kui tsiviillennundustoote tootmissertifikaadi omaniku üle teeb järelevalvet ühe poole pädev asutus ja sama tsiviillennundustoote projektisertifikaadi omaniku üle teostab järelevalvet teise poole pädev asutus, kehtestavad poolte pädevad asutused korra, et määrata kindlaks kummagi poole kohustused projektisertifikaadi omaniku ja tootmissertifikaadi omaniku vahelise suhtluse kontrollimisel.
2. Kui käesoleva lisa kohaldamisalasse kuuluvate tsiviillennundustoodete ekspordi korral ei ole projektisertifikaadi omanik ja tootmissertifikaadi omanik sama juriidiline isik, peavad poolte pädevad asutused tagama, et projektisertifikaadi omanik kehtestab koostöös tootmissertifikaadi omanikuga nõuetekohase korra, millega tagatakse projekti ja tootmise piisav kooskõla ning nõuetekohane toetus asjaomase tsiviillennundustoote jätkuva lennukõlblikkuse tagamiseks.

F JAGU

EKSPORDISERTIFIKAADID

ARTIKKEL 24

Vormid

Eksportiva poole vormid on:

- a) kui eksportiv pool on Ühendkuningriik, siis uute õhusõidukite puhul CAA vorm 52, kasutatud õhusõidukite puhul lennukõlblikkuse ekspordisertifikaat ning muude uute toodete puhul CAA vorm 1. ning
- b) kui eksportiv pool on liit, siis uute õhusõidukite puhul EASA vorm 52, kasutatud õhusõidukite puhul lennukõlblikkuse ekspordisertifikaat ning muude uute toodete puhul EASA vorm 1.

ARTIKKEL 25

Ekspordisertifikaadi väljaandmine

1. Ekspordisertifikaadi väljaandmisel tagab eksportiva poole pädev asutus või tootmissertifikaadi omanik, et kõnealune tsiviillennundustoode:

- a) vastab projektile, mida importiv pool on kooskõlas käesoleva lisaga automaatselt tunnustanud või mille ta on valideerinud või sertifitseerinud, nagu on kirjeldatud tehnilise rakendamise korras;
- b) on ohutult kasutatav;
- c) vastab kõigile muudele lisanõuetele, millest importiv pool on teatanud, ning
- d) on tsiviilõhusõidukite, õhusõiduki mootorite ja õhusõiduki propellerite osas kooskõlas jätkuvat lennukõlblikkust käsitleva kohaldatava kohustusliku teabega, sealhulgas importiva poole lennukõlblikkusnõuetega, millest kõnealune pool on teatanud.

2. Eksportiva poole territooriumil registreeritud kasutatud õhusõidukile lennukõlblikkuse ekspordisertifikaadi väljaandmisel tagab eksportiva poole pädev asutus lõike 1 punktides a–d osutatud nõuete kõrval ka selle, et asjaomast õhusõidukit on nõuetekohaselt hooldatud, kasutades eksportiva poole tunnustatud protseduure ja meetodeid, mida tõendavad logiraamatud ja hooldusdokumendid.

ARTIKKEL 26

Uue tsiviillennundustoote ekspordisertifikaadi tunnustamine

Importiva poole pädev asutus tunnustab eksportiva poole pädeva asutuse või tootja sertifikaadi omaniku välja antud tsiviillennundustoote ekspordisertifikaati vastavalt käesolevas lisas sätestatud tingimustele ja tehnilise rakendamise korrale.

ARTIKKEL 27

Kasutatud õhusõiduki lennukõlblikkuse ekspordisertifikaadi tunnustamine

1. Importiva poole pädev asutus tunnustab kasutatud õhusõidukile eksportiva poole pädeva asutuse välja antud lennukõlblikkuse ekspordisertifikaati vastavalt käesolevas lisas sätestatud tingimustele ja tehnilise rakendamise korrale üksnes juhul, kui asjaomasele kasutatud õhusõidukile välja antud tüübisertifikaadi või piiratud tüübisertifikaadi omanik on olemas ja toetab seda tüüpi õhusõiduki lennukõlblikkuse jätkumist.
2. Eksportiva poole tootmisjärelvalve all toodetud kasutatud õhusõidukile välja antud lennukõlblikkuse ekspordisertifikaadi lõike 1 kohaseks tunnustamiseks abistab eksportiva poole pädev asutus asjakohase taotluse korral importiva poole pädevat asutust andmete ja teabe hankimisel järgmise kohta:

- a) õhusõiduki konfiguratsioon tootja juurest lahkumisel ning
  - b) õhusõiduki hilisemad muudatused ja remonditööd, mille pool on heaks kiitnud.
3. Importiv pool võib nõuda kontrolli- ja hooldusdokumente, nagu on märgitud tehnilise rakendamise korras.
4. Kui eksportiva poole pädev asutus ei suuda ekspordiks ette nähtud kasutatud õhusõiduki lennukõlblikkuse hindamisel täita kõiki artikli 25 lõikes 2 ning käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 sätestatud nõudeid, teeb ta järgmist:
- a) teavitab sellest importiva poole pädevat asutust;
  - b) lepib importiva poole pädeva asutusega tehnilise rakendamise korra kohaselt kokku kohaldatavate nõuetega seotud erandite lubamises või eranditest keeldumises ning
  - c) dokumenteerib kõik toote eksportimisel lubatud erandid.

G JAGU

PÄDEVATE ASUTUSTE KVALIFITSEERUMINE

ARTIKKEL 28

Kvalifikatsiooninõuded vastavuskontrolli ja sertifikaatide tunnustamiseks

1. Kumbki pool peab käesoleva lisa rakendamiseks struktureeritud ja tulemuslikku sertifitseerimis- ja järelevalvesüsteemi, mis muu hulgas hõlmab järgmist:
  - a) õiguslik ja regulatiivne raamistik, millega eelkõige tagatakse reguleerimispädevus poole tsiviillennundusohutuse õigussüsteemiga reguleeritud üksuste suhtes;
  - b) organisatsiooniline struktuur, kus kohustused on selgelt kirjeldatud;
  - c) piisavad ressursid, sh kvalifitseeritud personal, kellel on piisavalt teadmisi ja kogemusi ning kes on saanud piisavat koolitust;
  - d) nõuetekohased protsessid, mis on dokumenteeritud vastavates põhimõtetes ja protseduurides;
  - e) dokumendid ja andmed ning

- f) kehtiv kontrolliprogramm, millega tagatakse õigusliku ja regulatiivse raamistiku ühetaoline kohaldamine järelevalvesüsteemi eri komponentide suhtes.

ARTIKKEL 29

Pädevate asutuste jätkuv kvalifitseerumine

1. Selleks et säilitada vastastikust usaldust teineteise reguleerimissüsteemide suhtes käesoleva lisa rakendamisel ja tagada piisavalt samaväärne ohutustase, hindab poole tehniline asutus korrapäraselt teise poole pädevate asutuste vastavust artiklis 28 osutatud kvalifikatsiooninõuetele. Sellise jätkuva vastastikuse hindamise üksikasjad sätestatakse tehnilise rakendamise korras.
2. Poole pädev asutus teeb teise poole pädeva asutusega koostööd, kui selline hindamine on vajalik, ja tagab, et reguleeritud üksused, kelle üle ta järelevalvet teeb, võimaldavad juurdepääsu poolte tehnilistele asutustele.

3. Kui ühe poole tehniline asutus leiab, et teise poole pädeva asutuse tehniline pädevus ei ole enam piisav või et selle pädeva asutuse väljastatud vastavuskontrolli tulemuste või sertifikaatide tunnustamine tuleks peatada, kuna teise poole süsteemid, mis on seotud käesoleva lisa rakendamisega, ei taga enam piisavalt samaväärset ohutustaset, mis sellist heakskiitmist võimaldaks, korraldavad poolte tehnilised asutused konsultatsioone, et määrata kindlaks parandusmeetmed.
4. Kui usaldust ei ole mõlema poole jaoks vastuvõetaval viisil taastatud, võib kummagi poole tehniline asutus edastada lõikes 3 osutatud küsimuse sertifitseerimise järelevalvenõukogule.
5. Kui sertifitseerimise järelevalvenõukogu küsimust ei lahenda, võib kumbki pool edastada lõikes 3 osutatud küsimuse lennuohutuse erikomiteele.

H JAGU

TEABEVAHETUS, KONSULTEERIMINE JA TOETUS

ARTIKKEL 30

Teavitamine

Poolte pädevate asutuste vaheline kogu teabevahetus, mis muu hulgas hõlmab tehnilise rakendamise korras kirjeldatud dokumentide vahetamist, toimub inglise keeles, võttes arvesse poolte tehniliste asutuste poolt juhtumipõhiselt kindlaks määratud erandeid.

ARTIKKEL 31

Tehniline konsulteerimine

1. Poolte tehnilised asutused lahendavad käesoleva lisa rakendamisega seotud probleemid konsulteerimise käigus.
2. Kui lõike 1 kohase konsulteerimise käigus mõlemale poolele vastuvõetavat lahendust ei leita, võib kummagi poole tehniline asutus edastada lõikes 1 osutatud probleemi sertifitseerimise järelevalvenõukogule.

3. Kui sertifitseerimise järelevalvenõukogu probleemi ei lahenda, võib kumbki pool lõikes 1 osutatud probleemi lennuohutuse erikomiteele.

ARTIKKEL 32

Sertifitseerimise ja jätkuva lennukõlblikkuse järelevalvetoimingute toetamine

Kui teine pool seda taotleb ja selleks on piisavalt ressursse ning on saavutatud asjakohane kokkulepe, võib ühe poole pädev asutus anda teise poole pädevale asutusele tehnilist tuge ning jagada andmeid ja teavet sertifitseerimise ning jätkuva lennukõlblikkuse järelevalvetoimingute kohta, mis on seotud projekteerimise, tootmise ning keskkonnakaitsega seotud sertifitseerimisega. Sellist abi ja selle andmise korraldust kirjeldatakse tehnilise rakendamise korras.
